

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION

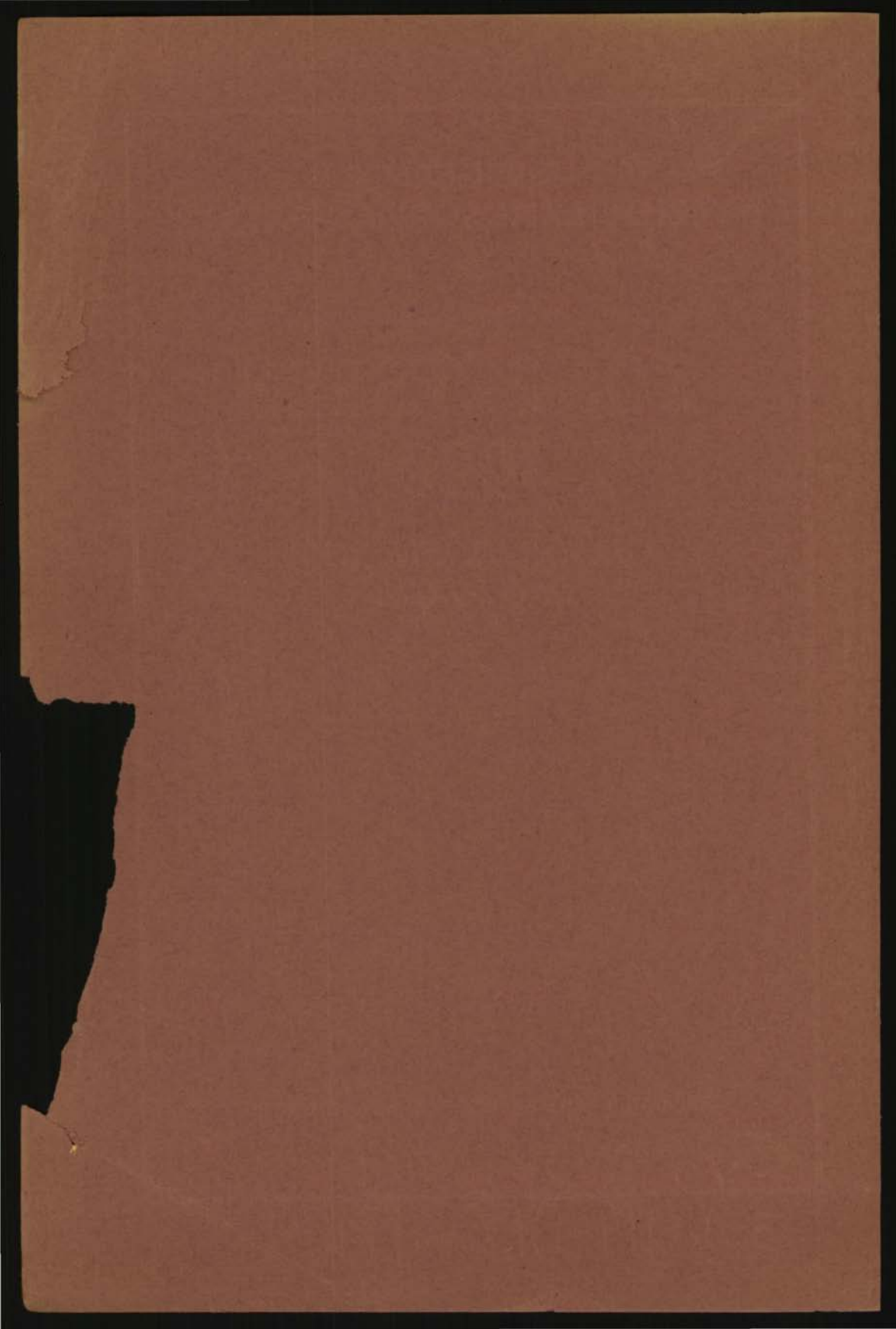
KONGRESSEN 1920

*DAGSORDEN OG
PROTOKOL*

KRISTIANIA 1920 :: ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION

KONGRESSEN 1920

DAGSORDEN OG PROTOKOL

KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1920

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

Sakregister.

	Side.
<i>Dagsorden og forslag med motiver</i>	1—31
<i>Kongressen:</i>	
Aapning	3
Gjesternes hilsen	7
Kongressens konstituering	11
<i>Beretning og regnskap</i>	18—29
[Oplysningskontorerne — Folkets hus fondet — Efterretningsvæsenet og agitationen — Det internationale samarbejde. — Lønsbevægelser. — 21. juli-demonstrationen]	
<i>Socialisering og bedriftsraad:</i>	
Formandens indledningsforedrag	30
Diskussionen	36
Voteringen	56
<i>Raadssystemet og masseaktionen.</i>	56—65
<i>Organisationsformerne:</i>	
Indledningsforedraget	65
Den almindelige debat	69
Hovedvoteringen	99
Industrivis organisation	102
Arbejdernes ordensvern	103
Formaalet (§ 1)	104
De lokale samorganisationer (§ 4)	105
Repræsentationsordningen (§ 5)	109
Organisationskomiteen	126
Saker som oversendes	127
<i>Øvrige lovtorandringer:</i>	
Medlemmers overflytning.	114
De halvtbetalende. — Minimumskontingenten	115
Utvidelse av sekretariatet.	116
Kontingentspørsmålet	121
<i>Arbejderpartiets pressefond</i>	116
<i>De faglige oplysningskontorer</i>	118
<i>Bevilgningssaker</i>	125
<i>Valg</i>	125
<i>Agitationen.</i>	127
 <i>Forskjellige saker.</i> 	
Den 3. Internationale	65
Myndighetene og metalarbeiderkongressen	80
Chr. H. Knudsen hyldes	106
Fagbladene. — Fribilletter	127
Klassejustisen.	129
Den finske hvite terror.	129
Organisationen paa Spitsbergen	129
Jørpeland-konflikten	130
Arbeidstiden i den elektrokemiske industri	131
Dines Jensens pension	131
Voldgiftsloven. — Interpellation.	131
<i>Kongressens avslutning.</i>	134
Tillæg: Kongressens beslutninger.	

Taleregister.

- Aarøe, P., 19, 96, 122, 124, 127, 131.
 Aase, I. B., 21, 25, 75, 98, 104.
 Aas, Hans, 19, 110, 116, 123, 124.
 Alberti, A., 28, 29.
 Andersen, J., 124, 126.
 Antonsen, Nils, 29.
 Arntsen, A. H., 22, 24, 28, 36, 51, 76,
 98, 110, 114.
 Aune, Kr., 17, 47, 55, 63, 91, 106, 117,
 122, 124.
 Axelsen, Johan, 95.

 Bay, Adolf, 61.
 Berg, H., 96.
 Birkeland, A., 85.
 Bjurstrøm, Karl, 28, 120.
 Bratvold, A., 19, 26, 69, 88, 103, 104,
 106, 109, 110, 113, 131, 132.

 Christiansen, Alfr., 7.

 Dahlin, Bj., 23.
 Dalastøl, Knut, 23, 24, 25, 82, 87, 103,
 114, 117, 123, 127, 131.
 Dullum, A., 16, 17, 19, 21, 23, 50, 60,
 89, 103, 105, 109, 120, 127.

 Eggen, Nic., 25, 50, 90, 110, 117, 124.
 Eikefjord, Jacob, 130, 133.
 Egan, Erling, 49, 123.
 Eng, Knut, 17, 19, 20, 21, 23, 29, 48,
 79, 96, 106, 109, 110, 113.
 Eriksen, Hans, 17, 53, 64, 74, 89, 122, 123.
 Evensen, H., 115, 126, 130.

 Fredsti. Math., 22, 24, 29, 104, 115.
 Furubotten, P., 77, 94, 103, 106.

 Grytnes, Ole S., 49, 64, 83, 95, 112,
 123, 128.
 Gundersen, A. E., 21, 28, 42, 59, 63,
 79, 94, 115, 116, 122, 126.

 Hansen, Arnold, 51.
 Hansen, Richard, 40, 90, 126.
 Haraldsson, Rolf, 95.
 Haugen, Ingv., 89.

 Hellebø, Hans, 93, 126, 131, 132.
 Henriksen, Einar N. 54, 86, 113, 123.
 Høgset, Ole, 55, 132.

 Jakobsen, Thomas, 24, 94, 126.
 Johansen, Alb., 112.
 Johansen, Ludv., 24, 131.
 Johannsson, Edv., 7, 134.
 Juell, Andr., 135.
 Jønson, L. P., 82.
 Jørgensen, Johan, 19, 78, 96, 111, 114.

 Kalvaa, A., 17, 39, 54, 59, 60, 61, 94,
 112, 124, 130, 131, 133.
 Knudsen, Chr. H., 107, 135.
 Kristiansen, O., 114, 124.

 Lagesen, Lage, 29.
 Langva, Ragnv., 126.
 Lian, Ole O., 3, 16, 17, 18, 19, 20, 21,
 22, 23, 27, 30, 43, 52, 56, 57, 58, 62,
 65, 73, 80, 98, 99, 103, 104, 105,
 106, 108, 111, 113, 115, 117, 118,
 120, 121, 123, 124, 128, 129, 131,
 133, 134, 136.
 Liengen, Martin, 47, 115, 128.
 Louhikko, E. K., 18.

 Martinsen, Øistein, 54, 94.

 Nilsen, Harry, 56.
 Nilsen, Naftali, 95.
 Nilsen, Thorvald, 117.
 Nilsen, Alfr. M., 16, 17, 36, 44, 56, 59,
 60, 63, 94, 102, 103, 118, 130, 132.
 Norheim, Nils, 19, 26, 54, 113.
 Nyborg, E. 51.

 Oksvik, Olav, 43, 55, 58, 59, 62, 84, 113.
 Olsen, Adolf, 25, 55, 96, 121.
 Olsen, Arthur, 104.
 Olsen, Halvard, 96, 103, 123, 131.
 Olsen, Ingv., 27.
 Olsen, Oskar, 92, 102, 103.
 Olsen, Sverre, 91.

 Pedersen, Harald, 120.
 Pettersen, H., 84, 122.

Rungstad, L., 29, 46, 57, 60, 63, 73,
89, 103, 105, 110, 114, 126.
Ruud, Oscar, 58, 61, 87, 104, 112, 115,
117, 124.

Sakariassen, Emil, 17, 121.
Sandberg, Emil, 28.
Schultz, Aksel, 74, 103.
Solli, Jens, 26, 42, 60, 63, 88, 104.
Stang, Emil, 10.
Stenklev, Edv., 28.
Stensrud, Konrad, 127.
Strøm, Fr., 119, 121, 124, 130.
Sund, Albert, 106.
Svang, Johan, 121.
Systad, Chr., 22, 29, 77.
Sørensen, Søren, 64, 115.

Teigen, Jens, 19, 23, 27, 39, 49, 64, 85,
106, 117, 120, 121, 130.
Thorvik, B., 91.
Torp, Oskar, 93.
Tranmæl, Martin, 16, 17, 18, 19, 20,
37, 51, 53, 57, 59, 60, 64, 70, 80, 92,
102, 103, 104, 105, 111, 114, 126,
129, 132.

Vangberg, Erik, 16, 21, 120.
Veie, Gustav, 131.
Volan, Elias, 17, 24, 26, 48, 59, 61, 81,
95, 105, 110, 115, 121, 122, 135.

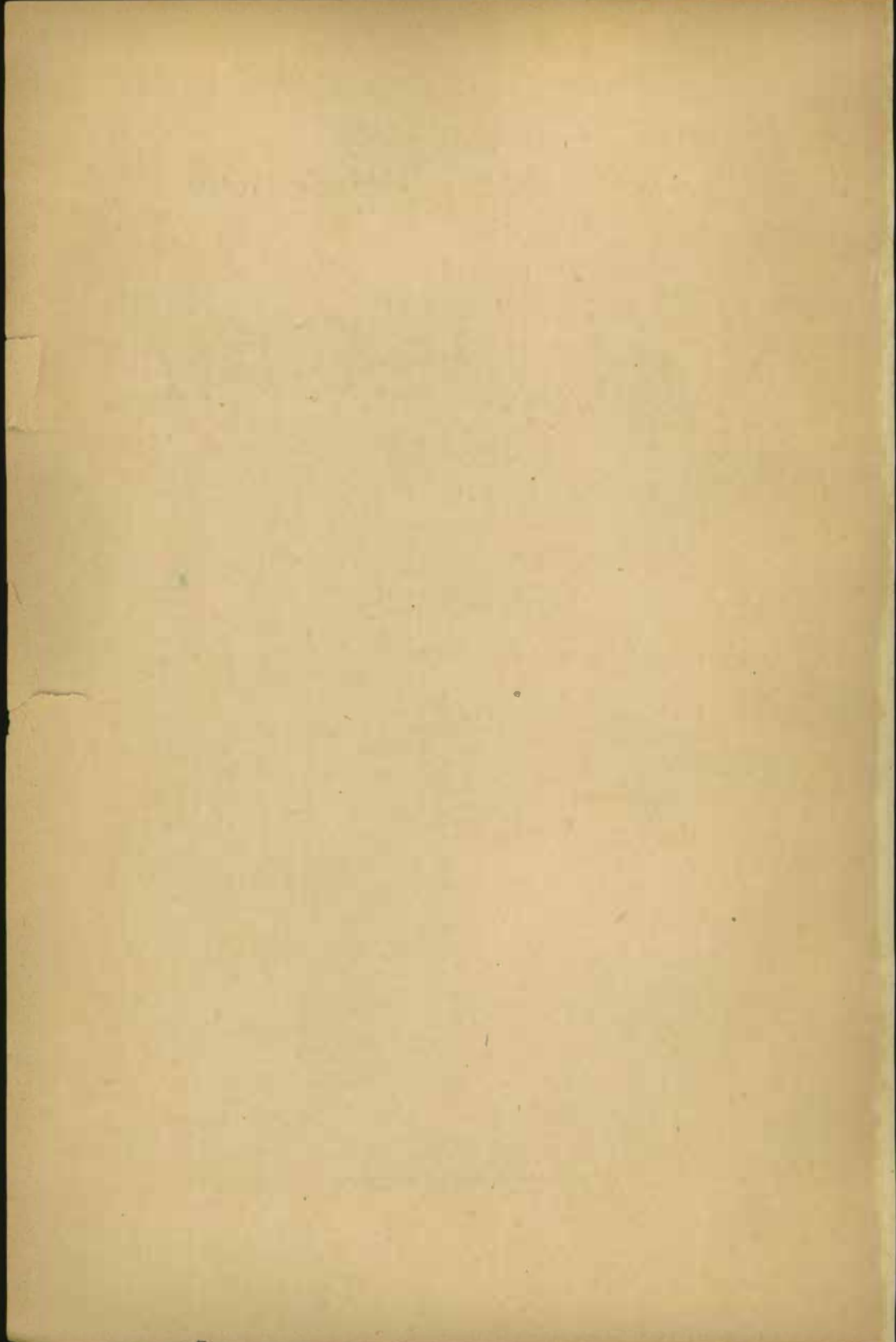
Øie, Anders, 25, 72, 87, 102, 106, 111,
113, 114.

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISATION

KONGRESSEN 1920

DAGSORDEN OG FORSLAG
MED MOTIVER

KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1920

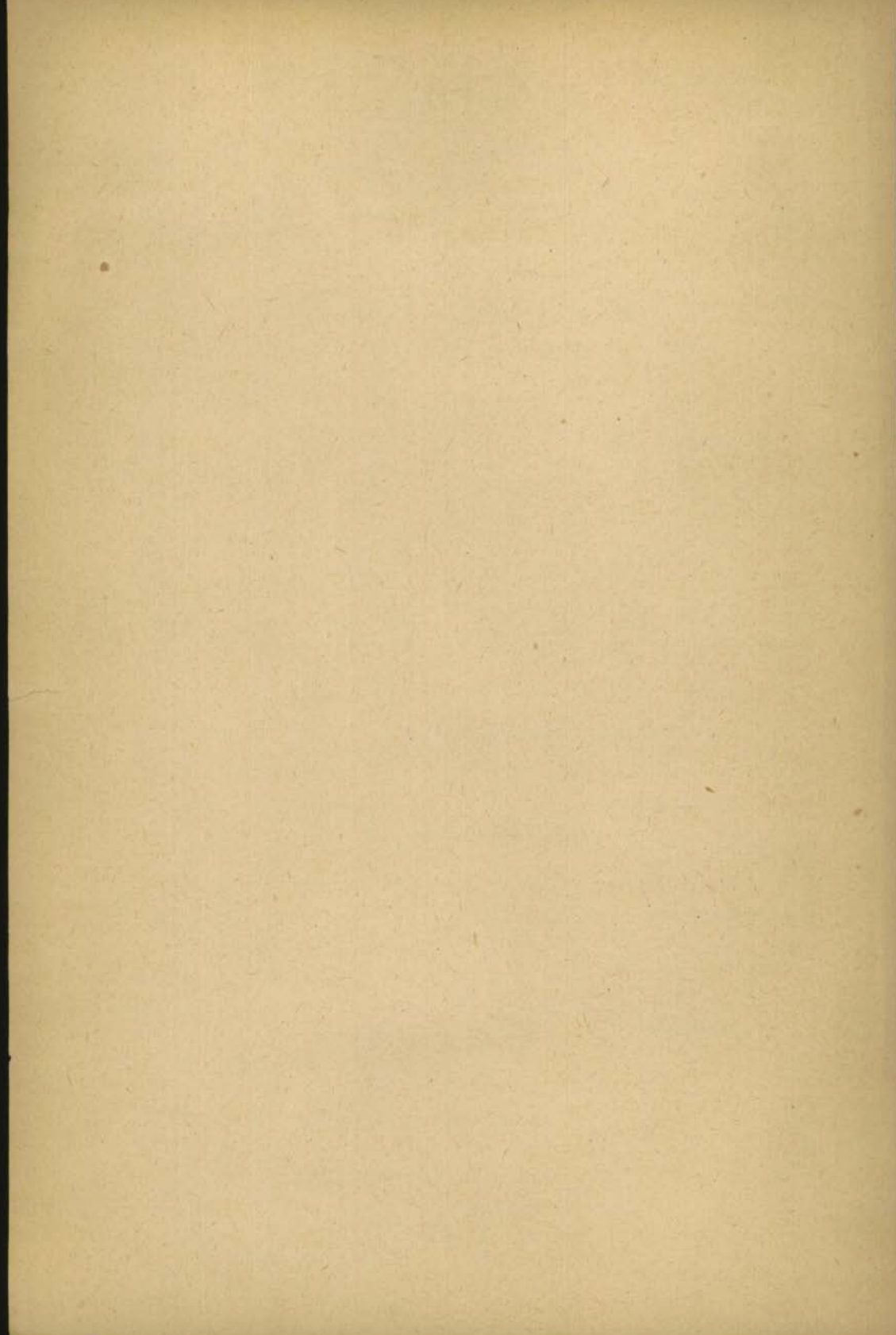
Dagsorden

for

Arbeidernes fagl. Landsorganisation 9. ordinære kongres i Kristiania 11. juli 1920 o. flg. dage.

Kongressen aapnes kl. 12 form. i Folkets Hus.

1. **Kongressens konstituering.**
a) Fuldmagternes godkjendelse. b) Vedtagelse av forretningsorden og dagsorden. c) Valg av 2 ordstyrere og 4 sekretærer.
2. **Beretning og regnskap.**
3. **Socialiseringsproblemet.**
4. **Bedriftsraad.**
5. **Organisationsformerne.**
(Herunder forsikringskasserne).
6. **Lovforandringer.**
7. **De faglige opplysningskontorer.**
8. **Agitationen.**
9. **Forskjellige forslag.**
10. **Bevilgningssaker.**
11. **Valg.**

Forretningsorden:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens repræsentanter adgang. Likesaa har medlemmer av Landsorganisationen adgang til galleriet som tilhørere undtagen naar en sak besluttet behandlet for lukkede døre.

Repræsentanter maa forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved indgangen.

2. Til at lede møtet vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner indbyrdes møternes ledelse. Til at føre protokollen vælges 4 sekretærer.
3. Møterne holdes fra kl. 9—1 form. og 3—7 efterm.
4. Ingen har ret til at faa ordet mere end 3 ganger i samme sak. Undtagen for indledningsforedrag begrænses taletiden til 10 minutter 1ste og 5 minutter 2den og 3dje gang.

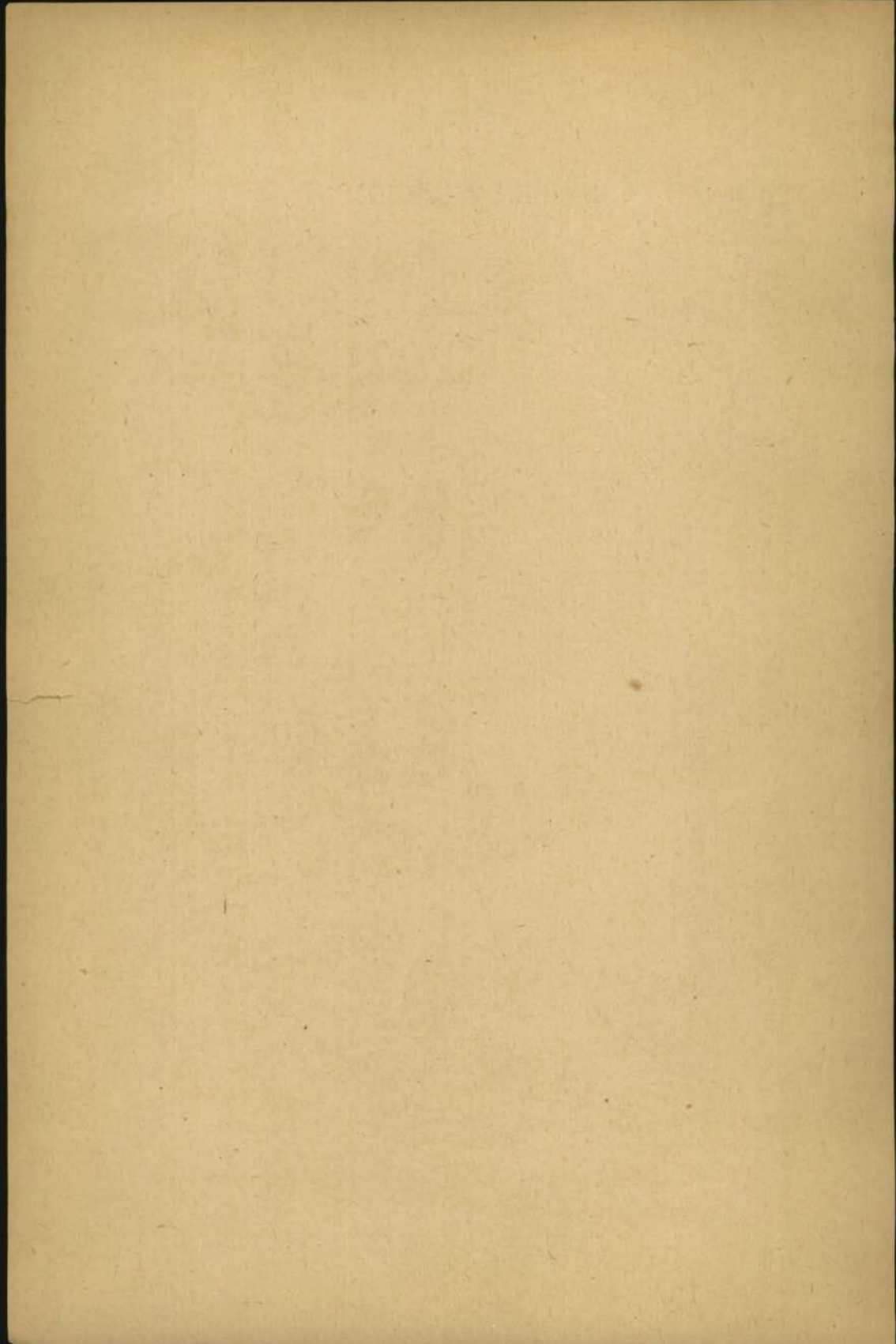
Ordstyreren har forøvrig naar han finder det paakrævet, ret til at stille forslag om yderligere tidsbegrænsning og strek med de indtegnede talere. Til forretningsordenen gives ingen ordet mere end 1 gang og høist 2 minutter til hver sak.

Talerne skal tale fra den dertil bestemte plads i salen.

5. Forslag maa leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet paa den organisation han repræsenterer. Intet nyt forslag kan optages efterat der er besluttet sat strek med de indtegnede talere.

Forslag som ingen forbindelse har med de paa dagsordenen opførte saker kan ikke behandles.

6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. I tvilstilfælde, eller naar 20 repræsentanter forlanger det, foregaar avstemningen ved navneoprop.
 7. I protokollen indføres kun forslagene og avstemningerne samt de fattede beslutninger.
 8. Protokollen oplæses ved hvert møtes begyndelse og for sidste møte ved dets slutning.
-

Dagsordenens punkt 3 og 4.

Angaaende socialiseringsproblemet og bedriftsraadene henvises til Socialiseringskomiteens indstilling.

Dagsordenens punkt 5 og 6. Organisationsformerne. Forsikringskasserne. Lovforandringer.

Fra en række organisationer er indkommet likelydende forslag til forandringer i organisationsformerne m. v. Forslaget er ledsaget av en uttalelse som først vedtøges paa et møte av Samorganisationen i Kristiania den 29. mars 1920.

Forslaget er litt forskjellig fra enkelte foreninger, men lyder i sin helhet væsentlig saaledes:

Forslag til fagkongressen.

Under henvisning til vedlagte uttalelse vil man foreslaa følgende spørmaal optat paa fagkongressens dagsorden:

Landsorganisationens formaal.

§ 1.

Indledningen ændres saaledes: *Landsorganisationens formaal er:* Og som nyt punkt 1:

I forstaaelse med andre klassekamps-organisationer arbeide for produktionsmidlernes socialisering paa grundlag av bedriftsorganer.

De nuværende punkter 1, 2 og 3 blir henholdsvis 2, 3 og 4. Det nuværende punkt 4 utgaar.

Lokale samorganisationer.

Som ny § 4:

I hvert distrikt, større by eller bygd med nærmeste opland danner de foreninger, som tilhører Landsorganisationen, en faglig lokal samorganisation. Dens formaal er at lede det stedlige agitations- og opplysningsarbeide, bistaa ved konflikter, forestaa ledelsen av faglige opplysningskontorer, og forøvrig ta sig av de anliggender som er av interesse for arbeiderklassen.

De foreninger som staa tilsluttet samorganisationen skal holde denne underrettet om lønsbevegelser, arbeidsforhold og alt som kan være av interesse for det stedlige samarbeide.

Forbund og Landsorganisationen skal ved alle større lønskonflikter gi Samorganisationen underretning om stillingen, saa den kan uttale sig før der træffes en avgjørelse. Samorganisationene kan efter anmodning av avdelinger, forbund eller Landsorganisationen lede lokale konflikter.

Til samorganisationen yder hver tilsluttet forening en bestemt kontingent som bestemmes av samorganisationen.

Beretning om virksomheten sendes hvert aar til Sekretariatet.

Repræsentation til fagkongressene.

Repræsentationsretten bør overføres fra forbundene til Samorganisationen. Som punkt 2 i § 5 i stedet for de nuværende litra a og b foreslaaes:

Ved kongresser har hver samorganisation ret til at sende 1 repræsentant for hvert fyldt 400-tal medlemmer, dog mindst 1.

Ledelse av konflikter.

For at utvide det lokale selvstyre og dermed fremme det stedlige initiativ, samhörigheten og solidariteten mellem medlemmerne foreslaaes:

I § 9 punkt 1 indskytes efter avdelingerne *Samorganisationerne*.

Punkt 5 sidste del ændres derhen: *dog ikke uten at de avdelinger eller samorganisationer som er berørt av kampen, har git sit samtykke og vedkommende hovedorganisations styres uttalelse er indhentet*. Punkterne 7, 8, 9 og 10 utgaar.

Organisationens omlægning.

Der foreslaaes vedtat følgende beslutning:

I erkjendelse av at det er nødvendig at forene arbeiderne bedriftsvis, industrielt og som klasse uttaler kongressen:

1. Ved de bedrifter hvor en enkelt industri er dominerende, pligter arbeiderne at tilhøre den fagforening som paa arbeidspladsen representerer de fleste arbeidere.
2. Mellem fagforeninger og forbund som tilhører samme industri, maa der etableres samarbeide om organisationsforhold, lønskravenes fremme og andre spørsmaal av fælles interesse.
3. Kongressen anbefaler at Landsorganisationen omlægges, saa den bygger paa lokale samorganisationer. Disse indtrær i alt væsentlig i de samme rettigheter og med samme pligter som forbundene nu. Landsorganisationen opdeles i grupper eller seksjoner svarende til de store industrier.
4. Forbundene opfordres inden 1. oktober 1921 at uttale og gi sin tilslutning til en saadan omlægning. Ekstraordinær fagkongres indkaldes inden næste aars utgang for paa grundlag av de faldne uttalelser at træffe endelig avgjørelse. Sekretariatet paalægges at foreta de nødvendige forberedelser for en omlægning fra forbunds- til samorganisationsformen.

Arbeidsledighetskasser og forsikringsvæsen.

Saalænge fagorganisationen skal ha arbeidsledighetskasser og forsikringsvæsen bør der være enhet, plan og fasthet i denne som al anden virksomhet. Man vil derfor foreslaa:

Arbeidsledighetskasserne og forsikringsvæsenet søkes lagt under Landsorganisationen. Sekretariatet faar bemyndigelse til at utarbeide plan for en nærmere sammenslutning av de arbeidsledighetskasser og forsikringsindretninger forbundene har, saaledes at det blir tat tilbørlig hensyn til de rettigheter og fordele de forskjellige forbundsmedlemmer har oparbeidet. Sekretariatets utredning forelægges den ekstraordinære fagkongres.

Klassejustisen, yringsfriheten og asylretten.

Det er ikke tilstrækkelig at brændemerke myndighetene for dens forfølgelse mot anderledes tænkende og krænkelse av fundamentale rettigheter som yringsfrihet og asylret. Der maa skarpere midler til for at skape respekt for arbeiderklassens opfatning og rettigheter.

Fagkongressen maa derfor kræve:

1. at klassejustisen instilles og at de som er dømt for politisk forseelser frigives,
2. at forfølgelse og utvisning imot utenlandsk politisk interesserte kamerater ophører og utvisningsordrene mot Albert Jensen, Alfred Kruse, Karl Grek og andre annulleres, og
3. at yringsfriheten og asylretten blir respektert.

I motsat fald paalægges Sekretariatet at proklamere generalstreik med utnyttelse av alle de organisatoriske kræfter Landsorganisationen raader over.

Med forslaget fulgte følgende uttalelse:

1. Fagorganisationen maa nu klart og tydelig præcisere sit socialistiske maal. Den internationale fagforeningskongres i Amsterdam 1919 uttalte,

at arbeiderklassens bestræbelser og aktioner i alle land maa ta sigte paa produktionsmidlernes sosialisering under hensyntagen til at fagorganisationen er saavel en forutsætning som et grundlag for sosialiseringens virkeiggjørelse. Dette maa fagkongressen fastslaa som maalet ogsaa for den norske fagbevægelse. I forbindelse med bedriftsraadene og sosialiseringen — som sekretariatet har sat op som hovedemne paa kongressen — maa raadssystemet optages til behandling. Alle disse spørsmaal er nemlig saa sterkt knyttet til hinanden at de maa sees i sammenhæng. Endvidere maa masseaktionen fastslaaes som det avgjørende eller centrale middel i kampen for sosialiseringen.

2. Fagbevægelsens former maa ændres saaledes, at de kan forene arbejderne paa arbejdsstedet, lokalt og nationalt som klasse i fællesorganisationer, og hovedorganisationen opdelt i industrigrupper til fremme av det industrielle samarbeide og med internationale tilknytninger. Under utformningen av organisationsformen maa tages hensyn til, at denne kan avpasses efter de behov bedriftsraadene og sosialiseringen vil kræve.

Med henblik paa en saadan omlægning maa der *straks* fattes beslutning om:

- a. at de lokale samorganisationer gjøres obligatoriske og gives utstrakt myndighet i lokale spørsmaal og repræsentationsret til fagkongresserne;
 - b. at der maa etableres samarbeide mellem organisationer i samme industri og at arbejderne uanset faggrænser maa ha pligt til paa arbeidsplassen at slutte sig til den fagforening som repræsenterer de fleste arbeidere og
 - c. at der træffes forberedelser til omlægning av Landsorganisationen, saa den bygger paa samorganisationer istedetfor paa forbund som organisationsenheter. For at fremme det industrielle samarbeide opdeles Landsorganisationen i grupper eller seksjoner svarende til de store industrier. Saken forelægges forbundene inden en nærmere fastsat frist, hvorefter der indkaldes en ekstraordinær fagkongress for at ta de endelige skridt til omlægning av organisationen.
3. Til denne ekstraordinære kongress utredes spørsmålet om at lægge arbeidsledighetskassen og forsikringsvæsen — saalænge disse institutioner opretholdes av fagorganisationen — ind under Landsorganisationen.
 4. Fagkongressen træffer beslutning om fagorganisationens stilling til den skamløse klassejustis som utøves, trakasserier overfor fremmede arbeidere, favoriseringen av kontrarevolutionære og forbrydere. Møtet anser det nødvendig at det nu forberedes og iværksættes en planmæssig aktion for at stanse myndigheternes undertrykkelse av yringsfriheten, krænkelse av asylretten og frække utfordringer imot arbejderne.

Følgende organisationer har sluttet sig til forslaget:

Arbeidsmandsforbundet: Trondhjems stedlige Styre, Lunde Jernbanearb. forening, Stenarb.s Forening, Bergen, Rjukan Arb. forening, Skiens Arb.smandsforening, Porsgrunds Arb.smandsforening, Porsgrunds Elektrometallurgiske forening, Stathelle og Omegns Arb. forening, Avdeling 40, Kristiania, Notodden og Omegns Arb.smandsforening, Bø Jernbanearb. forening, Bryggeri- og Mineralvandfabrikarb.s Forening, Kristiania, Bodø Arb.smandsforening, Dalens Arb.smandsforening. *Baker- og Konditorforbundet:* Avd. i Trondhjem, Porsgrund og Skien. *Bokbinderforbundet:* Kristiania, *Elektrikerforbundet:* Skien, *Formmerforbundet:* Kristiania, Skien, *Jern- & met. arbeiderforbundet:* Trondhjem, Porsgrund, Skien, Brevik, Rjukan, Smedenes forening, Bergen, *Jernbaneforbundet:* Trondhjem, *Kommunearbeiderforbundet:* Skien, *Malerforbundet:* Skien, Kristiania, *Møbelindustriarbeiderforbundet:* Trondhjem, Skien, Porsgrund, Kristiania, *Papirindustriarbeiderforbundet:*

Avdeling 17, Union Skien, Avdeling 14, Skien, *Skotøiarbeiderforbundet*: Skien, *Sporveisforbundet*: Avdeling 6, Trondhjem, *Transportarbeiderforbundet*: Skiens laste- og stuerlag og forbundets avdelinger i Trondhjem, *Træarbeiderforbundet*: Vestfjorddalen, Skotfos træarbeiderfor., Skiens træarbeiderfor., Skibssnekkerne i Kristiania, *Skand. sadelmakerforbund*: Sadelmakerne i Kristiania. *Skind- og lærindustriarbeiderforbundet*: Hanskearbeiderne i Kristiania.

Fra 26 av forannævnte organisationer er saken ekspedert paa den maate at de kun har sendt den principielle uttalelse uten bestemte forslag til lovforandringer.

Møbelsnekkernes forening i Kristiania foreslaar den forandring i foranstaaende forslag at istedesfor som foreslaat at det nuværende punkt 4 i § 1 utgaar, skal dette lyde saaledes:

«I forstaaelse med Det norske Arbeiderparti ivareta arbeiderklassens politiske interesser.»

Samme forening foreslaar ang. repræsentation til fagkongressen følgende.

«Litr. a og b i § 5 forandres derhen, at forbundene og samorganisationen vælger hver en halvdel av repræsentanterne til kongressen.»

Moss træarbeiderforening foreslaar: «De nuværende forbund oppløses og de enkelte avdelinger overgaar som dele i de lokale samorganisationer.»

Stavanger Rørlæggertorening foreslaar følgende forandring i lovene:

Paragraf 9, punkt 2. Hvis en organisation ønsker landsorganisationens økonomiske støtte til fremme av et krav eller verge mot angrep, eller hvis en konflikt i sit videre forløp kan antages at bli utvidet eller berøre andre organisationer, skal ingen arbeidsnedleggelse foretages, før sekretariatet er underrettet derom.

Paragraf 10, punkt 1. Under arbeidsstansninger har berettigede organisationer ret til understøttelse fra og med første streikedag for de av sine medlemmer som stansningen omfatter, og som har vært medlemmer av sin organisation i ind- eller utland i mindst 2 maaneder før konflikten utbryter. For nyutlærte, som indtrær i sin organisation straks ved læretidens utløp samt under konflikter hvor organisationsretten angripes, kan dog understøttelse utbetales straks medlemskapet er indtraadt.

Medlemmer, der under en konflikt indkommanderes til militærtjeneste, utbetales vanlig streikeunderstøttelse saalænge konflikten varer.

N. J. & M. forbunds avdelinger i Fredrikstad foreslaar følgende:

«Der fattes beslutning om at paa steder hvor der er flere forbundsavdelinger skal der dannes faglige samorganisationer som da er obligatoriske for samtlige avdelinger tilsluttet Landsorganisationen.

Disse samorganisationer skal ha representationsret til Landsorganisationens kongresser.»

Fra *Norsk Formerforbund*:

Norsk Formerforbunds landsmøte juni 1919 uttaler som sin opfatning at tariffer og faste arbeidsavtaler bør avskaffes.

Motivering: Naar denne uttalelse er oversendt kongressen, saa har det sin grund i at forbundet er av den formening, at det her tilsigtede neppe kan fremmes og faa nogen reel betydning før den er fastslaat av denne kongres.

Fra *Sekretariatet:*

Landsorganisationens formaal.

Arbeidernes faglige Landsorganisation har helt siden sin stiftelse ført et intimt samarbeide med Det norske Arbeiderparti i kampen for socialismen, hvilket ogsaa har faat sit uttrykk gjennom den uttalelse som den ekstraordinære kongres i 1917 vedtok, uten at dog dette er formet i lovene utover hvad der er anført i § 1 punkt 4.

Utviklingen har imidlertid ført fagorganisationen frem i direkte kamp for sosialiseringen og kravene om bedriftsraad er jo det springende punkt i vaarens tariffbevægelse. Det er derfor kun naturlig at dette faar sit uttrykk i lovene, og sekretariatet er forsaavidt enig med forslagsstillerne med hensyn til § 1, dog saaledes at forslaget faar en noget anden form.

Det nuværende punkt 4 i § 1 lyder saaledes:

4. I forbindelse med arbeidernes politiske organisation at forberede og søke gjennomført lovfæstet maksimalarbeidstid, samt andre love og reformer som er paakrævet for arbeiderklassens befrielse.

Det er dette punkt som bør ændres og sekretariatet foreslaar at det faar følgende form samt blir punkt 2, da det nuværende punkt 1 efter hele sin form passer bedst som indledning til paragrafen og der jo ikke ligger nogen realitetsforskjel i om det sættes som punkt 1 eller 2.

Det nye punkt 2, som skal erstatte punkt 4 foreslaaes at skulde lyde:

2. *I forstaaelse med arbeidernes politiske organisation at arbeide for produktionsmidlernes sosialisering.*

Sekretariatet tror at et saadant enkelt og dog omfattende punkt dækker det tidligere, som jo delvis er blit forældet, idet lovfæstet maksimalarbeidstid er gjennomført. Man finder det overflødig at tilføie uttrykkene paa «grundlag av bedriftsorganer», da denne tilføielse heller ikke gir nogen retledning om hvordan bedriftsorga-

nerne skal være og derfor er betydningsløs som veiledning i arbeidet. Uttrykket «arbeidernes politiske organisation» anser man bedre dækker meningen end det noget uklare «andre klassekamporganisationer», især da det av sekretariatet foreslaaede uttryk findes i den nuværende lov.

Lokale samorganisationer.

De lokale samorganisationer blev indført som et led i Landsorganisationen ved den ekstraordinære kongres' beslutning i 1917. Lovene indeholder følgende bestemmelse herom:

§ 4. Hvor der paa et sted er flere forbundsavdelinger tilhørende de forskjellige forbund oprettes lokale samorganisationer, naar et flertal av avdelingerne uttaler sig for det. De er obligatoriske for alle foreninger som tilhører Landsorganisationen, og kan ilægge foreningerne kontingent som maa approberes av Sekretariatet.

De lokale samorganisationer skal lede det faglige oplysnings- og agitationsarbeide paa stedet efter eget initiativ eller efter opdrag fra forbundene og Landsorganisationen og medvirke under boykot og større faglige konflikter efter Landsorganisationens nærmere bestemmelse. Beretning om virksomheten indsendes hvert aar til Sekretariatet.

Deres love maa ikke stride mot Landsorganisationens love og beslutninger.

Saa vel 15-mandskomiteens flertal som Sekretariatet hadde dengang et videregaaende forslag, nemlig at lokale samorganisationer *skulde* oprettes paa steder hvor der var mindst 5 avdelinger, altsaa at de skulde være obligatoriske samt at de skulde faa en distriktsvis repræsentation (repræsentanter for hvert fylke og for hver av de 4 største byer).

Kongressens flertal fandt ikke at kunne gaa saa langt, men vedtok de foran citerte lovbestemmelser.

I den tid som er forløpet siden denne kongres er der oprettet ialt ca. 35 samorganisationer. Enkelte, saaledes for Kristiania, er dog først oprettet *iaar*.

Sekretariatet kan ikke anse det tilraadelig nu at gaa over til helt at la de lokale samorganisationer overta repræsentationsretten til kongressen, da det jo fremdeles er forbundene som er organisationsheterne inden Landsorganisationen. Det saa meget mere som

intet forslag tar sigte paa nogen øieblikkelig opløsning av forbundene og overgang til lokale samorganisationer, men at dette spørsmaal skal forelægges forbundene til behandling.

Sekretariatet anser det derimot paakrævet at de lokale samorganisationer blir obligatoriske og at de faar repræsentationsret paa kongressen.

De lokale samorganisationer har ganske sikkert paa flere steder utført et udmerket arbeide med hensyn til den stedlige agitation og opplysningsarbeidet, og de bør nu institueres overalt, saa de blir et fast obligatorisk led i organisationen. At de desuten faar en viss repræsentation paa kongressen vil sikkert stimulere deres arbeide og virke gavnlig paa samarbeidet mellem Landsorganisationen, forbundene og de lokale samorganisationer.

I henhold hertil foreslaar Sekretariatet følgende bestemmelser om de lokale samorganisationer:

§ 4. Lokale samorganisationer skal opprettes, hvor der er et tilstrækkelig antal forbundsavdelinger (mindst 5). De er obligatoriske for alle foreninger som tilhører Landsorganisationen, og kan ilægge foreningerne kontingent, som maa approberes av Sekretariatet.

De lokale samorganisationer skal lede det faglige opplysnings- og organisationsarbeide paa stedet efter eget initiativ eller efter oppdrag fra forbundene og Landsorganisationen og medvirke under boykot og større faglige konflikter efter Landsorganisationens nærmere bestemmelse. Beretning om virksomheten indsendes hvert aar til Sekretariatet.

Deres love maa ikke stride mot landsorganisationens love og beslutninger.

Øg som nyt punkt e i § 5 under bestemmelserne om kongressen:

De lokale samorganisationer har ret til distriktsvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byerne Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert distrikt har ret til 1 repræsentant for hver paabegyndt 4000-tal medlemmer dog ikke over 6.

I § 6 under repræsentantskapet, som punkt 2:

Der vælges 2 repræsentanter blandt de lokale samorganisationers repræsentation paa kongressen.

Ledelse av konflikter.

Spørsmålet om lovbestemmelser sigtende til videre utvidelse av samorganisationernes myndighet med hensyn til ledelse av konflikter mener Sekretariatet bør utstaa indtil hele spørsmålet om

organisations formernes omlægning er grundig drøftet av forbundene, og man har fattet avgjørende beslutninger herom. At føre samorganisationerne ind som et nyt ledd, hvor enhver lønsak, stor eller liten, skal bringes ind, vilde antagelig sinke saksbehandlingen for meget i en tid som nu, da lønssaker kræver en forholdsvis hurtig avgjørelse.

Der er dog intet til hinder for, at samorganisationerne overfor enhver konflikt kan avgi uttalelser og fremkomme med forslag saavel til Landsorganisationen som til forbundene, og der er heller intet iveien for at forbundene og Landsorganisationen i visse tilfælder kan overlade til en samorganisation at ta ledelsen av en konflikt.

Sekretariatet kan ikke anta at det i denne tid, da organisationsformerne skal optages til behandling av forbundene, vil være heldig paa forhaand at gaa til lovforandringer, som foregriper utviklingen.

Sekretariatet maa fraraade vedtagelsen av forslaget fra Stavanger rørlæggerforening om forandring i § 9, punkt 2 gaaende ut paa at arbeidsnedleggelse kan foretages uten sekretariatets godkjendelse.

Man kan heller ikke anbefale den foreslaede ændring i § 10, punkt 1.

Organisationens omlægning.

De forslag som er fremsat her er meget omfattende og av forskjellig art.

Punkt 1 og 2 tilsigter øiensynlig en industrimæssig organisation efter *industriforbundsprincippet*.

Denne sak har gjentagne ganger været behandlet av Landsorganisationen.

Foran kongressen i 1913 var der nedsat en speciel komite, hvis flertal (H. Pettersen, Gunnar Sethil og M. Nygaard) foreslog følgende uttalelse:

I erkjendelse av, at den stadig sterkere koncentration av kapitalmagten i forbindelse med den industrielle og tekniske utvikling nødvendiggjør den sterkst mulige sammenslutning av arbeidere, saavel nationalt som internationalt, og at organisationsformerne under hensyn hertil maa utvikles saaledes, at arbeiderklassens solidaritet bedst mulig kan utnyttes og arbeidernes handlekraft økes, uttaler kongressen:

1. Den heldigste form for den videre utvikling av den faglige organisation er sammenslutning i landsomfattende forbund ind-

delt efter fag eller industri og forenet i en fælles landsorganisation.

2. Der nedsættes en komitee paa 5 medlemmer, som blir at supplere med 1 repræsentant valgt direkte av hvert forbund. Komiteen skal behandle spørsmålet om hvad der kan gøres for at sikre medlemmerne mot at oparbejdede rettigheter inden et forbund ikke tapes ved det enkelte medlems overgang til andet industriforbund eller hele grupper overgang til et andet forbund eller oprettelsen av nyt forbund. Komiteen skal herunder særlig ha sin opmerksomhet henvendt paa enten om samtlige organisationers bestemmelser angaaende selvhjælpskasserne kan gøres saa ensartet som mulig, eller om der kan oprettes en fællesforsikring inden alle forbund forvaltet av Landsorganisationen. Komiteens utredning ledsaget av forslag omsendes til samtlige organisationer og forelægges næste kongres.
3. De foreninger inden samme arbeidsgruppe som nu er organisert i flere forbund opfordres til hurtigst mulig at fatte beslutning om overgang til det forbund, hvor hovedmassen av vedkommende fags arbeidere er organisert.
4. Tvistigheter inden organisationen, som maatte opstaa ved utviklingen av organisationslinjerne, kan indbringes for Landsorganisationens hovedstyre til avgjørelse.

Mindretallet (Sverre Iversen og Ole O. Lian) foreslog:

I erkjendelse av, at den stadig sterkere koncentration av kapitalmagten i forbindelse med den industrielle og tekniske utvikling nødvendiggjør den sterkest mulig sammenslutning av arbeiderne, saavel nationalt som internationalt, og at organisationsformerne under hensyn hertil maa utvikles saaledes, at arbeiderklassens solidaritet bedst mulig maa utnyttes og arbeidernes handlekraft økes, uttaler kongressen:

1. Den heldigste form for den videre utvikling av den faglige organisation er sammenslutning i landsomfattende forbund indelt efter industri og forenet i en fælles landsorganisation.

Kongressen anbefaler derfor at utviklingen av organisationsformerne sker efter industrielle linjer med de ændringer som maatte tilsies av forholdene, og opfordrer forbundene til at opta denne sak til drøftelse paa sine førstkommende landsmøter, til avgjørelse i den utstrækning, som forholdene gjør det muligt, likesom sekretariatet og forbundsstyrene bør iverksætte det fornødne oplysningsarbeide i denne retning.

2. For at lette utviklingen henimot industriforbund, anbefaler kongressen:
 - a. Forbundenes love bør indeholde bestemmelse om fri overgang med bibehold av rettigheter i de selvhjælpskasser, hvorav tilsvarende findes i det forbund som vedkommende medlem maa overgaa til (arbeidsledighetskasser, sykekasser o. l.), likesom forbundene bør søke at ordne og utvikle denne forsikring saa ensartet som mulig. Likeledes bør forbundenes

love indeholde en rummelig frist for et medlems overgang fra det ene forbund til det andet.

- b. Der nedsættes en komite paa 5 medlemmer, som blir at supplere med 1 repræsentant valgt direkte av hvert forbund. Komiteen skal behandle spørsmålet om hvad der kan gjøres for at sikre medlemmerne mot at oparbeidede rettigheter i den saakaldte «livsforsikring» ikke tapes ved det enkelte medlems overgang til andet industriforbund eller hele gruppers overgang til et andet forbund eller oprettelsen av nyt forbund. Komiteen skal herunder særlig ha sin oppmerksomhet henvendt paa enten om samtlige organisationers bestemmelser angaaende denne forsikring kan gjøres saa ensartet som mulig, eller om der kan opprettes en fællesforsikring inden alle forbund forvaltet av Landsorganisationen. Komiteens utredning ledsaget av forslag omsendes til samtlige organisationer og forelægges næste kongres.
3. De foreninger inden samme fag og arbeidsbranche (faglærte og ikke-faglærte), som nu er organisert i flere forbund opfordres til hurtigst mulig at fatte beslutning om overgang til det forbund, hvor hovedmassen av vedkommende fags arbeidere er organisert.
4. Tvistigheter inden organisationen, som maatte opstaa ved utviklingen henimot industriforbund, kan indbringes for Landsorganisationens hovedstyre til avgjøvelse.

Komiteen hadde foretat et omfattende arbeide og utarbeidet en detaljert oversigt over organisationernes fordeling efter industriforbundsprincippet o. s. v. Da imidlertid kongressens flertal sluttet sig til komitéflertallet fik ikke disse industriforbundslinjer nogen aktualitet.

Spørsmålet om overgang til industrivis organisation er fremdeles et aktuelt spørsmål og sekretariatet er av den opfatning at kongressen maa paaskynde denne utvikling. Man er dog her inde paa et meget vanskelig felt, da det næsten er umulig at foreta forandringer her uten interessert og velvillig medvirken fra de respektive forbundsmedlemmers side. Sekretariatet tror, at den erkjennelse mer og mer har utviklet sig, at organisationerne bør følge de industrielle linjer, og at det ikke er av det gode, naar der ved samme bedrift er avdelinger tilhørende 6 à 7 forskjellige forbund. Hvis kongressen foreslaar industriorganisationsformen som den bedste og den man bør stræbe henimot, saa maa man gaa ut fra at meget kan ordnes ved god vilje fra medlemmernes og forbundenes side.

Inden *bygningsindustrien* er maaske forholdene vanskeligst, men indtil spørgsmaalet om omlægning av organisationsformen er avgjort maa der kunne etableres en karteldannelse av de interesserte forbund som et skridt i den rigtige retning.

Sekretariatet vil derfor anbefale at kongressen fatter følgende beslutning:

Da en ensartet industrivis organisation bedst kan vareta arbeidernes interesser saavel under lønskampe som i andre organisationsforhold, paalægges det saavel forbundene som foreningerne at ordne organisationsforholdene i overensstemmelse hermed.

Ved de bedrifter, hvor en enkelt industri er dominerende, skal arbeiderne tilhøre den fagforening og det forbund som repræsenterer det overveiende antal av vedkommende industris arbeidere.

Hvor ikke hel industrivis organisation kan etableres, maa samarbeidet mellem foreningerne og forbundene ved lønskampe og andre fællesspørsmål videre utvikles.

Twistigheter inden organisationen, som maatte opstaa ved overgangen til den industrivise organisation, kan indbringes for Landsorganisationens representantskap til avgjørelse.

Sekretariatet anser det overflødig yderligere at motivere forslaget. Enhver erfaren organisationsmand vet hvormange vanskeligheter der opstaa ved bedrifter, hvor der er mange forskjellige fagforeninger, selv om samarbeidet mellem disse kan være noksaa godt utviklet.

En beslutning som den forannævnte og dens efterfølgelse i praksis foregriper heller intet med hensyn til spørgsmaalet om lokale samorganisationer contra forbund.

H. Pettersen og *Oscar Olsen* henholder sig til den uttalelse, som blev vedtat av kongressen 1913.

Punkt 3 tilsigter en hel omlægning av fagorganisationens organisationsform, saaledes at de lokale samorganisationer trær i forbundenes sted og at der kun blir et eneste stort landsforbund — *Landsorganisationen* — med industrimæssige grupper eller seksjoner.

En saadan omlægning skulde kongressen anbefale og henstille til forbundene at slutte sig til, saaledes at endelig beslutning angaaende omlægningene kunde træffes paa ekstraordinær kongres inden utgangen av næste aar.

*

Sekretariatet finder, at dette spørgsmål er altfor litet utredet og gennemarbejdet til at Landsorganisationens kongres kan gi nogen begrundet anbefaling. En udtalelse som ikke bygger paa en klar og begrundet opfatning efter nøie undersøkelse av forholdene, vil ikke være til *nogensomhelst* veiledning for forbundene i deres behandling av saken.

Sekretariatet ser denne sak som et praktisk organisationsspørsmål av stor betydning for fagorganisationens virksomhet, og mener derfor at det bør behandles paa den indgaaende og klarlæggende maate som det fortjener.

Sekretariatet forstaar godt, at man mener de lokale samorganisationer spiller en altfor underordnet rolle i organisationslivet. De har da ogsaa hittil mere været et eksperiment end en fast institution, da de ikke har været obligatoriske. Man mener derfor, at først nu, hvis de efter sekretariatets forslag gjøres obligatoriske og faar en distriktsvis repræsentation paa kongressen, kan man vinde erfaring for hvordan de rent administrativt vil kunne arbeide under vore forhold.

Og det er denne erfaring man trænger, før man kan se om man kan gaa videre paa denne vei.

Ved et godt samarbeide mellem de lokale samorganisationer, forbundene og Landsorganisationen vil de i visse tilfælde kunne overta ledelsen av lokale konflikter o. s. v.

Og der ligger nu et nyt felt foran dem i det samarbeide med *bedriftsraadene*, som enhver lokal samorganisation maa faa istand, likesom de maa ta initiativet til dannelselse av bedriftsraad der, hvor ikke disse er i funktion.

Sekretariatet er ikke blind for, at fagorganisationsformen kan skifte, som alle andre former, og vil paa ingen maate fastholde en form som maatte vise sig at være upraktisk. Men i øieblikket tror

man at det er umulig at kunne avgjøre at en omlægning som foreslaat vil styrke organisationens kampkraft.

Sekretariatet anser dog spørsmålet være av saa stor betydning for hele organisationens fremtid, at det straks bør optas til grundig drøftelse av alle forbund. Og vil derfor anbefale at saken sendes forbundene til behandling og uttalelse, uten at dog kongressen i øieblikket tar standpunkt. Diskussionen i pressen, paa foreningsmøter og kongressen vil jo i øg for sig selv gi den opplysning, som det i øieblikket er mulig.

Sekretariatet anser det ogsaa ugjørlig at lægge det pres paa forbundene, at de skulde ha saken færdigbehandlet og alle avholdt sine landsmøter til næste aar. Det vilde medføre økonomiske og andre ofre samt unødig forcere behandlingen til skade for saken. Men forbundene maa kunne behandle saken og fremlægge den fuldt færdig saa betids at Sekretariatet kan ha tatt sit standpunkt og kunne fremlægge den fuldt utredet til beslutning for næste ordinære kongres i Landsorganisationen.

*

I henhold til foranstaaende foreslaar Sekretariatet at det under dagsordenens punkt 5 og 6 omhandlede forslag (dets punkt 3) sendes forbundene til behandling og uttalelse, hvorefter saken optas til endelig avgjørelse paa næste ordinære kongres.

Der utarbeides en utredning ledsaget av lovforslag, som sendes forbundene.

Forbundenes uttalelse maa være sekretariatet ihænde senest 1. oktober 1922.

Arbeidsledighets- og forsikringsvæsen.

Sekretariatet er av den oppfatning, at det vil være vanskelig at lægge arbeidsledighets- og forsikringsvæsenet direkte under Landsorganisationen. Men er forøvrig enig i, at der maa skapes endnu mere enhet, fasthet og plan i virksomheten. Dette er da ogsaa søkt oppnaadd ved de avsluttede overenskomster mellom forbundene om fri overgang, som nu foreslaaes lovfæstet.

Sekretariatet vil fortsætte dette arbejde for at opnaa en saa ensartet form som mulig for arbejdsledigheds- og forsikringskasser inden alle forbund med fri overgang. I henhold hertil foreslaaes følgende udtalelse:

Arbejdsledigheds- og forsikringsvæsenet bør være saa ensartet som mulig i alle forbund med fri overgang for medlemmerne med bibehold av rettigheter. Det paalægges Sekretariatet at fortsætte arbeidet for opnaaelse av dette maal.

Klassejustisen, ytringsfriheten og asyretten.

Angaaende de foreslaaede foranstaltninger mot klassejustisen og forfølgelse mot utenlandske kamerater vil Sekretariatet paa kongressen fremkomme med forslag angaaende dette spørsmal.

Tarifferne.

Formerforbundet har sendt ind en udtalelse som blev vedtat paa dets landsmøte 1919 om at tariffer og faste arbeidsavtaler avskaffes.

Dette spørsmal har gjentagende været oppe paa kongressen og fik sidst sin avgjørelse paa den ekstraordinære kongres høsten 1917, som vedtok følgende.

«Tarifferne bør være kortvarige og saa enkle som mulig, like-som det bør staa enhver organisation frit om den vil indgaa tarif-avtale eller ei. Fagorganisationen kan dog ikke anbefale at der reises en principiel kamp om selve tarifsystemets avskaffelse».

Sekretariatet henholder sig til denne beslutning, som blev vedtat med stort flertal, og som hjemler organisationerne en utstrakt frihet med hensyn til tarifferne.

Andre lovforandringer.

Træarbejderforbundet: Vort forbundsstyre foreslaar herved følgende forandringer i Landsorganisationens love:

§ 2 punkt 4 forandres derhen at tallet kr. 3.00 forandres til kr. 6.00.

Punkt 5 forandres derhen at tallet kr. 13.00 forandres til kr. 20.00 og tallet kr. 6.00 forandres til kr. 10.00.

§ 3 punkt 1 forandres tallet 40 øre til 45 øre, tallet 18 øre til 20 øre, og tallet 2 øre til 5 øre.

Videre foreslaaes at den bestemmelse som nu gjaelder angaaende fri overgang mellem en række forbund indtages som lovbestemmelse i Landsorganisationens love.

Fra *Sekretariatet*:

Sekretariatet er enig i Træarbejderforbundets styres forslag til forandringer i § 2 punkt 4 og 5 som efter dette skal lyde saaledes:

4. Kvinder, lærlinger, hjælpearbejdere, der i sine organisationer betaler lavere kontingent end den vanlige, kan betragtes som halvtbetalende medlemmer med rettigheder i forhold hertil.

I Landsorganisationen kan kun de mandlige medlemmer regnes som halvtbetalende, hvis vanlige gennemsnitlige løn er under kr. 6.00 pr. dag.

Landsarbejderorganisationer har dog adgang til at tilslutte sig Landsorganisationen som halvtbetalende for alle sine medlemmer.

5. De tilsluttede organisationer maa ha en fast løpende kontingent til streikefond, der mindst utgjør kr. 20.00 pr. medlem og aar for helt- og kr. 10 for halvtbetalende. Streikefondet maa ikke anvendes til andre øiemed end de med konflikter forbundne utgifter.

I § 3 foreslaar samme forbund den forandring at kontingenten sættes til 45 øre for heltbetalende og 20 øre for halvtbetalende pr. maaned, samt at 5 øre herav avsættes til Folkets hus fond.

Den nuværende kontingent til Landsorganisationen er 40 øre for heltbetalende og 18 øre for halvtbetalende pr. maaned. Herav gaar 2 øre av de heltbetalendes kontingent til Folkets hus fond.

Sekretariatet er enig i, at kontingenten nu maa forhøies. Det behøves ikke nogen lang motivering herfor, idet pengeværdien jo er sunket betragtelig under krigen og der er liten utsigt til, at der vil ske nogen forandring heri i den nærmeste fremtid. Men Sekretariatet finder at en forhøielse av 5 øre pr. maaned er for lite naar hensyn tages til prisstigningen. Man vil derfor foreslaa en forhøielse av kontingenten med 10 øre pr. maaned for heltbetalende og 7 øre for halvtbetalende, saaledes at den blir henholdsvis 50 og 25 øre pr. maaned. Herav avsættes 3 øre til Folkets hus fond.

Sekretariatet er enig i at overgangen mellem forbundene bør lovfæstes og vil paa kongressen fremlægge forslag til lovbestemmelser herom.

Skiens Jern- og Metalarbeiderforening har indsendt følgende forslag til *kontingentforhøielse*:

Den ordinære kontingent forhøies med 0.10 pr. medlem pr. uke til fordel for pressefondet, til støtte for arbeiderpressen.

Motivering:

Den samlede arbeiderpresse kan i de fleste tilfælder ikke balancere og er gjennemgaaende i en saa daarlig økonomisk forfatning at den ofte har vanskelig for at klare sine forpliktelser. Under de nuværende forhold maa der saaledes foretages direkte utligning paa fagforeningerne av større beløb ad gangen, som føles for haardt for medlemmerne og som i længden blir uholdbart. Der er liten utsigt til at partiaviserne kan klare sig og det vil være heldigere at faa et permanent kontingenttilskud til pressefondet eller faste større utligninger.

Partipressen maa ogsaa sættes istand til at faa aviserne i mere moderne utstyr, saa den baade teknisk og økonomisk kan være konkurransedygtig mot de borgerlige aviser.

Ifølge meddelelse fra Skiens faglige Samorganisation er ovenstaaende forslag tiltraadt av samorganisationens repræsentantskap.

Fra Sekretariatet:

Forslaget fra Skiens jern- og metalarbeiderforening kan Sekretariatet ikke tiltræde i den foreliggende form. En kontingent av 10 øre pr. uke pr. medlem vil med det nuværende medlemstal utgjøre kr. 750,000.00 pr. aar. For nærværende utgjør kontingenten til Landsorganisationens hele virksomhet et lignende beløb.

Sekretariatet er enig i, at det er av den største betydning at sætte arbeiderpressen istand til at ivareta arbeiderklassens interesser. Og paa Arbeiderpartiets landsmøte i mai vedtokes bestemmelser, som tar sigte paa at gjøre pressefondet til en stabil økonomisk institution.

Beslutningen lyder saaledes:

Arbeiderpartiets pressefond.

1. Det norske Arbeiderpartis pressefond har til opgave:
 - a) at yde og formidle laan til anerkjendte partiaviser og partiets trykkeriforetagender.

- b) at formidle indkjøb av papir, maskiner, materiel m. v. til partiets presse- og trykkeriforetagender.
 - c) at føre kontrol med regnskapsførselen og utarbeide driftsstatistik.
 - d) at ha den økonomiske ledelse av Det socialdemokratiske Pressekontor.
2. Fondets midler skal skaffes tilveie ved:
 - a) at de enkelte partiforeninger hvert aar yder et fast bidrag pr. medlem. Bidragets størrelse fastsættes av partiets landsmøter.
 - b) at partiets blad- og trykkeriforetagender efter landsstyrets nærmere bestemmelse tilpligtes aarlig at indbetale til fondet en nærmere fastsat andel av hvert aars driftsoverskud.
 - c) tilskud fra Arbeidernes faglige Landsorganisation og de forskjellige fagforbund.
 3. Fondets midler indestaar i bank. Ansøgning om laan av fondet indsendes av vedkommende blad- eller trykkeriforetagenders styre og partiorganisation. For laanebeløpet svares 5 pct. rente og 5 pct. avdrag.
 4. Fondet ledes av et styre bestaaende av 5 medlemmer, 2 valgt av partiets Centralstyre, 2 av Arbeidernes faglige Landsorganisations sekretariat og 1 av fondets repræsentantskap. Styret vælger selv sin formand. Styrets medlemmer maa være bosat i eller ved Kristiania.
 5. Fondets repræsentantskap dannes av 5 medlemmer valgt av landsstyret for Det norske Arbeiderparti og 5 medlemmer valgt av Arbeidernes faglige Landsorganisations repræsentantskap. Repræsentantskapet vælger selv sin formand. Møte i repræsentantskapet avholdes en gang aarlig, eller naar styret finder det nødvendig. Styret deltar i repræsentantskapets møter, men uten stemme.

Partipressens forretningsførere kan indkaldes til særskilte konferansmøter.
 6. Partiets avis- og trykkeriforetagender avgir mindst en gang aarlig beretning til Pressefondets kontor over foretagendets økonomiske stilling (regnskap, budget, status).
 8. Pressefondets styre ansætter efter offentlig konkurranse en disponent for fondets kontor og likeledes den nødvendige kontorhjælp.
 9. Til dækkelse av utgifter ved kontorets administration erlægges av partikontingenten 5 øre pr. mandlig og 2 øre pr. kvindelig medlem pr. kvartal. Denne kontingent bortfalder naar fælleskjøpet er kommet istand, idet kontorerne da beregner en viss procent av omsætningen til dækning av administrationsutgifterne.
 10. Repræsentantskapet vælger to revisorer til at foreta eftersyn av kontorets regnskaper.

Sekretariatet er enig i denne ordning og mener, at fagorganisationens bidrag til pressefondet bør ske som foreslaat av Arbeiderpartiet ved bevilgede tilskud fra Landsorganisationen og forbundene.

§ 5 punkt 9. Sekretariatet foreslaar at antallet av sekretariatmedlemmer valgt av kongressen økes fra 10 til 12, og at der ogsaa vælges en næstformand ved særskilt valg. Paragraffens punkt 9 og 10 vil efter dette lyde saaledes:

9. Kongressen vælger sekretariat, bestaaende av 12 medlemmer, der alle skal være bosat i Kristiania og saa vidt mulig tilhøre forskjellige hovedfag. Der maa ikke vælges mere end 2 fra hvert forbund og 1 fra enkeltforeningerne tilsammen.

Endvidere vælges 8 suppleanter og 3 revisorer med suppleanter.

Formand, næstformand og sekretær vælges særskilt og maa opnaa absolut flertal. I motsat fald foretages omvalg mellem de 2 som opnaadde de fleste stemmer.

10. Hvis formanden, næstformanden eller sekretæren fratrær før funktionstiden er omme, kan repræsentantskapet foreta suppleringsvalg, der gjælder til første kongres.

Dagsordenens punkt 7. De faglige oplysningskontorer.

Fra fylkestyret for Vestfold faglige oplysningskontor er indkommet følgende skrivelse:

Fylkestyret for Vestfold faglige oplysningskontor tillater sig herved at andrage om, at Sekretariatet for forestaaende fagkongres maa fremlægge forslag om, at Vestfold faglige Oplysningskontor godkjendes av Landsorganisationen paa samme vilkaar som de øvrige godkjendte oplysningskontorer.

Som det vil være Sekretariatet bekendt, har Vestfold faglige oplysningskontor været i virksomhet siden 1. juli 1919, og organisationerne i Horten, Sandefjord og Tønsberg har baaret de dermed forbundne utgifter. Vi tillater os derfor at andrage om, at Landsorganisationens bidrag til kontoret maa bli bevilget for indeværende halvjaar, altsaa fra 1. januar 1920.

Kontorets beretning for foregaaende halvjaar samt budgetforslag for 1920 vedlægges.

Med solidarisk hilsen.

For fylkestyret.

Johan Oydegard, f. t. formand.

Fra Bodø Arbeidsmandsforening er indsendt følgende:

Paa Landsorganisationens kongres 1917 blev vedtat at der skulde opprettes faglige oplysningskontorer i de forskjellige byer i landet, og et av disse kontorer skulde henlægges til Tromsø stift eller nærmere bestemt Tromsø by.

Tiden har vel vist at disse oplysningskontorer har utført et stort arbeide selv med den innskærkede utviklingsret de ifølge beslutningen fik.

Det maa nu forutsættes at man er kommet over forsøkets stadium og at kontorerne har bevist at de magter og kan utføre et stort organisationsarbeide, hvis deres ramme utvides.

Et kontor i Tromsø stift vil enhver foretaa paa ingen maate kan fylde den opgave som paahviler dette kontor i dette distrikt.

De lange avstande gjør baade for reiser og korrespondanse, at kontoret vil praktisk talt faa en begrenset kreds at virke indenfor. Vi kan ta et eksempel. Fra Sannessjøen til Kirkenes er 170 mil og det er den strækning hvor dette kontor i Tromsø har de foreninger som de stadig skal staa i rapport med. Enhver mand vil forstaa at det er meget vanskelig selv hvordan der saa arbeides fra kontorets side at kunne være de organiserte arbeidere til nytte utover selve Tromsø amt og indbefattet Finmarken, det amt kan til nød lægges til kontoret i Tromsø, fordi at der foreløbig er temmelig liten industri, men der er dog en række smaa bedrifter, hvor arbeiderne kan organiseres, og man har ogsaa Kirkenes naar det atter kommer i sving som naturlig nok vil gjøre spørsmålet aktuelt om ogsaa en mand for Finmarkens vedkommende.

Vi vil anbefale at kontoret i Tromsø har Tromsø og Finmarkens amter og det som lægges længere syd (Bodø) har alle bedrifter fra Nordre Trondhjems amtsgrænse til Tromsø amtsgrænse. Det vil fremgaa med al tydelighed at det kontor som blir i Tromsø kommer til at faa en kolossal vidde for sin virksomhet, men foreløbig er der mindre industri, som før paapekt, længere nord og kontorets virksomhet vil av den grund bli koncentrert mest omkring Tromsø i de største og tættest befolkede strøk.

De lange avstande her nord og avstanden i fra hovedorganisationernes kontorer gjør at organisationsarbeidet slappes og her blir ikke den fart og beslutningsdygtighet i organisationerne som det burde og skulde være. Dertil er der mange aarsaker: arbeiderne er nyorganisert, og tror svært litet paa sig selv, og korrespondansen med hovedorganisationen gaar sagte, saken kanske daarlig fremstillet saa hovedorganisationens tillidsmænd har vanskelig til at forstaa hvad der menes, og saken blir forhalet, saa muligheten for en heldig løsning er forsvundet, og arbeiderne blir skuffet og misnøien med hovedorganisationen kommer tydelig tilsyne, interessen slappes og medlemmerne forsvinder eller organisationen sygner hen netop av den aarsak at der ikke har været en mand som har kunnet retlede foreningerne i det rette oieblik.

Alle vil vel være enige i, at da Arbeidsmandsforbundet ansatte sin sekretær i Nord-Norge gav det et mægtig fremstøt til fagbevægelsen her nord, et fremstøt som ikke bare har virket fordelagtig for Arbeidsmandsforbundet, men for den samlede organisation. Antal av foreninger og medlemmer i tilslutning til nævnte forbund har vokset enormt særlig nu i det sidste aar. Man kan ogsaa spore en større fasthet og et mere virksomt foreningsliv indenfor Arbeidsmandsforbundets avdelinger eller indenfor de andre forbunds avdelinger her nord.

Nytten av disse opplysningskontorer er vel uomtvistelig, det er vel den erfaring som er høstet over hele landet, saavidt vi har forstaaet gjennom de uttalelser vi har set og læst.

Men for at disse kontorer skal virke til sin hensigt maa Landsorganisationen bære alle utgifter ved kontorets drift, som nu Arbeidsmandsforbundet bærer alle utgifter for sit kontor i Nord-Norge.

Vi antar at det blir noget vilkaarlig med tilslutningen fra foreningernes side utover distrikterne som det nu er ordnet, og det svækker jo kontorets arbeide i betydelig grad. Det er ogsaa givet at alle forbund gjennom Landsorganisationen maa ha interesse av disse kontorer, og dermed føler en solidarisk forpliktelse til at være med og bære alle de utgifter som paahviler en slik ordning. Disse kontorer maa staa under kontrol av Landsorganisationen gjennom den faglige samorganisation hvor kontoret er henlagt, dertil maa formændene i de enkelte samorganisationer komme sammen mindst en gang hvert halvjaar for at planlægge agitationen i distriktet og drøfte de aktuelle saker som er oppe. Utgifterne ved disse møter bæres av Landsorganisationen.

Samtlige avdelinger som sorterer under kontoret sender al sin korrespondanse til kontoret og sekretæren bearbejder sakerne, og om nødvendig reiser til avdelingen for at med selvsyn sætte sig ind i de ting som avdelingen har forebragt. Sekretæren sender saken videre til det respektive forbund, og forbundet behandler saken straks og sender meddelse til det opplysningskontor, hvorfra de mottok det om forbundets beslutning.

Paa denne maate tror vi at det vil være mulig at bygge en sterk organisation her i Nord-Norge og kanske forholdet vil være det samme andre steder i landet, derfor vil Bodø arbeidsmandsforening tillate sig at foreslaa:

Kongressen beslutter, at der opprettes opplysningskontor i Bodø for distriktet fra Nordre Trondhjems amtsgrænse til Tromsø amtsgrænse og at det kontor som er i Tromsø omfatter Tromsø og Finmarkens amter, og at alle kontorets utgifter, samt utgifterne til agitation og forhandling bæres av Landsorganisationen. Ved ansættelse av sekretær for kontoret sammenkalder det steds samorganisation hvor kontoret skal ligge alle formænd for distriktets samorganisationer og indstiller paa den mand som de mener efter ansøkingerne bør være den som blir distriktets sekretær. Indstillingen sendes saa til Landsorganisationen for der at sanktioneres.

Distriktssekretæren sammenkalder alle samorganisationens formænd

mindst en gang i hvert halvaar til en konferanse hvis der er ting som foreligger som gjør et saadant møte nødvendig. Møtet behandler agitationen samt den faglige situation og de ting som maatte foreligge. Dette møte indstiller saa for Landsorganisationen og utarbeider den plan som de mener bør følges og oversender den til Landsorganisationens sekretariat hvor den skal godkjendes med de forandringer som Sekretariatet finder nødvendige

Alle forbundenes avdelinger forpliktes at sende al korrespondanse gjennom dette distriktskontor (oplysningskontor) til videre befordring til hvert enkelt forbund, og med den forutsætning, at sekretærens indstilling blir godkjendt av forbundene, saasandt ikke saken strider mot forbundets eller de borgelige love.

Sekretærene skal møte paa Landsorganisationens kongresser med tale- og forslagsret, men ikke stemmeret.

J. P. Wish,
formand

Enok Johansen,
sekretær.

Idet vi henviser til vedlagte beretning for Fagl. samorganisation, Aalesund og motivering ansøker vi det ærede Sekretariat om at der blir opprettet et fagligt oplysningskontor i Aalesund, og at Landsorganisationen refunderer kontorets utgifter, som for de øvrige faglige oplysningskontorer.

Da vi er i tvil om ansøkingen skal stiles til kongressen som forslag, ber vi om, isaafald at denne ansøking blir medtat paa førstkommende kongress dagsorden.

Motivering. Paa aarsmøtet i fagl. samorganisation 11. januar d. a. besluttedes at opprette et faglig oplysningskontor i Aalesund, med en fastlønnet bestyrer, idet man forutsatte at kongressen vilde indvilge i opprettelsen av et faglig oplysningskontor for Aalesund med omegn. Kontoret traadte straks i virksomhet. Samorganisationens virksomhet var da blit saa omfattende, at man ikke kunne komme forbi denne foranstaltning. Siden kontoret traadte i virksomhet har vi stiftet en arbeidsmandsförening i Spjelkavik og en i Bratvaagen — tilsluttet Arbeidsmandsforbundet. Foruten de i beretningen for 1919 nævnte foreninger, samt ovennævnte foreninger er der i distriktet 3 foreninger — tilsluttet Arbeidsmandsforbundet — saa det samlede medlemsantal i distriktet er ca. 2500.

Der er spredt utover i distriktet flere mindre industrielle anlegg hvor vi har haap om at organisere arbeiderne. Naar medlemsantallet blir saapas stort og forveit paa saa mange foreninger, maa det være indlysende at i et distrikt som Søndmør med sin isolerte beliggenhet fra gode kommunikationer, der snarlig sætter organisasjonene i forbindelse med centraladministrationen, er det en bydende nødvendighet at der opprettes et faglig oplysningskontor.

I haap om en velvillig behandling av vort andragende tegner vi

Med solidarisk hilsen
Fagforeningernes lokale samorganisation
Aalesund
Ivar Ertresvaag.

Fra Sekretariatet:

Sekretariatet vil foreslaa, at Vestfold faglige oplysningskontor erholder bidrag fra Landsorganisationen i likhet med de kontorer som nu erholder bidrag ifølge forrige kongres beslutning.

Videre foreslaar Sekretariatet, at om der opprettes et faglig oplysningskontor i Aalesund, dette da erholder bidrag paa samme betingelser, som de øvrige kontorer.

M. h. t. skrivelsen fra Bodø Arbeidsmandsforening vil Sekretariatet uttale, at det princip bør fastholdes, at de stedlige organisationer maa utrede halvparten av omkostningerne. Det gaar ikke an at fravige dette princip, som er fastslaaet av kongressen, idet dette vilde kunne ramme meget uretfærdig.

Sekretariatet vil foreslaa, at det overlates det kommende sekretariat at bestemme om bidrag skal ydes til et eventuelt opprettendes kontor i Bodø. Selvfølgelig maa dette kun ske paa samme betingelser, som for de øvrige kontorer og under forutsætning av, at Sekretariatet finder forholdene saadanne, at kontoret kan ledes forsvarlig og under tilstrækkelig organisationsmessig kontrol.

Dagsordenens punkt 8. Agitationen.

Fra Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbund er inkommet følgende:

Norsk skog- og jordbr.arb.forbund tillater sig herved at indgaa til fagkongressen med andragende om at bli tilstaaet økonomisk støtte fra Landsorganisationen under sin agitationsvirksomhet blandt landarbeiderne, og haaper at kongressen stiller et beløp til forbundets disposition hertil.

At et energisk og aldrig hvilende agitations- og opplysningsarbeide blandt disse arbeidere nu, om mulig mere end nogensinde, er en bydende nødvendighet, derom er formentlig alle enige.

Det er en bekjendt ting, at organisationsforholdene inden land- og skogbruk er yderst slette, og at der staar titusener og atter titusener utenom fagorganisationen av disse arbeidere. Alle vil vistnok ogsaa ha forstaaelsen av, under hensyntagen til de oppgaver som fagorganisationen utvilsomt i en nær fremtid vil komme til at staa overfor, at der maa tages kraftigere i end hvad tidligere er gjort for at faa rette paa dette forhold.

Forbundsstyret har under behandlingen av forbundets fremtidige agitation foreslaaet for forbundets landsmøte at der ansættes en agitator som beskjøftiges kun med agitationsarbeide, efter forbundsstyrets instruks. Forslag herom er dog kun stilt under den forutsætning, og med forbehold av, at der av Landsorganisationen erholdes et betragtelig tilskud til forbundets agitationsarbeide, da de økonomiske forhold for nærværende er saadan, at man ikke kan foreta dette skridt uten en betragtelig økonomisk støtte.

Da det er i den organiserte arbeiderklasses interesser at faa landarbeiderne klassebevisste og ind i organisationen, og da det rent forretningsmessig set maa antages, at de til dette formaal bevilgede beløp, vil bli tilbakebetalt i form av kontingent av et som følge herav høiere medlemstal, tør vi haape at nærværende andragende møter velvilje av kongressen.

Elverum, 15. april 1920.

Med solidarisk hilsen.

Norsk skog- og jordbruksarbeiderforbund.

Martin Liengen.
formand.

Videre har Sekretariatet mottat en skrivelse fra Nordre Saltens kredsparti og Ballangens faglige samorganisation om bidrag til agitationen. Et lignende andragende er sendt Arbeiderpartiet. I den anledning meddeler Centralstyret:

«Med hensyn til agitationen i distrikterne deroppe i nordre del av Nordlands fylke har vi tænkt at faa istand motorbaat-agitations-turné i løpet av sommeren. Dette vil imidlertid bli en kostbar affære. Vi tillater os derfor at henstille til Sekretariatet at træ støttende til. Agitationen kan da lægges slik an, at der blir tat alle mulige hensyn til de faglige organisationer som findes deroppe eller som kan startes.

Særlig vil det være av interesse at sondere terrænget for Fangst- og fiskerforbundet som allerede har begyndt at faa avdelinger nordpaa. Partiets sekretær har konferert med forbundets formand om det eventuelt kunde sende en mand. I tilfælde tilskud skal alt bli gjort for at imøtekomme ønsker som maatte stilles fra fagorganisationens side. Bedst vilde det være om en fagforeningsmand kunde delta.

Noget budget er ikke opsat. Det er ogsaa vanskelig. Dette vil i tilfælde bli det første forsøk med denslags agitation. Partiet har sat tilside 5000 kroner til en motorbaat-turné.

Fra Sekretariatet:

Sekretariatet er enig i at der bør drives et ihærdig agitations- og opplysningsarbeide. Men man er av den opfatning, at dette bedst kan ske, ved at det kommende sekretariat, eventuelt repræsentantskap, faar bemyndigelse til at bevilge de fornødne midler. At kongressen bevilger beløp til de enkelte forbund uten at der foreligger nogen plan for agitationen er ikke betryggende. Det bør derfor som hitil overlates Sekretariatet at fatte beslutning om bidrag til agitation.

Dagsordenens punkt 9. Forskjellige forslag. Fagbladene.

Norsk Jern- og Metalarbeiderforbunds avdeling Kristiansund:

Det henstilles til fagkongressen at opta spørsmålet om nedleggelse av alle forbunds fagblade. De faglige meddelelser maa ske til partipressen, og gjøres denne obligatorisk.

Forslagsstilleren motiverer sit forslag med følgende:

Det viser sig at fagbladene blir litet læst av medlemmerne i forhold til den kostbare administration, og de meddelelser som der blir offentliggjort blir baade 1 og 2 maaneder gammel.

Fra *Sekretariatet*:

Sekretariatet kan ikke anbefale forslaget til vedtagelse. Det er vistnok desværre saa at fagbladene ofte blir litet læst av medlemmerne, men dette er i og for sig ikke nogen grund til at sløife fagbladene. Det maa ogsaa i første række være vedkommende organisationer selv som bestemmer om, hvorvidt de vil beholde sit blad eller ikke, saa kongressen savner adgang til at fatte nogen bindende beslutning herom. At fatte nogen uttalelse i den retning, som av forslagsstilleren antydnet om nedlæggelse av fagbladene kan Sekretariatet heller ikke anbefale. Mange fagblade indeholder meget værdifuldt stof, som ikke vil kunne faa plass i et almindelig blads spalter. Fagbladene er et led i organisationsarbeidet og godt skjøttet kan de bli et udmerket bindeled mellem medlemmerne.

Fribilletter for arbeidere under ferie.

Fra en hel række organisationer er der kommet henstilling til Sekretariatet om at søke tanken om fribilletter for arbeidere under feriereiser realisert.

I skrivelse av 24. september 1919 oversendte Sekretariatet saken til Arbeidsdepartementet, som i skrivelse av 28. oktober meddelte følgende:

Fribefordring for arbeidere under feriereiser.

Departementet har forelagt det ærede Sekretariats skrivelse av 24. september 1919 angaaende spørsmålet om fribefordring for arbeidere under feriereiser for Hovedstyret for Statsbanerne, som ved den i avskrift vedlagte skrivelse av 20. oktober 1919 har uttalt, at jernbanerne ikke maa paaføres noget indtægtstap ved fribefordring som i heromhandlede tilfælde.

Departementet finder at maatte henholde sig hertil.

Kristiania den 28. oktober 1919.

M. Olsen Nalum.

Den i avskrift vedlagte skrivelse fra Hovedstyret for Statsbanerne lyder saaledes:

Fribefordring for arbeidere under feriereiser.

Det kgl. Departements skr. av 27. septbr. 1919.

Foranlediget ved det av Arbeidernes faglige Landsorganisation reiste spørsmål herom tillater man sig at bemerke, at Hovedstyret for sit vedkommende bestemt maa holde paa, at jernbanerne ikke paaføres indtægtstap ved fribefordring som i heromhandlede tilfælde.

Behandlet i møte den 16. oktober 1919.

Senere er der fra en række organisationer yderligere indkommet henstillinger til Sekretariatet om at fremme saken.

Den 3. mai tilskrev derfor Sekretariatet regjeringen saaledes:

Til Den norske regjering.

Den 24. septbr. 1919 sendte vi Arbeidsdepartementet en henstilling om at opta spørsmålet om at skaffe arbeidere fribilletter under feriereiser til velvillig overveielse.

Henstillingen var foranlediget ved en henvendelse fra en av vore avdelinger.

I skrivelse av 28. oktober s. a. (1405/1909 J. 1) fra det ærede Arbeidsdepartement, mottok vi meddelelse om, at departementet i denne sak maatte henholde sig til hovedstyret for Statsbanerne, som paa henvendelse hadde erklært at jernbanerne ikke maatte paaføres noget indtægtstap ved fribefordring i heromhandlede tilfælde.

Senere er der til undertegnede sekretariat indløpet henvendelser fra en række organisationer indenfor arbeidslivet og fra alle kanter av landet med anmodning om at søke denne tanke realisert.

De fleste organisationer har begrundet spørsmålet saaledes:

„Efter aarelange kampe er man rullet dit, at ferie saa at si er blit almindelig ogsaa for arbeiderne. Men skal ferien faa den værdi og betydning den skulde ha og bør ha ogsaa for dem, saa maa de faa adgang til at ta familien med og reise ut. Det er av meget stor kulturel betydning for arbeiderne, som hele aaret forøvrig staar inde i fabrikker og verkstedet, og det er av like stor betydning for hustruen, som hele aaret er länket til sit kjøkken, at komme ut og faa nye impulser og nye indtryk, og faa den avveksling som en feriereise virkelig er.

Men med de utgifter, som er forbundet med at reise, er det i mange tilfælder aldeles umulig for en arbeiderfamilie at avse penger hertil. Det maa derfor være paa sin plads, at spørsmålet om at faa indført fribilletter eller prisreduktion for feriereisende arbeidere tages op til drøftelse og søkes løst. Og spørsmålet bør vel da ikke bare omfatte statens jernbaner, men ogsaa de dampskibsruiter som faar statsunderstøttelse.

Det er vanskelig i en snarvending at kunne peke paa en speciel ordning eller et bestemt system, som kan sies at være det bedste for gjennomførelse av en slik bestemmelse. Det kan tænkes flere alternativer saavel for selve maaten at gjennomføre det paa som for omfanget av frie feriereiser. Hvad utstedelsen og kontrollen av fribilletter til feriereisende angaar, saa vil naturligvis det være forbundet med endel praktiske vanskeligheter, men disse vanskeligheter er saavidt kan skjønnes ikke større end de kan overvindes.

Hvad angaar omfanget av ferie-fribilletter, saa kan det jo tænkes mange alternativer. Det *princielle* maa jo være at søke at faa helt frie reiser til arbeiderfamilier, som har under en nærmere fastsat maksimumsindtægt, f. eks. 6000 kroner pr. aar. Men det vilde naturligvis ogsaa være av meget stor betydning, om man kunde faa fribilletter paa *begrænsede avstande* eller man kunde faa indført *prisreduktion* paa billetter ved feriereiser, f. eks. slik som det allerede er ordnet for skolebarn.“

Sekretariatet gir saken sin fulde tilslutning. Men skal tanken kunne realiseres, maa der vises imøtekommenhet fra statsmyndigheternes side. Enhver vil forstaa hvilken betydning det vilde ha, om arbeiderne med sine familier under ferietiden kunde ha anledning til at reise litt ut. Mange byarbeidere har forældre og slægtninge paa landet, men da familien er stor har de fleste ikke raad til at bekoste en saadan reise.

Vi henstiller derfor paa det kraftigste til den norske regjering at opta dette spørsmaal til gjennomførelse. Indførelse av f. eks. prisreduktion for arbeidere under feriereiser vil jo let kunne realiseres uten større vanskeligheter med kontrol o. s. v.

Da saken skal op paa vor kongres som holdes den 27. juni f. k., var vi meget taknemlig for at faa svar inden den tid.

Den 2. juni kom følgende skrivelse fra Arbeidsdepartementet:

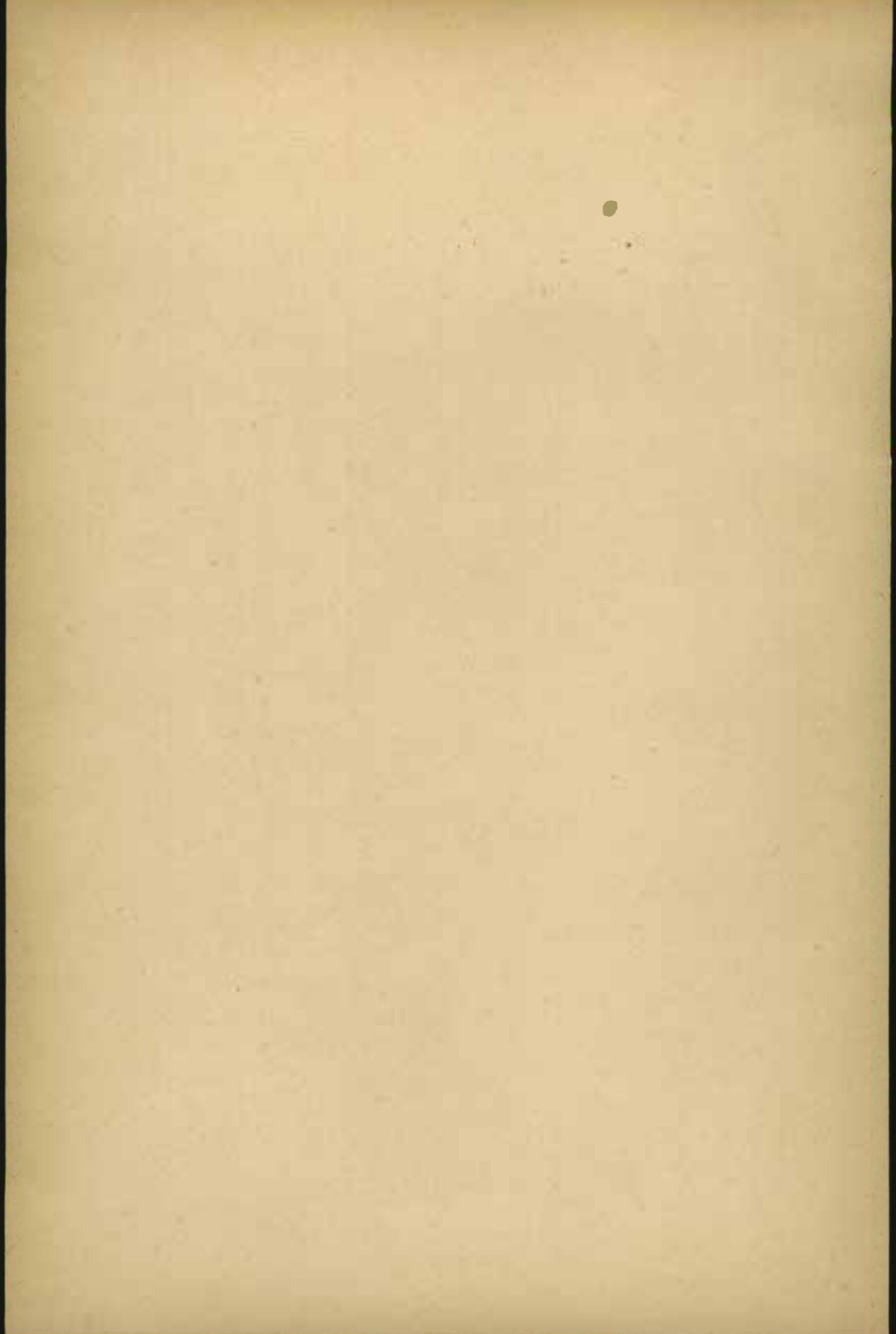
Sekretariatets henvendelse til regjeringen i skrivelse av 3. mai 1920, som av statsministeren er oversendt nærværende departement, har herfra vært forelagt for **Socialdepartementet** som ved den i avskrift vedlagte skrivelse hertil av 25. mai 1920 har meddelt, at det ikke har fundet grund til at søke bevilget midler, hvorved en eventuel fribefordring paa statsbanerne og statsunderstøttede dampskibe for arbeidere og deres familier paa feriereiser kunde dækkes.

Nærværende departement maa efter det foreliggende henholde sig til sin skrivelse til sekretariatet av 28. oktober 1919 og finder ikke anledning til at tilstaa nogen fribefordring eller fragtmøderation som ansøkt paa statsbanene.

Det tilføies at spørsmålet om moderasjon eller fribefordring paa statsunderstøttede dampskibe henhører under Handelsdepartementet, poststyrelsen, til hvem man har sendt en avskrift av sekretariatets andragende.

Avskrift av skrivelse fra Socialdepartementet til Arbeidsdepartementet, datert 25. mai 1920, lyder saaledes:

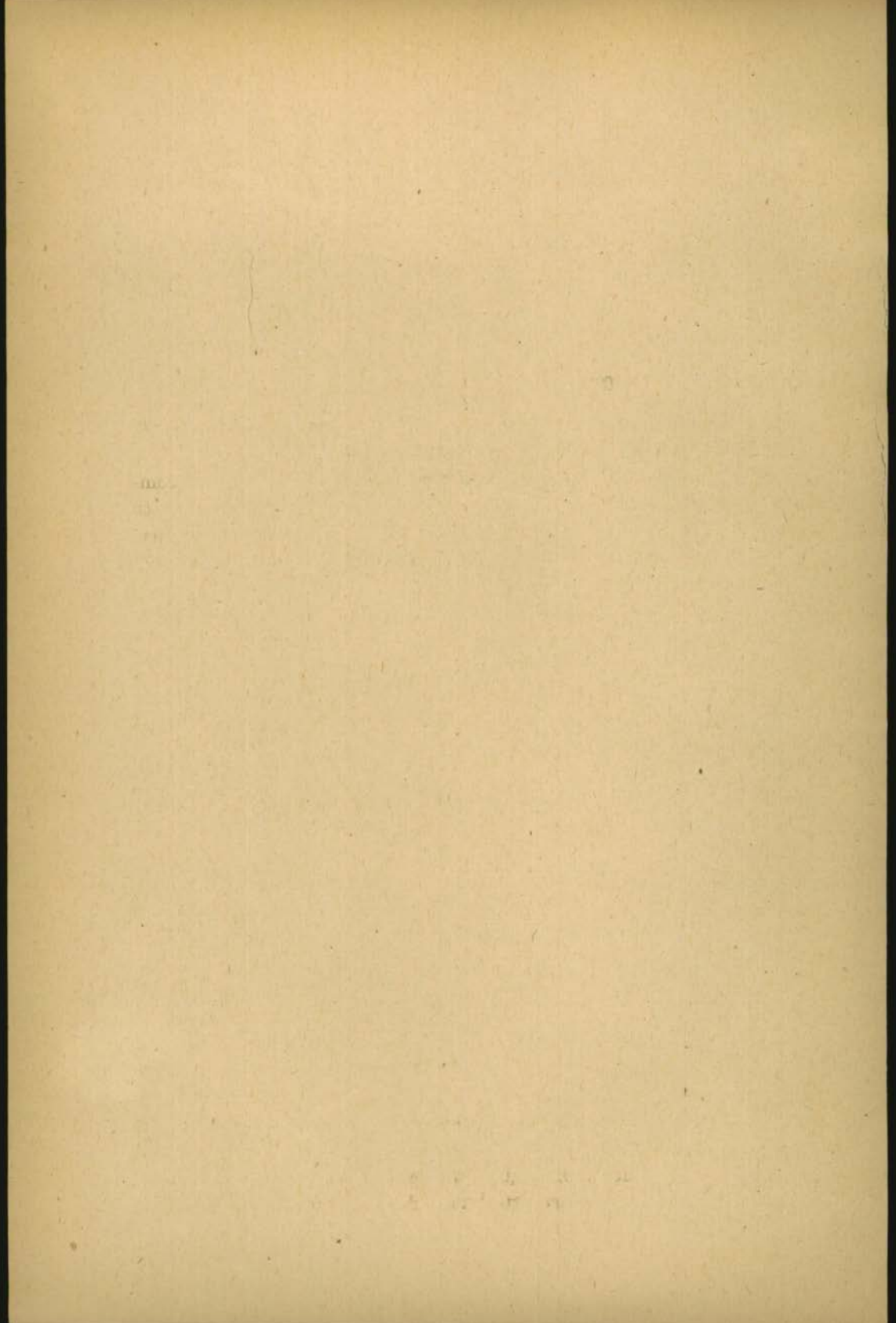
I anledning av det ærede departements skrivelse av 10. ds. angaaende fri befordring for eller prisreduktion for arbeidere og disses familier under reise med jernbanene og statsunderstøttede dampskibe paa feriereiser meddeles, at dette departement ikke for sit vedkommende har fundet grund til at søke bevilget midler til heromhandlede formaal.

PROTOKOL

OVER

FORHANDLINGENE VED ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISA-
TIONS 9. KONGRES I KRISTIANIA 11.—18. JULI 1920

Kongressens aapning.

Arbeidernes faglige Landsorganisation aapnet sin 9. ordinære kongres i Folkets Hus i Kristiania søndag 11. juli.

Formanden, *Ole O. Lian*, bød repræsentanterne og de fremmøtte gjester velkommen. I sin aapningstale mindedes han de to sekretariatsmedlemmer, *Axel Knudsen* og *J. M. Winge*, som var avgaat ved døden siden sidste kongres var samlet. De stod da som formænd for de respektive forbund, som de tilhørte, nemlig Jern- og metal- og Malerforbundet, og deres bortgang føltes som et stort tap — i første række for de organisationer, hvor de hadde nedlagt sit største arbeide, men ogsaa for den samlede bevægelse. Han følte sig viss om, at de to kameraters minde altid vilde bli bevaret i lys erindring. — De enkle mindeord blev paahørt av forsamlingen staaende.

Formanden fortsatte:

Naar vi aapner denne kongres er det en stor glæde at kunne konstatere den rike fremgang som fagorganisationen har hat siden vort sidste møte.

Ved den ekstraordinære kongres i 1917 stod vi med et medlemstal av ca. 80 000 i 26 forbund. Nu er tallet øket til ca. 150 000 i 35 forbund. Det vil si at medlemstallet er næsten fordoblet, og at nye grupper er rykket frem til fuld organisation.

Men endnu venter vi paa store grupper som staar utenfor. Saaledes alle *butik- og kontorfunktionærer*, som paa flere steder er begyndt at føre en konsekvent fagforeningspolitikk, uten at de dog endnu er kommet helt over til os. Vi maa fortsætte agitationen blandt *fiskerne, jordbruks- og skogsarbeiderne* samt blandt de *kvindelige arbeidere* som i flere brancher staar langt tilbake for mændene i organisationsprocent.

Meget nyt land kan endnu vindes. Men veksten har været ganske god, og vil den fortsætte slik i de aar som kommer, skal vi

snart staa i en betydelig sterkere position til løsning av de store socialiseringsoppgaver som ligger foran os.

Er medlemstallet gaat godt frem, kan vi ikke si det samme om organisationernes *økonomiske* situation, ialfald ikke i forhold. Vi har forsaavidt ikke kommet paa høide med dyrtidssituationen og utlignet den synkende pengeverdi.

Mens *fagforeningskontingenten* før krigen var omkring 5 pct. av fortjenesten, er det kun i de færreste forbund den staa i den høide nu.

Dette betyr en svækkelse av vor stilling som organisationen maa være opmerksom paa og søke at utbedre hurtigst mulig. Den økonomiske magt maa vokse sammen med medlemstallet og konjunkturene. Det motsatte har været tilfældet i det sidste.

Forholdene har ligget slik an i de sidste aar at fagorganisationen ved at gaa uforfærdet paa baade i den individuelle aktion, den gruppevise, den forbundsmæssige og den som omfatter hele Landsorganisationen, har kunnet bringe gode resultater til medlemmerne.

Ikke altid kunde vi følge med i prisstigningen. Vareprisene sprang jo i veiret med en fart, saa vi blev liggende maaneder efter. Men litt efter litt lærte vi os til den gamle lærdom, som organisationen altid har søkt at indprente, at tariffiden ikke skal være nogen sovepute — men en *arbeidsperiode*, og saa begyndte et levende liv rundt om paa arbeidspladsene for at bringe fortjenesten op. Denne kamp sammen med de rene organisationsmæssige lønsbevægelser har høinet livsnivaet, saa det nu, hvis den sidste voldgiftsdom faar fulde konsekvenser for alle fag, ikke vil være langt fra at dyrtidstigningen helt er dækket.

Og dertil kommer 8-timersdagen og de to ukers sommerferie som den smukkeste seier og den største gevinst for arbeiderklassen.

En *grundreform* har Karl Marx kaldt 8-timersdagen, fordi den er indledningen til en række andre fremskritt.

— — Alt maa arbeide sig frem fra det enkle og primitive til det store og mangfoldige.

Likedan med fagorganisationen.

Vi skapte vor solidaritet, vort sterke sambaand paa de enkleste, mest primitive krav: høiere løn, kortere arbeidstid, ferie.

Men bak disse krav laa hele arbeiderklassens trang til fuld befrielse fra kapitalismens slaveri. Og fagorganisationen skapte den *emancipation* av arbeiderklassen som var nødvendig for at vi kunde gaa videre.

Nu staar vi paa terskelen til en ny tid. Bare paa terskelen. Vi har saavidt faat døren paa klem.

Og derfor er det nu *nye opgaver* som melder sig for fagorganisationen. Fra det enkle er vi gaat videre til det større og mere sammensatte.

Nu er det selve *socialiseringen* det gjælder gennem bedriftsraadene og den videregaaende omformning av det økonomiske liv.

Baade vi selv og vore motstandere føler, at her nu sættes tids-skjæl, at her skapes historie.

Det er dette vi maa være opmærksomme paa.

I første omgang har Arbeidsgiverforeningen lidt et knusende nederlag paa sin taktik.

Istedenfor at vise sig til en viss grad imøtekommende, som ifjor, tok Arbeidsgiverforeningen iaar den beslutning at den som den danske og svenske vilde indta en steil og avvisende holdning. Den samlet alle tariffer i sin haand og dekreterte: intet tillæg, ingen ændringer, kun *prolongation*. Det blev en parole, som alle Arbeidsgiverforeningens underavdelinger maatte følge. Det var kun et par særundtagelser som slap forbi denne rævesaks.

Forhandlingerne blev derved helt resultatløse. Mæglingen likesaa. Saken gik derfor til voldgiftsretten uten at Arbeidsgiverforeningen hadde firet en tomme. Det var utvilsomt en bevisst be-regning, en egen taktik. Arbeidsgiverforeningens nye taktik av 1920.

En særegen plads i vore krav indtok jo forlangendet om at faa «de almindelige bestemmelser» væk. Og at faa bedriftsraadene anerkjendt.

Her stod ogsaa regjeringen i klemme. For den forberedte en lov om bedriftsraad. Og arbeidsgiverne henviste til den.

Hvad skulde saa regjeringen gjøre? Skulde voldgiftsretten dømme i en lovsak? Foregripe Stortingets beslutninger?

Voldgiften kom paatverke for selve venstre regjeringen.

Saa fandt man den løsning at la «paragraf 18» gaa helt ut og imidlertid forberede en midlertidig lov i emnet.

— Saa kom jerndommen med 40 øres lønstillæg pr. time, 2 ukers ferie og «de almindelige bestemmelser» uttat.

Dermed var hele Arbeidsgiverforeningens taktik dømt. Den hadde intet opnaadd med sin steile holdning.

Men nu maa vi ikke tro at Arbeidsgiverforeningen dermed har begravet tomahawken og overgit sig paa naade og unaade.

Nei, vi maa være forberedt den mest forbitrede kamp fra

arbeidsgiverne for at faa de almindelige bestemmelser op igjen og for at undgaa mest mulig av voldgiftsdommens andre konsekvenser.

Vi har faat en forsmak paa dette allerede nu.

Før jerndommen var det allerede nævnt at de nye bestemmelser om ferietiden straks ved avtale kunde gjøres gjældende for de øvrige industrier. — Efter jerndommen er der ikke mere tale om det.

Og i alle de tarifbevægelser som gaar utenom voldgiftsretten fastholder Arbeidsgiverforeningen haardnakket at »de almindelige bestemmelser» skal medtages i sin gamle skikkelse.

Derfor faar vi ikke løst dem.

Arbeidsgiverforeningen er i krigshumør. Vi kan naarsomhelst staa overfor en ny storkonflikt, fordi Arbeidsgiverforeningen ikke vil ta voldgiftsdommens konsekvenser i de fag som ikke er under dom.

— — Himlen er saaledes langt fra skyfri.

Og ved den kampsituation som vi stod i ivaar, har vi opnaadd at faa «de almindelige bestemmelser» væk. Men ikke noget *nytt princip* er sat istedet. Kampen for dette er det som nu skal begynde.

Men det skal vi drøfte senere paa kongressen.

Er vi saaledes glad for den utvikling vor organisation har hat til idag og for de seire den har vundet, maa vi dog ikke være blind for at vi staar i en kritisk situation og at Arbeidsgiverforeningen har sine nærmeste skyldfolk i spidsen for regjeringen.

Men er situationen kritisk, saa haaber jeg at fagorganisationen skal ha kræfter til at ride stormen av, naar vi kun staar tæt sammen i ubrytelig enighet, med koldt blod og beslutsom kraft.

I det haab, at kongressen ved sine forhandlinger og beslutninger vil sørge for at saa sker, er det at jeg atter ønsker repræsentanterne og de indbudne gjester velkommen og erklærer Landsorganisationens 9. kongres for aapnet.

Talen hilstes med sterkt bifald.

Det meddeltes at indbydelse til møtet var sendt bl. a. til Det internationale fagforbund, som dog ikke hadde fundet anledning til at la sig repræsentere. Lignende meddelelse forelaa fra Landsorganisationen i Tyskland, England og Holland. De sendte alle sine hilsener med ønske om et heldig resultat av kongressens forhandlinger.

Fra den svenske landsorganisation møtte *K. W. Holmström, Edv. Johansson* og *Anders Sjøstedt*, fra De samvirkende Fagforbund i Danmark næstformanden *Alfr. Christiansen*, og fra Det norske Arbeiderparti *Chr. H. Knudsen* og *Emil Stang*. Videre var anmeldt formanden i det finske jern- og metalarbeiderforbund, *F. K. Louhikko*,

foruten en repræsentant for Norges kooperative Landsforening. Disse var dog endnu ikke kommet tilstede. Ialt deltok omkring 350 i aapningsmøtet.

Gjesternes hilsen.

Edv. Johansson, Stockholm, overbragte de svenske kameraters hilsen til kongressen, idet han uttalte:

Naar den svenske landsorganisation møter her med ikke færre end 3 repræsentanter, er det et vidnesbyrd om den *interesse*, hvormed vi omfatter denne kongres. Men ikke mindre bærer det vidne om det *gode forhold* som har bestaaet mellem fagorganisationen i de to land. Dette samarbeide haaber vi ogsaa skal kunne vedvare.

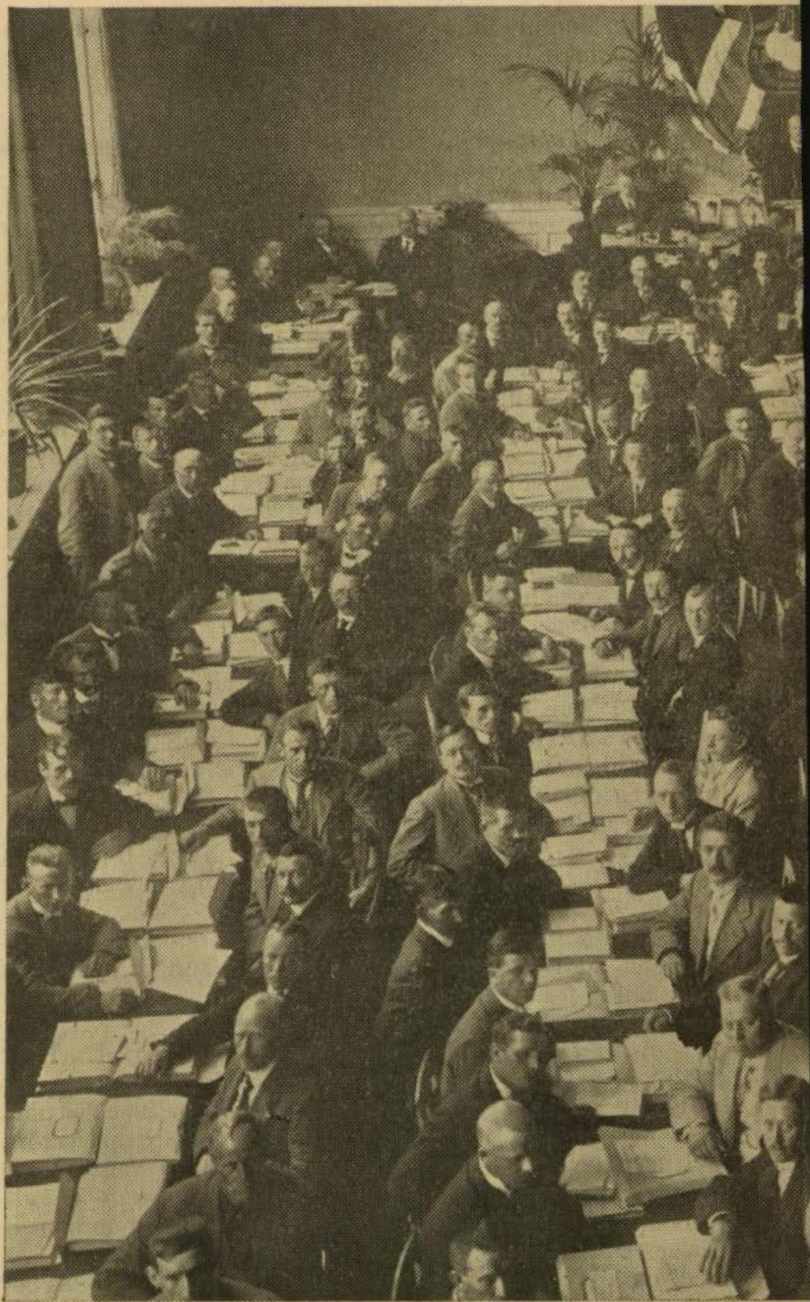
Den svenske fagbevægelse har maattet føre en intens kamp for at holde medlemmerne nogenlunde skadesløse for dyrtidens virkninger. Og vi har opnaadt det noget saa nær.

Vor historie er kampfyldt, og vi har heller ikke iaar undgaat at komme op i omfattende konflikter. Jeg minder om den store kamp i verkstedindustrien som omfattet omkring 90 000. Og vi har flere konflikter gaaende i dette øieblik. Konjunkturerne har hittil været nogenlunde gode, men der er ogsaa tegn til at nedgangen nærmer sig; saaledes er et omslag allerede indttaadt i tekstilfagene.

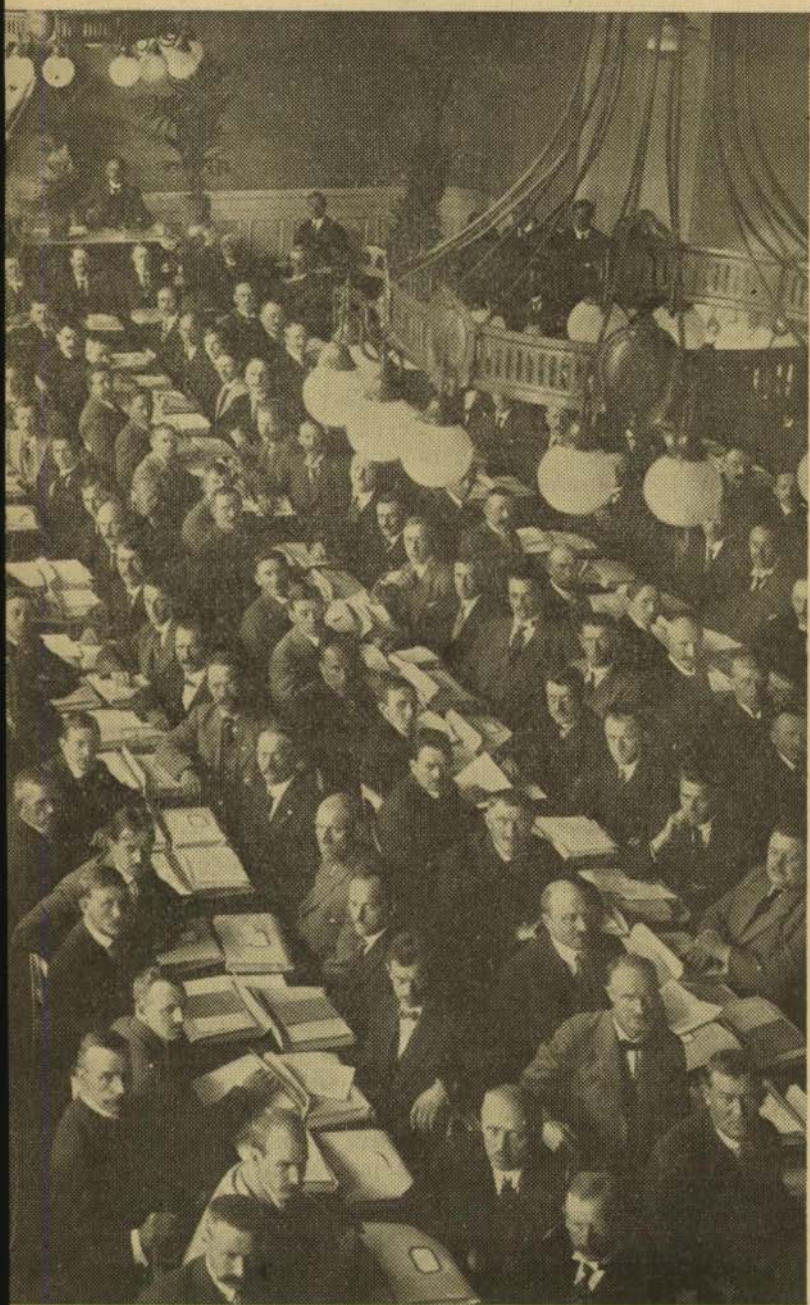
Fagorganisationen har i Sverige som i Norge hat en overordentlig fremgang i de sidste aar. Ved slutten av mars regnet vi paa et medlemstal av 275 000. Endnu staar betydelige grupper utenfor som jernbanemændene, elektrikerne og landarbeiderne. I rundt tal burde arbeidernes faglige sammenslutning nu har tallet nærmere 400 000 medlemmer. De kommer ogsaa med efterhvert. Imidlertid maa en slik eventyrlig stor tilgang paa nye medlemmer indebære ogsaa en *fare*. Vi saa det i 1909. Forut for storstreiken økedes rækkerne med ca. 100 000 mand, Da kampen avblaastes var disse nye de første til at falde fra. Noget lignende kan indtræffe en gang til, og da er det godt at ha den foregaaende tids erfaringer for øie.

Tal. sluttet med at uttale haabet om at behandlingsn av kongressens vigtige saker maatte faa et resultat som vilde bli til held ikke bare for fagbevægelsen i Norge, men for hele den internasjonalt organiserte arbeiderklasse.

Alfr. Christiansen, Kjøbenhavn, gav en utførlig oversigt over stillingen i Danmark, saavel hvad angik organisationsforholdene som utviklingen paa arbeidsmarkedet. Arbeidsgivernes politik tok tidlig sigte paa en fælles utløpstid for de faglige overenskomster og lange tarifperioder. Imidlertid bragte krigen en væsentlig ændring heri. De mellemliggende aar blev av organisationerne benyttet til at søke opnaadt en utjevning av misforholdet mellem lønnen og de stigende priser paa levnetsmidlerne. Ogsaa feriekravet blev der arbeidet med, og der optoges forhandlinger herom i 1919. Arbeiderne krævet iaar en revision av de saakaldte almindelige bestemmelser foruten en forhøielse av lønnen, men arbeidsgivernes taktik overfor dette var den samme som i Norge og Sverige: de vilde bare gaa med

DELTAGERNE VED LANDSO

NISATIONENS 9. KONGRES

paa fornyelse av overenskomsterne uforandret for et aar. Vi fandt ikke tiden inde til noget *almindelig* fremstøt i lønsspørsmålet, men søkte fortrinsvis at skape en bedring for de *laveste* inntægter. Overfor disse krav gjennomførelse besluttet Arbeidsgiverforeningen at iverksette en storlockout. Saa kom den politiske krise i paaskedagene, hvorunder socialdemokratiet fandt det nødvendig at gaa til proklamation av generalstreiken. Utgangen av disse begivenheter blev at arbeidsgiverne maatte *opgi* det standpunkt de hadde inntat. Tal. gik ut fra at disse forhold var saa kjendt ogsaa i Norge at det var unødvendig at komme videre ind paa dem.

I Danmark — sluttet han — gjør den opfatning sig gjældende at bevægelsen i Norge er saa overmaate *radikal*. Omvendt har man i Norge indtrykket av at man er saa meget moderatere i Danmark. Det bunder i de forskjellige forhold — sikkert nok ogsaa i folkekarakteren. Indrømmes skal det ialfald at man i Norge paa væsentlige punkter er kommet noget *længer*. Feriespørsmålet er hos os saaledes endnu paa forhandlingernes stadium. Og den forkortede arbeidstid er endnu ikke lovfæstet. Desværre er utsigten dertil heller ikke blit større efter den sidste konservative valgseir.

Idet jeg takker for indbydelsen og for det samarbeide som altid har bestaaet, tillater jeg mig at uttale ønsket om at kongressens forhandlinger maa bli til vor saks fremme og bringe os nærmere *maalet* — hvad enten vi legger den ene eller den anden retningslinje til grund.

E. Stang: Jeg har faat i opdrag at bringe centralstyrets tak for indbydelsen til kongressen, samtidig som centralstyret har bedt mig overbringe partiets hilsen med de bedste ønsker for fortsatt samarbeide.

Der er neppe noget land, hvor den politiske og faglige bevægelse har pleiet et saa intimt samarbeide som hos os. Partiet har aldrig set sin opgave *bare* politisk, bare parlamentarisk, og fagorganisationen har heller ikke *bare* set paa det økonomiske. I de saker vi har hat oppe og staat fælles om har der været en uløselig sammenheng.

Under krigen er klassekampen blit stadig bitrere. Og det er *klassekampen* som samler de to hovedorganisationer for arbeiderbevægelsen i Norge. Det er derfor klart, at under de nuværende forhold maa samarbeidet bli bare *endnu* mer intimt end tidligere.

Det norske Arbeiderparti ser masseaksjonen som et væsentlig led i arbeidernes organiserte kamp. Denne kamp maa ifølge sakens natur i første række føres av de *fagorganiserte*. Samtidig har Arbeidernes faglige Landsorganisation tat op paa sit arbeidsprogram nye saker som ligger helt ind paa det politiske omraade. De ændringer i hele den politiske og økonomiske situation som i det hele har fundet sted i de sidste aar, har skapt en *ny form* for arbeidet for partiet, en ny form for fagorganisationens arbeide og ogsaa en ny form for *samarbeidet* mellom dem. Dermed melder sig ogsaa spørsmålet om *nye organisationsformer* — en sak som kongressen vil faa anledning til at beskjeftige sig med.

Jeg tør si at ingen kongres er blit omfattet med større interesse av Det norske Arbeiderparti end denne. Partiet ønsker kongressen det største held og den største lykke i den fælles kamp mot den fælles fiende.

Talerne mottoges med kraftig bifald.

Kongressens konstituering.

Sekretær *Aarøe* foretok oprop av repræsentanterne. Følgende var fremmøtt:

Arbeidsmandsforbundet.

(Medlemsantal 37 345 = 77 repr.)

Andersen Johan Moss.	Holst Karl, Bergen.
Andersen Karl, Raanaasfos.	Høstager Anders, Kongsberg.
Andresen Hans, Sarpsborg.	Høyseth Ole, Løkken.
Andresen Sverre, Slemmestad.	Jakobsen Peder, Øvre Aardal.
Aspaas Johan, Aamot paa Modum.	Johansen Hans, Fredrikstad.
Aune Kristian, Kristiania.	Johansen Martin, Notodden.
Berg H., Bergen.	Johansen O. J., Kristiania.
Berg John, Kragerø.	Johansen Thorleif, Høvik.
Berg John A., Lier.	Kalvaa Anton, Trondhjem.
Berg Karl, Hammerfest.	Kristiansen Isak, Bø, Telemarken.
Bjerkmann I., Kristiania.	Kristiansen Karl, Kristiania.
Bjurstrøm Karl, Rjukan.	Kvalfos Nils, Mosjøen.
Bonde Ole P., Røros.	Larsen Mathias, Stavanger.
Brækken Anton, Skien.	Moljord Kristian, Sulitjelma.
Dalastøl Knut, Rjukan.	Nielsen Thv., Porsgrund.
Dyrseth Martin, Tysse i Samnanger.	Nilssen Alfred M., Kristiania.
Eggen Nic., Kvaal.	Nilsen Naftali, Harstad.
Elkefjord Jacob, Kristiania.	Nilsen N. E., Kristiania.
Enod Erik, Trondhjem.	Nilsen Sigvart, Aalesund.
Evensen Karl, Kapp.	Oksvik Olav, Molde.
Fagerlund Erik, Drammen.	Olsen Adolf, Stavanger.
Fossum Ragnar, Sunnan.	Olsen Ingvald, Kristiania. ✕
Grytnes Ole S., Kristiansund N.	Olsen Julie, Kristiania.
Gulbrandsen Sigv., Hamar.	Pettersen Julius, Lillehammer.
Gundersen Johan, Græsvik.	Samuelsen Karl, Sandefjord.
Hansen Arnold, Kristiania.	Selboe Aksel J., Røros.
Hansen Hans, Larvik.	Sjøman G., Kristiania.
Kristoffersen Karl, Berger, Jarlsberg.	Skarheim Ottar, Kristiania.
Harebak R., Farsund.	Solli Jens, Hellandsbygden.
Hellebø Hans, Bergen.	Stenvik Ole M., Kristiania.
Henriksen Henrik, Kristiania.	Strøm Fr. A., Bodø.
Hjelmengen Kr., Solbergelven.	Strøm Karl, Kristiansand S.
Holdt Gudbrand, Kristiania.	Strøm Ole J., Kristiania.
	Sundbye Gustav, Trondhjem.
	Sundsbo Gabriel, Odda.
	Sviland Johan, Sandnes pr. Stavanger.
	Sørstrøm R., Svolvær.

Thaule Johs., Dale, Bruvik.
 Torvik Bastian, Kopperaaen.
 Volan Elias, Kristiania.
 Weiseth L., Glomfjord.
 Ødegaard Johs. M. P., Kristiania.
 Ødegaard Knut O., Arendal.
 Østdal Sigurd, Kristiania.

Baker- og konditorforbundet.

(Medlemsantal 2103 = 6 repr.)

Bay Adolf, Kristiania.
 Dahlstrøm Aksel, Kristiania.
 Hermansen Martin, Bergen.
 Larsen Lars, Stavanger.
 Olsen Wilhelm, Bergen.
 Ripnes Oscar, Sulitjelma.

Barber- og frisørsvendenes forbund.

(Medlemsantal 473 = 1 repr.)

Olsen Sverre, Kristiania.

Bokbinderforbundet

(Medlemsantal 1714 = 5 repr.)

Aas Hans, Kristiania.
 Andersen Emil, Larvik.
 Langeland Johan, Skien.
 Langli Lorentz, Drammen.
 Martinsen Øistein, Kristiania.

Brandfunktionærforbundet.

(Medlemsantal 653 = 2 repr.)

Holter A., Kristiania.
 Stigum K., Trondhjem.

Norsk centralforening for boktrykkere

(Medlemsantal 3580 = 9 repr.)

Aune L., Trondhjem.
 Hansen Alf, Kristiania.
 Henriksen Einar N., Bergen.
 Løkkeberg Alfr., Kristiania.
 Norheim Nils, Stavanger.
 Olsen Arthur, Fredrikstad.
 Petersen Martin, Aalesund.
 Rungstad L., Kristiania.
 Swang Johan, Drammen.

Elektrikerforbundet.

(Medlemsantal 2584 = 7 repr.)

Andersen Conr., Kristiania.
 Haug W. E., Svolvær.
 Haugen O. M., Kristiania.
 Juliussen H., Stavanger.
 Kristiansen Claus, Kristiania.
 Løvaas Sigurd, Rjukan.
 Torp Oskar, Sarpsborg.

Fangst- og fiskerforbundet.

(Medlemsantal 875 = 2 repr.)

Langva Ragnvald, Aalesund.

Formerforbundet.

(Medlemsantal 2017 = 6 repr.)

Johannessen Odin, Bergen.
 Johansen Ludv., Kristiania.
 Kristensen John, Drammen.
 Kristiansen Hans, Gjøvik.
 Nilsen Harry, Kristiania.
 Veie Gustav, Trondhjem.

Guldsmedarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 648 = 2 repr.)

Bruland C. Bergen.
 Gabrielsen E., Kristiania.

Jern- og metalarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 20 964 = 44 repr.)

Arntsen A. H., Drammen.
 Braathen G., Kristiania.
 Bruun N. G., Tistedalen.
 Davidsen D., Kristiania.
 Dullum A., Trondhjem.
 Fredsti M., Kristiania.
 Frithjofsen Oskar, Høvik.
 Hagen Jens, Hamar.
 Halvorsen Karl, Moss.
 Halvorsen Nils, Bergen.
 Hansen Emil, Larvik.
 Hansen Ole B., Odda.
 Haraldsen Alfr., Mandal.
 Haugli, Hans Raufos.
 Hermansen Helge, Kjelsaas.

Hæg bom Frantz, Aalesund.
 Hølvold J., Kirkenes.
 Ingebretsen Ingv., Kristiania.
 Iversen M., Stavanger.
 Johansen Alb., Fredrikstad.
 Johansen Borger, Kristiania.
 Johansen G., Kristiania.
 Johansen J. C., Sandefjord.
 Johansen Joh., Tønsberg.
 Johansen Sverre, Kristiania.
 Johnsen Sverre, Narvik.
 Jørgensen Johan, Bergen.
 Kristiansen Otto, Horten.
 Kvam Gunnar, Trondhjem.
 Larsen Haakon, Kristiania.
 Liljeberg Arthur, Skotfos.
 Lippe Gustav, Kristiania.
 Melgaard Alfred, Kristiania.
 Norbæk Viktor, Kristiania.
 Olsen Halvard, Kristiania.
 Pettersen E., Gjøvik.
 Qvam John, Kristiansund N.
 Ruud Oskar, Brevik.
 Samuelsen A., Fevik.
 Skau K. G., Kristiania.
 Skraasta Th. Sauda.
 Sletvold Joh., Sulitjelma.
 Sund A., Rjukan.
 Tandberg Nils, Kongsberg.

Jernbaneforbundet.

(Medlemsantal 7303 = 17 repr.).

Alberti A., Kristiania.
 Andersen Joh., Kristiania.
 Antonsen Nils, Kristiania.
 Beck Edv., Kristiania.
 Brændholen E. H., Hamar.
 Engen L., Gjeilo.
 Gulli Jac., Drammen.
 Hansen Joh. C., Kristiania.
 Lier A. C., Bjørkelangen.
 Moe Olaf, Trondhjem.
 Nilsen Young, Drammen.
 Olsen Olav, Bergen.
 Pettersen G., Tistedalen.
 Skaarvold J., Trondhjem.
 Skjetne M., Heimdal.

Svarva M., Trondhjem.
 Thoresen Otto M., Lillestrøm.

Kjøtindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 632 = 2 repr.)

Hagen Johan, Hamar.
 Walentin Johan, Kristiania.

Kommunearbeiderforbundet.

(Medlemsantal 3165 = 8 repr.)

Andresen Harald, Grorud st.
 Danielsen Joh. P., Fredrikshald.
 Fineide Ole, Bergen.
 Henriksen T., Kristiania.
 Iversen Arthur, Bergen.
 Rinnan Ole, Trondhjem.
 Spigseth K. I. B., Sarpsborg.
 Uglem L., Trondhjem.

Litografisk forbund.

(Medlemsantal 489 = 1 repr.)

Kopp Robert, Kristiania.

Lokomotivmandsforbundet.

(Medlemsantal 1371 = 4 repr.)

Melløst A., Drammen.
 Nesbakken N., Trondhjem.
 Sandberg Emil, Kristiania.
 Sørbye Julius, Kristiania.

Malerforbundet.

(Medlemsantal 1905 = 6 repr.)

Aase I. B., Bergen.
 Aasen L. O., Bergen.
 Ertresvaag Ivar, Aalesund.
 Guldvaag Ola, Kristiania.
 Hermansen N., Kristiania.
 Tranmæl M., Kristiania.

Matros- og fyrbøterunionen.

(Medlemsantal 4384 = 11 repr.)

Andersen C. E., Bergen.
 Andersen Johan, Kristiania.
 Birkeland Anders, Kristiania.
 Bjerke Bjarne, Kristiania.
 Hamsaas I., Trondhjem.

Haraldsson Rolf, Kristiania.
 Haugen Ingvald O., Haugesund.
 Hoff Johan, Kristiania.
 Jacobsen Thomas, Stavanger.
 Jensen Chr., Bergen.
 Stensrud Conrad, Kristiania.

Murerforbundet.

(Medlemsantal 2040 = 6 repr.)

Braathen H.
 Loe E. M.
 Nilsen Trygve.
 Schultz Aksel.
 Lilja Hans.
 Tjønneland S.

Musikkerforbundet.

(Medlemsantal 485 = 1 repr.)

Berg Adolf, Kristiania.

Møbelindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 1894 = 6 repr.)

Barreth, I., Trondhjem.
 Eng Knut, Kristiania.
 Furebotten P., Bergen.
 Nilsen Th., Stavanger.
 Systad Chr., Kristiania.
 Sørensen Søren, Tvedestrand.

Papirindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 8659 = 18 repr.)

Andersen Aksel, Nygaard.
 Axelsen Johan, Sarpsborg.
 Borgersen Karl, Gulskogen.
 Ek Andreas H., Vestfossen.
 Evensen Hans, Skien.
 Jensen S., Kristiania.
 Lauritsen Johan, Sarpsborg.
 Lund Johs., Fredrikshald.
 Lund Oskar, Kristiansand S.
 Moen Ingv., Nordmøre.
 Nøkleby O. J., Kristiania.
 Olsen Ingvald, Mjøndalen.
 Olsen Karl, Lillestrøm.
 Pettersen Karl E., Moss.

Sporpind O., Kristiania.
 Steen Karl, Hønefoss.
 Stenklev Edv., Greaaker.
 Sørensen Karl, Gjeithus st.
 Weber Th., Skotfos.

Postforbundet.

(Medlemsantal 1099 = 3 repr.)

Aadnesen O., Stavanger.
 Dahlin Bj., Kristiania.
 Hagen O., Kristiania.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 5467 = 13 repr.)

Andersen Simon, Fredrikstad.
 Andreassen Herm., Kristiania.
 Eriksen Asbjørn, Kristiania.
 Eriksen Hans, Kristiania.
 Gerhardsen Gerhard, Namsos.
 Jestad Ole A., Enge i Nordmøre.
 Lillesand Ingemar, Værdalen.
 Pettersen Jørgen, Drammen.
 Sakariassen Emil, Larvik.
 Svendsen Olaus, Fredrikshald.
 Syversen Harald, Fredrikstad.
 Torp Oskar, Lillestrøm.
 Vik Aksel, Hamar.

Skind- og lærindustriarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 566 = 1 repr.)

Nilsen Johs. P., Kristiania.

Skog- og jordbruksarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 2449 = 7 repr.)

Glomvang Olaf, Atna st.
 Groland Wilhelm, Kongsberg.
 Grønsjøbrønden Sig., Trysil.
 Liengen Martin, Elverum.
 Nilsen Oscar, Løiten.
 Skansen Anders, Rena.
 Søsveen Andreas, Løiten.

Skotøiarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 2759 = 7 repr.)

Dyrdahl Joh., Trondhjem.
 Hetleli Ivar, Bergen.
 Kristoffersen Adolf, Sandefjord.
 Landaas S., Kristiania.
 Pedersen Alf, Kristiania.
 Sveen Thore, Gjøvik.
 Øie Anders, Kristiania.

Skrædderforbundet.

(Medlemsantal 3899 = 8 repr.)

Adolfsen Hanna, Kristiania.
 Birkeland H. A., Kristiania.
 Bjørgum Simon, Trondhjem.
 Erikson Otto, Kristiania.
 Olsen Karl, Arendal.
 Olsen Telma, Kristiania.
 Sodstad Ole, Kristiania.
 Strøm August, Bergen.

Sporveis- og lokalbaneforbundet.

(Medlemsantal 1477 = 4 repr.)

Bernstrøm Karl, Bergen.
 Lie Johan, Kristiania.
 Nyborg Engebret, Kristiania.
 Stokke A., Trondhjem.

Stenhuggerforbundet.

(Medlemsantal 821 = 2 repr.)

Johansen Karl, Kristiania.
 Pahlm Alfred, Kristiania.

Transportarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 10 038 = 22 repr.)

Amundsen Paul, Bergen.
 Andersen Petter, Kristiania.
 Berg Marius, Kristiania.
 Fladeby Hans, Kristiania.
 Forbord Sigurd, Kristiansund.
 Hansen Oscar Fr., Bergen.
 Jensen Edv., Haugesund.
 Johannesen Peder, Bergen.
 Johansen Petter, Kristiania.
 Johnsen Jacob, Kristiania.
 Klausen Konrad, Bodø.
 Lagesen Lage, Trondhjem.
 Nilsen Ivar, Kristiania.

Olsen Alfred, Kristiania.
 Olsen Edvard, Aalesund.
 Olsen Kristian, Drammen.
 Olsen Leif S., Hammerfest.
 Olsen Ole Johan, Kristiansand S.
 Pedersen Harald, Tromsø.
 Staalkranz B., Kristiania.
 Østvik Andreas, Trondhjem.

Træarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 8800 = 20 repr.)

Andersen A., Sandefjord.
 Andersen Karl, Kristiania.
 Authen Karl, Kristiania.
 Gjervoldstad Fr., Mandal.
 Gundersen Nils, Bergen.
 Haakestad B., Kristiania.
 Hjelle Nilsen Lars, Odda.
 Ingolfsrud Halvor, Notodden.
 Jakobsen J. B., Trondhjem.
 Johnsen Jakob, Jømna
 Johansen Jens, Kristiania.
 Johansen Karl J., Hønefoss.
 Olsen Aksel, Moss.
 Pedersen Johan, Kristiania.
 Foseide Peder, Løkkens verk.
 Simonsen Arve, Kristiania.
 Sjøli Andreas, Stenkjær.
 Sunde Thorvald, Haugesund.
 Tolaas Ingvald, Molde.
 Vangberg Erik, Tromsø.

Kommunale tjenestemænds landsforbund.

(Medlemsantal 588 = 1 repr.)

Engan Erling, Kristiania.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund.

(Medlemsantal 510 = 1 repr.)

Jønson I. P., Kjøbenhavn.

Tobakarbeiderforbundet.

(Medlemsantal 1421 = 4 repr.)

Andresen Alma, Kristiania.
 Johansen Hj., Kristiania.
 Nilsen Sigurd, Kristiania.
 Sommer H. Kristiania.

Videre møtte sekretariatets medlemmer formanden, Ole O. Lian, sekretær P. Aarøe, J. Teigen, Rich. Hansen, Oskar Olsen, A. Bratvold, H. Pettersen, G. Sethil, A. E. Gundersen og Oscar Ruud samt revisionen (D. Jensen, N. Mittet og Tobias Olsen).

Den nedsatte fuldmagtskomité *Aarøe, Pettersen og Bratvold*. hadde gjennomgaat fuldmagtene og indstillet dem til godkjendelse. Dette vedtoges enstemmig.

Forretningsordenen.

Sekretariatet foreslog, at den tidligere benyttede forretningsorden blev befulgt.

A. Dullum foreslog at der i stedet for 10 blev sat 15 minutters begrænsning for første indlæg.

Alfr. M. Nilssen mente, at der burde være ubegrænset taletid første gang, ialfald for forslagsstillerne.

Lian fandt et kvarter nok, og hertil gik sekretariatet over.

Nilssen fremsatte forslag om at der ved behandlingen av dagsordenens punkt 3 og 4 — socialiseringsproblemet og bedriftsraad — blev git forslagsstillere $\frac{1}{2}$ times taletid 1. gang.

Dullums og Nilssens forslag vedtoges. Endvidere forandredes møtetiden om eftermiddagen til kl. 3—6.

E. Vangberg, Tromsø, foreslog strykning av punktet: «Forslag som ingen forbindelse har med de paa dagsordenen opførte saker kan ikke behandles». Forslaget forkastedes, hvorpaa forretningsordenen vedtoges med de ovennævnte ændringer.

Dagsordenen.

Der forelaa følgende dagsorden:

1. *Kongressens konstituering.*
 - a) Fuldmagternes godkjendelse. b) Vedtagelse av forretningsorden og dagsorden. c) Valg av 2 ordstyrere og 4 sekretærer.
2. *Beretning og regnskap.*
3. *Socialiseringsproblemet.*
4. *Bedriftsraad.*
5. *Organisationsformerne.*
(Herunder forsikringskasserne).
6. *Lovforandringer.*
7. *De faglige oplysningskontorer.*
8. *Agitationen.*
9. *Forskjellige forslag.*
10. *Bevilgningssaker.*
11. *Valg.*

M. Tranmæl: Av en række organisationer er indsendt forslag om, at raadssystemet og masseaktionen skal optas til behandling i forbindelse med bedriftsraads- og socialiseringsspørsmålet. Jeg fremsætter forslag derom, medmindre disse spørsmåal er forutsat at komme ind under punkterne 3 og 4.

Lian: Alle forslag som er indkommet vil bli behandlet, og der vil være fuld adgang til at opta denne sak under de punkter som er nævnt.

Dagsordenen vedtoges derpaa enstemmig, efter at *Tranmæl* hadde bebudet senere at ville stille forslag om at Landsorganisationen besluttet at la sig repræsentere paa den 3. Internationales kongres i Moskva.

Kongressens ledelse.

Som ordstyrere var av sekretariatet bragt i forslag Halvard Olsen og Oscar Ruud.

Der fremkom forslag om at vælge Elias Volan i stedet for Ruud. Forslaget støttedes av *A. Dullum, Alfr. M. Nilssen, Knut Eng* og *A. Kalvaa*.

Lian fandt ingen grund til at gjøre nogen forandring i forslaget.

Hans Eriksen sluttet sig hertil.

Ved voteringen valgtes *Halvard Olsen* enstemmig. Ved alternativ votering mellem Ruud og Volan valgtes *Volan* med stort flertal.

Som sekretærer valgtes de indstillede, *Anders Øie, Einar N. Henriksen, Gustav Sundby* og *Johan Axelsen*.

Som generalsekretær for kongressen var antat Olav Kringen. *Kr. Aune* foreslog Alfr. Aakermann.

Herom opstod endel debat. Efter forslag av *Lian* blev saken utsat til den følgende dag.

Valgkomité.

Sekretariatet forela følgende forslag til medlemmer av *valgkomiteen*: Nils Gundersen, Træarbejderforbundet, Alfr. Melgaard, Jern- og metalarbejderforbundet, Oscar Olsen, Transportarbejderforbundet, L. Rungstad, N. c. f. b., S. Tjønneland, Murerforbundet, M. Tranmæl, Malerforbundet, J. Skaarvold, Jernbaneforbundet, E. Volan, Arbeidsmandsforbundet og Th. Weber, Papirindustriarbejderforbundet.

Volan bad sig som ordstyrer fritat for valg og foreslog Johs. M. P. Ødegaard i sit sted. Hertil gik sekretariatet over.

Tranmæl stillet paa vegne av flere representanter forslag om, at Rungstad, Tjønneland og Weber blev ombyttet med Nils Norheim, Stavanger, Knut Eng, Kristiania og Ingv. Olsen, Mjøndalen.

Emil Sakariassen foreslog Hans Eriksen fra Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet.

Eriksen foreslog komiteen utvidet, saa den kom til at bestaa av 11. Som nye medlemmer vilde han i tilfælde foreslaa Simon Andersen, Fredriksstad og H. A. Birkeland, Kristiania.

Utvidelsen vedtoges med stort flertal.

Videre fremkom forslag om Anders Birkeland (Matros- og fyr-

bøterunionen) og Oskar Torp, Sarpsborg (Elektrikerforbundet). Forslaget om Hans Eriksen blev tat tilbake til fordel Simon Andersen.

Man gik derpaa til valg, hvorefter aapningsmøtet hævedes.

Mandag 12. juli.

Ordstyrer: *Halvard Olsen.*

Sekretær *Aarøe* refererte protokollen fra første dags møte. Den godkjendtes enstemmig.

Repræsentanten for den finske landsorganisation, kamerat *Louhikko*, var nu kommet tilstede og holdt en kort hilsningstale til kongressen. *Lian* takket den finske gjest for den overbragte hilsen, idet han uttalte haabet om, at det vilde lykkes den finske arbeiderklasse at ryste av sig den hvite terror som hjemsøker landet.

Olav Kringen meddelte at han trak sig tilbake som kongressens generalsekretær. I hans sted valgtes *Alfr. Aakermann.*

Der forelaa følgende resultat av valget paa medlemmer av valgkomiteen: *J. Skaarvold* 309 stemmer, *M. Tranmæl* 294, *Johs. M. P. Ødegaard* 279, *Alfr. Melgaard* 265, *Oscar Olsen* 265, *Nils Gundersen* 264, *Oscar Torp* 197, *S. Tjønneland* 191, *Th. Weber* 183, *L. Rungstad* 181, *Nils Norheim* 146. Dernæst hadde *Knut Eng* 130, *A. Birkeland* 123, *Ingv. Olsen* 122, *S. Andersen* 99, *H. A. Birkeland* 47, *Volan* 32, *Brækken* og *Sverre Johansen* hver 14 stemmer.

Fra *Narvik* faglige samorganisation motoges følgende telegrafiske hilsen:

«Tillykke med arbeidet for fælles frigjørelse. Leve den revolutionære arbeiderbevægelse!»
O. Bjørkmann.

Man gik derpaa over til at behandle

beretning og regnskaper

for aarene 1916, 1917, 1918 og 1919.

Hovedposterne referertes.

Beretning for 1916 og 1917 godkjendtes uten bemerkninger.

Oplysningskontorerne.

Ved beretningen for 1918 paatalte *Tranmæl* at sekretariatet i enkelte tilfælder, som ved ansættelsen i *Skien*, hadde gaat utenfor den lokale samorganisations indstilling paa bestyrer for opplysningskontoret. En saadan fremgangsmaate var i strid med forutsætnin-gerne. Man fik heller, hvor der var tvil om ansøkerne, sende saken tilbake til ny behandling.

Lian var enig i, at indstillingen fra de stedlige instanser som regel burde følges. Men *loven* ga dog sekretariatet ansættelsesmyndigheten, og nogen anden forutsætning var ikke her tilstede. I almindelighet var sekretariatet varsomt med at fravike indstillingen.

Men det hadde ogsaa vist sig at det kunde gaa svært uheldig naar man *fulgte* indstillingen. Han henviste herom til ansættelsen i Stavanger.

Nils Norheim, Stavanger, forklarte sig nærmere om tilfældet der og oplyste at sekretariatet var blit advaret paa forhaand.

J. Teigen: I Skien var der megen uenighet om hvem der skulde anbefales, og derfor laa det nær at ta en utenom. Siden er indstillingen blit fulgt i alle tilfælder — og med blandede resultater.

Lian: Hvad Stavanger angaar fulgte vi der indstillingen, og den lokale organisation maa ta ansvaret selv i første række. Det gaar da ikke an at sætte op en indstilling i forventning om at den skal bli sendt tilbake.

Tranmæl gik efter formandens uttalelser ut fra, at der for eftertiden vilde bli forholdt paa den maate, som han hadde nævnt. Da skulde jo alt være greit.

Knut Eng fandt, at opplysningskontorenes bestyrere gjennomgaaende var uforsvarlig daarlig lønnet. Skulde man faa dygtige folk til disse stillinger maatte sekretariatet paase, at lønnen ogsaa stod i et rimelig forhold til arbeidet og ansvaret.

Teigen: Det er samorganisationerne, som altid bestemmer lønnen. Og vi har aldrig prutet paa hvad de har sat op.

Lian trodde Eng hadde ret med hensyn til de lave lønninger. Han oppfattet ham slik, at sekretariatet skulde være bemyndiget til at føre nærmere indseende hermed.

Eng fandt det paa sin plads at der blev git sekretariatet en bestemt bemyndigelse i den retning.

Teigen gik ut fra, at ingen av bestyrerne var avlønnet med mindre end 6000 kroner nu, men det var jo alt for litet.

Dullum gik ut fra at man vilde ha anledning til at komme tilbake til disse forhold senere, for at de kunde sees i forbindelse med kontingenten.

Efter bemerkninger av *Joh. Jørgensen*, Bergen, og *Bratvold* avsluttedes debatten om dette punkt, og beretningen godkjendtes enstemmig.

Folkets Hus fondet.

Av beretningen for 1919 fremgik at der i aarets løp var behandlet 16 andragender til et samlet beløp av 75 500 kroner. Herav var bevilget 25 500.

H. Aas fremholdt at tiden nu maatte være inde til at øke utlaanssummen. Ved den forhøielse av kontingenten som foresloges skulde dette kunne gjøres uten risiko. Han fremsatte forslag om, at laanebeløpets størrelse sattes til det dobbelte av nu, nemlig 10 000 kroner.

Teigen: Naar byggefondet er gaat *op* skyldes dette de voldsomt stigende byggeomkostninger. Kapitalen er øket fordi man ikke har kunnet *benytte* laanene. Under normale forhold vil fondet tvertom snarere synke.

Aarøe: Som det vil sees er der optat til undersøkelse 7 an-

dragender paa tilsammen 40 000 kroner. Til disse bygg er endnu intet utbetalt av den simple grund, at organisationerne ikke hittil har set det mulig for sig at realisere sine planer. Forholdet er, som oplyst av Teigen. Naar Folkets Hus' fondet staar saavidt gunstig har det utelukkende sin grund i, at man ikke har kunnet gaa iver med at bygge endda — ogsaa i tilfælder hvor laaneandragenderne allerede er indvilget. Forslaget om forhøielse bør formentlig bli at behandle i forbindelse med kontingentspørsmålet.

Aas' forslag blev saa forbigaat for at at optas under dagsordenens punkt 6.

Efterretningsvæsenet og agitationen.

Det meddeltes at der i 1919 var *oplysningskontorer* i virksomhet i Bergen, Trondhjem, Skien, Rjukan, Notodden, Tønsberg, Fredrikstad, Tromsø og Stavanger. Til disse kontorer var i aaret utbetalt kr. 12 822.42.

Tranmæl fandt denne meddelelse noget snau. Der klagedes over, at oplysningsvæsenet var litet utviklet. Kongressen burde være opmerksom herpaa, saaledes at man senere kunde enes om at stille større midler til raadighet for dette arbeide, som var av saa stor vigtighet for fagorganisationen.

Lian var enig i, at en bedre organisation var nødvendig. Men der hadde stødt praktiske vanskeligheter til. Under de nuværende lokaleforhold i Kristiania hadde det saaledes ikke været mulig at faa den rette fart i arbeidet. Ved kjøpet av aktiemajoriteten i den nye gaard aapnet der sig imidlertid mulighed for rummeligere pladsforhold, idet man hadde haab om at faa lokaler ledige fra 1. januar. Man vilde da faa anledning til at indrette sig mer praktisk. Til dette kom saa at man hele tiden siden den nye sekretærs tiltræden hadde været sterkt engagert i faglige forhandlinger og paa anden maate.

Det internationale samarbeide.

Knut Eng kriticerte valget av advokat Puntervold som Landsorganisationens utsending til Rusland for at undersøke forholdene der.

Lian: Det var sekretariatets enstemmige ønske at faa fulde og klare opplysninger om Rusland, og der var grund til at tro, at Puntervold hadde alle betingelser for at fylde dette oppdrag paa en tilfredsstillende maate. Dengang vidste ikke jeg at man kunde gaa ut fra at han skulde indta standpunkt *mot* arbeiderrevolutionen. Vi mente, at man i valget av Puntervold, som vi jo alle kjender godt, skulde ha garanti for en paalidelig og uhildet fremstilling. Noget andet motiv har ialfald ikke været tilstede for sekretariatet.

Tranmæl: Naar Den faglige landsorganisation sender en mand ut i en saadan mission burde man forutsætte, at den fortrinsvis sendte en av sine egne medlemmer. En *arbeidsmands* syn er her det mest betryggende. Helst burde sekretariatet ha sendt en av

sin egen midte. Med det vældige medlemstal organisationen nu har maatte det været mulig at finde en anden stipendiat. Det nye sekretariat bør ta op til overveielse at sende et par arbejdsmænd bortover — helst av sekretariatets egne medlemmer — for at avlægge rapport.

Eng: Lian har i realiteten erklært sig enig med mig i, at Puntervold som sendebud var uheldig. Den forherligelse som advokaten har faat i borgerpressen efterpaa er jo ogsaa vidnesbyrd nok. Jeg finder det rigtig at der sendes en fagorganisationsmand, som har forutsetninger for at se *praktisk* og samtidig fordomsfrit paa det arbeide, som gjøres av de revolutionære arbeidere i Rusland.

A. E. Gundersen: Dengang Puntervold blev sendt forelaa ikke tingene saa klart som nu, og vi fandt det at være av betydning at faa en objektiv undersøkelse. Imidlertid vet vi jo at der er hændt adskillig siden. Jeg tror ikke der er nogen grund til at klandre sekretariatet her; det hadde de ærligste hensigter. Vi faar haape, at Lian, som nu snart skal avsted, sammen med de andre fagorganisationsrepræsentanter derborte vil være istand til at rapportere om forholdene slik som de virkelig er.

Lian: Striden om den russiske revolution var ikke saa tilspidset inden vore egne rækker dengang, som den siden blev, og Puntervold hadde ikke da tat noget standpunkt. At faa en av forbundene eller sekretariatets folk til at begi sig avsted paa en saa vidt lang reise er meget vanskelig, de vil ikke ha godt for at være saa længe borte. — Tal. erklærte sig enig i en bemerkning av Trammæl om, at advokatens artikler i borgerpressen kunde været spart, men sekretariatet hadde intet ansvar for dette.

I. B. Aase, Bergen, ønsket opplysninger om, hvor meget reisen hadde kostet.

Lian: Som regnskapet viser medgik der vistnok ialt henimot 8 000 kroner. Men saa hadde han ogsaa mange viderværdigheter at gjennemgaa, inden han kom tilbake.

Vangberg gav kritikken sin fulde tilslutning, idet han uttalte, at heller ikke sekretariatet kunde gaa fri for daddel i denne sak.

Lønsbevægelser.

Dullum: Det viser sig, at sekretariatet ikke altid har den fulde oversigt over de forskjellige konflikters aarsak. Det burde søke at faa mer klarhet herover, og for at saa kan ske bør det i større utstrækning benytte sig av indkaldelse av repræsentanter fra distrikterne. Det er jo sekretariatet, som har hovedledelsen, og efterhvert som organisationen vokser blir det vanskeligere for det at ha den fornødne oversigt. — Tal. henstillet at der kunde bli sendt ut talere til at veilede i dannelsen av bedriftsraad paa arbeidspladsen. Den sløvhed som nu raadet mangesteds skyldtes den manglende opplysning.

Lian kunde være enig i, at mange konflikter forelaa noksaa uklare, men det skyldtes da ufuldstændige opplysninger. Han forstod

Dullum slik, at hans ord formet sig som en henstilling til organisationen i almindelighet. Det var jo ogsaa saa, at al reform maatte begynde *nedenfra*. Med hensyn til bedriftsraadssporsmaalet var tal. enig i, at dette maatte bringes ganske anderledes sterkt i forgrunden, og sekretariatet hadde da ogsaa stillet et forslag, som tok sigte paa et praktisk organisert arbeide for bedriftsraadstankens gjennomførelse. Han hævdede i forbindelse hermed, at der maatte gaaes til arbeide for at skape organer sideordnet med Landsorganisationen til at ta sig av disse nye opgaver.

21. juli-demonstrationen. §

Math. Fredsti var ikke tilfreds med den stilling sekretariatet hadde indtat til de følger, som generalstreiken 21. juli 1919 medførte for mange av organisationens medlemmer. Han oppfattet parolen den dag som en *maning* fra Landsorganisationen og Partiet til almindelig arbeidshvile, og parolen blev fulgt landet rundt av de organiserte arbeidere, som derigjennem vilde gi uttryk for sin sympati for den russiske arbeiderrevolution og samtidig manifestere de aktuelle krav til statsmagterne. Arbeiderne gik til arbeidsstans den 21. juli i lojalitet mot denne maning og i tillid til, at der vilde bli vist en solidarisk optræden. Imidlertid oplevet man, at mange blev staaende ved sit arbeide, samtidig som de borgerlige domstole fik anledning til at slaa ned paa dem av vore kamerater, som fulgte opfordringen. Det hadde staat for mange som en merkverdighet, at ikke den samlede organisation grep ind her — at den ikke bare protesterte, men ogsaa søkte at *avværge* de domme som var faldt.

Lian uttalte, at det i første række maatte være vedkommende organisationer, som her tog affære. Sekretariatet hadde gjort, hvad der var blit forlangt av det, idet det hadde optraadt i samraad med de organisationer fra hvilke henvendelser var mottat — saaledes jernbane- og postfolkene — og indgaat til regjeringen med en protest mot enhver trakassering av de medlemmer det her gjaldt. Forsaavidt var der gjort hvad gjøres kunde. Tal. trodde, at dette ogsaa var den lemfældigste maate at komme ut av dette paa, idet han pekte paa, at forestillingerne ikke hadde været helt uten virkning.

A. H. Arntsen, Drammen, spurte hvad man agtet at foreta sig overfor de organisationer, som negtet at følge opfordringen til arbeidsstans, og som hævdede at det var en *livsbetingelse* for dem at negte.

Chr. Systad, Kristiania: Henstillingen fra hovedorganisationerne blev av mange fagforeninger oppfattet derhen, at de *selv* skulde beslutte om deltagelse i streiken; mange av dem undlot derfor at gaa med, og dette avstedkom misforstaaelser og forvirring. Det gjælder derfor om at Landsorganisationens ledelse faar *besluttende* myndighet, naar man staar overfor en lignende situation senere. Da vil det ikke bli mulig for nogen at slippe undav, og da faar den samlede organisation ta støiten overfor, hvad der videre maatte følge.

Knut Dalastøl, Rjukan: Naar streiken ikke blev saa effektiv hos os skyldtes det fornemlig, at der av hovedorganisationerne paa henvendelse blev git Norsk hydro dispensation for at sætte selskapet istand til at holde den kontinuierlige drift gaaende. Foreningerne paa Rjukan hadde besluttet at gaa til *hel* stans, men dette blev paa denne maate umuliggjort.

Teigen: Den daværende bestyrer av Rjukan faglige oplysningskontor gjorde selv henvendelse til sekretariatets kontor om at indvilge bedriftens anmodning, og vi fandt under omstændighederne at maatte gaa med herpaa for at undgaa flere dages senere arbejdsledighet, som ellers vilde blit følgen. Det skeede altsaa av hensyn til *arbejderne*, ikke til bedriften. Forøvrig vil jeg sj, at demonstrationstreiken hadde større succes herhjemme end i noget andet land; Norge kan her staa som et lysende eksempel for hele Internationalen, og *det* mener jeg at den norske arbejderklasse har al ære av. Hvad fremgangsmaaten angaar var der fuld enighet, og sekretariatet fulgte den linje, som fællesmøtet av styrerne trak op.

Lian: Det var internationale forhold det her gjaldt — en politisk demonstration mot blokaden av Rusland og for visse andre formaal. Det var ikke meningen at føre nogen kamp mot *arbejdsgiverne*. Derfor maatte parolen faa en henstillings form. Det gjaldt at manifestere arbejderklassens internationale vilje og gi kravene eftertryk gjennom en almindelig 24 timers arbeidshvile. Jeg er enig med Systad i, at naar det er en streik, som Landsorganisationen beslutter *som streik*, maa dette besluttes i lovlige former. Men her var det en *opfordring* til deltagelse. Og man skulde tro, at de norske arbeidere var blit saa klassebevidste nu, at de ogsaa vilde vite at *følge* opfordringen. Det viste sig jo ogsaa at streiken i sin helhet blev tilfredsstillende; det var en *prøve*, som efter omstændighederne ikke faldt saa allerværst ut. Og der bør sættes fingeren paa, at Landsorganisationen i Norge var den *eneste* som tok kravet op og satte noget ind paa det. Hvad angaar det efterspil, som streiken fik, mener jeg at man kan ikke organisationsmæssig angripe dem, som arbeidet og viste sin mangel paa solidaritet.

Dullum: At ikke *alle* grupper gik ut den dag maa sees som et hensigtsmæssighetsspørsmål i mange tilfælde. I Trondhjem deltok bl. a. ogsaa politiet, og arbejderne maatte selv stille politi efter kl. 12 om natten. Hvad trakasserierne angaar maa vi være opmerksom paa, at det hjælper ikke med protester og henstillinger; det blir arbejderne paa de enkelte steder som her maa øve fornødent mottræk.

Bj. Dahlin, Stavanger: Det er riktig at sekretariatet sendte en henstilling til regjeringen. Men ikke før var henstillingen kommen regjeringen ihænde før retssakerne begyndte at florere. Nu sidst har vi en sak gaaende i Trondhjem for postkontorets vedkommende. Der maa tages alvorlig fat overfor den slags trakasserier i statstjenesten.

Eng: Sekretariatet pleier at sammenkalde forbundsstyrerne naar det gjælder noget, og skyter sig ind under dem. Det er en taktik, som er indsvøpt i bomuld. Vi maa ta den besluttende myn-

dighet i anvendelse, naar vi staar overfor saa alvorlige ting. — Tal henstillet til formanden at fremkomme med en mundtlig beretning for virksomheten i første halvdel av indeværende aar.

Dalastøl: Naturligvis var vi paa det rene med at det skulde være en «demonstration», men en parole om *hel arbeidshvile* forpligter. Skal man i det hele ha bruk for den slags i fremtiden maa aktionen lægges an paa et grundlag som gir den effektivitet. Trods alt var 21. juli ikke saa glimrende; det var nærmest en parade i gaterne av dem som ikke nødvendigvis trængtes i arbeidet. — Tal fastholdt, at der skeede henvendelse fra Norsk hydro til Arbeidsmandsforbundet, Jern- og metal og Landsorganisationen om dispensation, og dispensationen blev som følge herav git.

E. Volan: Hovedorganisationerne fik henvendelse ikke bare fra Hydro, men ogsaa fra den daværende bestyrer for Oplysningskontoret paa Rjukan. Bestyreren oplyste, at hvis det ikke blev imøtekommet stod arbeiderne overfor utsigten til en tvungen arbeidsstans i 14 dage, og han spurte om organisationen saa vilde *understøtte* disse arbeidere i denne tid. Man maa jo til en viss grad ha ret til at gaa ut fra, at arbeiderne paa stedet har greie paa hvad de sier og vi svarte da, at hvis saken forelaa *saadan* at arbeiderne paa Rjukan var av *den* opfatning vilde vi ikke *tvinge* dem til 14 dages ledighet mot deres vilje. Med glasverkerne var det likedan; det oplystes her, at det *kunde* bety 2 a 3 maaneders stans for dem, og arbeiderne vilde ikke ta ansvaret for følgerne herav. Jeg mener at det *skader* ikke om man følger medlemmernes selvbestemmelsesret i tilfælder som disse.

Thomas Jakobsen, Stavanger, fremholdt at Landsorganisationen skulde havt mere indseende med beslutningens gjennomførelse. Hvis man hadde gaat frem paa samme maate som det blev gjort av Matros- og fyrbøterunionen i Stavanger vilde kontrollen være blit fuldt effektiv.

Ludv. Johansen, Kristiania var klar over, at demonstrationen var rettet mot *samfundet*, og da burde hovedorganisationerne ha talt saa tydelig som mulig, før de gik til at proklamere hel arbeidsstans; ellers vilde det bli vanskelig at undgaa, at medlemmerne senere blev utsat for forfølgelse. Baade Partiet og Landsorganisationen maatte ta alvorligere fat med hensyn til retssaker, som kunde oppkomme herav.

Arntsen: Min forespørsel er foranlediget ved en affære ved Mjøndalen cellulose, som jeg mener ikke kan passere uten den sterkeste paatale. Jeg fremsætter i den anledning følgende forslag:

«Landsorganisationens 9. kongres uttaler sin sterkeste misbilligelse overfor de organisationer som ikke efterkom sekretariatets opfordring — særlig Mjøndalens cellulose — og de uttalelser, som fra denne forening er fremkommet».

Fredsti: Sekretariatet har nok, som Lian mente, til en viss grad gjort sin pligt — selv om det ikke har gjort *alt*, som gjøres kunde. Jeg mener heller ikke, at vi skulde gaa til en generalstreik mot domfældelserne — for kanske bare at faa nye domme. Men

sekretariatet hadde *andre* midler mot retsforfølgningen. Det var Landsorganisationen som sammen med Partiet opfordret til generalstreiken; parolen fulgtes, og saa kom *Staten* og slog *ned* paa vore kamerater. Hvad oplever vi saa? Jo i stedet for at bli mødt med solidarisk støtte av sine forbund blir disse medlemmer som var rakrygget *smudskastet* av forbundenes egne tillidsmænd. Det var skammelig av dem her at falde undav, bare for at redde sit eget skind.

Aase: I fremtiden bør ogsaa en *henstilling* ha samme virkning som en koncis beslutning om deltagelse. Jeg beklager den stilling, som en stor del av organisationerne indtog til streiken 21. juli. Det er mulig, at Teigen ser den som en succes; i Bergen blev vi ialfald ikke saa litet skuffet. Det første vi mødte den dag var «Morgenavisen», som skjældte os ut, og det var den alene istand til at gjøre ved hjælp av typografer som arbeidet. De organisationer, som lojalt fulgte opfordringen, har krav paa at de øvrige fik en korreks fra sin hovedledelse. Det er ikke bare arbeiderne i Mjøndalen, som denne korreks kunde ha adresse til; de staar i samme baat de andre.

Adolf Olsen, Stavanger: Erfaringen viser at en *henstilling* ikke fører frem. Naar parolen kommer faar den følges, og de som ikke det gjør faar ta ansvaret. For os i Stavanger blev det økonomisk en litet heldig affære. Jeg vil stemme for mistillidsforslaget med uteladelse av Mjøndalen; saa faar *de* ta det til sig, som det passer paa.

Anders Øie, Kristiania: Sekretariatet er blit klandret, fordi det ikke sendte ut et *paabud*. Videre er streiken i selv blit klandret. Jeg vil da minde om, under hvilke omstændigheter demonstrationen blev iverksat. I det fællesmøte hvor beslutningen blev fattet i Kristiania, var det bare to mand som vilde ha utsendt et formelig *paabud*. Men av disse var hverken Systad eller Knut Eng av Møbelindustriarbeiderforbundet. Den praktisk talt enstemmige beslutning, som dette møte fattet, holdt de forskjellige organisationers ledelse sig efterrettelig.

Nic. Eggen, Kvaal: Lian sa, at det ikke var en kamp mot de norske arbeidsgivere vi gik til den 21. juli. Men er ikke de norske saavelsom andre lands arbeidskjøpere et led i det kobbelt, som staar bak kampen mot arbeiderne i Rusland? Og er ikke kampen mot *dem* kampen mot *os*? Teigen fandt ikke kritikken over sekretariatet berettiget. Jeg er næsten enig med Teigen i det. Og jeg vil gjerne gjøre denne kongres opmerksom paa, hvad den forrige *ikke* var, at der sørges for, at der næste gang, naar man staar oppe i lignende situationer, blir forholdt paa en anden maate. Protester og resolutioner om dette og hint har sløvet medlemmerne saaledes, at de ikke forstaar betydningen av en aktion i de *store* spørsmaal. Jeg advarer mot, at man for eftertiden gir sig ut i aktioner, hvis forberedelse gjør dem mislykket paa forhaand.

Dalastøl: Der er mange maater at fortolke selvbestemmelsesretten paa ogsaa. Hadde Rjukan-arbeiderne faat beholde den i dette tilfælde vilde de ha etablert fuldstændig arbeidsstans. Jeg betviler

foreløbig at der er kommet nogen henvendelse av den art som paa-
staat av Teigen og Volan, og hvis den *er* kommet er den ialfald
falsk. Trudslen om, at en negtelse av Hydros andragende vilde
bevirke 3 dages tvungen stans i driften forelaa ogsaa paa samorga-
tionens møte, men hadde ingen indflydelse paa møtets beslutning.

Nils Norheim, Stavanger: Det har vist sig nødvendig, at der
for fremtiden statueres et eksempel. Denne kongres maa slaa
uttrykkelig fast, at de medlemmer, som ikke følger parolen, faar ta
risikoen selv.

Dirigenten oplyste, at forslagsstilleren hadde ændret uttalelsen
til at lyde:

«Landsorganisationens 9. kongres uttaer sin sterkeste misbil-
ligelse overfor de organisationer, som ikke efterkom sekretariatets
opfordring til arbeidsstans 21. juli».

Jens Solli, Hellandsbygden: Streiken var efter omstændig-
heterne en succes. At Rjukan-arbeiderne ikke fik den til som de
vilde, skyldes i første række dem selv. De behøvet ikke at gaa til
sekretariatet og vente paa besked derfra. Det er arbeidernes
revolutionære vilje og handlekraft, som det spørres om. Vi maa
gaa *umiddelbart* til kampen og ta det fulde ansvar for den. Med
den store tilvekst organisationen har hat kan man ikke vente sig
nogen *enstemmig* tilslutning til et saadant skridt; de uforstaaende
ligger efter, men vi kan ikke la os bestemme av dem. Heller ikke
er det lovparagrafferne som er det avgjørende; det er de praktisk
foreliggende forhold paa arbeidspladsen, som skal være utgangs-
punktet for os.

A. Bratvold: Vi blir tvungne til at regne med at kongressen
og fagorganisationen ikke har en saa absolut *enig* sammensætning.
Dertil gjør divergenserne sig for sterkt gjældende. Jeg hævder, at
det gaar ikke an for kongressen eller forbundsstyrene at vælte
ansvaret over paa dem, som arbeidet den 21. juli. Ti man maatte
ha *ret* til at opfatte situationen slik, at det var en *opfordring*,
som utgik her. Inden papirindustrien var Mjøndalen cellulose
slet intet enkeltstaaende tilfælde. Den sak kan forbundet selv gjøre
op forresten. Jeg mener at kongressen skal være varsom ogsaa
med at gi noget mistillidsvotum *utad*. Kan man ikke erkjende, at
selve forberedelserne til aksjonen var mislykket? Det var oprindelig
et forslag fra Det norske Arbeiderparti dette, og det viste sig at
føre til unødig splid og spektakkel ute i avdelingerne. Skal der
reises kritik bør den rettes dit, hvor den passer.

Volan: Jeg kan være enig med dem som hævder, at der burde
være fattet beslutning om, at alle *skulde* delta i den 24 timers arbeids-
nedlæggelse. Men enten der var fattet beslutning herom eller ikke
mener jeg, at det var alle organiserte arbeideres pligt at staa sam-
men om parolen. Dette hævdede jeg bl. a. paa fællesmøtet, og det
maa slaaes fast, at saaledes *maa det ogsaa være*. Om selve streiken
vil jeg si, at den var forholdsvis god. — Overfor en forespørsel av
Eggen oplyste tal. at saavidt han vidste hadde Arbeidsmandsfor-

bundet ikke faat mer end én anmodning om at ta sig av deres sak, som var trakassert, og paa denne sak førte det den 6—7 maaneder lange konflikt paa Jørpeland. Han fastholdt overfor Dalastøl, at der forelaa en henvendelse som oplyst.

Ingv. Olsen, Mjøndalen, redegjorde for forholdene inden fagforeningen der. Han sluttet sig til dem som fremholdt, at man ikke kunde nøie sig med «opfordringer», men at der maatte gis et paa-læg, som hele organisationen stod bak og som var saa tydelig, at selv de mest erke-reaktionære ikke kunde ta feil av det.

Lian: Jeg tror, at den diskussion som er ført har været svært nyttig. Vi har godt av at snakke ut om det, og forsaavidt er tiden ikke bortkastet. — Det er sagt at opfordringen ikke skulde være tydelig nok. Jeg mener at *tydeligere kan en opfordring ikke sies*. (Tal. refererte her indholdet av proklamationen). Og den er undertegnet ikke bare av sekretariatet for Landsorganisationen, men ogsaa av Partiets centralstyre, og den form som henstillingen fik var utarbeidet av disse i fællesskap. Rundt om i Kristiania virket henstillingen ogsaa ganske automatisk; her stansedes alt, som med rimelighet kunde stanses. Jeg tror ogsaa det er *nødvendig* at vi venner os til henstillinger i den slags saker, organisationen staar da friere. Demonstrationen den 21. juli skulde vel være en prøve paa, hvor langt vi var kommet i forstaaelse. At den lovmæssige tvang skulde behøves vilde netop *ikke* være tegn paa en bevidst opfatning blandt medlemmerne. Ser vi det paa den maate tror jeg vi kan være enig om, at det var en *nyttig* prøve, som gir os lærdomme til en anden gang. — Til Eng vil jeg bare si, at det staar i *lovene*, at hvor der skal træffes beslutning, som gjælder andre forbund, skal disse tas paa raad. Det er jo de, som skal *utføre* beslutningerne. At parolen blev git med saa kort varsel var ikke hovedorganisationernes skyld. Dagen, som jo var international, blev ombestemt og berammet saa sent, at det faldt vanskelig for mange at træffe de nødvendige forberedelser; det gjaldt saaledes Jernbane- og Lokomotivmandsforbundet. Dette moment gjorde ogsaa sit til, at man valgte henstillingens form. Tal. hadde intet væsentlig at indvende mot det fremsatte forslag — hvis man da ikke fandt, at selve diskussionen var tilstrækkelig som «svar paa frågan».

Teigen vilde si et advarende ord til dem som krævet absolut *beslutning*. Det gik efter hans mening ikke an at binde fagorganisationen og den politiske organisation paa denne maate. Ingen kunde paa forhaand si, hvordan kampen vilde arte sig, og hvorledes man blev henvist til at maatte føre den; en slik taktik var derfor *umulig*. Vi skulde slaa fast her, at en appel, en opfordring, skal være bindende; den skal være *nok*, i kraft av vor solidaritet. Blokaden av Rusland var en umenneskelig ting, og derfor mente man, at enhver organisert arbeider vilde gi sin harme uttryk ved at følge den enkle henstilling; det vilde ogsaa være mere imponerende, end om det skeede ved organisationens *tvang*. Tal. fremholdt, at man vilde staa sig paa i fremtiden at indrette sig paa en smidigere

taktik ved slike anledninger. Han gikk ut fra, at hans og Volans opplysninger stod til troende hos forsamlingen.

A. E. Gundersen var enig med dem som fandt demonstrationen vellykket. Medlemmerne i de gamle organisasjoner gikk ut saa at si alle mand. Han saa ingen rimelighet i at vedta mistillid til dem, som viste sig ikke at være *naad* saa langt i forstaaelse, at de instinktivt fulgte parolen. Kongressen burde likesaa lidt som Partiets landsmøte opkaste sig til dommer her eller befatte sig yderligere med dette. Han henstillet til *Arntsen* at ta sit forslag tilbake.

Karl Bjurstrøm, Rjukan: Kongressen er den suveræne institution for streiken og den rette instans til at dømme. Jeg er enig i, at henstillingen var nok og maa ogsaa i fremtiden være nok. Hvad de grupper angaar som ikke etterkom henstillingen, kan jeg ogsaa indrømme at de manglet meget i klar bevidsthed om sin pligt. Men det jeg her vil sætte fingeren paa er, at *sidenefter* er de lojale medlemmer av organisationen i stor utstrækning blitt *faldt i ryggen av sine egne tillidsmænd*. Det kan ikke forsvares, og om den ting har kongressen den største opfordring til at uttale sig. Den pressefeide som dette forhold førte til, har været overmaade gavnlige, ti den har vist, at der maa handles *anderledes* en anden gang, hvis disse folk vil staa solidarisk med den øvrige arbeiderklasse. *Saa* meget er ialfald opnaaet, og det er meget væsentlig.

Edv. Stenklev, Greaaker, opplyste at avdelingen ved Mjøndalen cellulose var blitt ekskludert av forbundet. Han fandt det ikke ubillig, at den fikk en reprimande herfra ogsaa.

Arntsen forklarte sig nærmere om forholdene paa stedet og hævde at det hele var utartet til en skandale for organisationen i papirindustrien.

A. Alberti ønsket at gi nogen opplysninger om Jernbaneforbundets forhold til demonstrationsstreiken, hvorover der faldt særlig sterk kritik. Forbundsstyret lot opfordringen fra sekretariatet indrykke i «*Jernbanemanden*» for at gjøre avdelingerne bekjent med den, da man mente, at de var de respektive avdelinger som her maatte handle paa egen haand. Forsaavidt hadde Jernbaneforbundet ikke optraadt anderledes end ethvert andet forbund. Hvad de paafølgende retssaker angik hadde forbundet erklært at ville staa fuldt solidarisk med de forfulgte og besluttet at yde dem fuld beskyttelse. Naar funksjonærene ikke hadde etterkommet parolen i den utstrækning som ønskelig var, hadde det sin grund i, at mange av medlemmerne desværre ikke var saa klassebevidste og veldisciplinerte paa det tidspunkt — hvortil kom at tiden gjennemgaaende ikke strak til for at faa saken ordentlig behandlet.

E. Sandberg, Kristiania, henstillet paa vegne av Lokomotivmandsforbundet at der for eftertiden blev draget omsorg for et længere varsel. Forbundet var organisert paa en anden maate end de fleste andre, og det var oplagt umulig paa 8 dage at faa en slik parole ut til medlemmerne. Lokomotivførerne var jo desuten nye i Landsorganisationen, og det vilde være at sætte samholdet paa en altfor sterk prøve, om man paa en saa kort frist skulde ha gaatt til

at dekretere en almindelig trafikstans ifjor. Anderledes vilde det stille sig, naar der blev git tid til at behandle saken, og naar parolen var *tydelig* nok for alle medlemmer. Tal. fandt, at hvis der skulde øves nogen kritik i almindelighet burde den ikke mindst rettes mot de øvrige led i Internationalen, hvis deltagelse i stor utstrækning uteblev.

Fredsti: Da det skulde været en organisationsmæssig pligt for Jernbaneforbundets ledelse at forsvare dem, som var blit opsagt fra sine pladse, gik forbundets organ i stedet hen og faldt dem i ryggen med vitterlige usandheter. Endda skal det være nødvendig her overfor formanden at «dokumentere» hvori den usolidariske handling bestod!

Alberti protesterte mot disse uttalelser.

Lage Lagesen mente, at meget av denne forvirring kunde været undgaat hvis sekretariatet hadde indtat en bestemt holdning.

Systad: Vor organisation er ikke saa fuldkommen, som vi ønsker den skulde være; som følge derav er vi nødt til at træffe *beslutninger* som binder. Disse ting vil vel nu ialfald bli veiet nærmere for fremtiden. I Lians uttalelse ligger et forsvar for dem som ikke gik ut i streik den 21. juli, og denne uttalelse kan faa en uheldig anvendelse. Hvis hovedledelsen hadde tat «støiten» for det, som senere kom op, kan det hände, at justisen hadde maattet sende sine tiltalebeslutninger til Folkets Hus i stedet for at slaa ned paa de individuelle medlemmer ute i distrikterne, men det kunde *ogsaa* hände, at resultatet da vilde være blit noget anderledes. Jeg gjen- tar, at et direktiv herfra er absolut nødvendig — ikke mindst efter formandens uttalelse.

Nils Antonsen (Hovedbanens stationspersonales forening) mente, at en henstilling burde være ensbetydende med en ordre. Men Jernbaneforbundets formand hadde *fraraadet* distrikterne at slutte sig om parolen.

L. Rungstad: Dette oppgjør burde nærmest være henlagt til forbundenens landsmøter, for *de* er de nærmeste til at dømme her. Hvad sakens principielle side angaar slutter jeg mig til Lian. Paa- lægget fra ledelsen skulde utføres av de lokale samorganisationer og partiforeningerne, og naar det gik saa traadt, som det var sagt, maatte kritikken herfor da i første række rettes mot disse. At typograferne i Bergen arbeidet den dag skyldtes, at man stod like oppe i ferien og andre spesielle forhold. Jeg vil nærmest karakterisere det som et «ulykkestilfælde».

Ved *voteringen* vedtoges Arntsens forslag med stort flertal.

Beretningen godkjendtes enstemmig.

Eftermiddagsmøtet.

Efter vedtagelsen av protokollen gjentog *Eng* sin forespørsel om der vilde kunne avgis en muntlig beretning for virksomheten hidtil i indeværende aar.

Lian hadde intet derimot, omend der neppe kunde meddeles synderlig utover hvad der var sagt allerede i aapningstalen. Han skulde forsøke at faa en foreløbig beretning istand til fremlæggelse i et senere møte.

Man gik derpaa over til dagsordenens punkt 3 og 4:

Socialisering og bedriftsraad.

Spørsmaalene indledes av *Lian*, som henstillet, at de kunde bli behandlet under ett, da de hang saa nøie sammen. Han uttalte i sit indledningsforedrag i det væsentlige følgende:

Vi staar i vor tid overfor et av de største problemer som nogensinde har reist sig. Det er selve den økonomiske omveltning, den *sociale revolution*, som staar paa dagsordenen. Og problemerne blir større og vanskeligere, jo mer de rykker os ind paa livet.

Socialiseringen er ikke bare et eiendomsspørsmål; den er ogsaa et produksjonsproblem, idet det økede behov gjør det nødvendig at tilveiebringe en *planmæssig* produktion. Men socialiseringen er noget mer; den er ogsaa et *drifts*-spørsmål, idet den emanciperte arbeiderklasse selv vil være med i ledelsen og forvaltningen.

Hele denne omformning er et kampspørsmål — en

kamp mellem de besiddende og de eiendomsløse.

Vi sætter socialiseringen op mot det kapitalistiske system for at komme ut av det eksisterende kaos frem til harmoni og fred mellem menneskene. Men om end denne vældige indgripende forandring, som rokker ved tusen aars gamle vaner og privilegier, ikke vil kunne gjennomføres uten det mest utrættelige arbeide og uten den mest paagaende kamp, maa vi dog ta saken op til løsning. Ti uten at vi gjør det *blir vor kamp en eneste haapløs paa stedet marsj*, som lar befrielsen vente paa sig.

En helt socialistisk ordnet produktion og omsætning faar vi ikke, før kapitalistklassens magt er brutt — her i landet som i de andre land. Men dette hindrer os ikke i, at vi allerede idag rykker ind paa vore motstandere — angriper utenverkerne for at svække deres stilling og gaa ind paa deres eget territorium.

Socialiseringen er ingen trylleformular, som man skaper paa et øieblik. Sandsynligvis vil den foregaa periodevis, eftersom bedrifterne modnes dertil. Fælleskomiteen sier i sin indstilling herom, at det kan bli nødvendig, at samfundet konfiskerer efterhvert uten erstatning de eiendomme og virksomheter som ansees modne for socialisering, hvor denne foregaa «under en voldsom revolutionær periode eller efter kapitalismens fuldstændige sammenbrud, saa det er nødvendig for arbeiderne *straks* at gripe ind og faa produktionen igang.» Men en saadan fremgangsmaate er ikke ønskelig i og for sig. Ti den kan ikke anvendes uten at skape forstyrrelser i produksjonslivet med derav følgende elendighet for dem som lever under forholdene i det øieblik. —

Jo mægtigere vor stilling er, jo sterkere vi er organisert, des mindre kraft blir der imidlertid i motstanden fra de private kapitalinteresser, og des roligere og sikrere kan overgangen komme til at foregaa. Under disse forhold vil det være taktisk uklokt av os at konfiskere de enkelte bedrifter. Langt bedre vil det være at la inndragningen av den private utbytterkapital ske generelt. Det er her vi er inde paa selve *eiendomsforholdet*, naar det gjælder socialiseringsspørsmålet.

Men sosialiseringen vil ogsaa sikre folket en *direkte ledelse* av de viktigste økonomiske funksjoner. Derfor kræver vi sosialisering av bank- og pengevesenet i første række for derigjennem at opnaa kontrollen og magten over næringslivet forøvrig.

Jeg mener, at moden for sosialisering er ogsaa samfærdselsmidlerne, likesom alle de større industrielle bedrifter som gruber og anden storindustri samt de virksomhetsgrene, som fremstiller fornødenhetsartikler til det daglige behov. Endelig maa vi for Norges vedkommende nævne kraftforsyningen og hele vor træindustri.

Hvad jordbruket angaar foregaa der bare undtagelsesvis stor-kapitalistisk drift. I virkeligheten er vi jo et smaabrukerfolk, hvor den nye ordning faar til formaal at beskytte smaabrukerne og arbeiderbønderne ved at hindre spekulasjonen og renteatbygningen av jorden, saa jorden blir brukerens produktionsmiddel under samfundets beskyttelse. Likesaa maa fiskeriet omlægges efter fællesskapets prinsipper.

Det er ganske umulig — forsatte tal. — i et kort foredrag at utrede hele denne sak; jeg maa derfor nøie mig med at henvise til indstillingen som vi alle har hat anledning til at se. De spørsmaal som her reiser sig blev jo ogsaa behandlet nylig paa Arbeiderpartiets landsmøte, hvor komiteens forslag blev enstemmig tiltraadt.

Vor forutsætning for sosialiseringen er, at der skal ske en *planmæssig* gjennomførelse. Det er klart, at vi ikke kan vente os saa svært store resultater av de tiltak som til en begyndelse gjøres. Det er nødvendig, at det økonomiske liv blir gjennemsyret av den socialistiske aand og den socialistiske *form*, før vi kan høste de frugter, som vort arbeide hermed skal bringe. Derfor kommer utviklingen sikkert til at gaa ad to veie, to *linjer*, som jeg vil kalde den *ydre* sosialisering og den *indre*. Disse to linjer vil utdype og fuldkommengjøre hinanden. De er indbyrdes avhengig, netop fordi de utfylder hinanden. Vi har allerede set en slags ydre sosialisering i visse virksomheter, som er overtat av og blit underlagt det offentlige — stat og kommune. Men man har manglet den *indre* sosialisering. Derfor er den offentlige drift blit en kapitalistisk drift. Men her er det, at den indre og den ydre linje møtes i

bedriftsraadsorganisationen.

Det gaar nemlig ikke an, at sosialiseringen skal være en *byråkratisk* foranstaltning; den maa bli en *levende omformning* iverksat nedenfra og indenfra, fra arbeidernes egne rækker. Og enheten i dette system er den enkelte bedrift.

Netop fordi bedriftsraadet paa arbeidspladsen skal skapes *idag*, mens de kapitalistiske forhold hersker, blir det nødvendig under arbeidet med dem at ta i betragtning de magtfaktorer, som er tilstede i bedriftslivet. Arbeiderne, funktionærene og arbeidsgiveren er disse magtfaktorer idag. Men de to første grupper er helt sat utenfor ledelsen.

Nu kommer altsaa arbeiderne og kræver *sin* del i bedriftens ledelse. De vil sitte med i raadet — ikke som lakeier eller gidsler men slik at arbeiderne og funktionærene paa visse omraader av bedriftsledelsen kan øve den *overveiende indflydelse* — alt efter sit antal og i forhold til sit stemmetal, saaledes at arbeidsgiveren trykkes ned fra at være den uindskrænkede herre til at bli et *mindretal* i bedriftsraadet.

Det er altsaa disse tre grupper, som i en socialisert bedrift skal lede produksjonen og ha ansvaret for at stille det forbrukende folks behov.

Men hvorledes staar funktionærene idag?

De vi kalder driftsledere staar idag som rene løntagere. De gjøres avhengig av kapitalinteressene og kommer derfor ofte til at staa i *kampforhold* til arbeiderne. Men dette er et unaturlig forhold. Og derfor blir det magtpaaliggende for arbeiderne at knytte funksjonærene til *sig* gjennom bedriftsraadene.

Gjennem disse raad skapes altsaa en institusjon, hvor arbeiderne, funksjonærene og representanten for bedriftens ledelse side om side bestemmer over de forhold og saker som melder sig. Der skapes i virkeligheten en folkerepresentasjon — for første gang — i det økonomiske liv. Jeg mener, at den videregaaende sosialisering vil sørge for, at bedriftsledelsen ikke kommer til at representere *kapitalen* som nu, men *fællesskapet*. Og det vil bli til største gagn for den industrielle utvikling. Men *idag* er bedriftsraadet et kamporgan, et *kontrollorgan* — det skal vi ikke glemme.

Uten bedriftsraad blir der ingen effektiv samfunskontrol hverken med formuesinndragningen eller med utbyttebegrænsningen — heller ikke nogen *indre* omformning av det økonomiske liv. *Med* bedriftsraadene begynder processen paa den «indre linje».

Der er dem som har hævdet, at raadene ikke maa være 3-delte i sine voteringer, men at man knæsætter den almindelige flertalsform saaledes at der ikke blir nogen kunstig begrænsning for deres beslutningsret. Disse og andre ting, som hører ind under detaljerne for raadenes virkemaate, kan være emne for lange diskussjoner, og vi blir under debatten nødt til at komme ind paa dem. Men jeg tror, at en stor kongres som denne her skal indskrænke sig til at trække op de *store linjer*. Saa faar utviklingen gjøre sit og erfaringen bli vor læremester.

Det som jeg i første række vil ha slaaet fast er, at bedriftsraadene er en *absolut nødvendig betingelse for, at vi kan gjennomføre sosialiseringen av bedriftslivet*. De er saa at si sosialiseringens *organ* i det økonomiske liv.

Naar endel borgerlige politikere har været inde paa at fore-

slaa en form for disse raad, som skulde gjøre mulig en «forsoning» mellom kapital og arbeide, saa vet vi, at *det* er noget som de organiserte arbeidere ikke tror paa. De ser langt dypere paa de økonomiske problemer.

Betragter vi bedriftsraadene saaledes som her er gjort: som de nye organer i sosialiseringens tjeneste, og bygger vi de nye organer op indenfra er det klart, at det blir nødvendig at gaa videre end til de enkelte bedriftsraad alene. Skal raadene faa magt og betydning, vil der maatte dannes *distriktsraad*, som forutsat i forslaget, og over disse landsraadet, et *økonomisk parlament*, som blir et nyt samfundsorgan. Jeg vil kalde det en

raadsforfatning for industrien.

Legger vi den maalestok paa bedriftsraadene, at de skal være ryggraden i sosialiseringens prosessen, vil ogsaa betydningen av dem vokse, indtil de sprænger den gamle ramme.

Mange har været inde paa det, at *klubstyrene* maatte kunne utføre den samme funktion som bedriftsraad alene. Det er ikke noget at si paa den tanke i og for sig. Men klubstyrene har jo en hel række *andre* opgaver at vareta, samtidig som bedriftsraadene paa sin side er noget ganske *andet*. Det er derfor rigtigst at la de sidste bli selvstændige institutioner med forgrening opover som skissert

Og det dæmmer for arbeidsgiverne hvor vi vil hen. Arbeidsgiverne vil meget heller gaa med paa *tarifbestemmelser*, som kan gi arbeiderne nogen indflydelse, end at gi sin anerkjendelse til disse raad. Det er jo sagt likefrem, at skal man faa bedriftsraad «kan arbeiderne likesaa godt ta det hele med det samme, ti resultatet er jo givet paa forhaand».

Jeg vet ogsaa at mange er ængstelige for *funktionærernes* deltagelse i det nye raad. Men her har jeg den tro, at den økonomiske kamp efterhvert vil *tvinge* disse bort fra arbeidsgiveren over til os. Selve de økonomiske love vil gjøre dette. Butik- og handelsfunktionærerne, som jeg omtalte i min aapningstale til kongressen, kan her nævnes som et eksempel. Paa mange steder har de set sig henvist til at opta en faglig kamp efter nøiagtig de samme principper, som vi har maattet gjøre. Særlig gjennom bedriftsraadene eget arbeide tror jeg, at vi skal kunne bringe det til at føre alle arbeidslivets kræfter sammen til opnaelse av det maal vi har sat os.

Jeg ser altsaa i bedriftsraadene det første effektive skritt i en imot sosialiseringen. Hvis bedriftsledelsen fremdeles skal ligge i kapitalisternes hænder alene vil det ha lange utsigter med denne utvikling. Her mener jeg, at *fagorganisationen maa ta op et stort og betydningsfuldt arbeide*. Der er kanskje dem, som vil si, at det var dristig allerede iaar ved tarifrevisionen at reise kravet om andel i ledelsen; kravet er jo saa nyt. Men det er sprunget ut av den erkjendelse, som er grundlaget for al fagforeningsbevægelse, at der

maa skapes en ændring i magtforholdet paa arbejdspladsen. Kravet sprang ut av bevægelsens *inderste idé*.

Men det er saa, at man endnu staar usikre og famlende. Det første som melder sig nu maa derfor bli at sætte igang et

energisk oplysningsarbeide.

Fagforeningerne maa her ta fat paa hvert sted og faa reist en paagaende bevægelse for dette, og Landsorganisationen maa støtte arbeidet av alle kræfter.

Vi staar færdig til at ta fat, og jeg anser det for i høieste grad nødvendig at det ogsaa blir gjort. Alle de problemer, som har reist sig i vort samfund, og hele den revolutionære bevægelse ute i verden gjør, at vi ikke længer kan lægge armene ikors.

Her har sekretariatet ment, at der paa ethvert nogenlunde centralt sted kunde igangsættes foredragskurser, hvor spørsmålene blev drøftet indgaaende — ikke bare teoretisk, men ogsaa praktisk. Fra organisationens side bør der saa udsendes tillidsmænd, som kan vejlede i dannelsen av raadene. En praktisk løsning av denne opgave er det vigtigste for fagorganisationen idag. Der vil møte os motstand — ja til det yderste. *Men vi vil ringe motstanderne ind.* Opgaven kræver alle vore kræfter. Det er derfor av overmaade betydning, at kongressen kan staa enig her, slik at det kommende sekretariat faar fuld bemyndigelse til at iverksætte en kraftig propaganda for bedriftsraadene og derigjennem for socialiseringens gennemførelse.

Sekretariatets forslag.

Tal. fremla derpaa følgende forslag til beslutning angaaende *bedriftsraadene*:

«Kongressen slutter sig til de av fælleskomiteen utarbeidede regler for bedriftsraadene.

Dog maa der indtil videre kunne foretas den tillempling, som i hver industri er nødvendig for at faa raadene etablert.

Kongressen uttaler, at det er av den største vigtighet for den endelige socialisering og dens planmæssige gennemførelse at arbejderne gjennom bedriftsraadene rykker ind som medbestemmende part i bedriftens ledelse og at der skapes et landsomfattende raadssystem for industrien.

Kongressen opfordrer derfor de fagorganiserte arbeidere til at ta denne sak op til realisation paa hvert arbeidssted, likesom fagorganisationen allerede har optat kravet om bedriftsraadene overfor arbeidsgiverforeningen og vil kjæmpe for dets gennemførelse paa samme tid som den samlede arbeiderbevægelse kjæmper for den samfundsmæssige anerkjendelse av systemet.

Kongressen paalægger sekretariatet at iværksætte et planmæssig oplysningsarbejde om hvorledes bedriftsraadene skal oprettes og om deres arbejde ved kurser, foredragserier, udgivelse av brochurer og veiledning ved utsendte tillidsmænd, likesom sekretariatet faar i opdrag at sammenkalde repræsentanter for de nystiftede bedriftsraad til konference saasnart det er mulig for at faa dannet et særlig centralraad for bedriftsraadene med centralkontor under organisationens ledelse».

Videre foreslog sekretariatet følgende udtalelse i *socialiserings-spørsmålet*:

Kongressen hævder, at kampen for socialiseringen nu maa være den hovedopgave som hele arbeiderbevægelsen samles om og uttaler sin fulde tilslutning til socialiseringskomiteens forslag saalydende:

«Socialiseringens formaal er at ophæve kapitalistklassens særfordele og dens herredømme over det økonomiske liv, og organisere produktionen, omsætningen og fordelingen av de økonomiske goder efter samfundets behov. De produktive kræfter maa økes. Arbeidskraft, raastoffer og tekniske hjælpemidler maa planmæssig anvendes i det hele folks interesse.

Der organiseres bedriftsraad, distriktsraad og brancheraad med landsraad, som faar den øverste ledelse og kontrol over næringslivet, saaledes at saavel sakkyndigheden som producenternes og forbrukernes interesser kommer til sin ret.

Den private kapital inddrages ved progressiv formues- og indtægtskat, begrænsning av kapitalens utbytte og indskrænkning av arveretten. Undtat for inddragning er de bedrifts- og behovsmidler, som det socialistiske samfund stiller til den enkeltes raadighet. Overføringen av produktionsmidlerne til samfundseie kan da foregaa mot utløsning, idet utgifterne derved fordeles paa den samlede kapitalistklasse.

De funktioner og virksomheter socialiseres først, som har størst samfundsmæssig betydning og sikrer den bedst mulige kontrol over næringslivet. I første række bør derfor socialiseringen omfatte de væsentlige økonomiske funktioner, som kapitalforsyningen (bank- og forsikringsvæsenet) kraftforsyningen, raastofforsyningen samt de virksomheter forøvrig hvor arbeidet foregaa i fællesskap.

Løsningen av socialiseringsspørsmålet er en forutsætning for socialismens gjennomførelse. En fuldstændig socialisering kan først ventes gjennomført, naar arbeiderklassens magtstilling i samfundet blir saa sterk, at kapitalistklassens motstand kan brytes».

Vi slutter os altsaa — sa tal. — i begge disse spørsmaal forsaavidt helt til partiets standpunkt, men vi mener samtidig, at det er en bydende nødvendighet at der her vedtages en saadan positiv uttalelse, som hjemler sekretariatet adgang til at iverksætte et oplysningsarbeide som anført samt til at sammenkalde en landskonference av bedriftsraadene til oprettelse av et *centralraad* med et eget kontor, idet vi indser, at det er umulig for et faglig sekretariat til enhver tid at lede dette arbeide.

Foredraget mottoges med sterkt bifald.

Tranmæl henstillet at der i løpet av dagen blev sørget for utdeling av det materiale om raadssystemet, som skulde behandles.

Diskussionen

aapnedes av *A. H. Arntsen*, Drammen, som uttalte at spørsmaalene nu var kommet saa nær indpaa livet av os, at vi maatte ta stilling til dem og undersøke paa hvilken maate vort nærmeste behov bedst kunde tilfredsstilles. Hvad den foreliggende socialiseringsplan angik syntes han at den endnu var delvis mangelfuld. Man burde saaledes ha utredet nøiere rækkevidden av en snarlig overførelse av *kommunikationsmidlene* til fælleseie. Det stod for taleren slik, at samfærdselen her maatte komme i første række — dernæst kraftkildene og raastoffene. Netop nu hadde dampskibsselskapene, som trafikerer det nordlige Norge, gaat til yderligere forhøielse av baade gods- og passagertakstene, tiltrods for at disse samme selskaper i aarrækker har utbetalt høie procenter til sine aktionærer.

For industriens vedkommende maatte der ved socialiseringens gjennomførelse naturligvis tages hensyn til de forskjellige virksomheters nytte for samfundet. Herunder maatte ogsaa komme i betragtning den fortjeneste de *tidligere* hadde hat, saaledes at fabrikker som allerede hadde optjent sin aktiekapital, ikke igjen fik den erstattet, da dette jo *før* var betalt av forbrukerne. Bedrifter som litet eller intet hadde tjent, maatte opnaa lettelser ved den progressive beskatning. Likeledes maatte intet overtages efter kunstige høikonjunkturpriser, men til virkelig kostende. Det hadde vist sig i krigslandene, at naar det krævedes nølet ikke samfundet med at ta over virksomheter uten at vise nogen ømfindtlighet overfor privatkapitalen.

Med hensyn til bedriftsraadene var det bare glædelig at se den interesse hvormed man omfattet dem. Man maatte bare se til at de ikke førte til nogen slappelse og sløvhet i arbeidernes kamp, men at de, som *Lian* sa, vilde virke som en spore til nye anstrengelser.

Alfred M. Nilssen: Jeg er ikke enig i de forslag som foreligger fra komiteen med hensyn til bedriftsraadene. Jeg har nemlig ingen tro paa, at vi under den produktionsordning som eksisterer, kan være istand til at faa gjennomført bedriftsraad, som vil bli til nogen nytte for arbeiderklassen. Naar vi kommer *saa* langt at bedriftsraadene faar *den* betydning som mange lægger i dem, da vil den kapitalistiske epoke være *forbi*. Og da kan det nok være mulig at

bedriftsraad under en overgangsperiode kan bli baade praktiske og nyttige.

Det foreliggende forslag gaar ut paa at raadene skal sammen-
settes av arbeider- og funktionærgruppene, tiltraadt av arbeids-
giveren eller hans repræsentant. Socialiseringskomiteen gaar endog
saa langt som til at uttale, at for at faa en gyldig beslutning i en
sak skal det kunne sættes som betingelse, at der er flertal for den
inden to av disse grupper. Paa hvilken side er saa funktionærene
at finde? Jo, paa kapitalens. Og paa den side vil vi sikkert
ogsaa komme til at finde dem i bedriftsraadene.

Ikke bedre gjøres forslaget derved at ogsaa repræsentanter for
kapitalisterne skal sitte i disse raad. Det vil utarte til at bli den
rene humbug. Det vil samtidig gjøre bedriftsraadene saa upopulære,
at naar vi kanskje engang *kommer* op i en revolutionær situation
har folk allerede tapt troen paa dem, fordi de er *forfusket*.

Det vil altid være lettere for os at komme til arbeidsgiveren
og optræ som repræsentanter for *fagorganisationen*. Gjennem be-
driftsraadene, slik som de er tænkt bygget, blir vi bare staaende
fuldstændig magtesløse i forholdet.

Vi har kjæmpet for det føderative princip i fagbevægelsen, og
det var meningen at det skulde føres videre ut i samfundslivet. Men
hvad vil følgen bli, hvis arbeiderne ute paa arbeidsplassen skal
delegere sin magt til et raad og derfra videre til de øverste in-
stanser? Kan det ikke tænkes at ogsaa *det* vil føre til magtbrynde?
Vi er mennesker alle og har saa let for at la os bestemme av vore
omgivelser og det system som behersker os. Jeg mener at det er
ikke mulig at faa skapt et virkelig demokrati paa den maate, at vi
overlater disse ting til raad, som igjen bygger paa andre raad —
det blir et industrielt demokrati kanskje ikke bedre end det vi
har nu.

De organisationer vi selv bygger op kan omslutte alle de nyt-
tige medlemmer av samfundet, indtil de omfatter praktisk talt *alle*
som vi kalder arbeidende individer. *Her* er det hvor det øko-
nomiske parlament skal være.

Jeg er enig i at der gaaes til danneelse av bedriftsraad ved de
forskjellige arbeidssteder, og disse bør da vælges av de faglige or-
ganisationer som forefindes der og bestaa av det antal medlemmer,
som man i hvert enkelt tilfælde finder hensigtsmessig. Herom kom-
mer jeg senere i debatten til at opta et eget forslag. Videre er det
min opfatning at *socialiseringsspørsmålet* endnu er saa litet utredet,
at der kan være grund til at se paa det nærmere, og jeg har i denne
forbindelse tænkt at foreslaa nedsat en komité valgt av kongressen
til at foreta denne videre utredning. Man bør gi sig tid til at se
paa disse ting nærmere, før vi saa rent hodekuls hopper paa en
plan som vi ikke vet hvor fører hen.

Martin Tranmæl: Jeg er enig i at en socialisering av større
rækkevidde kan der ikke egentlig være tale om i det nuværende
samfund. Socialiseringens gjennomførelse betinges av at vi behersker
selve *samfundsmagten*. Men det gjør det like nødvendig at vi har

en plan for vort arbeide her. Vi har allerede opnaadd at socialiseringskravet, vore *grundprincipper*, er blit det som sterkest beskyftiger den offentlige diskussion. Og efter det ordskifte som er gaat forut vilde det ta sig eiendommelig ut nu at nedsætte en *ny* komité for at sende saken ut paa en ny ørkenvandring. De virkelige interesserte arbeidere maa nu ha tat sit standpunkt. Der er heller ikke gjort nogen indvending av betydning mot det forslag som er levert av fælleskomiteen. Ute i landet samler dette spørmaal en voksende interesse — ikke mindst blandt arbeiderbønderne og fiskerne; de forstaar kravet godt og ser det som begyndelsen til sin frigørelse. Det er netop det som er det store, at saken har faat den enkle, klare form, som gjør det mulig for os at vinde almenheten for den. Derfor er det ikke til at undgaa, at vi i *princippet* maa ta stilling til den paa denne kongres; det er en likefrem nødvendighet.

Hvad bedriftsraadene angaar, er det derimot rimelig at vi tar os tid til at se nærmere paa dem. Fagorganisationen har her en anledning og en pligt til at si det forløsende ord. Jeg tror det er rigtig at hovedopgaven for bedriftsraadene under de forhold vi har idag maa bli at virke som *kontrolorganer*. Men da bør man vel la punktet om arbeidsgivernes repræsentation gaa ut, for at vi der foreløbig kan indta en helt nøytral stilling. Jeg anser det ikke hensigtsmæssig for den faglige kongres nu at fastslaa noget andet — ikke mindst efter det standpunkt arbeidsgiverne her i landet for tiden indtar overfor bedriftsraadstanken. Følgelig utgaa da ogsaa bestemmelsen angaaende flertal ved de to grupper.

Alfred M. Nilssens indvendinger rammer i virkeligheten ogsaa den nuværende fagorganisation. Hvis der er fare for at arbeidsgiverne skal kunne beherske bedriftsraadene, kan det likesaa let tænkes at den ene som den anden organisation kan bli et instrument i arbeidsgivernes haand. Men jeg mener dog at man har fuld garanti for at bedriftsraadene vil fortsætte den gjerning som fagbevægelsen har begyndt.

At kunne beherske det økonomiske liv er nu problemet for arbeiderne — den store opgave de har at forberede sig paa. Det er paa dette omraade at mangelen paa oplysning har været følt sterkest. Tænk hvad det vil si for arbeiderne at ha den fulde oversigt her! Sporveisfolkenes kamp i vinter gir et talende eksempel. Men skulde vi ikke kunne klare at holde produktionen, omsætningen og det andet oppe naar vi faar samfundsmagten, fordi vi ikke sørget for at tilegne os kundskapene og indsigten, da vilde vi atter gaa 40 aar i ørkenen.

Det er et spørmaal man skal ha for øie naar man er inde paa dette, nemlig om det vilde gagne at aapne *fagforeningene* for dem som er funktionærer ved de almindelige bedrifter — verksmestre, yngre ingeniører o.s.v. Jeg tror at det vilde være en stor fare i det. Vi skal bevare det revolutionære indhold som er i vore fagforeninger, deres klassekampnatur, samtidig som vi paa *fagforenin-*

genes grund bygger op de nye organer og samler tilslutning for dem. Vi er her inde paa en gammel tanke.

Og dette med at delegere magten — gjør vi det ikke ogsaa nu? Det undgaar vi ikke i *nogen* organisation, likesaalidt som i samfundslivet. Men det som fagoppositionen har kjæmpet for er at avgjørelsen saavidt mulig skal *føres tilbage til medlemmene*. Vi har i forslaget indført «recall» som en demokratisk kontrol, og den bestemmelse kan det ogsaa være spørsmaal om at gjøre bruk av i andre organisationer.

Paa kongressen i Stockholm besluttedes enstemmig oprettet bedrifts- og produktionsraad; ogsaa Nilssen var her med paa det. Hvorfor da utsætte med at ta stilling til sakens princip? Det blir bedriftsraadene selv, som sammen med tillidsmænd fra fagforeningene skal utforme reglene for raadenes sammensætning og virke-maate. Derfor vil jeg med de antydede modifikationer anbefale at vi slutter os om forslaget, for saa hurtigst mulig at faa det store opplysningsarbeide sat igang.

A. Kalvaa: Jeg er i tvil om hvordan jeg skal stille mig til sekretariatets forslag. Hvad Nilssen har fremholdt falder for en stor del sammen med mit syn. Jeg indser vel at bedriftsraadene betegner et stykke paa veien, at de er selve *aapningen* til sosialiseringen. Men for mig stiller det sig betænkelig, at dermed aapnes ogsaa — efter forslaget — adgang for funktionærene til at delta. Disse folk finder vi ikke idag i vore organisationer. Og det har vist sig i 99 av 100 tilfælder, saa langt *min* erfaring rækker, at funktionærene har gjort fælles sak med arbeidsgiverne. Enten det gjaldt en streik eller lockout var de arbeidsgiverens haandgangne mænd. Det smaker mig derfor ikke. Det som vi hittil har kjæmpet frem er gjort uten at «konferere» med enten funktionærene eller arbeidsgiverne. Men de har maattet *boie* sig for hvad vi har sat igjennem!

Der mangler os ikke opplysning idag. Hvad vi mangler er tillid til os selv. Jeg tror at der inden den norske arbeiderklasse idag findes folk med kundskaper nok til at lede baade den ene og den anden virksomhet; jeg tviler saaledes heller ikke paa sporveisfolkene. *Bruker* vi denne vor kundskap og vor magt, da er vi uovervindelige. Men den organisation, som ikke har tillid til sin egen styrke og evne, den tæller intet, den er veiet og fundet for let.

J. Teigen: Med kundskaper kommer troen, motet og tilliden. Ingen *uvidende* faar tillid til sig selv. Ellers beror det mest paa misforstaaelser de indvendinger som er gjort. Hensigten med forslaget er jo at danne bedriftsraad, distrikts- og industriraad og over disse et landsraad. Det er ikke saa at et spørsmaal, hvormed der staar strid i bedriftsraadet, avgjøres ved funktionærenes stilling til det. Saken kan indtænkes til distriktsraadet, og her maa det vel tænkes at kunne indtræffe at arbeiderne faar opmanden. Det hele er ikke saa forfærdelig som man vil gi det utseende av.

Jeg vet ikke hvordan sosialiseringen ellers skulde begynde, om vi ikke nu gik til arbeidet for bedriftsraadstanken. Det hele er ikke

saa enkelt som med en beslutning vi fatter her. Der maa som med alt andet i vor bevægelse gaa et maalbevisst og utrættelig arbeide forut. Jeg har den tillid til arbeiderklassen, at den vil vite at hævde sig overfor funktionærene saavel som overfor bedriftens indehaver, og jeg mener ogsaa at der til en viss grad kan tænkes et samarbeide.

Her er snakket om at gi vore organisationer en god dag og overlate det hele til raadene. Det er en feiltagelse. Organisationen skal staa som en magt *bak* disse raad. Ingen magt skal heller kunne hindre vore organisationer i at føre den kamp, som *vi* finder berettiget og nødvendig.

Vi maa vel indrømme at arbeiderne endnu mangler adskillige forutsætninger for at kunne lede bedriftslivet. Om vi ved vor deltagelse i bedriftsraadene kunde opnaa at skaffe os innsigt i det økonomiske livs snirkelveie og i produktionsprocessen, vilde vi dygtiggjøre os og formaa at hævde os paa en ganske anden maate end vi nu kan gjøre.

At gaa til nogen ny komité paa sosialiseringsspørsmålet er en umulighet. Intet socialt spørsmål er saa brændende som dette. Og selv om bedriftsraadene ikke trær saa ideelt frem gjennom den foreløbige plan, er de dog nøklen til sosialiseringen — en brækstang, ved hvis hjælp vi skal komme ind i arbeidslivet med vor indflydelse. Det maa naturligvis gaaes *skridtvis* her som paa ethvert andet omraade. Men jeg tror at løsningen skal bli efter *vor* principielle opfatning i sidste instans.

Overfor et spørsmål av Tranmæl om hvad man la i uttrykket «samfundsmæssig anerkjendelse», bemerket taleren, at han forstod indstillingen paa dette punkt slik, at vi skulde søke at tvinge os frem saa langt raad var, saa bedriftsraadene blev legale led og betragtet som saadanne — organisationer som ogsaa de andre maatte regne med. Det gik dog ikke an at *vente* paa nogen stortingsbeslutning; arbeiderne maatte begynde selv. Og det *hastet*. Tal anbefalte forslaget til vedtagelse.

Rich. Hansen: Man kan være Nilssen taknemmelig for at han er fremkommet med sine indvendinger. Ti ellers blev det vel ikke saa let at faa istand nogen debat. Hvad hans kritik angaar, tror jeg dog at den bunder i en noget overfladisk betragtning. Han vilde vente med bedriftsraadene til vi fik *magten* — hadde ikke nogen tro paa dem før. For os andre har det jo stillet sig slik, at bedriftsraadet skulde være et organ, gjennom hvilket vi søkte at *skaffe os magten*. Vi skal samtidig være klar over, at med de rettigheter vi vinde følger ogsaa *ansvar*, og vi skal ikke vike tilbake for at ta det.

Nilssen var videre ræd for byraakratiet; bedriftsraadene kunde bli nye herrer til at regjere over arbeiderne, sa han. Maktsyken er vel ingen ukjent ting inden arbeidernes kreds, men de faar her læres til at forstaa, at de maa *sigte* de folk de vælger ind i raadene som sine tillidsmænd. Med folk som er uten innsigt i bedriftslivets teknik, og som bare brillierer med laante fjær, gaar det naturligvis

ikke. Bedriftsraadene staar og falder i stor utstrækning med dem vi sætter ind der og den respekt de kan vinde, og vi raader selv meget over at denne respekt skal kunne skapes. Ogsaa mot fagforeningene blev der fra den første tid av søkt at saa mistillid, men forsøket prellet av paa den voksende forstaaelse.

Baade Kalvaa og Nilssen næret frygt for at funktionærene kunde bli os en farlig alliert. De staar ganske vist ikke alene med den opfatning. Sikkert er det imidlertid at vi har *bruk for* funktionærene. Vi har bruk for deres lojale medarbeiderskap baade nu og senere.

Vi hører saa ofte nu, at det gjælder oplysningen, og det er sandt. Men det er ikke bare den socialistiske oplysning arbeiderne trenger; de trenger ogsaa *praktisk* oplysning, som kan dygtiggjøre dem for de nye opgaver.

Her kunde vi ha nytte av ingeniørene og de teknisk utdannede; der er ogsaa sikkert mange av dem, som vilde være villig til at holde praktiske som videnskabelige foredrag for arbeiderne. Vi maa «avlure» dem hemmeligheten.

Jeg tror som Teigen, at Stortinget ikke knæsætter bedriftsraads-systemet, før det blir tvunget av opinionen til at gjøre det. Men vi skal ikke late saa haant om Stortinget heller. Naar det i sosialiseringskomiteens uttalelse tales om inddragning av den private kapital osv. peker det vel netop her paa lovgivningen. Vi skal altsaa gjøre bruk av *stemmeretten* ved siden av den faglige magt. Inden partiet er der da heller ingen dissens om denne uttalelse.

Dirigenten refererte følgende ændringsforslag av Tranmæl til de foreløbige regler for bedriftsraadene:

I punktet «Raadets sammensætning» utgaar sidste passus: «Bedriftens eier (aktieselskapets direktion) anmodes om at tiltræ raadet enten personlig eller ved en repræsentant, forsaavidt han anerkjender raadets virksomhet.»

Videre andres sidste avsnit under punktet «Raadets møter», saa det kommer til at lyde: «Alle beslutninger fattes med almindelig flertal.»

Fra Alfr. M. Nilssen forelaa nu et skrevet forslag, saalydende:

«Kongressen uttaler sin anerkjendelse av det arbeide som sosialiseringskomiteen har utført og betrakter dette som det første forsøk til klarlæggelse av sosialiseringsspørsmålene.

Før kongressen tar endelig standpunkt til saken anser man det paa-krævet, at spørsmålene gives en yderligere og mere detaljert utredning — særlig med henblik paa sosialisering av de enkelte industrier og virksomhetsgrenene.

Kongressen beslutter derfor at nedsætte en komité paa 15 mand som faar i oppdrag at arbeide videre med saken.

Kongressen vil dog anbefale, at man straks gaar til dannelse av bedriftsraad ved de forskjellige arbeidssteder, valgt av de paa arbeidspladsen værende faglige organisationer og bestaaende av det antal medlemmer som man i hvert enkelt tilfælde finder hensigtsmæssig.

Efterhvert som funktionærene organiserer sig til kamp mot kapitalismen gives de en forholdsvis repræsentation i raadet.

Raadet skal til enhver tid ta sig av de spørsmåal som organisationene paalægger det.»

A. E. Gundersen: Socialiseringskomiteen har søkt at peke paa *realitetene* og lægge en plan for gjennomførelsen av den socialistiske samfundsordning. Vor kamp er ikke fraser lenger. Der er ingen vei forbi, skal vi frem til maalet. Men da kan vi heller ikke gaa i den grad op i os selv alene, at vi isolerer os.

Det er sagt, at bedriftsraadene ikke er nødvendige, saa længe vi har klubstyrene. Det er klart, at disse vil fortsætte som før paa arbeidspladsen. Det nye, som er kommet til, er at skaffe os indflydelse paa selve *bedriftsledelsen*. Men for at saa kan ske kan vi ikke bli staaende ved de gamle former. Bsdriftsraadskravet maa gjøres til praktisk politik, og dertil trænges arbeidernes forenede kræfter.

At ikke arbeidsgivere, som anerkjender raadene, skal kunne være med i dem, skjønner jeg ikke. De faar jo ikke den *avgjørende* magt; de blir en part ved siden av de andre.

Hvad Nilssens forslag angaar forekommer det mig at være konservativt. Det nytter ikke for os bare at prate; vi maa ogsaa handle. Og fra nu av bør vi gaa til arbeidet.

J. Solli: Der er to maater at utnytte bedriftsraadene paa: man kan opbygge en socialistisk stat paa dem, og man kan ved hjelp av dem gjennomføre et føderativt økonomisk system. I Raads-Rusland er den første metode utviklet derhen, at raadene er overgaaet til at bli arbeidernes spesielle *politi*. Hvis hensigten er, at bedriftsraadsorganisationen skal utnyttes paa *den* maate, kan den ikke bifaldes av nogen, som er tilhænger av arbeiderraadene, og som mener at disse er en tvingende nødvendighet, hvis vi overhodet skal gjennomføre socialismen.

Raadene maa faa revolutionære oppgaver. Men om *farten* er der delte meninger. Man kan dog forutsætte, at i Vest-Europa blir det nødvendig at følge den *organiske* linje frem til det føderative system. Gjennem bedriftsraadene maa da den snyltende del av befolkningen bringes ind i produktionsprosessen.

Naar det spørres om maaten, paa hvilken den nye organisation skal sættes ut i livet, har jeg vanskelig for at fatte, hvordan man efter parlamentarismens avgjorte fallit endnu kaster sine øine paa den politiske magt gjennom staten. Bedriftsraadene er saa nøie knyttet til fagorganisationen, at man kan ikke se dem løsrevet fra denne. Først og fremst maa vi derfor sørge for at ha den magt, hvormed de kan presses igjennem ved arbeidernes eget tryk.

Det sies at naar vi først har *magten* skal resten bli en ganske enkel sak. «Magten» er her et meget svævende begrep. Den reelle magt er besiddelsen av den *økonomiske* magt gjennom kamporganisationene. Jeg kan derfor bare tænke mig, at kampen for bedriftsraadene maa føres gjennom direkte aktion, som faar sin spids i *generalstreiken*.

Tal. hævdet som sin opfatning av det foreliggende forslag, at det var av udelukkende reformistisk art. Naar det f. eks. het, at der kunde ske appel til *distriktsraadene*, vilde dette bare virke til, at bedriftsraadene blev løsrevet fra de lokale faglige organisationer.

Tirsdag 20. juli.

Ordstyrer: *Elias Volan.*

Man fortsatte debatten om sosialiseringen og bedriftsraadene.

Olav Oksvik: Efter den kamp, som har været ført her i landet i de sidste aar — en kamp mest om teorier — anser jeg det foreliggende forslag for at by paa en heldig løsning. Jeg ser det som et godt tegn paa at vi paa disse felter kan ha utsigt til at *utrette noget*.

Det forutsættes i forslaget bl. a., at de *uorganiserte* skal være med i raadene og ha samme indflydelse paa deres sammensætning som de fagorganiserte. Dette mener jeg er ganske uheldig. Det er heller ikke nødvendig, at der fastslaaes *hvor* valget skal finde sted, naar det bare sies at det skal foregaa *hemmelig*. Jeg vil derfor fremsætte følgende forslag til ændring i punktet om *valgene*: «Arbeidernes repræsentanter i bedriftsraadet vælges av de organiserte arbeidere ved bedriften. Valget foregaa ved hemmelig, skriftlig avstemning.»

Lian: Man maa ikke ta reglene saa altfor bokstavelig. Uttalelsen om at valget foregaa ved «møter paa arbeidsplassen» indeholder intet *paabud*, men er tat med som en praktisk foranstaltning. Alfred M. Nilssens forslag maa jeg advare mot, og jeg vil henstille at kongressen saa enstemmig som mulig samler sig om sekretariatets forslag, for at det nu kan bli mulig at faa istand det planlagte oplysningsarbeide og høste de nødvendige erfaringer. Nilssens forslag om sosialiseringen er i sin form svært hensynsfuldt likeoverfor det arbeide som allerede er utført, men dets vedtagelse vil bety, at dette arbeide kommer i stampe og *stagnerer*, mens utredningen paagaar. Det blir en uholdbar situation. Hvordan skal vi komme videre uten ved at betræde den vei, som sosialiseringen aapner for os? Nilssen har ialfald ikke git noget tilfredsstillende svar herpaa i sit foredrag.

Det sies at bedriftsraadene vil sætte sig til at bli «herrer over arbeiderne». Vi hørte noget lignende i fagorganisationens første kamptid. Jeg mener, at vi faar den samme kamp op igjen, som fagforeningene dengang førte, og at vi maa forberede os paa den. Der vil nu som da bli krævet *ofre* av os, og der vil bli rettet angrep paa dem som gaar i spidsen. Det blir derfor ingen *lek* vi gaar til. Men hvis vi vil frem til et socialistisk produktionssamfund og omsætningssamfund maa bedriftsraadene sees som det første skridt paa veien. Hvis funktionærene hadde hat et vaakent bedriftsraad ved sporveiene under streiken i vinter og kyndige folk til at sætte driften igang, er jeg slet ikke saa sikker paa, at nogen vilde vaaget at angripe dem. Og hadde *det* skedd, vilde vi ha midler i hände til at støtte dem gjennom faglig aktion. Det er et spørsmal om ikke netop bedriftsraadstanken vilde ha ført frem i dette tilfælde, og at selskapene som følge derav hadde maattet avfinde sig med folkene ialfald paa et *tidligere stadium*.

Vi fastslaa her, hvordan bedriftsraadet skal lægges an. Hvordan distriktsraadet og landsraadet skal sammensættes, og hvordan

forholdet skal være mellem dem indbyrdes, det er spørsmål, som staar aapent for den faglige organisation.

Jeg har intet imot Tranmæls forslag til forandring med hensyn til maaten, hvorpaa bedriftsraadet træffer sine beslutninger. Noget anderledes stiller det sig med hensyn til repræsentationsbestemmelsen. Denne har i reglene faat en noget uheldig ordlyd. Man har ment bedriftens *leder*, ikke dens eier (aktieselskapets direktion). Jeg foreslaar at denne passus i reglene kommer til at lyde:

«Bedriftens leder anmodes om at tiltræde raadet, forsaavidt han anerkjender raadets virksomhet.»

Oksviks forslag bør ikke vedtages. Der er ingensomhelst fare for, at de uorganiserte skal ta ledelsen i et saadant arbeide, som de faglige organisationer faar *sin fulde hyre* med at kunne gjennomføre. Forslaget *bryter* desuten med den tanke, som ligger til grund for bedriftsraadsbevægelsen, nemlig at ingen av de producerende kræfter skal sættes utenfor.

Alfr. M. Nilssen hadde foretat endel forandringer i sit forslag, som snart vilde bli omdelt. Bl. a. hadde han delt det op i to — en del omhandlende sosialiseringen, den anden bedriftsraadene. Foreløbig skulde han fremkomme med endel almindelige bemerkninger.

Den mand som her i landet egentlig hadde reist spørsmålet om arbeidernes andel i bedriftsledelsen var venstredemokraten Chr. Gierløff. Paa disse hold pektes der imidlertid først og fremst paa andel i *utbyttet*. Og det kan forklares ut fra det forhold, at vor kritik i almindelighet har gjældt den uretfærdige fordeling av utbyttet, av arbeidets frembringelser. De som dernæst har tat kravet op er venstre og dets regjering ved nedsættelsen av arbeiderkommissionen av 1918, som den er blit kaldt. Iaar gik saa kravet igjen gjennom de faglige tariffrevisjoner.

Her staar vi — fortsatte tal. — oppe i det merkelige tilfælde, at venstredemokratene, høiresocialistene og venstresocialistene er blit saa begeistret over dette produkt fra arbeiderkommissionen, at de falder hinanden om halsen — med visse forbehold og ændringer. Dette gir mig grund til mistanke om, at man vil skape en tilstand av *social fred* gjennom dette lovverk. Jeg er ræd for at disse raad kan bli et apparat i kapitalistklassens hænder til *forlængelse av livet for det kapitalistiske system*.

Men det beror jo ogsaa meget paa, hvordan de *anlægges*. Derfor mener jeg, at arbeidet med disse ting skal føres i nøieste kontakt med *organisationene*. Vi bør derfor heller ikke slippe funktionære ind.

Hvad vor stilling til sosialiseringen angaar, fastholder jeg, at forslaget fra komiteen er saa uklart og litet utformet, at vi ikke her kan vedta nogen egentlig plan. Det trænger at sees nærmere paa, og jeg foreslaar derfor, at centralkomiteen faar i opdrag at fortsætte den opplysningsvirksomhet, som er begyndt, saaledes at vi til næste kongres kan være bedre istand til at gaa til en realitetsbehandling.

Taleren fremla følgende trykte forslag:

Angaaende bedriftsraadene.

Kongressen uttaler at det er av den største vigtighet, at arbeidernes økonomiske sammenslutninger utvikles og tilpasses efter samfundets økonomiske struktur, saa de under den kommende sosialiseringssprocces kan tilfredsstille de krav, som vil bli stillet til dem, og tilslut kan træde ind som praktiske led og ledende organer i et fremtidig soaialistisk-økonomisk system.

Opmerksom paa at tillempningen av organisationene med et saadant formaal for øie vil ta nogen tid, anbefaler kongressen, at man allerede nu opretter de for sosialiseringens forberedelse nødvendige fællesorganer paa arbejdspladsen.

Der bør derfor straks gaaes til *dannelse av bedriftsraad*, i første række ved haandverket, industrien, handelen og ved transportvirksomhet.

Raadets opgaver.

Raadet har til opgave at vareta arbeidernes interesser inden bedriften og arbeide henimot bedriftslivets sosialisering. Der bør i første række søkes gjennomført:

1. At raadene faar indflydelse paa de hygieniske forhold ved bedriften samt boligforholdene der hvor disse ligger under bedriftens styre. Herunder maa paasees en streng gjennomførelse av alle sundhetsforskrifter.
2. At raadene faar indflydelse paa opsigelse og avskedigelse av arbeidere og funktionærer og paa ansættelsen av formænd, opsynsmænd og andre arbeidsledere.
3. At raadene faar indflydelse ved de individuelle tvister, som kan opstaa paa arbejdsstedet.
4. At raadene faar indflydelse ved spørsmaal om nye maskiner og nye driftsmetoder og ved dispositionen av bedriftens overskud, som bør anvendes paa en samfundsmæssig forsvarlig maate.
5. Raadet skal forøvrig ta sig av de spørsmaal, som blir det paalagt av organisationene.

Raadets sammensætning og valg.

Bedriftsraadet vælges av de ved bedriften værende faglige organisationer og bestaar av det antal medlemmer, som i hvert enkelt tilfælde findes hensigtsmæssig.

Raadets medlemmer bør saavidt mulig repræsentere de forskjellige grener av virksomheten og de forskjellige fag inden bedriften.

Efterhvert som funktionærene organiserer sig og slutter sig til den øvrige organiserte arbejderklasse i kampen mot kapitalismen, kan de vælge repræsentanter til raadet i forhold til sit antal.

Raadets medlemmer vælges for et aar ad gangen. Dog kan der foretages nyt valg i perioden paa et eller flere medlemmer, dersom den arbejdergruppe, som vedkommende repræsenterer, beslutter dette paa et dertil indvarslet møte.

Raadets møter m. v.

Raadet vælger en formand og en sekretær.

Raadet holder regelmæssige møter hver 14. dag samt ellers naar formanden eller 2 medlemmer forlanger det. Ved alle møter føres protokol. Raadets enkelte medlemmer maa ikke handle paa egen haand, men forebringe enhver sak for raadet. Ved alle henvendelser til bedriften møter raadet ved sin formand eller et andet medlem valgt av raadet.

Alle beslutninger fattes med almindelig flertal.

Raadet kan dog ikke fatte beslutninger, som er bindende for organisationenes medlemmer, uten at saken først har været forelagt disse til behandling og avgjørelse.

Om socialiseringen.

Den situation som forholdene under og efter verdenskrigen har bragt samfundet op i er av den beskaffenhet, at den maa paakalde arbeiderklassens mest aarvaakne opmerksomhet.

Det kapitalistisk-økonomiske herrevælde nærmer sig mer og mer sin avslutning, og det beror kun paa arbeiderklassens organisatoriske magtstilling, naar den kan gi det dødsstøtet og bane vei for en socialistisk samfundsordning.

Arbeiderorganisationene maa derfor nu mere end nogensinde se det som sin viktigste oppgave at bibringe arbeiderne den opplysning, veiledning, organisatoriske oppdragelse og innsigt, som er en bydende nødvendighet for at arbeiderklassen skal kunne fuldbyrde sin historiske mission: Overtagelse av samfundets økonomiske virksomhet og forvaltningen av alle økonomiske værdier.

Av særlig interesse er det at bibringe arbeiderne innsigt i og klar forståelse av sosialiseringsspørsmålene, hvilke mer og mer trenger sig frem blandt dagens aktuelle problemer.

Kongressen uttaler derfor sin anerkjendelse av det arbeide, som den av sekretariatet og partiets centralstyre nedsatte sosialiseringskomiteé har utført. Den foreliggende indstilling maa dog betragtes som det første forberedende skritt til at gi en praktisk utredning av disse spørsmåal.

Før kongressen tar endelig stilling til sosialiseringsspørsmålene anser man det paakrævet at undergi dem en mere indgaaende og detaljert behandling — særlig med henblik paa sosialisering av de enkelte industrier og virksomhetsgrener.

Kongressen bemyndiger derfor sekretariatet til at anvende de nødvendige pengemidler til opprettelse av et centralkontor for sosialiseringsspørsmålene. Kontoret faar i oppdrag at indsamle det nødvendige materiale til belysning av de forskjellige sider av den økonomiske virksomhet i samfundet. Dette materiale bearbeides i populær form og utgives og spredes blandt det arbeidende folk til lettelse for en frugtbar meningsutveksling.

Videre bør der sørges for, at der til næste kongres foreligger en yderligere og i detaljer mere bearbeidet plan for sosialiseringen, saaledes at man umiddelbart derefter med alle de midler og kræfter organisationen raader over kan ta kampen op for sosialiseringens gjennomførelse.

Den sakkyndige bistand, som sosialiseringkontoret maatte trænge for at løse sin oppgave, stilles til disposition i den utstrækning, som saadan kan skaffes, og som de økonomiske midler tillater det.

L. Rungstad: Det virker ikke som nogen overraskelse for mig at Nilssen og andre, som tilhører den syndikalistiske fløi av bevægelsen, ikke er saa begeistret for bedriftsraadene.

Det som planen bygger paa er, at vi fremdeles skal beholde fagorganisationen og utvikle *den* videre, samtidig som vi danner bedriftsraad som et selvstendig organ. Og hvis vi mener noget med disse som et fælles organ for *alle*, som har en nyttig funktion i arbeidslivet, da maa vi ogsaa ta dem med der endnu staar som uorganiserte. At vi vil kunne regne paa *funktionærenes* støtte i det fremtidige arbeide for bedriftsraadene er det allerede mange tegn som tyder paa.

Der kan være mange gode ting i Nilssens betragtninger, men konklusjonen, som betyr en *utsættelse*, vil — om den blev vedtat — vække misstemning og virke forstyrrende, efter at saken nu, som Tranmæl pekte paa, er bragt saa sterkt frem i den politiske og faglige diskussion. Inden vort forbund er der saaledes nedsat en komité til at undersøke, hvordan sosialiseringen vilde stille sig i for-

holdet til det typografiske og eventuelt beslegtede fag, og vi ønsket at faa en ledetraad i arbeidet med dette.

Kr. Aune: Det er betegnende at alle erkjender at det kapitalistiske produktionssystem gaar med raske skridt mot sit fald, og at vi nu har en utsigt til at gjennomføre socialismen som aldrig før. Da spørres det om arbeiderklassen kan vie sine kræfter til det forestaaende opbygningsarbeide i samme grad som den hittil har ofret sig for *agitationsarbeidet*. Jeg tror at bedriftsraadene ikke vil bli særlig effektive og komme til at virke *fuldt* ut før vi staar oppe i sosialiseringprocessen. Men det er nødvendig at vi allerede fra første stund lægger hovedvegten paa at faa dannet bedriftsraadene, og vi maa regne med at det blir det *væsentligste* for os at beskjæftige os med i begyndelsen. Det er her ikke mindst viktig at der skapes klarhet i forholdet til de uorganiserte. At Oksvik og andre som deltar i partiet og ser paa sakens politiske og samfundsmæssige sider ikke vil ha disse med, forekommer mig ganske eiendommelig.

Spørsmålet om dannelse av bedriftsraad i bygningsfagene og de smaa industrier er det nødvendig at faa behandlet nærmere. Bygningsarbeiderne maa skape sig en selvstændig organisation for overtagelsen av boligbygningen. Under hensyn til disse og mange andre praktiske opgaver som melder sig er det riktig at sekretariatet faar bemyndigelse til at drive en fortsat opplysningsvirksomhet blandt arbeiderne herom. Hittil er det i realiteten partiet som har utført fællesagitationen. Nu maa kongressen, fagorganisationen, gjøre sit. De som idag stiller sig saa skeptiske har ikke den fulde forstaaelse av den tid vi gaar imøte. Vi maa ikke lægge os til at sove i den 2-aarige tarifperiode. Nødvendigheten tilsiger at vi her samler os om sekretariatets forslag med de ændringer som er stillet av Trænmæl; det vil gi arbeidsgiverne et fingerpek om, hvor den norske arbeiderklasse er at finde.

M. Liengen: Det er rigtig som en taler sa, at det som har gjort sig sterkest gjældende i den sidste tid er diskussionen om *teorier*. Hvad landarbeiderne angaar, kan det spesielt siges at vi har manglet grundlaget for vor vor agitation, og det har hemmet den fremgang og tilgang som skulde være naturlig. Saa meget glædeligere er det at vi nu har skaffet tilveie dette grundlag at samle os paa. Jeg er ikke et øieblik i tvil om at forslaget fra sosialiseringskomiteen i det væsentlige vil falde sammen med landarbeidernes, indbefattet smaabrukernes, syn og interesser, saaledes at de ihvertfald intet kan ha at indvende mot den samfundsordning som her tilsigtes gjennomført. Komiteen fortjener anerkjendelse for hvad den har gjort — selv om ogsaa enkelte ting kunde været uttrykt klarere. Der foreligger utarbeidet en plan for sosialiseringen av skogbruket som jeg forstaar danner et supplement til indstillingen. Hvis saa er tilfældet, maa det siges at forutsætningene for dannelsen av bedriftsraad her endnu ikke er tilstede. Allikevel er det nødvendig i den utstrækning som er mulig at ha organisationerne. Det største ved sosialiseringverket er at det er samlingsmerket for

arbeiderne at slutte sig om. Det danner grundlag nok for det oplysningsarbeide som nu skal igangsættes, og *det* gjælder like meget for skogs- og landarbeiderne som for industriens arbeidere. Hvad bedriftsraadene angaar, gaar jeg ut fra at deres mandat m. v. vil bli fastsat under organisationens fulde kontrol.

Knut Eng: Utredningen fra socialiseringskomiteen er et av de mest interessante dokumenter som har foreligget for arbeiderklassen her i landet. Jeg lægger en hovedvegt paa, at hvad det gjælder om nu er at fagorganisationen har frit slag. Og for at saa kan ske, maa bedriftsraadene opprettes som selvstændige organer. Man opnaar da at fagorganisationen ikke binder sig, men staar frit til at handle naarsomhelst. Derfor maa kongressen ta avstand fra Nilssen her, ti det er i hans standpunkt at faren ligger. De uorganiserte skal ikke bekymre os. Vi har alle veie aapne til at føre kontrol, saå længe fagorganisationen staar fri. Naar vi nu skal skride til handling for vore krav, skal man ogsaa huske betydningen av saavel organisationens former som det arbeide der tilligger vore oplysningskontorer at utføre. Det vil vise sig hvad det betyr at ha *mændene* ute i distriktene, naar handlingens dag er inde.

E. Volan: Jeg har forstaat ved bedriftsraadene at man gjennom organiseringen av dem vilde søke at skaffe sig et apparat som kunde være skikket til at vriste magten fra kapitalisterne over til arbeiderne. Dette vil man gjøre ved at knytte sammen alle dem som interesserer sig for at de som utfører det nyttige arbeide i samfundet ogsaa skal nyte frugterne av sit arbeide.

Kropsarbeiderne er en del av disse. Og denne del er stadig blit mindre. Jeg føler mig ikke sikker paa om ikke industri- og jordbruksarbeiderne idag er i mindretal. Man har ved siden av dem formænd, verksmestre, opsynsmænd, ingeniører o. s. v. — de tekniske og merkantile ledere av bedriftene. Alle disse utgjør en voksende del av dem som deltar i produktionen, idet denne del tiltar i antal med utviklingen av selve de moderne hjelpemidler. *Alle disse er nyttige for samfundets eksistens.* Opgaven blir da at finde former for det fremtidige arbeide hvorunder der skapes en repræsentation for det store flertals interesser under socialiseringsperioden. Og dette tror jeg man har fundet ved etableringen av bedriftsraad, hvor disse interesser paa en naturlig maate knyttes sammen. Uten at vi paa denne maate knytter til os de tekniske og merkantile kræfter i produksionslivet vil det ikke være mulig at naa dit som vi stiler imot. Jeg har ogsaa den tro at opfatningen inden de kredser, jeg taler om, i den sidste tid tid har ændret sig meget til fordel for arbeiderne. Det er derfor intet at undres over at arbeidsgiverne gjør alt for at vinde dem over til sig.

Ut fra det jeg har fremholdt anser jeg det nødvendig, at skal vi bygge et system for bedriftsraad, som blir et virkelig middel i kampen for vor frigjørelse, maa det bygges paa repræsentation for arbeiderne saavel som for bedriftslederne og for funktionærene. Jeg vil derfor stemme for indstillingen med de foreslaaede ændringer. Nogen utsættelse med at ta standpunkt til socialiseringen kan jeg

ikke skjønne er mulig for denne kongres. Naar vi her vedtar det foreliggende forslag er dermed intet sagt om rækkefølgen, hvorefter sosialiseringen av industrien skal iverksættes; vi har bare slaat fast princippet, og det er nu det viktigste.

Erling Engan: Som representant for et funktionærforbund som har sluttet sig til Landsorganisationen vil jeg ta avstand fra den tankegang som fik uttrykk gjennom Sollis og Kalvaas indlæg. Denne tankegang, som aandet av mistillid til funktionærene, tilhører en forgangen tid. Det er glædelig at man i forslaget har tat med funktionærene. Det maa bare forbause at høre et slikt syn uttalt av en mand som Kalvaa, som kommer fra et distrikt hvor funktionærene er meget godt representert og organisert. Jeg minder om Trondhjemspolitiets deltagelse i 21. julistrikeken. Det er et tidens tegn, og vi skal tolke det paa den rigtige maate. Jeg vil ogsaa henvise til det arbeide som funktionærene inden de forskjellige etater har utført i partiets agitation i mange aar utover landet. Det tør nok endnu være saa at mange kan nære en viss skepsis overfor funktionærene. Det var en tid da de ikke forstod sit eget gagn. Men forholdene er nu ganske anderledes.

Sekretariatets forslag maa vedtages; ellers vil det opfattes som et tilbaketog som vil bli til skade paa alle kanter. Vi maa sætte sosialiseringen ut i det praktiske liv efter vort principielle syn paa samfundsutviklingen; saa faar tillempningerne komme, eftersom behovet tilsiger det. Men tiden maa ikke forsømmes. Jo før kornet kommer i jorden jo før vil det spire.

Ole S. Grytnes, Kristiansund: Skal vi opfylde de krav som den fagorganiserte arbeiderklasse stiller til denne kongres og samtidig gi et fingerpek til klassefæller utover i Skandinavien og overalt i solidaritetens tegn, da pligter vi at ta et helt standpunkt til de spørsmåal som er forelagt kongressen. Ellers blir det hele et komediespil. Der maa bl. a. en videregaaende oprydning i de bestaaende organisationsformer. At gjennomføre vore krav gjennom fagorganisationen saa længe den arbeider som nu er like saa vanskelig som det er at drive en sosialisert industri under de kapitalistiske samfundsformer.

Nilssens forslag er en meningsløshet. Vor saks fremme og arbeidernes syn paa den fremmes ikke ved utredninger alene; man vil ha konkrete kjendsgjæringer at støtte sig til. Der er mangt i hans foredrag som fortjener at understrekes — ikke mindst den idealisme som utgik av det. Men han spændte benene under det i konklusjonen, idet han ikke ønsket bedriftsraad med besluttende myndighet, men bedriftsraad med hovedorganisationenes billigelse. Det er det samme komediespil som med samorganisationene og forbundene, for begge ting virker til at binde arbeidernes aktionsfrihet paa arbeidspladsen.

Teigen: Hvad skal bedriftsraadene befatte sig med? Indstillingen siger at arbeiderne gjennom dem skal komme sammen med bedriftens leder og funktionærene for at drøfte spørsmåal om indtagelser og avskedigelses, om anskaffelse av nye maskiner, indførelse

av bedre driftsmaater o. s. v. Hvordan skal man kunne etablere det samarbeide som hertil kræves, hvis man skal operere bare med en arbeidergruppe? Det er jo netop i gjennomgangstiden at disse raad skal virke, og da vil enhver som tænker koldt og rolig over tingen, forstaa at naar arbeiderne ved en bedrift har tat sin beslutning, maa de ogsaa konferere om dens gjennomførelse med de andre. Forslagets grundtanke er at det er repræsentanter for de *direkte producerende kræfter* som her skal ha et ord. Men man kan ikke se bort fra de andre. Hvorfor skal vi saa ikke etablere dette samarbeide i stedet for altid at se skygger? De som spaar saa mørkt tviler paa sin egen sak, paa arbeidernes evne til at hævde sig overfor de øvrige samfundsklasser.

Tranmæls forslag kan jeg ikke være enig i. Det er bare de arbeidsgivere som *anerkjender* raadene, som gives adgang til at komme ind. Og de bør man da ikke stænge for. Vi skal heller bruke dem som en brækstang mot og som et argument overfor de vrangvillige arbeidsgivere. Selvsagt skal organisationen ha kontrol med raadenes sammensætning og virkemaate. Men om raadet fatter en feilagtig beslutning, skal organisationen efter forslaget staa frit. At der fra den radikale fløi slaaes paa utsættelse er ganske eienommeligg, og skulde et forslag som Nilssens bli vedtat vilde det av mange føles baade som en skuffelse og en skam.

A. Dullum: I sosialiseringsspørsmålet er det intet av de foreliggende forslag som tilfredsstillir mig helt. Nilssens forslag indeholder jo intet. Sekretariatets forslag gir heller ingen bestemt anvisning paa, hvordan man skal gaa frem. Stillingen er den idag ute paa arbeidspladsen at man blir klar over det nytteløse i de stadige lønsaktioner, saa længe prisstigningen faar lov til at fortsette. Det er gaat mer og mer op for organisationens medlemmer at taktikken maa omlægges — og at det maa ske gjennom en snarest mulig sosialisering. De forstaa at der maa gripes kraftig an for at faa en forandring igjennem. Den «oplysning» som arbeiderne trønger, den faar de hver dag gjennom varefordyrelsen.

I sosialiseringsskomiteens uttalelse heter det paa slutten at en fullstendig sosialisering først kan ventes gjennomført naar arbeiderklassen opnaar den tilstrækkelig sterke magtstilling i samfundet. Menes der med dette den økonomiske eller den politiske magt? Jeg mener at det maa bli ved *solidaritetens* magt at vi skal seire. Det er den vi kan regne med og bygge paa. Denne magt *har* vi allerede, og den skal vi bruke til at bryte ned det kapitalistiske system.

Hvad bedriftsraadene angaar, er det, som paapekt av flere, sandt at arbeiderne stiller sig noget tvilende overfor disse. De mener at dannelsen av nye organisationer alene vil sinke fremgangen. Og der er noget i det. For denne kongres spiller det forøvrig mindre rolle hvad der *vedtages*. Arbeiderne maa drive saken frem selv, og det haaber jeg vil ske snarere end man her har tænkt sig.

Nic. Eggen: Ogsaa jeg her hat mine betænkeligheter overfor bedriftsraadene, og jeg mener at et fortsatt opplysningsarbeide kan

være nødvendig. Sekretariatet foreslaar jo ogsaa dette, og det finder jeg at være paa sin plads.

Hvis man vil at raadstanken skal utvikle sig til at bli det man tænker med den, maa baade aands- og kropsarbeiderne være med. De første spiller her en ikke uviktig rolle.

Jeg er i mangt enig med Nilssen. Men jeg tør ikke gaa med paa en yderligere utsættelse, da det ikke vil tjene det arbeide som er gaat forut for denne kongres. Den bedste gjerning han kunde gjøre var at ta sit forslag tilbake, for at alle stemmer kan samles om den foreliggende indstilling med Tranmæls ændringer. Jeg vil beklage om kongressen skulde splitte sig paa raadsideen paa grund av et utsættelsesforslag som i sine præmisser ikke siger stort andet end det som dækkes av sekretariatets forslag forøvrig.

Der sattes strek for de følgende talere.

Tranmæl kunde gaa over til Lians redaktion av punktet om raadenes sammensætning.

Arntsen vilde stemme for indstillingen med de anførte ændringer. Han fandt det berettiget at partiet fik en repræsentation i det oprettendes centralraad og refererte følgende forslag: «I centralraadet skal ogsaa Det norske Arbeiderparti ha adgang til at være repræsentert i forhold 1 til 2.»

Da strek var sat, kunde forslaget ikke komme under behandling,

Tal. fandt det forklarlig at arbeidsgiverne blev nervøse naar man sa at bedriftsraadene skulde være byggende led, som en platform for raadssystemet, ti her meldte sig i sine konsekvenser spørsmålet om bedriftenes overtagelse. Mange av de mindre opgaver, som enkelte vilde tillægge raadene, kunde gjennomføres paa anden maate og var tildels ogsaa gjennomført, f. eks. av klubstyrene. At sætte en arbeidsformand* utenfor var intet nyt; det hadde ogsaa hendt at man hadde fordrevet en ingeniør fra arbeidspladsen. De smaa forbedringer var uvæsentlige i denne forbindelse.

E. Nyborg uttalte i tilslutning til Lian, at hadde sporveisfolkene i tide været inde paa den tanke at overta trafikken under den maanedlange streik burde det hat alle utsigter til at lykkes. Ti samholdet blandt funktionærene var hele tiden mønstergyldig. Naar tanken nu var vakt, vilde den sikkert bli skjænket al mulig oppmerksomhet. Det som sporveisfolkene manglet var opplysning; det var med dem som med de fagorganiserte arbeidere ellers. Det var derfor med tilfredshet man vilde motta meddelelsen om at det nu var hensigten at sætte igang et planmessig arbeide paa dette felt. Tal. fraraadet vedtagelsen av Nilssens forslag.

Arnold Hansen, Kristiania, hævdet at det var paa omsættningens omraade at det meste arbeide maatte lægges. Omsætningen faldt hovedsakelig ind under distriktsraadene, og disse var næsten ikke nævnt i den forutgaaende debat. Dette saa tal. som en feil. Det var prinsipspørsmålene som her skulde avgjøres, og da kunde man ikke udelukkende hefte sig ved bedriftsraadene. Ved en socialisert omsætning, som avskaffet spekulasjonen ved mellommændene, skulde arbeiderne vinde bedringer i sine kaar. Tal. vilde stemme

for sekretariatets forslag. Han fandt ingen grund til at frygte hverken de uorganiserte eller bedriftslederne, og talte for at funktionærene blev bibragt oplysning nok til at de besluttet sig for at gaa ind i Landsorganisationen.

Lian: Jeg vil si om indstillingen i sin helhet, at i realiteten er det socialiseringskomiteens forslag som sekretariatet har sluttet sig til. Det er et forslag som dertil er vedtat enstemmig av Det norske Arbeiderparti. Det er klart at denne indstillings hovedpunkter vil være gjenstand for utvikling. Der vil i denne materie naturligvis senere foreligge forslag som gaar videre. Dette bør man ha for øie. Jeg vil advare bestemt mot Nilssens forslag som betyr en stillestaaen, en stagnation av vort arbeide med disse ting. At vedta det vilde være at slaa benene undav hele partiets politik; det og intet andet vilde bli følgen av en utsættelse, under hvilken vi skulde vente paa hvad en 15-mandskomité tok sig til. En ting er, at der kan være meningsforskjel om detaljer i vort forslag, men at det ikke er *plan og system i det*, det kan man ikke komme og paastaa. Der kan ikke reises nogen indvending av vegt paa det grundlag. Jeg vil ogsaa gjøre opmerksom paa den taktiske side som her er at ta i betragtning. Vi har overfor Arbeidsgiverforeningen som en uavvikelig bestemmelse krævet at § 18 i overenskomstene skal utgaa, og at paragraffen skal avløses av en bestemmelse om at der skal være bedriftsraad paa arbeidspladsen, organisert paa den og den maate med de og de bestemte opgaver, godkjendt av forbundsstyrene. I det kampforhold, hvori vi staar idag til Arbeidsgiverforeningen, vilde det føre til en ganske fordærvelig stilling, om der ændredes noget heri. Forslaget fra den anden side er derfor ikke saa helt uskyldig; dets vedtagelse vilde av den borgerlige presse bli utlagt som en splittelse paa spørsmålet — en splittelse som under ingen omstændighet er tilstede, samtidig som det vilde bli hilst som en seir for dem der holder paa den rene fagforeningspolitik som det eneste saliggjørende. Vi maa se ut over de snevre faggrænser; vi maa lære os at tænke socialt — og handle socialt. *Alles arbeide for alle* er grundtanken i socialiseringsforslaget, og det vil bety en stor social fremgang, hvis vi saa enstemmig som mulig slutter os om dette.

Dullum nævnte at det var varefordyrelsen som nu var det brændende. Ja ganske vist. Men er undergrunden og drivfjæren i bedriftsraads- og socialiseringskravet nogen anden end den at avskaffe utbytningen? I sin inderste kjerne tar kravene netop sigte paa at bekjæmpe og avskaffe varefordyrelsen og derigjennem den sociale utbytning.

Med hensyn til hvad der forstaaes med arbeidernes *magtstilling* i denne forbindelse er det tydelig besvaret av socialiseringskomiteen naar den sier:

En hel og fuld socialisering opnaaes kun ved at det arbeidende folk erhverver den økonomiske og politiske magt, og at denne folkets magtstilling støttes og ikke motarbeides av de andre land vi staar i forbindelse med. Det er derfor nødvendig at den socialistiske ut-

vikling og sosialiseringen gaar jevnside i alle land. Det er ogsaa nødvendig at slaa fast, at selv om arbeidernes organisationer utreder sosialiseringsspørsmålene, maa det bli arbeiderklassen selv som ved politisk og økonomisk solidaritet, ved maalbevisst klassekamp tvinger saken frem til løsning. Man kan ikke forlange at borgerskapet skal gjennomføre sosialiseringen og uten motstand gi sine privilegier fra sig —.

Tranmæl: I den historik Nilssen søkte at gi la han an paa at forringe det arbeide som er utført. Han gav regjeringen og venstre anerkjendelsen. Det er smaat stel, synes jeg. Hvilken indflydelse har venstres regjering og presse øvet i denne sak? Absolut ingen. Det som er gjort er skedd efter paatryk av opinionen i arbeiderklassen. Da der blev git ordre til forcert behandling av spørsmålet om arbeidernes andel i bedriftsledelsen, var det netop efter paatryk av diskussionen i partipressen. Og det første positive forslag om sosialisering og bedriftsraad blev fremlagt av *Alfred Madsen* paa konferansen i Kristiania.

Naar Nilssen videre gir det utseende av at vi har tat standpunkt for en centralistisk organisationsform, er dette ganske uriktig. Jeg gav min tilslutning til strukturen som forslaget er bygget op efter. Det stemmer med fagoppositionens forslag til organisationsformen. Det faar da bli medlemmernes sak at sørge for at den reelle magt ligger der hvor *tyngdepunktet* er.

Bak bedriftsraadene maa fagorganisationen staa som det revolutionære klassekamporgan. Hvad de uorganiserte angaar, maa bedriftsraadet, hvor det ikke er mulig paa anden maate, være et *yderligere* middel til at faa dem ind under vor kontrol. Til Kalvaa vil jeg si at det overhodet ikke kan være tale om bedriftsraad uten at ogsaa *funktionærene* er med. Utelater vi dem, da kan vi bare holde os til fagforeningene som saadanne. Spørsmålet om gruppenes deltagelse maa sees i forbindelse med overtagelsen av selve samfundsmagten.

Der findes i øieblikket i vort land ingen kamp saa spændende og dyptgaende som den, der føres av dem som staa midt oppe i det skapende arbeide.

Kongressen maa vedta positive forslag, ikke alene i sosialiseringsspørsmålet, men ogsaa hvor det gjelder bedriftsraadene. Jeg kam, som nævnt, gaa over til Lians redaktion av punktet om raadenes sammensætning, hvorefter bedriftens *leder*, som jo staa midt oppe i administrationen, indbydes til at delta — ihvertfald hvor vi tænker os de store stats- og kommunale bedrifter.

Liengens indvendinger rammer ikke sosialiseringskomiteen, men et skrift som er utgit, og hvis indhold komiteen er uten ansvar for. Hans kritik *faldt sammen* med partiets syn, og forhaabentlig med fagorganisationens syn paa disse spørsmåal.

Hans Eriksen: Jeg finder det forslag som sekretariatet har sluttet sig til at være det mest praktiske og positive som vi kan vedta idag. Intet er jo fuldkomment. Der vil bli lagt os mange hindringer i veien, men vi maa *forbi* dem. Saa gaar vi, hver for os,

til arbeide, for at det ikke skal bli en beslutning bare paa papiret.

Einar N. Henriksen (Bergen): Arbeiderraadene eksisterer ikke mer. Jeg tror det vil gaa saa nogenlunde paa samme maate med disse saakaldte bedriftsraad. Vi har allerede vor organisation i orden gjennom fagforeningene og kan ved hjelp av dem øve indflydelse paa de som har magten i samfundet. Jeg har den tro at det bare vil føre til splid at gaa paa dette nye. «Landsraadet» skal være suverænt til en viss grad og vil derfor før eller senere komme i strid med Den faglige Landsorganisation. De som er interessert i at faa knust fagorganisationen, kan ikke opnaa dette mere letvint end netop gjennom bedriftsraadssystemet. Vi maa ha øinene oppe for det apparat som vi eier i vor organisation, og har vi kjærlighet til *den*, da skal vi ogsaa vite at være varsomme. Mit grundsyn er det diametralt motsatte av Alfred M. Niessens, men jeg blir nødt til at stemme for hans forslag og vil anbefale dets vedtagelse som det bedste kongressen kan foreta sig for tiden.

Kalvaa: Der er nogen som siger at man kan ikke gjennomføre noget ved *tro*. Men jeg vil slaa fast, at har man ikke tro paa en sak, vil man heller ikke faa den gjennomført. Har man tro og vilje — om kanskje litt mindre kundskaper — kan man gjøre underverker. Det skal slaaes fast. Jeg finder ikke at Niessens sidste forslag er nogen forbedring. Nogen *utsættelse* har vi ikke bruk for.

Oistein Martinsen: Arbeiderne forstaar, at deres svakhet hittil har været at de ikke har forstaat at forvalte sin arbeidskraft — sin styrke. Dette vil de nu gjøre gjennom bedriftsraadene. Inden vort fag er saken ogsaa reist, og vi vil at de regler, som er utarbeidet, skal indgaa som et fast led i overenskomsterne. Rungstad ønsket en pekepind om hvordan der skulde gaaes frem i de enkelte fag. Det mener jeg at hvert fag selv maa bestemme, alt eftersom forholdene ligger an. I de grafiske fag, hvor der er sammensatte bedrifter, bør dog reglene gjøres mest mulig ensartede. Einar Henriksens bemerkninger kom ikke uventet fra den kant. De gaar saa op i fagfølelsen disse folk, at den blir *alt* for dem. I forslaget om bedriftsraad er det fremhævet at der maa igangsættes et planmæssig oplysningsarbeide. Jeg understreker det her. De som mer end nogen anden tvinges til at gjøre tjeneste for kapitalmagten er typografene, som daglig befordre arbeiderfiendtlig stof i trykken. Det er klart at efter dette blir menneskene ogsaa *opdraget*. Det kunde derfor visst være bra, at vi engang kom til det, at der blev git direktiver for hvordan man paa arbeidspladsen skulde opdra mennesker. En «Arbeidernes spalte» i de borgerlige aviser hver dag vilde være et sterkt moralsk moment. Jeg nøier mig med at fremkaste tanken, da det er for sent at komme med forslag. Men faar vi arbeiderraad og typografene er i kontakt med den øvrige faglige bevægelse, da forlanger vi at de ogsaa utfører et visst arbeide i vor klasses interesse, der hvor de har anledning til det. Og vi skal stille det samme krav til de *andre*.

Nils Norheim: Enigheten i socialiseringskomiteen og paa lands-

møtet forekommer eiendommelig, naar man hører den tvil som kommer til uttrykk blandt medlemmene. Det som har skapt den største tvil er det at de fagorganiserte i fremtiden — etter det oprindelige forslag — vilde være henvist til at *samarbeide* med dem som vi indtil idag har maattet føre en uforsonlig kamp mot. Hadde Nilssen utformet et forslag som var i konsekvens med hans betragtninger, vilde jeg git det min tilslutning. Nu er der liten forskjell paa hans forslag og sekretariatets. Med de ændringer det sidste har faat kan jeg stemme for det. Jeg vil haabe, at det vil føre til et intenst arbeide inden bevægelsen.

Ole Hogseth: Det er ikke bare bedriftsraadene sine opgaver vi maa beskæftige os med. Det gjælder like meget at faa plan i *dannelsen* av dem utover landet. Det er bedre at ta fat straks end at fortsætte med teoretiske utredninger. Spørsmålene har jo været diskutert i foreningene, og der har vistnok ikke været nogen uoverensstemmelser der. Det som staar uklart for mig er *maaten* hvorpaa vore beslutninger gjennom raadene skal effektueres, ifald arbeidsgiveren motsætter sig dem. Her gaar jeg ut fra at fagorganisationen beslutter at omlægge sine former forderiggjennem at sætte medlemmene bedre istand til at skape respekt for sin vilje. Det er klart at vore krav maa bli mere vidtgaaende end hittil. Kapløpet mellem løn og priser viser hvordan vi blir bedrat. De private virksomheter benytter sig av situationen paa en hensynsløs maate til at trykke lønningene ned. Her vil vi kunne optræde med langt større virkning gjennom bedriftsraadene, naar fagorganisationen staar bak med hele sin kraft. Men da maa den ogsaa gjøres mere smidig end den nu er. Det er ingen tvil om at arbeiderklassen nu har *oplysning* nok til at utøve de funktioner som er nødvendig. Tilbake staar for den at ta sin ret. Jeg betragter sekretariatets forslag som en direkte opfordring til dannelsen av bedriftsraadene, og jeg mener at nu maa *hele organisationens magt sættes ind paa at faa dem anerkjendt*.

Oksvik hævdet at hans forslag ikke brøt med grundtanken i det som var fremlagt.

Adolf Olsen: Det kan synes som om Nilssen staar saa helt alene med sit forslag, men det er ikke tilfældet. Henriksens stilling er diktert av en reformistisk betragtningsmaate. Der blir dog en forskjell paa det og naar man hævder sit standpunkt ut fra *den* betragtning at fagorganisationen er livsnerven. Jeg anbefaler Nilsens forslag paa det bedste. Man skal slaa fast at bedriftsraadene ikke skal gaa utenom fagorganisationen og fatte beslutninger i strid med denne.

Aune: Det er trist at høre ogsaa Adolf Olsen indta det standpunkt. Jeg understreker med Lian at bedriftsraadskravet iaar er kommet meget sterkt i forgrunden. Ifjor var 8-timersdagen det centrale, iaar var *arbeiderkontrollen* det store samlingsmerke. Det lar sig ikke gjøre at «utsætte» noget som i den grad har fæstet sig i arbeidernes bevissthet. Nilssen tar nu avstand fra *handling*; det er den største inkonsekvens han nogensinde har gjort skyldig i.

Harry Nilsen: Det som gjør bedriftsraadene aktuelle er, at de skal virke for arbeidslivets sosialisering. De er organer i sosialiseringsprocessen og suværene paa det omraade. Det øvrige kan klubbstyrene godt greie. Jeg gaar ut fra at *forbundene* vil stille sig velvillig til bedriftsraadene, der hvor de dannes. Vi maa sætte hele vor kamp ind paa dem, som det der ligger os nærmest.

Alfred M. Nilssen: Jeg beklager, at der er git saa kort tid til at svare paa de uttalelser som er faldt. Lian sa, at vi skulde ikke spænde benene undav det krav, som foreligger for arbeidsgiverne. Det er heller ikke meningen; derfor har ogsaa *jeg* foreslaat bedriftsraad, omend paa en anden maate. Jeg vet, at det ikke tilsigtet, men om sekretariatets forslag skulde bli vedtat, er det noget av den største humbug, som arbeiderklassen nogensinde har været indbudt til. Hvad sosialiseringen angaar, er det ganske likegyldig hvilket forslag man vedtar, for vi vil til næste kongres være kommet akkurat like langt. Jeg vil henstille, at voteringen ordnes slik, at der blir adgang til at stemme særskilt over punktet fra: Før kongressen tar endelig stilling til osv. Videre bør der gives anledning til at stemme punktvis over bedriftsraadene.

Ordstyreren: Den voteringsmaate kan efter mit skjøn ikke gaa an. Til Harry Nilsen vil jeg si, at det er givet, at fagorganisationen vil støtte bedriftsraadene og beskytte dem i den utstrækning det bare er mulig at gjøre.

Ordstyreren meddelte, at sekretariatet hadde akseptert Lians og Tranmøls ændringsforslag til reglerne.

Ved

voteringen

vedtoges sekretariatets forslag om sosialiseringen (tilslutning til fælleskomiteens uttalelse) mot 7 stemmer, som avgaves for Nilssens forslag.

Indstillingen om bedriftsraadene vedtoges ved fortsat alternativ votering mot 16 stemmer.

Oksviks forslag forkastedes med stort flertal.

Eftermiddagsmøtet.

Raadssystemet og masseaktionen.

Lian: Naar sekretariatet ikke har sat op *raadssystemet* som et punkt paa dagsordenen har det sin grund deri, at der intet forslag derom er fremkommet. I den uttalelse som medfølger forslaget fra Kristiania samorganisation og andre foreninger heter det, at raadssystemet bør optas i forbindelse med den foregaaende sak vi nu har behandlet. Naar der er ønske derom er der naturligvis intet i veien for at behandle det. For sekretariatet gjorde en rent formel betragtning sig gjældende, idet vi i likhet med tidligere ikke fandt nogen grund til at opta Arbeiderpartiets programposter til

behandling her. Det er vel dette som først bør faa sin avgjørelse, inden man gaar videre.

Tranmæl: Et forslag, som begjæres optat, kan ikke avvises. Fælleskomiteen hadde desuten ogsaa i opdrag at utrede raads-systemet. Der foreligger saaledes tilstrækkelig grundlag for sakens behandling.

Rungstad: Jeg ser det, som Lian, som et *politisk* spørsmål, uten at jeg dermed vil avskjære nogen adgang til at ta det op. At træffe nogen bindende beslutning kan jeg dog ikke være med paa.

Ved voteringen vedtoges enstemmig at ta saken under behandling.

Lian: Jeg har som medlem av socialiseringskomiteen været med paa at forme den indstilling, som alle vil kjende fra behandlingen paa Arbeiderpartiets landsmøte og fra den omtale den har været gjenstand for i arbeiderpressen. I det foreliggende spørsmål delte komiteen sig i et flertal paa 8 medlemmer og et mindretal paa 4. Mindretallet var A. E. Gundersen, Rich. Hansen, Sverre Iversen og Puntervold.

Hvad der gjælder *masseaktionen* kan der ikke være mer end én mening, ialfald paa en faglig kongres, om at slaa fast den ting, at den maa ansees for det avgjørende middel til arbeidernes befrielse. Det er den eneste form for kamp, som her kan føres. De smaa kampes tid er forlængst forbi. Hvad enten det gjælder kampen mot arbeidskjøperne som saadanne eller kampen for de store principielle saker, som bæres frem av bevægelsen, kræves der en solidarisk samvirken av alle organisationens medlemmer og organisationens instanser, for at de store resultater kan naaes.

I flertallets uttalelse, som partiets landsmøte samlet sig om, heter det bl. a.:

«Arbeiderbevægelsen — den politiske som den faglige — maa derfor sætte al magt ind paa gjennomførelse av bedriftsraadssystemet og den videregaaende socialisering. Det er denne store opgave, alle kræfter inden arbeiderklassen maa nu maa samles om.

Socialiseringen vil dog ikke kunne gjennomføres uten den sterkeste motstand fra den organiserte kapitalistklasse. Den vil værge med alle midler sine særfordele og søke at opretholde sin stilling som herskende klasse.

I en revolutionær epoke blir det nødvendig for arbeiderklassen at skape sine egne organer for overtagelsen av den økonomiske og politiske magt. Paa arbeidslivets, raadssystemets grund maa der da bygges organer og en forfatning, som svarer til den revolutionære situation og lægger den hele samfundsmagt i hænderne paa de revolutionære kræfter — haandens og aandens arbeidere.

De økonomiske og politiske forhold ikke bare i Norge, men og-

saa den øvrige verden, er avgjørende for den fart, omdannelsen av samfundsforholdene kan ta».

Mindretallet dissenterte overfor det tredje avsnit, som jeg har referert, og foreslog det erstattet med følgende:

Partiet, som vil bygge videre paa demokratisk grund, tilsigter paa overbevisningens vei at vinde politisk flertal inden folket for socialismen. hvorved klassekampen kan bringes til avslutning.

Skulde der fra privatkapitalismens side bli øvet motstand mot de samfundsmæssige forholdsregler, som et flertal for socialismen beslutter, vil partiet anvende de midler som er nødvendig for at bryte motstanden. Skulde der herigjennem opstaa en revolutionær situation, maa arbeiderklassen skaffe sig de organer for overtagelsen av den økonomiske og politiske magt, som den revolutionære situation kræver».

Forskjellen er, at mindretallet ikke kan slutte sig til raads-systemet som et organ til gjennomførelse av arbeiderklassens vilje i en revolutionær epoke. Det er ialfald den *ydre* meningsforskjel; naar det kommer til stykket bunder det vel i en meningsforskjel, som stikker dypere. Det er ikke bare ordene, man læser, men den store *realitet* som ligger under. Teigen og jeg har som sekretariatets medlemmer av komiteen sluttet os til flertallet. Naar saken er kommet op kan jeg derfor ikke andet end stemme for, at kongressen gir sin tilslutning til raadssystemet. Jeg skulde tro, at det skulde gaa an for kongressen forholdsvis hurtig at ta stilling til dette ved at gi ogsaa sin tilslutning til socialiseringskomiteens uttalelse.

Ordstyreren refererte følgende forslag fremsat av Tranmøl:

«Kongressen uttaler sin tilslutning til socialiseringskomiteens indstilling og Arbeiderpartiets stilling til raadssystemet og masseaktionen».

Olav Oksvik: Jeg vil stemme *mot* uttalelsen her, som jeg har gjort i partiet, og jeg gaar ut fra, at de andre vil gjøre det samme. At opta nogen debat for at begrunde dette nærmere finder jeg unødvendig.

Oscar Ruud fandt det at være til liten nytte at opta nogen debat overhodet. Han vilde imidlertid præcisere, at det ikke burde sies — som det syntes at ligge i formandens uttalelser — at man ikke kunde være *loyal*, om man hævdet en anden opfatning.

Lian: Ruud maa ha hørt aldeles feilagtig. Jeg sa, at *jeg*, som har været med i komiteen og som har været med paa at fremsætte forslaget og faa det vedtat, ikke kan skjønne at dette spørsmåal for vort vedkommende kan gi anledning til nogen diskussion. Jeg bebreider ikke Ruud at han har *sin* opfatning. Men det er indenfor organisationen, at vi skal snakke om dette. Derfor er der ogsaa git anledning til frit ordskifte. Et andet spørsmåal kan det være at angripe organisationens beslutninger *utenfra*.

A. E. Gundersen: Det er vel ikke saa, at vi har et overhus og et underhus, som skal behandle dette! Saken er tat op av *Tranmæl* i utrængsmaal; jeg mener, at det var ganske unødigg. Forøvrig vil det saa allikevel ingen betydning ha, om vi vedtar forslaget — ikke større betydning end *partiets* beslutning har. Det hele er nærmest at opfatte som en modesak.

Tranmæl: Stillingen er den, at landsorganisationen gjennom mange aar altid *reelt* har indtat et politisk standpunkt. Nu har den gjort det ogsaa formelt. Ved de beslutninger som netop er fattet har organisationen ogsaa i formel henseende stillet sig paa socialiseringsens, paa socialismens grund. Anerkjendelsen av raadssystemet som grundlaget for den nye forfatning melder sig da som en nødvendig konsekvens. Det er noget som *hænger sammen* med bedriftsraadene. Vi skal kjæmpe for en omlægning henimot sosialiseringen; vi maa ogsaa si *hvordan* kampen skal føres for at bringe de store resultater.

Kalvaa: Raadssystemet maa sees som avslutningen paa det vi før har vedtat. Vi har allerede knæsat raadssystemet i *industrien*. Og det er jo industrien, som sammen med det andet holder samfundet oppe. Da kan vi vel gjennomføre det paa felter, som ligger *utenfor* industrien ogsaa. Det er jo vedtat av *industriarbeiderne!*

Alfr. M. Nilssen: Der er talt om grundlaget, paa hvilket vi kan samle vor klasse for socialismen. Skal vi ind paa den vei at opstille politiske programposter da tror jeg — ja jeg føler mig overbevist om det — at vi saa langt fra at faa en samling istand bare opnaar det stik motsatte. Ti det hele har intetsomhelst med fagbevægelsen at gjøre. Historien lærer ogsaa at det netop er de politiske systemer, som arbeiderne aldrig kan bli enig om. Syndikalistene har været de første til at peke paa, at veien frem gaar gjennom de *økonomiske* sammenslutninger, og vi skulde vel være meningsberettiget her, naar der tales om at finde den rette linje. Jeg vil si, at vi skal *passer os for at smede nye lænker for os selv*. Masseaktionen skal jeg stemme for, men et politisk raadssystem betakker jeg mig for.

Oksvik: Der er ingen uenighet heller om masseaktionen i og for sig. Men vi mener, at det er ikke berettiget her at trække op linjerne for den fremtidige politisk-parlamentariske virksomhet gjennom eventuelle sovjets.

Gundersen: Jeg mener, at det er noget vi maa ta standpunkt til efterhvert som tiden gaar og utviklingen skrider frem. Masseaktionen i den form Lian nævnte er vist ingen her imot. Jeg sigter da ikke til Lians uttalelse idag, men til hvad han uttalte paa partiets landsmøte for et aar siden. Beslutningen om raadssystemet vil før eller siden bli lagt paa hylden som antikvert; det gaar med den, som det vil gaa med forbudet.

Volan: Man kan ikke bygge et samfund uten at ha en *form* for det politiske styre i dette samfund. Ikke alle saker kan avgjøres paa arbeidspladsen; der trænges et system for den politiske

magt. Nilssen vil ha lagt al magt i fagorganisationen. Men det er da ogsaa en lænke! Vi sier, at alle som utfører samfundsnyttig arbeide skal ha retten til at bestemme over de vilkaar, hvorunder de skal leve.

Rungstad vilde protestere mot at trække den politiske strid ind i fagorganisationen. Kalvaas tale om raadssystemet var et forsøk paa at blande kortene. La os se at løfte i flok om det som er vedtat!

Kalvaa: Hvad er politik? Det er at vi ordner samfundet paa bedste maate, slik at solen kan skinne ind til alle. Og *da* sitter vi ikke som fagforeningsmænd i den ene forsamling, mens vi sitter og ser «upolitisk» paa det i den anden. Vi er de samme folk med de samme formaal, og vi kan ikke dele os. Greier vi at gjennomføre raadssystemet i industrien da *har* vi raadssystemet da, tænker jeg. Men vi maa ta masseaktionen med, ti uten den evner vi ikke at bryte motstanden ned.

Ordstyreren refererte følgende forslag:

Fra Alfr. M. Nilssen: «Kongressen uttaler, at masseaktionen maa ansees som det avgjørende middel i klassekampen».

Fra L. Rungstad: «Kongressen fatter ingen beslutning i det politiske spørsmaal raadssystemet».

Dullum: Vi er enig om, at vi ikke skal kaste vrak paa det opplysningsarbeide, som partiet har drevet. Det har gjort meget godt. Naar vi saa yderligere indbydes til at slutte os til det, som har været kjernen i dette arbeide, da kommer vi det ikke forbi. Som utviklingen arter sig er vi *nødt* til at staa beredt til at overta samfundsmagten. Og da maa vi vite hvordan.

Nilssen: Ja, det er politik altsammen. Men der er mange slags *opfatninger*. Naar syndikalisterne paa den ene side og høire-socialisterne paa den anden for en gangs skyld kan bli enige skyldes det, at de hver paa sin side har en klar *retningslinje*, hvad venstre-socialisterne ikke har. Deres «linje» her er *labskaus*. Og den vil vi ialfald smake paa, før vi spiser den.

J. Solli: Vi syndikalister er *ogsaa* revolutionære, men vi ser revolutionen som noget mer end et statskup, som et rollebytte av personer. Man synes at tænke sig bedriftsraadene som vælgerforeninger for en ny statsorganisme! Det vilde være den reneste ansvarsløshet at knæsette noget slikt, hvis man har organisationens bedste interesser paa hjerte. Det skulde være rart at se Landsorganisationen om 10 aar med et utal av opfatninger, opstukket i grupper. — Jeg ser saken slik, at der er en klassepolitikk og en partipolitikk. Det økonomiske raadssystem er et *klassebegrep*. Men det *politiske* raadssystem kan bare tilpasses efter det specielle parti. Det forekommer mig, at proletariatets diktatur i Rusland som i Tyskland skrømmer.

Tranmæl: Nu kjender jeg igjen mine gode gamle syndikalistiske venner! Naar de kommer ind paa politik er de snart i

ekstase. *Da* kan de bli ivrige! Jeg synes vi kan det med ro. — At gi *fagbevægelsen* et politisk eller revolutionært maal er et og det samme. Vi har uttalt os i ét politisk spørsmåal før: socialiseringen, socialismen; saa gjælder det *formerne*. Vi sier, at det nye skal bygges op *nedefra*, og det er *det*, som er revolutionær socialisme. — Vi staar jo, de fleste av os, kollektivt tilsluttet Det norske Arbeiderparti. Det har ikke svækket, men *styrket* den faglige kamp. — Alfred M. Nilssen deklamerer om de «nye lænker». Det er de uoversatte svenske gloser, som gaar igjen. Det er *armodsdom*. Man indbydes til at vedta en uttalelse stillet av vore egne kamerater i spørsmåal, som er behandlet og er brændende i *alle land*. Og saa møtes vi med dette! Hvad den russiske arbeiderklasse angaar har vel ingen gjort sig mer fortjent til vor høiagtelse ved sin indsats i klassekampen. Men *det* er ikke nok; vi skal ogsaa yde *vort* bidrag. — Overfor dem som er bekymret for de politiske stridigheter vil jeg minde om, at de franske syndikalister var de første som paa de internationale kongresser krævet optat de politiske krav, som var av betydning for arbeiderklassen. Det gjaldt for dem at bekjempe en uhyrlighet som *militarismen* f. eks. og de andre hindringer, som stængte. Men det er ikke hindringerne alene vi skal se paa; vi pligter nu ogsaa at gaa ind paa det *positive*.

Ruud: Naar jeg bortser fra diktaturet og raadssystemet vil jeg paastaa, at mange venstresocialister (og Tranmæl deriblandt) i mange henseender staar *tilbake* for mig hvad radikalisme angaar. Med hensyn til det som her er foreslaat mener jeg at der intet kan være i veien for at vedta Rungstads forslag og jeg anbefaler at man saa gjør. Jeg vil si til mine organiserte kolleger her, at *jeg* vil ikke være med paa at kastrere den norske arbeiderbevægelse.

A. Bay: Jeg har ikke imot nogetsomhelst middel, som kan bringe os nærmere erobringen av samfundsmagten. Men jeg vil ikke være med paa at opkonstruere noget som ingen kjender. Jeg har nemlig ingen tro paa dogmerne. Her skal der imidlertid for enhver pris lages et *skille* — der skal være nogen som heter venstresocialister og atter nogen under navn av høiresocialister.

Kalvaa: Tidligere idag var det sagt, at *bedriftsraadene* var den største hindring for arbeiderklassens kamp. Vi *vedtog* bedriftsraadene. Nu er det raadssystemet som maa holde for. Det første er «humbug», det andet «labskaus». Jeg vil peke paa dette her. Nu har det hændt, at ogsaa *jeg* har sluppet op for argumenter. Og jeg vil lægge til, at det er naar *argumenterne slipper op*, at man griper til denslags uttalelser.

Volan: Solli sa, at Landsorganisationen var en sammenslutning til varetagelse av arbeiderklassens økonomiske interesser. Det er sandt. Men det er bare den halve sandhet. Arbeidernes faglige Landsorganisation har til opgave i første række at *gjennemføre socialismen*. — Naar jeg sa i mit første indlæg, at fagorganisationen var en «lænke», er det at forstaa i samme utstrækning og i samme forstand som raadssystemet. *Ethvert* system vil være en lænke for dem, som ikke er enig i det.

Lian: Jeg forstaar ikke den ilterhet, som kommer tilsyne. Det er da ikke noget saa forfærdelig, at man skulde ta slik paa vei og gripe til personlige provokationer. Jeg sa ved debattens begyndelse, som jeg sa i sekretariatet — og deri var sekretariatet enig med mig — at vi ikke behøvet at ta den sak op her; vi har ikke heller pleiet at ta op de specifikt politiske spørsmaal. Men tiltrods herfor har forsamlingen selv bestemt det saa. — Jeg vil si, at det som her er foreslaat ikke tar sigte paa andet end at la *arbeidet* komme til sin ret, naar den tid kommer at arbeiderne rykker ind for at overta og utøve magten i samfundet. Jeg tror at det er den vei vi maa følge, og jeg kan ikke indse, at som her diskuteres kan gi grund for nogen til at føle sig irritert. Det som uttales i indstillingen om diktaturet kan ingen være uenig i. Eller har man ikke læst det, som staar der? Er det da nogen, som kan peke paa noget *andet* at gripe til i et revolutionært øieblik end et diktatur av arbeiderne? I overgangstiden maa denne tilstand fastslaaes som uomgjængelig nødvendig. Det heter i uttalelsen fra komiteen, at «i en revolutionær epoke har den klasse, som har magten, intet andet valg end at beskytte denne med de midler, som situationen gir, indtil den kan gjennomføre de nye samfundsforhold som tilsigtes. Det er i denne situation som et *nødmiddel* til at befæste revolutionen, at diktaturet er nødvendig». Ikke en eneste en kan være uenig i *det*. Hele indstillingen er i flugt med hvad vi har vedtat i formiddag — at vi vil være med til at bygge organer paa arbeidslivets, paa raadssystemets grund.

Kalvaa tar naturligvis feil, naar han taler om forstaaelsen av beslutningen i formiddag. Men jeg mener dog, at ut av bedriftsraadstanken vil det politiske system springe frem som en naturlig konsekvens; det vil komme, hvor meget man end motarbeider det.

Jeg har bøiet mit sind mange gange for at undgaa splittelse, og ikke tror jeg, at nogen vil mistænke *mig* for at ville splittelse. Jeg tror ogsaa, at den stilling som jeg ved de leiligheter har valgt at indta, har været til gagn.

Naar der idag sies, at vi lar os lede av «dogmer», vil jeg svare Nilsen med, at det er *han* og hans meningsfeller, som har fæstet sig ved dogmer, ikke vi. Vi har tat arbeidet praktisk op, og vi er beredt til at føre det videre. I flugt hermed foreslaes i vore love, at Landsorganisationen i forstaaelse med arbeidernes politiske organisation skal arbeide for samfundets overtagelse av produktionsmidlerne. Vi maa ogsaa, mener jeg, ta den fulde konsekvens av hvad gjennomførelsen av dette program forutsætter. Fra min side ialfald er dette meget vel overtænkt og meget vel begrundet.

Oksvik: Flertallet mener at kunne skyte en benvei til paradiset. Det minder mig noget om fortællingen om de vises sten. Det synes mig at være ikke saa lite av politisk guldmakeri dette. Jeg vil spørre: Blir der færre rektionære bønder og fiskere osv. i dette land, om vi knæsætter raadssystemet? Det er vel det reelle magtforhold, som blir det bestemmende. Den store masse utenfor vore organisationer er det som har magten, og de vil vite at hævde.

den. Ved at vedta resolutioner som den foreslaatte opnaar man bare at bedra sig selv. Der er allerede lavet hestelæs av resolutioner — vi blir verdensberømt paa dette! Det minder mig om, hvad de foretar sig paa kirkemøterne.

Der sattes nu strek.

Kr. Aune: Jeg er enig med Lian i, at forsaavidt vi ikke vedtar denne indstilling vil dette mer end noget andet kunne bli aarsak til splittelse. Oksvik talte om at skyte en benvei. Det er netop det, som den norske fagopposition altid har vist, at vi skal gjøre. Det uttaltes i 15-mandskomiteens indstilling, at fagorganisationen maatte ta aktiv del i selve omdannelsesarbeidet. Saa det er ingen ny tanke. Det er det samme som vi idag indbydes til at vedta. — Der er ikke noget sted i landet, hvor diktaturet er saa godt gjennomført og sterkt haandhævet som i *Molde*, hvad Oksvik ikke er ubekjendt med. Der har vore folk ved enig optræden sat baade mestrene og de uorganiserte utenfor alt bygningsarbeide. Det er godt gjort av organisationen i den lille romsdalsby, og vi kan være bekjendt av at følge eksemplet.

Rungstad: Det er ut fra sakens egen forhistorie, at jeg har fremsat mit forslag om, at der ingen uttalelse blir at fatte. Ti vi har aldrig tidligere paa Landsorganisationens kongresser været indbudt til at votere over Det norske Arbeiderpartis program. Jeg tror det er klokt at følge den gamle taktik at la partiet stelle med sine egne saker. mens vi steller med vore.

Solli: Alle socialister er vel i sit hjerte for den russiske revolution. Men den russiske revolution og bolschevikdiktaturet er to ting. Den første har varet længe og vil vel ogsaa vare længe nok til at overleve det nuværende diktatur. — Det blev sagt at de franske syndikalister var de første til at arbeide for optagelsen av politiske krav. Ja, de krævet *revolutionær generalstreik* paa diverse socialpolitiske spørsmål, som berørte arbeiderklassens dyreste livsinteresser. Lian mente, at diktaturet var en nødvendighet. Jeg tror ikke hverken han eller nogen anden har faat brev paa naar den revolutionære epoke indtrær, eller at de kan si hvad dette *betyr*. — Hvis saken var saa enkel, at den stak i personlig animositet, da vilde den vel ikke engang ha kommet op her. Men forskjellen stikker dypere. Jeg hadde tænkt at fremsætte et forslag om at kongressen skulde erklære sig *partipolitisk nøytral*, men da det oplyses at være sat strek kan jeg ogsaa la det være.

Gundersen: Vi har tidligere idag stemt for socialismens maal og videre for midlerne. Det er saaledes ikke *det* om at gjøre. Men her skal paanødes en strid om en forfatning, som skal passe i en eller anden periode! Tingen er vel, at Tranmæl hadde bruk for en ny konfirmation paa den beslutning, som partiet vedtog i pinsen. Dette med «høiresocialister» er et dogme. Der er ingen forskjell paa *socialister* hverken i fagforeningerne eller i det kommunale liv. Men her skal enkelte lyses i ban, fordi de ikke sværger til Moskva, slik som parolen lyder!

Nilssen: Jeg har den allerstørste respekt for hvad arbeiderne

har utført i Rusland, men *derfor* har jeg ikke sagt, at jeg vil overføre eksperimenterne derborte til norsk jord. Det paastaaes nu, at vedtagelsen av forslaget fra fælleskomiteen bare er en fortsættelse av det vi har vedtat i formiddag, Men derom blev der intet sagt *da*. Var det for at lure os andre, at de ikke fremkom med det dengang? — Volan betviler vel ikke, at ogsaa jeg vil at Landsorganisationen skal være med paa at gjennomføre socialismen. Men det kan gjøres paa mange maater, og man faar da undskylde, om enkelte har sin egen mening herom. Et diktatur kan ogsaa utøves paa flere maater. Venstresocialisternes programerklæring lover ikke det bedste. Jeg har nu engang ikke Lians bøielige sind og faar derfor finde mig i være blandt mindretallet.

Søren Sørensen: At oppositionen eller høiresocialistene, som de her er kaldt, er kommet i raseri ved utsigten til at Tranmæls forslag vil bli vedtat, er let at fatte. De har jo længe viftet med, at partiets standpunkt ikke deltes av flertallet i den norske fagorganisation. De er nu bange for, at denne sidste planke skal svikte. Jeg anbefaler kongressen at stemme oppositionen ned likesaa knusende som det blev gjort paa landsmøtet.

Teigen: Sekretariatets forslag sier, at der skal føres samarbeide med den politiske organisation, og det er sagt uten forbehold. Jeg skjønner derfor ikke, at der skal bli saa heftig debat netop paa dette punkt. Man kan vel si, at næsten alle fagforeninger staar tilsluttet partiet. Og partiet har anerkjendt raadssystemet. Jeg tror ikke nogen gaar ut av partiet for *det*. Hvordan vilde det se ut, om vi skilte lag med hensyn til opfatningen av dette spørsmaal? Ja, man kan naturligvis drive *opposition*. Men kongressen faar fastslaa, at den ogsaa i fremtiden vil ha samarbeide, og ut fra det maa jeg anbefale det fremlagte forslag. Ellers blir det bare forvirring.

Grytnes: I den tid vi nu staar oppe i er der ikke rum for sektbevægelser. Solli forsvarer anarkismen. Men hvilke resultater har *den* at opvise? Jeg vet ingen. Vi skulde ikke i en saa kostbar tid strides om, hvilken stand vi hører til. Vi hører til *arbeiderklassen*, og saasandt vi erkjender det maa vi samle vore kræfter om det fælles maal. Jeg stemmer for forslaget og for et forfatningsmæssig system bygget op efter rene socialistiske linjer, som gir plads for den nødvendige tillem্পning av systemet til enhver tid.

Hans Eriksen: Hvorfor opretholder man saa da de to organisationer? Hvorfor ikke slaa dem sammen? Skal vi gaa til at anerkjende fremgangsmaaten i Rusland, som gaar ut paa, at den ene arbeider kan slaa den anden ihjel? Jeg anbefaler paa det varmeste Rungstads forslag. Det er en tilsnikelse at si, at om vi vedtar dette skulde der ikke kunne bli noget samarbeide med partiet. Jeg haaber man vil ta hensyn til forholdene ute i distriktene og resonnerer som saa, at *det* spørsmaal overlater vi til partiet.

Tranmæl: Nilssen og Solli forsikrer, at de er ingen sekt, og at de ikke har noget politisk program. Det motsies av alt, hvad man hører paa syndikalistenes møter. Hvis nogen driver politisk dogmeagitation er det sandelig dem. Og det er sandt, at vi *kan ikke*

undgaa at ta politisk standpunkt, hvis vi vil være med paa at præge den sociale omdannelse. Indvendingerne mot forslaget er mest utenomsnak. Hvorfor ikke imøtegaa det? Der reises motstand mot diktaturet. Hvad er diktaturet? Det er *organisation*. Vi bestemmer selv hvordan vi skal haandhæve det. Kunde vi ikke heller faa en saklig diskussion istand istedet for at faa opkokt de uoversatte gloser fra borgerpressen? *Vi maa uttale vor mening om raadsideen*, og naar vi gjør det kan det heller ikke være tvil om, *hvor denne kongres staar*.

Saken blev dermed optat til *votering*.

Rungstads forslag faldt med 210 mot 58 stemmer.

Derefter bifaldtes Tranmæls forslag mot 31 stemmer, hvorved votering over Nilssens bortfaldt.

Den tredje Internationale.

Ordstyreren refererte følgende forslag, som var stillet av en række repræsentanter:

I.

Kongressens ordstyrere faar bemyndigelse til at sende den tredje Internationale et hilsningstelegram, hvori uttrykkes solidaritet med de kjæpende russiske arbeidere med ønsket om en snarlig international samling paa den revolutionære socialismes grund.

II.

Kongressen bemyndiger Alfred Madsen — som nu er paa vei til Rusland — til at møte som repræsentant paa den tredje Internationales kongres i Moskva.

Forslaget vedtoges uten debat — første punkt mot 3—4 stemmer, andet punkt mot 5, hvorpaa møtet hævedes.

Onsdag 21. juli.

Ordstyrer: *Halvard Olsen*.

Man gik over til dagsordenens post 5:

Organisationsformene.

Lian: Jeg tror det vil være nødvendig at se de foreliggende forslag i sammenhæng, hvorfor en almindelig debat om saken fremstiller sig som det heldigste.

Der er fra en række organisationer indkommet et likelydende forslag gaaende ut paa at præcisere nærmere organisationens *formaal* under hensyn til vor stilling til sosialiseringen og bedriftsraadene;

endvidere berører forslaget *samorganisationernes* stilling, vor stilling til *konflikter* og endelig spørsmålet om en hel *omlægning av organisationsformene*.

Forslagene angaaende arbeidsledighets- og forsikringskassene mener jeg bør tages som et punkt for sig.

Med hensyn til forandringen i formaalsparagraffen foreslaar sekretariatet, at det nuværende punkt 4 faar følgende ordlyd og flyttes op som et punkt 2:

«I forstaaelse med arbeidernes politiske organisation at arbeide for produktionsmidlenes socialisering.»

Om dette forslag skulde der neppe tænkes at opstaa nogen længere debat.

Hvad de *lokale samorganisationer* angaar foreslog sekretariatet for sidste kongres at de skulde gjøres obligatoriske og faa en viss repræsentationsret. Dette blev desværre ikke vedtat, hvorimot man fastslog en ordning, som har ført til adskillig ugreie, nemlig at hvor der var *flertal* for det blandt avdelingene paa et sted skulde samorganisation oprettes, og da skulde ogsaa de andre maatte melde sig ind. Der har været knurret over, at man skulde «tvinges» ind paa denne maate. Det er nødvendig for samorganisationenes udvikling, at vi nu faar en obligatorisk bestemmelse her, og sekretariatet foreslaar § 4 forandret saa den kommer til at lyde saaledes:

«Lokale samorganisationer skal oprettes, hvor der er et tilstrækkelig antal forbundsavdelinger (mindst 5). De er obligatoriske for alle foreninger som tilhører Landsorganisationen, og kan ilægge foreningene kontingent, som maa approberes av sekretariatet.

De lokale samorganisationer skal lede det faglige oplysnings- og organisationsarbeide paa stedet efter eget initiativ eller efter opdrag fra forbundene og Landsorganisationen og medvirke under boykot og større faglige konflikter efter Landsorganisationens nærmere bestemmelse. Beretning om virksomheten indsendes hvert aar til sekretariatet.

Deres love maa ikke stride mot Landsorganisationens love og beslutninger.»

Med hensyn til samorganisationenes repræsentationsret er der indkommet forslag om, at denne i sin helhet skal overføres fra forbundene til samorganisationene. Dette mener sekretariatet ikke kan gaa an; det er et spørsmål som maa løses i forbindelse med *omlægningen*, og maa følgelig staa hen, indtil det er avgjort, om Landsorganisationen fremtidig skal bygge paa samorganisationsformen eller ei. Foreløbig er vi blit staaende ved en viss repræsentationsret for dem ogsaa under den nuværende organisationsform, og vi foreslaar som et nyt punkt e i § 5 under bestemmelsene om kongressen:

«De lokale samorganisationer har ret til distriktsvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byene Kristiania, Bergen, Trond-

hjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert distrikt har ret til 1 repræsentant for hver paabegyndt 4000-tal medlemmer, dog ikke over 6.»

For Kristiania, hvor organisationen tæller 40 000 medlemmer eller mere, vilde denne skala gi 10 repræsentanter, hvilket maa sies at være uforholdsmæssig stort, hvorfor vi blev enig om en begrænsning til 6. Derved vil antagelig fremkomme en repræsentation fra de lokale samorganisationer paa bortimot 40 mand. Kongressen tæller jo allerede mange før, og dette skulde da synes at være tilfredsstillende.

Selve det store spørgsmaal om *organisationens omlægning*, som jo er det vigtigste her, har som bekjendt været oppe til diskussion mange gange — paa kongresser som i møter. Og det er jo saa, at en omlægning eller en udvikling av organisationens former maa finde sted. Paa kongressen i 1913 var spørgsmaalet om *industriforbund* fremme og fik sin behandling paa grundlag av de forslag, som var avgit av den da nedsatte komité. Dennes flertalsfraktion seiret ved voteringen, men der blev dog samtidig gennem en lovforandring aapnet adgang til en udvikling henimot industrielle organisationsformer. Merkelig nok viser den erfaring, man siden har høstet, at der ikke synes at være synderlig stemning blandt medlemmerne for en udvikling ad den linje; tendensen gaar heller i retning av en sterkere specialisering. Imidlertid mener sekretariatets flertal, at der maa foregaa en udvikling henimot en *ensartet industrivis organisation*, som samler alle vedkommende industris arbejdere i *en* sammenslutning. Vi mener, at kongressen nu maa slaa dette fast, og at denne udvikling bør *paaskyndes* ved vedtagelsen av saa koncise bestemmelser som mulig. Endnu er vi ikke kommet længer, end at der findes en mængde forbund i en og samme industri, som f. eks. bygningsindustrien. Det er sikkert ikke til gavn for bevægelsen, hverken naar man ser hen til dagens kamp eller til de lange maal. Der maa derfor arbeides henimot et bygningsarbejderforbund. Ogsaa inden jern og metal findes en række grupper nu, som rettelig hører hjemme i andre forbund, mens der er andre forbund igjen, som har medlemmer som burde staa i jern og metal.

Dette har ogsaa sin betydning for løsningen av det andet og mere indgripende spørgsmaal, nemlig om en omlægning av organisationen derhen, at den bygges paa lokale samorganisationer, samtidig som Landsorganisationen deles op i industrigrupper. Et forslag som det, der er fremlagt av sekretariatet, vil altsaa ikke komme paa tverke for en mulig omlægning i den retning, men snarere lette overgangen. Forslaget lyder som følger:

«Da en ensartet industrivis organisation bedst kan vareta arbejderne interesser saavel under lønskampe som i andre organisationsforhold paalægges det saavel forbundene som foreningene at ordne organisationsforholdene i overensstemmelse hermed.

Ved de bedrifter, hvor en enkelt industri er dominerende, skal arbejderne tilhøre den fagforening og det forbund som repræsenterer det overveiende antal av vedkommende industris arbejdere.

Hvor ikke hel industrivis organisation kan etableres, maa samarbeidet mellem foreningene og forbundene ved lønskampe og andre fællesspørsmål videre utvikles.

Twistigheter inden organisationen, som maatte opstaa ved overgangen til den industrivise organisation, kan indbringes for Landsorganisationens repræsentantskap til avgjørelse.»

H. Pettersen og Oscar Olsen henholder sig til den uttalelse som blev vedtat i 1913.

For transportarbeidernes vedkommende blir det vel vanskelig at danne nogen egentlig industriorganisation, og andre enkelte tilfælder av lignende art kan tænkes.

For at komme tilbake til *omlægningen* har denne, som sagt, været diskutert tidligere — men mere teoretisk end praktisk. Saken er blit betraktet ut fra det principielle syn man har; den er drøftet paa basis av organisationens *maal* — vort slutmaal. Derimot er den ikke blit diskutert paa den maate, at man kan sies at ha nogen oversigt over, hvordan omlægningen i praksis vilde komme til at se ut. Der hersker derfor megen uklarhet om dette. I det indsendte forslag heter det bl. a.:

«Kongressen anbefaler, at Landsorganisationen omlægges, saa den bygger paa lokale samorganisationer. Disse indtrær i alt væsentlig i de samme rettigheter og med samme pligter som forbundene nu. Landsorganisationen opdeles i grupper eller sektioner svarende til de store industrier.»

Videre indeholder forslaget en opfordring til forbundene om inden 1. oktober næste aar at uttale sig og gi sin tilslutning hertil, hvorefter en ekstraordinær kongres blir at indkalde inden utgangen av samme aar for at ta endelig stilling til omlægningen.

Det fremgaar altsaa av forslaget, at samorganisationerne skal træ i forbundenes sted. Her maa det bringes fuld klarhet over hvad medlemmerne vil. Og jeg skulde tro, at vi var kommet saa langt med dette nu, at man ogsaa kan *la saken gaa* til forbundene for at sees praktisk av dem. Det vil samtidig hermed være nødvendig, at der utarbeides et formulert *lovforslag*, hvor slagordene kan gaes tilbunds i og undersøkes.

Hvis dette spørsmål nu for alvor skal tages op, hvad jeg er enig i, bør det gjøres paa den maate som er anvist av sekretariatet, og hvorom der foreligger følgende forslag:

«Det under dagsordenens punkt 5 og 6 omhandlede forslag (dets punkt 3) sendes forbundene til behandling og uttalelse, hvorefter saken optages til endelig avgjørelse paa næste ordinære kongres.

Der utarbeides en utredning ledsaget av lovforslag som sendes forbundene.

Forbundenes uttalelse maa være sekretariatet ihænde senest 1. oktober 1922.»

Det bedste skulde synes at være, at der blev valgt en komité her til at utarbejde de formelle regler for, hvordan samarbeidet skal omlægges og magtfordelingen ordnes — under forudsætning av at forbundene anbefaler en saadan omlægning.

Jeg — og sekretariatet med mig — har ment at kongressen ikke burde gjøre noget mere. Vi mener at dette maa være tilstrækkelig uten at vi uttaler os her idag om samorganisationstanken. *Teoretisk* vet vi nok, hvad den betyr, men den er ikke saa praktisk utformet, at kongressen kan gi nogen vel begrundet uttalelse.

Den almindelige debat.

A. *Bratvold* oplyste, at han og flere av sekretariatets medlemmer hadde dissentert i spørsmålet om repræsentationsret for samorganisationene. Han vilde principalt stemme imot en saadan, idet han holdt paa den bestaaende ordning. Skulde det bli vedtat at gjøre nogen forandring i denne agtning han som et subsidiært standpunkt at stemme for, at repræsentationsretten overførtes fra forbundene til *distriktene*.

I sin motivering anførte taleren:

Sekretariatets forslag ser uskyldig ut; tyngdepunktet blir jo allikevel i forbundene, mente Lian. Jeg er fuldt klar over, at kongressens sammensætning vilde bli nøiagtig den samme, enten repræsentationen utvides som foreslaat eller ikke. Men naar nu disse organisationsspørsmål skal sendes til en komité til behandling burde det hele behandles og forelægges *samlet*; saaledes at vi mindst mulig rørte ved det som er.

Hvad det principielle ved saken angaar er det min opfatning, at samorganisationene aldrig kan bli en praktisk form for fagorganisationen. Gir vi dem repræsentationsret til kongressene vil det ikke bety *demokrati*, men en dobbeltrepræsentation for de distrikter i landet, hvor samorganisationer findes. Det vil ogsaa let føre til rivninger, at man skal paatvinges slike paa arbeidspladser, hvor man ikke finder behov for dem. Samorganisationenes virksomhet siden sidste kongres har ikke artet sig slik, at jeg er blit overbevist om, at nogen forandring behøves.

At Landsorganisationens formand, som har indtat det standpunkt, at forbundene er nødvendige led i organisationen, er gaat med paa denne halve foranstaltning, forbauser mig. Men hvorfor da stoppe op ved dette? Det blir hverken fugl eller fisk. Er det meningen, at man her vil gaa til en hel omlægning, da maa det rigtige være, at man rent prinsipielt ræsonnerer slik, at samorganisationen faar den *hele* indflydelse. Hvorfor foreslaaes saa ikke dette?

Vi har hundreder av eksempler paa, at den industrivise organisation og netop den er en praktisk form. Jeg kan her henvise til mit eget forbund. Men ogsaa andre eksempler kunde nævnes.

Jeg foretrækker som sagt at der ingen forandring gjøres i repræsentationsreglene, og anbefaler, at beslutningen paa sidste kongres blir staaende.

Tranmæl: I det indsendte forslag fra Kristiania Samorganisation er det punkt i formaalsparagraffen som trænger ændring, uttrykt saaledes: «I forstaaelse med andre klassekamporganisationer at arbejde for produktionsmidlenes socialisering paa grundlag av bedriftsorganer.» Sekretariatet har git det en form, som jeg ikke synes er *bedre*. Det sies i motivering, at samorganisationens forslag ikke peker nærmere paa *veiene* man skal gaa (ikke gir nogen veiledning om hvordan bedriftsorganene skal være). Men det er jo git i beslutningen av igaar. Sekretariatets forslag er derfor en svækkelse i formen, og jeg maa anbefale, at man holder sig til teksten i det indsendte forslag.

Nu — det som er hovedspørsmålet idag er vel *formene* for organisationen, hvad man skal lægge til grund for det videre arbejde. Og her er der tre standpunkter: det *gamle*, som repræsenteres av Pettersen og Olsen, og som ogsaa Bratvold synes tildels at ville opretholde; *Lians*, som gir samorganisationene en bredere plads, samtidig som omlægningen skal utredes, og endelig *Kristiania Samorganisations* forslag, som gaar ut paa, at vi idag *uttaler* os om hvilken form vi anser heldigst for vor organisation.

Saken er ikke «utredet», sier man. Men den har staat paa dagsordenen og været diskutert i 9 lange aar. For den ekstraordinære kongres i 1917 forelaa en længere begrundet indstilling herom. Saa paa utredning mangler det ikke. Det er vel i det hele ikke noget spørsmål, som medlemmerne er mer fortrolig med end netop dette. Og det er da rimelig, at man nu uttaler sig om, hvilken ordning man finder heldigst for *fællesorganisationen*. Det er rigtig, at forbundene faar anledning til at si *sin* mening. Men naar fællesorganisationen nu er samlet og *har en opfatning* bør denne ogsaa gives uttryk i en beslutning. Hvor lang tid forbundene skal ha til at behandle saken er et hensigtsmæssighetsspørsmål. Jeg antar, at ingen sætter noget ind paa et aar mer eller mindre. Men at det nu er nødvendig at si fra, derom kan der vel ikke være delte meninger.

Flere vegtige grunde foreligger for en omlægning. De er saa kjendt, at det er næsten trivielt at gaa ind paa dem. Spørsmålet er at finde et samlet grundlag for arbeiderklassens optræden. Det bærende i vort arbejde er jo klassekampen. Men det er ikke bare Landsorganisationen som er uttryk for klasseopfatningen; det gjælder i høi grad ogsaa de lokele samorganisationer, som danner underlaget. Hittil har gruppe- og faginteressene indtat for bred plads. Man ser dette nu og man erkjender nødvendigheden av en forandring, idet vi er kommet ind i et stadium, hvor de principielle spørsmål for arbeiderbevægelsen staar foran sin løsning. Skal vi under de nye samfundsforhold og under overgangen lede produktionen maa vi optræ som klasse *tælles*. Derfor vil vi i bedriftslivet bygge op *bedriftsorganer*, og det er glædelig at se, at sekretariatet her er enig om at knæsætte arbejdspladsen som enheten.

Det er heller ikke nok for os at uttale os for omlægningen; vi maa gjøre det til en organisationsmæssig pligt at søke at gjennem-

føre den i arbeidslivet — dette saa meget mer som vi idag staar oppe i den store nydannelsesproces. Uten virkelige revolutionære klassekamporganer, som fagorganisationen er, vil bedriftsraadene staa vergeløse. De maa derfor ha arbeidernes økonomiske sammenslutning i ryggen. Men uten at vi gaar til en mere tidsmessig form for denne vil gnidningsforholdet snart indtræ.

Det gamle, næsten primitive standpunkt, at vi skal ha fagforbund uten hensyn til de industrielle forhold som hersker er simpelt hen en umulighet. Pettersen, som tilhører bygningsindustrien, har sikkert selv en levende følelse herav. Derfor *maa* vi frem til en industriel oppgruppering. Arbeidsgiverforeningen har vist, at den følger utviklingen her. Det er riktig, som Lian sa, at beslegtede industrier bør gaa sammen. Men denne opfatning maa føres ut i sin videre konsekvens, hvad sekretariatet ikke gjør.

Det er ikke slagord, men realiteter det gjælder for os. Hvad vi vil kan enhver danne sig en mening om. Jeg henviser til den diskussion som er ført og til innstillingen fra mindretallet i 1917. Den bevægelse, som fagoppositionen har ført med sig i vort organisationsliv, har allerede vist sig at øve en gagnlig indflydelse. Vi har bl. a. opnaadd, at der er skapt et langt bedre tillidsforhold inden Landsorganisationen i Norge end vi ser det i mange andre land. Men der maa arbeides *videre* for at gjøre medlemmene interesserte og fremme det lokale tiltak. Hvis nogen skulde være interessert heri maatte det være dem, som sitter i de fremste stillinger i forbundene. Jeg tror ogsaa at de selv har en fornemmelse av hvad der mangler. Større ansvar og større solidaritetsfølelse maa paalægges medlemmerne. Det er ikke bare *oplysning*, som her trænges; det blir like meget et spørsmål om hvordan vi *praktiserer* vort organisationsarbeide.

Bratvold holder paa enslags «frivillige» samorganisationer — halvt frivillig, halvt obligatorisk. Det er en ganske haabløs ordning. Det forslag, som fik flertal sidst, førte til mange uhyrligheter. Man har set det f. eks. i Kristiania.

Efter det forslag som er innsendt fra Kr.a Samorganisation blir samorganisationene halvveis *distriktsvise* sammenslutninger. Den redaktion av paragraf 4, som her foreslaaes, bør kongressen slutte sig om. Dog bør der kanskje indskytes en passus om at forbundene og Landsorganisationen skal ved alle større lønskonflikter, *naar der er tid til det*, gi samorganisationen underretning o.s.v.

Uttaler man sig her for, at fremtidens organisationsform skal være samorganisationene og forutsat at vi paa neste kongres staar overfor den praktiske løsning paa dette grundlag, da er det naturlig, at samorganisationene ogsaa gives *repræsentationsretten*. Vedtages det *ikke*, vil man indenfor den opfatning, som repræsenteres av forslagsstillerne, ikke være med paa at avskaffe forbundene, forsaavidt det gjælder en industriel oppgruppering, idet forbundene vil kunne gives en plads, som gjør det let for dem at utvikle de industrielle industrier. Det er i og for sig ikke noget stort princip

dette, enten vi bygger Landsorganisationen paa lokale sammenslutninger eller industriforbund, *dersom* man gir de første den plads inden fællesorganisationen som de rettelig tilkommer. Princippet er mere at sørge for, at der gives medlemmene indenfor de lokale organisationer, hvor de samler sig som *klasse* og *bedriftsvis*, en utstrakt lokal myndighet med sigte paa den socialiseringsproces som paagaar — avskaffelsen av kapitalismen og erobringen av den økonomiske magt for arbeiderne.

Men selv om dette ikke er noget saa utprøget stridsspørsmål, vil det dog, naar vi nu staar overfor *valget*, for os fremstille sig som en fordel — særlig med henblik paa bedriftsraadene — at ha *samorganisationene* som enheten fremfor industrigruppene. I sin uttalelse nylig i «Klassekampen» gav ogsaa Lian en indrømmelse av, at dette var det mest ideelle. Og hvis man *mener* dette, skulde valget være nok saa greit. Evner vi ikke indenfor vore egne rækker at finde naturlige uttryksformer for organisationslivet, evner vi heller ikke at omskape det hele samfund.

Jeg anbefaler at man i selve saken slutter sig om Kr.a Samorganisations forslag, som er støttet av en række foreninger. Saa faar vi under selve utformningen se paa, om der er detaljer som kan forandres og gjøres bedre. Man vil naturligvis ta alle saklige hensyn. Ingen ønsker nogen forstyrrelse av organisationsarbeidet, ikke *vi* ialfald. Vi vil gi organisationene den tid som er nødvendig for at foreta omdannelsen. Og vi vil ogsaa ta andre skyldige hensyn, hvor det gjælder at bringe organisationsforholdene ut av uføret og skape sundere og tryggere forhold for vor bevægelse.

Anders Øie: Det forekommer mig at Tranmæl fremdeles holder sig til de blaa teorier. Heller ikke nu finder jeg hos ham nogen praktisk paapeken av hvad omlægningen vil føre til. Jeg er enig i at forbundene faar sig saken oversendt, samtidig som den blir utredet nærmere — ikke fordi jeg ser utredningen som nogen nødvendighet i og for sig, men fordi forbundene kan ha noget at gaa ut fra, naar de skal uttale sig i spørsmålet om sin egen oppløsning.

Men naar det hele nu skal undergives behandling i forbundene, synes jeg sekretariatet kunde innskrænket sig hertil og undgaat at komme med disse voldsomme forslag om samorganisationene og deres repræsentationsret. Vi *har* obligatoriske samorganisationer. Forskjellen blir alene den, at efter det nye forslag indføres et slags diktatur — der blir tvang over hele linjen. Det forekommer mig at staa i strid med det slagord, at magten skal føres tilbake til medlemmene.

Lian sa, at den nuværende ordning hadde ført til forvirring. Jeg kjender ikke noget til det. Men blir sekretariatets forslag vedtat, vil der nok bli forvirring. Det heter saaledes, at samorganisationer *skal* oprettes, hvor der et tilstrækkelig antal forbundsavdelinger. Hvem skal avgjøre hvad der er «tilstrækkelig»?

Lian: Der staar i forslaget *mindst fem*.

Øie: Der skal ogsaa ikke være adgang til det, hvor der er et *mindre* antal end dette.

En distriktsvis repræsentation for samorganisationene vil bare bli en dobbeltrepræsentation — etslags overhus. Og den vil bli indskrænket til de steder i landet, hvor der er avdelinger nok til at danne en lokal sammenslutning. Jeg kan nemlig ikke tænke mig, at det er meningen at indføre en saadan tvang for foreninger som er spredt utover landdistriktene. Følgen blir at disse distrikter da sættes helt utenfor som saadanne. Om man gik til en adskillig større repræsentation for samorganisationene end foreslaat, vilde detto jo heller ikke bedre forholdet. Skal der gjøres nogen forandring her nu, mener jeg derfor at vi faar gaa til en *hel forandring i repræsentationsordningen*; ellers blir det ganske utilfredsstillende.

Blir det besluttet at gi samorganisationene repræsentationsret, burde de ta den helt ut, saaledes som Kristiania-forslaget forutsætter. Men dette forslag kan vi ikke vedta i den form det har, idet der er en række av Landsorganisationens foreninger som ikke kommer ind under samorganisationene. Det rigtigste vilde derfor være, som Bratvold var inde paa, at faa en *kredsinddeling* for valget av repræsentanter til kongresserne. Denne kredsinddeling burde da i første række bygge paa de lokale samorganisationer. Hvor der ingen saadanne fandtes, maatte de forskjellige forbundsforeninger gaa sammen. Jeg har tænkt mig at repræsentantskapet kunde fastsætte en slik inndeling i god tid før næste kongres' avholdelse.

Den væsentligste indvending mot dette er jo, at det ikke bør gjøres saa længe forbundene endnu opretholdes. Men kravet paa en forandring er reist, og det som vilde være det rigtige under de nuværende forhold, har sekretariatet selv slaat benene undav gjennom sit forslag. Jeg forbeholder mig derfor subsidiært at opta forslag om en kredsinddeling som nævnt. Skulde der være flertal for at beholde den ordning som er, bør man samtidig vedta forslaget fra Tromsø om at opplysningskontorenes bestyrere faar adgang til kongressene med forslags- og taleret, paa grund av den stilling de indtar i organisationens tjeneste.

Lian oplyste at Bratvold var sykmeldt ved sekretariatets behandling av forslaget. Hans særstandpunkt var som følge derav ikke kommet frem, og han maatte derfor betragtes som staaende frit.

Rungstad: Sekretariatet har vist saa stor imøtekommenhet overfor de indkomne forslag, at der vel neppe skulde behøve at bli nogen større debat. Jeg hadde haabet at Tranmæl skulde hat noget av den samme egenskap som Lian, som sier at han mangan gang har maattet bøie sit sind for at bevare organisationens enhet; jeg hadde trodd at Tranmæl ogsaa engang kunde bøiet sit sind. Desværre er mit haab ikke gaat i oppfyldelse. Vi skal altsaa atter ha en generaldebat og en votering om disse spørsmaal, som vi vet at vi *aldrig blir enig om*.

Sekretariatets forslag om de lokale samorganisationer er, saavidt jeg forstaar, nøiagtig det samme som var utarbeidet av 15-mandskomiteen. Som medlem av denne er jeg helt ut enig i forslaget og vil stemme for det.

Hvordan skal typograferne fortsætte sit samarbeide utover landet under den nye organisationsform? Det er ikke utredet endda, og vi kan ikke si hvordan det vil virke. Ut fra hele den stilling jeg har indtat maa jeg anbefale det nøitrale forslag fra sekretariatet om at la forbundene helt frit faa si sin mening.

Hans Eriksen: Da det nu viser sig, at der er enkelte som vil at kongressen skal uttale sig principielt om den fremtidige organisationsform — et spørsmal som jeg ikke hadde trodd det nødvendig at debattere — blir vi nødt til at se paa om den foreslaede form ogsaa vil føre frem. Det er ganske sandt, at saken har været drøftet i mange aar. Men i den tid som er gaat har arbeiderne dannet sine specialforbund, som de har fundet at være den bedste form for fremme av sin sak. Dette taler ikke i favør av det andet forslag. Jeg for min del ser det slik, at hvis vi skal gaa over til samorganisationsformen, blir det at gaa tilbake dit vi begyndte. Jeg er selvfølgelig klar over at utviklingen maa vi følge, men naar arbeiderne har *valgt* forbundsformen, den form som vi har idag, da skal det ogsaa være arbeiderne paa de forskjellige steder, som skal træffe avgjørelsen med hensyn til en senere omlægning. Det er ikke riktig at en kongres, sammensat som denne, fastslaar hvad der skal være gjældende. Nogen *avgjørende* betydning kan det jo heller ikke ha hvad vi her uttaler paa forhaand.

Talen om at omlægningen skulde være nødvendig for at «føre magten tilbake til medlemmene» er et slagord som heller ingen betydning har. Samarbeidet nu er meget godt. Jeg tror jeg tør si, at vi har forbund tilsluttet Den faglige Landsorganisation, som ikke vil gi slip paa de fordele som den nuværende organisationsform gir, og som ikke gir sig ut paa eksperimenter.

Hvis vi skulde gaa til at føre al repræsentation over til samorganisationene, kan vi komme ut for det, at hele grupper av industriarbeidere *ingen* repræsentation faar. Vi har set litt av det allerede. Naar Kristiania Samorganisation foreslaar tilslutning til en saadan nyordning, samtidig som man indrømmer at forbundene dog tilsidst skal ha det avgjørende ord, da synes det mig at det første er helt unødvendig. De som er far til dette forslag ser nok litt skeptisk paa arbeiderne utover i landet. Mulig de har den baktanke at de vil forsøke at fremtvinge, at bare de som *deler* deres syn skal være representert, de andre ikke. Vi kan imidlertid tidsnok faa dikta'uret, om vi ikke skal oprette det her og nu.

Det er kanskje haabløst at staa her og tale, ifald repræsentantene er instruert paa forhaand. Men saken har saa vidtrækkende betydning for samholdet, at de bør være forsigtige naar de skal avgi stemme i dette punkt.

Ordstyreren refererte følgende forslag fra J. Solli:

«Landsorganisationens formaal er i forbindelse med andre økonomiske organisationer, som stiller sig paa klassekampens grund, at arbeide for produktionsmidlernes socialisering paa grundlag av driftsorganer som økonomiske bindeled i produktionsprocessen.»

Aksel Schultz: Jeg tror at den diskussion, som allerede er ført,

viser at sekretariatets forslag er det som repræsentanterne bør samle sig om. Tranmæl hævder at vi i princippet bør erklære os for Kristiania Samorganisations forslag. Han synes altsaa ikke at være saa sikker paa at dette forslag gir repræsentanterne et tilstrækkelig grundlag for at gjøre sig op en mening om hvilken stilling de skal ta. Han er ikke saa sikker længer som han har været før. Saavidt jeg forstod ham, laa der ogsaa en indrømmelse i bemerkningen om, at det ikke var saa nøie enten man fik samorganisationer eller industriforbund. Dette taler for at vi ikke forhaster os her. Personlig tror jeg paa nødvendigheten av forbund. Men jeg mener ogsaa, at det maa kunne gaa an at gi samorganisationene anledning til at vise hvad betydning de kan faa og hvad de duger til; derfor har jeg i sekretariatet været med paa at de gjøres obligatoriske og faar en viss indflydelse. Under den form for arbeiderkamp som nu føres, mener jeg imidlertid at industriforbundene er den organisation som passer os bedst, først og fremst for den fælles ledelse av konflikter.

At den foreslaede omlægning ikke er moden til at optages endnu, fik jeg et bevis paa i den uttalelse som fattedes av vort forbund ganske nylig. Der blev paa landsmøtet avgitt bare 1 stemme for at gi samorganisationene ledelsen. En saadan meningsytring like indunder denne kongres viser — selv om den bare kommer fra et middelsstort forbund — at de mænd, som tænker over sakene, har veiet og prøvet dem ganske grundig.

En distriktsvis repræsentation eller en repræsentation gjennom samorganisationene kan, som Eriksen sa, føre til en ensidig sammensætning. Kanske der da ogsaa vil bli tat mindre hensyn til minoritetene.

Sekretariatets forslag hindrer ikke en omlægning, hvis en saadan skulde vise sig nyttig eller nødvendig, og indtræffer den eventualitet skal ikke jeg motsætte mig det. Vi er ikke mot forandringen for forandringens egen skyld.

Vi bør fra denne kongres sterkt understreke, at industriens mænd nu maa samles. Jeg har i den anledning et forslag at stille, som nogenlunde dækker sekretariatets med hensyn til industriformen, men som vort forbunds landsmøte har anmodet mig om at fremme, idet det har særskilt adresse til bygningsarbeiderne. Vi ber om kongressens særlige uttalelse herom, idet vi foreslaar følgende:

«Kongressen uttaler at bygningsarbeiderne bør slutte sig sammen i ett forbund.»

I. B. Aase: Det er glædelig at Landsorganisationens formand er klar over nødvendigheten av en videre utvikling av organisationsformene. Kongressen har tidligere vedtat at stille sig saaledes i kontakt med partiet, at vi samarbeider i de spørsmaal som partiet tar op. Men partiet er ikke bygget som Landsorganisationen, idet det dannes av lokale foreninger, som igjen utgjør en samorganisation tilsluttet hovedpartiet. Det skulde da ligge nær, hvis kongressen mener noget med de beslutninger den har vedtat, at den vil være med paa at skape en organisationsform for fagorganisationen efter samme mønster. Det er en likefrem nødvendighet, hvis vi skal

evne at sætte disse beslutninger ut i livet. Det er jo gjerne saa, at ledelsen av forbundene har vanskelig for at bedømme situationen indenfor det lokale omraade. Faar man bygget Landsorganisationen paa de stedlige samorganisationer, som gives samme ret og myndighet som forbundene nu har, vil det lette i betydelig grad, naar det øieblik kommer at man mener at ha chanser for at sætte noget igjennem. For Bergens vedkommende har man ofte maattet paa kalde organisationens støtte, naar partiet vilde presse igjennem krav som de fagorganiserte har reist. Jeg nævner ogsaa samorganisationens arbeide for at sætte en stopper for misbruk av bolignøden. Hadde man her kunnet ta aktiv affære i fællesskap vilde man ha haab om at stanse den vandalisme som har grepet om sig. Men man maa naturligvis være forberedt paa, at en saadan indgripen ikke altid kan gjælde som «lovmedholdelig». Lignende erfaringer har man gjort i baker- og murerfagene. Det viser at vi altid sættes tilbake paa grund av vanskelighetene ved at opnaa det nødvendige *samarbeide* av de nærmest interesserte paa stedet.

Schultz talte om enhet i organisationen. Men den enhet som kræves for at kunne lede en kraftig aktion mot det bestaaende samfund og føre arbeiderne frem til seier, den opnaaes aldrig ved at trække op snevre faggrænser.

Hvad samorganisationene har manglet er retten til at gripe regulerende ind og reise en kamp paa de konfliktsspørmaal som opstaar. Netop fordi de paa denne maate har været berøvet *handlingsfriheten*, har der tildels været sterk misnøie med deres virksomhet. Ti arbeiderne venter at se *resultater* av sin agitation. De beslutninger, som tidligere er fattet her, betinger i virkeligheten at samorganisationene *faar* denne myndighet. Jeg anbefaler Kristianiaforslaget og hævder atter, at naar der er anledning for arbeiderne til at gaa samlet til kamp, bør ikke lovbestemmelser lægges dem i veien for at hindre det.

A. H. Arntsen: Mit standpunkt til omlægningen er for længe siden givet. Helt siden den første diskussion kom op har jeg følt mangelen av et bindeled mellem forbundene og medlemmene. Faar vi en forandring som gir medlemmene den ansvarlighet og handlingsfrihet som de finder nødvendig, vil det samtidig avlaste meget av det arbeide som nu paaligger ledelsen herinde. Landsorganisationen blir jo hovedcentralen, og det i høiere grad end nu, mens samorganisationene blir distriktets høieste autoritet. Hvorvidt denne omlægning bør foregaa straks, kan være et andet spørmaal. Jeg vilde ønsket at sekretariatet som en overgang hadde strukket sig noget længer med hensyn til repræsentationsretten for samorganisationene.

Hvad angaar samarbeidet som det nu drives av de forskjellige forbund er det faktisk saa, at den ene haand ikke vet hvad den anden gjør. Det er hændt at store industrigrupper er gaat i konflikt for at stoppe produktionen for enkelte firmaer, mens andre nær staaende forbund har git sine medlemmer tilladelse til at arbeide der. Ved opprettelsen av samorganisationer overalt kunde man naa ogsaa disse avdelingers medlemmer og finde et fælles grundlag

for organisationens optræden i de enkelte tilfælder. I Drammens-distriktet er der utallige papirfabrikker som har hver sin forening; de har ikke engang kunnet bli enig om en fælles forening paa *stedet!*

De geografiske forhold er ogsaa et moment som taler for en forandring, idet avstandene gjør det praktisk talt umulig at række frem tidnok til de forbundsavdelinger som ligger længere borte.

Til Rungstad, som sa at vi aldrig blev færdig med diskussionen om disse ting, vil jeg bare si, at man *skal aldrig si aldrig.*

Chr. Systad: Det indvendtes av Lian at der ikke var trukket op formelle lovbestemmelser, som kunde vise hvordan en nyordning vilde se ut og virke. Nei, det er saa. Men det uttales i Kristiania-forslagets punkt 4, at det nye sekretariat skal paalægges at foreta de nødvendige forberedelser for omlægningen. Vi uttaler os her om *princippet* alene. Av hensyn til de indvendinger som er fremført er det derfor ikke paakrævet at utsætte saken. Samorganisations-tanken er saa kjendt som den vel kan bli; den har saa at si været kardinalpunktet inden de faglige diskussioner.

Skal man dømme om samorganisationenes virksomhet hittil, bør det huskes at man har eksempler paa, at fagforeninger, som har været *imot* saadanne, siden har kunnet *vedbli* at staa utenfor. Naar saa er kan der naturligvis ikke utføres noget virksomt arbeide. Derfor er samorganisationenes overgang til at bli obligatoriske en absolut nødvendighet. Hadde man indset dette paa forrige kongres, vilde man nu ogsaa ha kunnet henwise til virkelige resultater. Nu er 3 aar *gaat tilspilde*. Imidlertid kommer vi vel nu over det spørsmåal efter de forslag som foreligger.

Samorganisationene maa selv i overgangstiden være repræsenteret — godt repræsenteret. Men jeg mener ogsaa at forbundene maa være repræsenteret, for at de kan gjøre rede for den virksomhet som vil være drevet indtil neste kongres. Jeg kan derfor ikke gi min tilslutning til det indsendte forslag paa dette punkt.

Rungstad spurte hvordan det vilde gaa med samarbeidet inden de enkelte forbundsavdelinger for det hele land. Jeg mener at fagforeningene paa stedet maa se sine interesser i fællesskapet ogsaa lokalt, som de nu ser sine interesser i fællesskapet for det hele land. Men med henblik paa bedriftsorganisationene gaar jeg ut fra, at i de smaa fag- og industrigrupper maa disse fagforeninger opretholdes som saadanne; forskjellen blir den, at de gaar over fra forbundene til samorganisationene og blir staaende der som fagforeninger.

Hvad enten forbundene faar et aar mer eller mindre til at behandle saken, spiller neppe nogen rolle for nogen her, men jeg vil anbefale at vi vedtar en prinsipiell uttalelse, som uttrykkelig sier at man inden den bestemte tid skal ha planene for omlægningen færdig.

P. Furubotten, Bergen: Fagforeningene staar overfor større opgaver end nogensinde. Hittil har vi beskjøftiget os helt med kravene om kortere arbeidstid, høiere løn o.s.v.; nu staar vi foran den opgave at ta op kampen med utplyndrersamfundet selv og sætte arbeidskjøperne utenfor fabrikkporten. Socialiseringen og bedriftsraadene betyr for os helt enkelt dette. I og med at vi har sat os

dette maal, maa fagorganisationen omlægges derefter. Vi maa skape én fagorganisation, slik at den revolutionære vilje som er tilstede hos arbeiderne kan gi sig sin frie utfoldelse. Jeg vil spørre: Er den organisation, som vi har, slik bygget at saa kan ske? Vi har slaat fast, slik at det holder paa at bli et slagord, at sosialiseringens gjennomførelse betinges av at den revolutionære trang til handling er tilstede paa arbeidspladsene. Det er denne trang som maa frem. Og naar vi vet dette, er det nødvendig at ta sigte paa at skape en organisation som *appellerer* til den revolutionære vilje, som opelsker den blandt arbeiderne og som lægger forholdene til rette for dem. Det er dette organ vi mener at ha i de lokale samorganisationer, hvor lønsslavene kan samle sig og frit utfolde sig til handling mot utbytterne. Naar det er vedtat her at masseaksjonen er det avgjørende middel i klassekampen, maa der ogsaa skapes en form som tar sigte paa at faa *masseaksjonen i virksomhet* og lede aksjonen ind i det rette spor. Den nuværende organisationsform holder den revolutionære trang nede hos arbeiderne, idet de paa de enkelte steder tildels staar fremmed for hinanden. Det er den positive handling som er den bedste opplysning, den bedste agitation.

Tal. fandt ikke det fremlagte forslag tilstrækkelig og stillet et forslag gaaende ut paa en opfordring til dannelse av arbeidernes *ordensvern*, bygget paa de enkelte fagforeninger. "Arbeiderne maa — sa han — bygge sig et magtorgan, som staar under kontrol av de lokale samorganisationer. Hvis ikke de, som idag stod i ledelsen for fagorganisationen, hadde det teoretiske utsyn at de forstod nødvendigheten av en total omlægning, gjorde de sig direkte medskyldig i at arbeiderklassens fremmarsj blev sinket eller stanset op.

Forslaget lød som følger:

«Samfundets magthavere, utbytterklassen, utnytter alle midler for at holde arbeiderklassen nede i økonomisk og aandelig slaveri. Den borgerlige straffelov utnyttes paa en maate, saa den blir et direkte redskap i arbeidskjøpernes haand mot den organiserte arbeiderklasse.

Skal arbeiderne magte at verne sig mot kapitalistsamfundets overgrep, maa vore organisationer styrkes og oppbygges. Der maa opprettes organer som beskytter arbeiderne.

Kongressen vedtar dertor en opfordring til sekretariatet om at paa-lægge alle lokale samorganisationer straks at opprette ordensvern som bygger paa de enkelte fagforeninger. De nærmere regler for ordensvernet utarbeides av sekretariatet.»

Johan Jørgensen, Bergen: Det er beklagelig atter at støte paa motstanden i denne sak fra de konservative. Deres horisont strækker sig ikke videre end til, at formaalet for vort arbeide skulde være at faa tilbake litt av det som utbytterne har stjaalet ut av arbeidernes lommer. Det er som sagt beklagelig, men det er en kjendsgjærning.

Det som vi gjennem den faglige samorganisation i Bergen har foretat os til fremme av vor klasses interesser har vi i ethvert enkelt tilfælde maattet foreta ved at gaa ut over rammen av det som var tillatt efter forbundslovene. Samorganisationene har derfor ikke hittil kunnet være nogen stedlig magtfaktor, og skal de fremtidig

holdes indsnevret som nu, blir de i ordets fulde forstand en papirbestemmelse — en illusion. Men det maa ikke ske. Vi har gjennom denne kongres hele tiden tat sigte paa at indstille vore organer paa en agressiv klassekamp gjennom sosialiseringen og tilslutningen til raadssystemet. Nu forlanger vi i kontakt med Furubottens forslag, at det blir slut med teoriene alene; de er drevet saa langt til idag, at de er uttygget og utarbeidet, og nu kræves der at vi fastslaar positive foranstaltninger. Furubottens forslag peker paa en av disse. Det er handling vi skal ha — og slut med snakket. Jeg synes at et aars frist for forbundene er rikelig nok. Vi har ikke raad til atter at tilbringe to aar i teorier. Vi skal ikke staa og slaa os til ridder paa teorier, som vi ikke er villig til at sætte ut i praksis.

Knut Eng: I flugt med beslutningen av igaar skulde det være klart, at vi erklærer vor mening om det foreliggende forslag. Men sekretariatet gaar bare halvveis paa saken; det vil ikke præcisere et greit standpunkt. Netop dette maa imidlertid kongressen se som en bydende nødvendighet. Forslaget fra Kristiania Samorganisation bør lægges til grund for behandlingen. Jeg forstaar den vanskelige stilling for Lian i sekretariatet med den sammensætning dette har; han vilde vist ha kunnet gaa lenger, men der er dem som holder igjen, og disse vil ganske sikkert og paa enhver maate bekjempe utviklingen i sine forbund. Pettersen erklærer sig med Olsen enig i at opretholde det gamle standpunkt. Han maa være fuldstændig blind. Bratvold hævder at samorganisationene ikke vil faa nogen praktisk betydning. Men det er netop det stedlige initiativ som maa frem. Nu er der sløvhed, idet det ikke faar lov til at utfolde sig. Ved omlægningen skal vi føre det helt ut i sin konsekvens. Det er ingen utopi dette; det er livets virkelighet som foreligger for dere. Vi hadde en kamp at føre her i byen for at faa samorganisationen anerkjendt; Øie stod da imot, og den kunde ikke bli obligatorisk. At han efter det som han har set endda stiller sig mot en forandring, forstaar jeg ikke. Det viktigste er ikke at den ene eller anden industri kommer med eller ei, men at man faar en repræsentation av mænd som vil noget og som vet *hvordan*. Det gaar ikke an for kongressens medlemmer at komme tilbake til sine avdelinger og si at vi har ikke uttalt os.

A. E. Gundersen: Spørsmålet staar om hvordan vi skal organisere os bedst. Jeg var i sin tid med og stiftet Arbeidernes faglige Landsorganisation. Vi diskuterte dengang om organisationen skulde bygges paa lokale sammenslutninger eller forbund. Personlig var jeg enig i det første og stemte for det. Møtet vedtok baade-og. Men denne tilstand fandtes snart upraktisk, og det endte med at man blev staaende ved forbundsformen helt. Den form man saaledes valgte har vist sig at føre frem. Jeg vet om bare én landsorganisation som er bygget op efter andre principper, nemlig den franske, og den er jo en av dem som ligger længst tilbake hvor det gjælder vundne resultater for medlemmene. Det kan enhver overbevise sig om ved at undersøke forholdene. De arbeidere i Frank-

rike, som er kommet længst frem, er dem som har trukket sine medlemmer sammen i en *industrivis* organisationsform.

I 1913 vilde jeg gaa noget videre end flertallet, men kunde dog ikke slutte mig til mindretallet. Senere er dettes standpunkt heller ikke blit tat op av nogen. Det som foreligger fra sekretariatet her tar sigte paa at søke gjennomført en industrivis organisationsform, og det mener jeg er et forslag som peker i den rigtige retning. Som det nu er har det utviklet sig til den rene karikatur i mange tilfælder. Behandlingen av aarets konflikter i voldgiftsretten avgir et talende eksempel. En forandring her vil ogsaa staa i flugt med med vort arbeide for industriens socialisering. Derfor maa arbeiderne i de forskjellige industrier staa i kontakt med hverandre. Det overanstrengte snak om «revolutionær vilje» indeholder meget av overdrivelser. Ogsaa paa den side vil man delegere magten til valgte repræsentanter. Jeg har ikke noget imot en prøve med lokale samorganisationer. Ti ogsaa de kan ha sin opgave. Men vi skal ikke vente os nogen underverker av dem. De samorganisationer som staaar længst fremme med hensyn til organisasjon er *ikke* Bergen, men Trondhjem og Skien. Nogen storemesterverker har dog heller ikke de hat anledning til at utføre.

Den form for repræsentationsretten, som er antydnet subsidiært av Bratvold, vilde ha tiltalt mig bedst, hvis vi hadde hat en plan for det. Mange av kongressens deltagere er valgt hele tre aar forut; det er ingen reel valgordning, og den burde forandres. Sekretariatets forslag forekommer mig ikke at være noget at lage større spektakkel om. Man kan si, at det blir en dobbeltrepræsentation. men jeg ser ingen fare i det; tvertom vil det kunne gi en styrke derved, at det tar bort meget av misnøien med, at samorganisationene ikke kan komme til sin ret. Hvad omlægningen angaar føler jeg mig overbevist om, at forbundene ikke vil gaa med paa den. Det var den store feil hos mindretallet i 15-mandskomiteen, at det ikke vaaget at fremlægge et nøie utformet forslag om, hvordan samarbeidet skulde lægges an. Jeg anbefaler at spørsmålet nu blir utredet og sendt videre, idet jeg har den sikre tro, at man ikke vil følge Tranmæls anvisning. Jeg tror, at vi kan finde hverandre i den industrivise organisationsform.

Den videre debat utsattes til eftermiddagsmøtet.

Myndighetene og metalarbeiderkongressen.

Ordstyreren refererte et hilsningstelegram fra de russiske repræsentanter til den internationale metalarbeiderkongres i København. De hadde hat til hensigt at gjeste kongressen, men var blit nektet tilladelse til gjennomreise av de norske myndigheter.

Tranmæl spurte, om der fra Landsorganisationens side var gjort noget for å skaffe dem visum. Det var ikke de russiske kamerater, men *os*, som dette rammet.

Lian: Der er gjort, hvad gjøres kan, fra sekretariatets side. Paa paskontoret blev vi henvist til justisdepartementet, som imidlertid

opretholdt negtelsen med den begrundelse, at de russiske repræsentanter hadde gaat uløvlig over grænsen til Kristiania, før de reiste til Kjøbenhavn. Dette svar var saa blit dem meddelt.

Eftermiddagsmøtet.

Ordstyrer: *Halvard Olsen.*

E. Volan: Efter den tidligere beslutning i socialiserings- og bedriftsraadsspørsmålet maa det formodentlig staa klart for alle, at man ogsaa er nødt til at fatte beslutning om organisationsformen omlægning. Det kan ikke være mulig efter mit skjøn at fortsætte med de gamle, forutsat at man har ment noget med det som er besluttet. Mener man at raadene skal kunne gjøre noget i kampen for socialismen, maa vi sørge for, at de har organisationer at støtte sig til — at fagorganisationen maa staa bak gjennomførelsen av de krav, som stilles gjennom bedriftsraadene. Hvis raadene i en industri beslutter sig til at reise krav om forandring av dette eller hint, vil de selvsagt søke samarbeide med alle de interesserte fagforbund. Det vil si, at kravene maa gaa en ørkenvandring, før de har sikret sig fornøden støtte av fagorganisationer. Hvis kongressen videre har ment noget med sit krav paa *socialisering*, maa der foretages en slik omlægning, at der etableres et helt økonomisk fællesskap mellem arbeiderne. Som vi vet er der gjerne nogen ledende grupper, som maa gaa foran — som bygningsindustrien, den elektrokemiske industri eller andre større grupper av arbeidere; saa kommer de mindre efter og er med paa at høste fordelene. Det er intet at si paa dette i og for sig. Men ofrene for den enkelte arbeider og de enkelte organisationer blir ulike fordelt. Med sigte paa de store, nye opgaver maa det være os magtpaaliggende at skape en organisation, som har ret og myndighet til at *bruke hele klassens økonomiske magt for at drive disse spørsmål frem.* Jeg fremsætter følgende forslag:

«Kongressen anbefaler, at fagorganisationen omlægges efter følgende grundprincipper:

1. Bedriftenes arbeidere sluttet sammen til en organisation, som tilmeldes Arbeidernes faglige Landsorganisation gjennom den lokale samorganisation, hvor saadan opprettes, ellers direkte.
2. Landsorganisationen opdeles i industrigrupper.
3. I alle byer og landdistrikter opprettes lokale samorganisationer, forsaavidt dette praktisk lar sig gjøre.
4. Kongressen nedsætter en komité paa 11 medlemmer som faar i oppdrag at utrede organisationens omlægning efter de linjer som er nævnt i punktene 1—3. Komiteens utredning og sekretariatets uttalelse omdendes til forbundene til behandling, for saa at optages paa neste ordinære kongres til endelig behandling. Forbundenes uttalelse maa være sekretariatet i hende senest 1. oktober 1922.»

Den omlægning som behøves maa først og fremst gaa i retning av at skape en organisation, hvor der hersker fuld og hel økonomisk gjensidighet mellem de organiserte arbeidere. Det kan efter min mening ske paa den maate, som her er nævnt. Industrigruppene maa faa ledelsen av selve de industrielle kampe, og ved siden av dem op-

rettes der lokale samorganisationer, som faar med ledelsen av alle konflikter av lokal karakter. Jeg tror ikke at det gaar an at si det paa den maate — som det er gjort i det indsendte forslag — at der oprettes samorganisationer med samme magt og myndighet som forbundene har nu. Bestemmelsesretten kan ikke ligge hos de første; det er ikke praktisk gennemførlig. Alle industrielle aktioner, som iverksættes av en gruppe, maa selvfølgelig være i forstaaelse med samorganisationene, men det maa ogsaa ske i forstaaelse med hele den øvrige organisation. Paa den maate som skissert i forslaget vil det være mulig for os at finde en form for omlægningen slik at man engang blir færdig med diskussionen om det. Før blir man det heller ikke.

Det er sagt, at samorganisationene skulde ha repræsentationsretten til kongressen. Jeg er enig i sekretariatets forslag i store træk. Jeg tror ikke at man nu, da forbundene endnu er de egentlige kamporganisationer, kan frata dem den beslutende myndighet og overlate denne til organisationer, som ikke er kamporganisationer *idag*.

Naturligvis er jeg for obligatoriske samorganisationer. Mulig man bør sætte 4 afdelinger i stedet for 5 som det minimum der kræves for dannelse av en lokal samorganisation. Forøvrig anbefaler jeg det forslag jeg har fremsat til omlægning av organisationen. Det blir da en opgave for den komité, som skal nedsættes, at finde praktiske former for magtfordelingen mellem bedriftsorganisationene, de lokale samorganisationer, Landsorganisationen og de forskjellige industrier med deres grupper. Og den komité bør nedsættes av kongressen, ikke av sekretariatet. Sekretariatets forslag om industrivis organisation motsvarer punkt 1 i forslaget fra Kristiania Samorganisation, men det er bedre utformet og bør vedtages.

Dalastøl, Rjukan, foreslog nedsat en redaktionskomité.

Det besluttedes at alle fremkomne forslag skulde trykkes.

I. P. Jønson, Kjøbenhavn: Jeg er blit ikke litet overrasket over debatten her. Det er ikke bare noget nyt, men likefrem enestaaende dette, at man pludselig skulde være kommet saa langt med sin organisation, at man ved denne skulde evne at gennemføre *socialismen*. Jeg har betragtet fagorganisationen saadan, at den efter hele sin natur maatte opta i sig alle mulige retninger. Lovene i den fagforening jeg tilhører utelukker ikke nogensomhelst politisk mening. Eller tror man at kunde forandre arbeidernes mening med en kongresbeslutning?

Spør man om den nuværende fagorganisation er kommet til kort med gennemførelsen av det, som fra første stund av sattes som maalet for dens arbeide, maa svaret bli nei. Og det som er naadd er sandelig naadd ved samarbeide i *forbund*. Hvorvidt man vilde ha utført det samme arbeide gjennom samorganisationer tillater jeg mig at tvile paa. Samorganisationene vil — bortset fra al agitatorstale — føre til et spild av kræfter. *Det* er deres realitet. Man kan heller ikke se bort fra, hvordan en omlægning vilde staa i forhold til det internationale samarbeide, slik som det nu er etablert. Vil

man under de paatænkte nye forhold kunne greie sig ved at staa paa egne ben?

Utviklingen i Norge synes forøvrig at gaa i en anden retning end enkelte ønsker sig og forestiller sig. Industriforbund betyr jo en *indskrænkning*. Men hvad ser vi? Jo, siden sidste kongres er forbundene vokset fra 25 til 35. Jeg synes at det skulde være nok til at repræsentanterne vilde betænke sig, før de uttalte sig for at vrake den nuværende form til fordel for en ny, hvis fortrin ikke er bevist.

O. Grytnes: Jeg sa igaar, at betingelsen for utviklingen av arbeiderraadene laa i en omlægning av fagorganisationen. Det vilde være meningsløst at anta at denne forsamling ikke ogsaa var klar over dette, efter at den mot 7 stemmer har vedtat at gaa til dannelsen av raad paa de forskjellige arbeidspladser. Og dog — paa trods av de nye krav, som reiser sig, og den skjærpede motstand — har vi i hele formiddag maattet paahøre en debat ut fra specifikke gruppers særinteresser. Er vi da ikke kommet længer endnu? Enhver, som har deltatt i organisationsarbeidet paa arbeidspladsen, vil vite, at den nuværende opstykning er uholdbar. Som det er i bygningsindustrien gaar det samme misforhold igjen saa at si overalt. Skal et lokalt formaal fremmes faar man i almindelighet den besked, at vedkommende forbundsledelse ikke finder det »formaalstjenlig» at gaa til sympatiaktion. Vi maa se til at komme bort fra de pene, oppyntede talemaater. Det er indvendt, at kongressen ingen myndighet har til at si noget i denne sak. Jeg mener det motsatte. Kongressen er den høieste myndighet, og den har *pligt* til at vise veien. Skal vi naa maalet maa det bli gjennom den skjærpede klassekamp. Fra de steder, hvor samorganisationene har virket i nogen tid, har man al grund til at være lydhør overfor hvad de ut fra sine erfaringer beretter. I Kristiansund er der i løpet av de sidste 7—8 aar gjort et stort arbeide. Arbeidet har hittil væsentlig kunnet koncentrere sig om *agitationen*, men naar man bare har det lokale tilskud at falde tilbake paa, blir det allikevel ikke saa meget, som det kunde ha blit. Jeg anbefaler Kristiania samorganisations forslag, omend jeg kunde ha ønsket, at ogsaa det var noget mer positivt.

Der besluttedes sat strek med godt og vel 40 talere indtegnet. Før streken sattes refererte ordstyreren følgende forslag:

Fra *Alfred M. Nilsen*:

«Kongressen uttaler, at det er av den største vigtighet at arbeidernes økonomiske sammenslutninger utvikles og tilpasses efter samfundets økonomiske struktur, saa de under den kommende sosialisingsproces kan tilfredsstille de krav, som vil bli stillet til dem, og tilslut kan træde ind som praktiske led og ledende organer i et fremtidig socialistisk-økonomisk system.»

Fra *A. Dullum*: Paragraf 4, om lokale samorganisationer, gives følgende tillæg:

«Paa steder, hvor der ikke er saa mange arbeidere av hvert fag, at de kan stifte en forening for tilslutning til et forbund, kan der dannes forening av samtlige arbeidere paa stedet som tilsluttes Landsorganisationen gjennom den nærmeste organisation.

Medlemskontingent og love for saadanne foreninger bestemmes av Landsorganisationens sekretariat efter indstilling av samorganisationen.

Likeledes kan grupper av arbeidere, som endnu ikke er organisert, og for hvem de forskjellige kasser i forbundene staar i veien for deres organisation, ogsaa tilsluttes Landsorganisationen paa samme maate.»

Fra *A. Øie* var indlevert følgende subsidiære forslag til § 2:

«Valg av repræsentanter til kongressen foregaar efter en kredsinddeling, som fastsættes av repræsentantskapet. Hver kreds har ret til at sende en repræsentant for hvert fyldte 50-tal medlemmer. Forsaavidt en kreds kun bestaar av én samorganisation, foregaar valget under samorganisationens ledelse og ansvar. I de øvrige kredse foregaar valget under ledelse av sekretariatet. Avstemningsreglene fastsættes av repræsentantskapet.»

Sekretariatets medlemmer *Oscar Olsen* og *H. Pettersen* fremla følgende dissens:

«Spørsmålet om industriforbund oversendes til den komité som skal utarbeide utredning av organisationsformene.»

Olav Oksvik: Tramæl sa, at evnet vi ikke at foreta de tilstrækkelige ændringer i vor egen organisation, klarte vi endnu mindre at omdanne det hele samfund. Jeg er enig i det. Men da maa man bygge paa de linjer som folk er fortrolig med. Fordi om vi kan være misfornøiet med et eller andet gaar vi ikke hen og kaster det hele overbord. Den linje som de andre anviser vil lede til et faglig anarki. Aune bemerket under en tidligere debat, at i en liten by i Romsdal hadde arbeiderne klaret at holde en konflikt gaaende ved at holde arbeidskjøperne stangen i længere tid. Men det er ikke dermed sagt, at man kan gjøre det samme, hvor det gjælder de mer omfattende kampe. Jeg er for samling om industriforbundstanken. En delvis repræsentation for samorganisationene blir et kompromis, og vi maa ha greie linjer, *enten — eller*. De 20 mandater som er tiltænkt dem blir en særrepræsentation, og det er umulig for mig at stemme for det.

H. Pettersen: Spørsmålet om de lokale samorganisationer er paastaat at være saa endefremt og greit. Lægger man merke til det som er foregaat her idag vil man finde noget andet. Der er stor forskjel paa tendensen i Volans forslag og en række andres indlæg her. Slagordet har været, at magten skulde «føres tilbake til medlemmerne». Men efter Volans forslag blir der akkurat den samme hemske som nu, hvor det gjælder medlemmenes adgang til at beslutte om deltagelse i konflikter. Det eneste som det derfor gaar an at vedta paa dette punkt er sekretariatets forslag.

Med hensyn til Øies tanke om en distriktsrepræsentation vil jeg si at jeg skjønner ikke, at han vil fremsætte et slikt forslag. Skal valgene foretas paa den maate, er der al sandsynlighet for, at det ikke blir mulig for de enkelte grupper i de mindre forbund at gjøre sig gjældende.

Av formandens aapningstale fremgik, at organisationen hadde næsten fordoblet sit medlemstal siden forrige kongres og evnet at fremme en række krav; den stod blandt de første i verden med hensyn

til vundne resultater. Naar tilfældet er dette, synes det at være en meningsløshet at gaa hen og gjøre en saa stor omkalfatring baade m. h. t. samorganisationene og industriforbund. Argumentet for industriforbund er, at den nuværende form gjør det saa vanskelig for os i forholdet til Arbeidsgiverforeningens osv. Er der én, som tør si, at Træarbeiderforbundet eller noget andet forbund, som er nødt til at ha medlemmer i andre industrier, har hemmet medlemmernes adgang til at fremme sine krav? Ikke én kan si det. Og naar det ikke kan sies, at specialforbundet er til hinder for dem, da bør vi la baade den ene og den anden form faa plads i Landsorganisationen.

A. Birkeland: Samorganisationene har en stor opgave lokalt set, og jeg er enig i at de oprettes. Men jeg mener aldeles ikke dermed, at Landsorganisationen kan bygges paa dem. For vort forbunds vedkommende anser jeg dette for helt utelukket. Vi har nu avdelinger i en række byer i utlandet med faste tillidsmænd ansat. Hvis man skal gaa til den foreslaatte nyordning er jeg ikke istand til at fatte hvordan disse avdelinger kan slutte sig til Landsorganisationen uten forbunds- eller sektionsvis. Fratar vi dem repræsentationsretten gjør vi dem uret. Til Jønsson vil jeg si, at enten man vedtar den ene eller anden form, bør man ialfald ikke beholde de former man har i Danmark. Vi risikerer da forhaabentlig ikke at komme op i det kaos som man har set dernede. (Bifald).

J. Teigen: Jeg anbefaler sekretariatets forslag om bedriftsvis og industrivis organisation. Saa tungvint som det er under de nuværende forhold maa det sies fra om dette. Flere forbund paa en arbeidsplads er ikke av det gode; det gjør det hele unødigg vanskelig. At der findes optil 8 forbund omfattende en enkelt industri skal heller ikke gjøre det lettere for dem, som sysler med organisationens affærer. Det er selve systemet som holder igjen. At faa en forandring her er ikke større reform end at den med litt god vilje kan gjennomføres *straks*.

Hvad spørsmålet samorganisation kontra forbund angaar er det jo en taknemmelig opgave at skjælde ut den form vi har. Og de som er tilstrækkelig optimistiske kan jo male op samorganisationene, saa de blir lyseblaa. Men det er det at si, at vi ikke vet hvordan denne form vil virke. Hvorom alting er kan det ikke være nødvendig at bruke saa krasse utfald mot den organisation vi har. Store ting er utrettet gjennom dem. Vi skal derfor ikke spytte os selv i ansigtet. Vi har nu engang den organisation vi selv har skapt. Det er anerkjent som et faktum, at den nuværende organisationsform *har* latt sig bruke, og den *kan* la sig bruke ogsaa, hvis vi har evnen og viljen. Imidlertid er det ikke mulig at holde igjen overfor de krav som er reist om spørsmåalenenes nærmere utredning, og vi maa derfor la saken gaa til forbundene. Men forbundene maa *staa frit* for at kunne dømme efter bedste skjøn. Det lar sig ikke gjøre at behandle disse ting under de forutsætninger som enkelte gjør. Jeg tror ikke, at menneskene blir engler, om man faar en samorganisation istedenfor et industri- eller fagforbund. Man skal ikke for-

søke at indbilde nogen, at man kommer fri for ubehageligheter derved. Der er dem her blandt de som taler for det nye, som *vet bedre*, men man skal ikke seile under falsk flag.

Der er ogsaa fremsat et forslag om opprettelse av ordensvern. Ja, det er jo gjort en begyndelse med det. Men jeg finder det unødvendig at vedta noget spesielt herom. Ethvert fagforeningsstyre skal være ordensvern for de organiserte arbeidere. Jeg forstaar ikke betydningen av alle disse institutioner, som bare vil forstyrre og svække.

En distriktsvis repræsentation til kongressene synes jeg ikke vi kan gaa med paa. Hvis samorganisationsformen blir den endelige faar jo dermed distriktene repræsentationen allikevel. Indtil videre faar vi dog holde paa det nuværende.

La saken gaa frit ut til avdelingene, og la komiteen bli overlatt saken til utredning paa det frieste grundlag. Sekretariatets forslag kan sies at være nøytralt, og det er ogsaa hvad alle parter er bedst tjent med. Hvad Volans forslag angaar ligger det nær op til sekretariatets paa mange punkter, mens Nilssens byr paa rene almindeligheter. De mange forslag som er fremsat peker hen paa, at der er et stykke frem til vi har vundet klarhet endnu. La da agitationen for samorganisationene bli ført paa helt saklig basis.

Einar N. Henriksen: Dersom jeg ikke er feil underrettet blev kravet om samorganisationene reist av helt andre folk end dem, som nu representerer den venstre fløi. Da vi slog til lyd for samorganisation i Bergen skedde det ut fra den betragtning, at de faglige interesser hadde mange tilknytningspunkter. Decentralisationen blev dengang hævdet som det bedste og det var det ledende princip i fagoppositionens agitation. Siden kritiserte fagoppositionen de lokale konflikter og sa, at alene de landsomfattende kampe hadde nogen betydning. Der synes i det hele at være foregaat en merkbar svingning i opfatningerne. Nu fremgaar det av uttalelser her, at naar man interesserer sig saa sterkt for lokale samorganisationer bygget paa organisationer, som kan skapes ved de enkelte bedrifter, er det ut fra beslutningen om dannelse av *bedriftsraad*. Dette laa saaledes tydelig i Volans indlæg. Ergo vil bedriftsraadene komme i strid med fagorganisationen, slik som den nu er. Bedriftsraadene vil da ogsaa, om de ser lyset, maatte komme i *strid med den faglige organisation*. Av den grund stemmer jeg *mot* raadene. Og hvad omlægningen angaar er det tydelig godtgjort, at hovedhensigten med dem *ikke* er at forbedre og styrke fagorganisationen, slik som vi kjender den, men at komme *klar av den* for isteden at faa opprettet hvad man kalder en klassekamporganisation. Har vi ikke hat strid inden organisationen før faar vi det ialfald da. Jeg for min del har ialfald mer end nok med at sette mig ind i mit eget fags forhold, om jeg ikke ogsaa skulde settes til at studere haandskomakernes anliggender osv.

Sekretariatets forslag om repræsentationsretten betyr en utvidelse av 40. Jeg mener med Ruud, at repræsentationen er stor *nok*, men jeg vil allikevel stemme for dette forslag, selv om jeg kunde ha foretrukket at samorganisationene blev git hver en representant

uanset størrelsen. At fagforbundene maa staa frit overfor avgjørelsen av sin egen skjæbne anser jeg for selvsagt.

Oscar Ruud: Naar sekretariatet gik med paa at la spørsmålet om organisationsformen gaa ut til behandling paa fagforbundenes ordinære landsmøter var jeg av den opfatning, at det skedde paa grundlag av den betragtning, at man derigjennem mente at ville faa *avlivet* samorganisationene, som der nu agiteres for til avløsning av forbundene. Jeg har ikke forstaat det saadan at nogen inden sekretariatet vilde finde det at være til gagn at gaa til oppløsning av forbundene. Hittil ialfald har jeg ikke konstatert nogen stemning der i saa henseende. Der findes heller ikke den mand, han være saa stor optimist han være vil, som vil paastaa, at vi med andre former skulde ha kunnet utrette noget *mer*. Men er det de *indre* konflikter man vil ha, da skal man vælge samorganisationen.

Fagopposisjonen har hat sin betydning, sa Tranmæl. I Norge var der nemlig ikke det byraakrati som i andre land, hvilket opposisjonen mente at kunne tilskrive sig fortjenesten av. *Den gaar ikke* — den er for freidig. Ti hittil har ikke fagopposisjonen regjert i den norske fagbevægelse. Vi har ogsaa *før* søkt at avpasse formene efter tidens behov og vil altid komme til at gjøre det. Men hadde det gaat efter den linje, som fagopposisjonens forslag anviser, vilde vor bevægelse kan hænde ikke været den samme som den er idag. Jeg komplimenterer bl. a. Volan med, at han har forstaat at ændre sin opfatning fra den gang, da han ikke hadde noget ansvar inden organisationen. Slik er nu engang livets lov. Hvis man ikke vil kjøre sig for langt ut, bør man ialfald ikke gaa lenger end til det forslag, som er fremlagt av sekretariatet.

A. Øie: Beslutningen i 1913 burde været efterlevet i litt større grad end den er blit. Jeg ser det som et glædelig tegn at sekretariatet foreslaar, at tvistigheter som maatte opstaa ved overgangen til den industrivise organisation skal avgjøres av repræsentantskapet. Imidlertid tror jeg det vilde være heldig senere at faa en egen appellinstans for dette — en instans som kunde arbeide noget hurtigere. Repræsentantskapet holder jo sjelden møter og er i det hele litet skikket til at behandle denslags.

Jeg har alltid ment at der burde lægges mindst mulig baand paa samorganisationenes frie utfoldelse. De bør som andre organisationer faa arbeide under frihet og under ansvar. Da vil de ogsaa vite at indrette sig efter forholdene. Hvad selve omlægningen angaar er jeg ræd for, at det her kanskje er sidste gang, at vi snakker om den. Jeg frygter for, at det vil gaa med dette som med opposisjonens første krav: at samorganisationene skulde ha repræsentationsretten. Dette krav er nu opgit av Volan.

Knut Dalastøl: Tiltrods for at disse spørsmål er diskutert gjennom aarrækker staa man endnu like langt fra gjennomførelsen som for fire aar siden. Man hører igjen de argumenter, som benyttedes i 1916. Dengang blev 15-mandskomiteen nedsat med det frieste mandat. Men resultatet av utredningen blev saa at si ingenting. Naar man nu vil ha en ny komité er hensigten formodentlig

den at lægge det slik an, at vi atter skal faa en kongres, som resulterer i ingenting.

Jeg er opmerksom paa de praktiske hensyn som gjør sig gjældende ved overgangen, og av den grund kan jeg være med paa at utskyte tiden for avgjørelsen som foreslaat av sekretariatet. Det er dog ikke fordi saken mangler utredning, men fordi man har sløset tiden væk. Den praktiske omlægning kræver jo ogsaa *sin* tid.

I forslaget fra Kristiania Samorganisation vil jeg særlig understreke § 1. Det skulde være en selvfølge efter voteringene igaar, at man præciserte formaalet som her skedd — at vi bygger paa arbeidslivets, paa raadssystemets grund. Dette skulde ogsaa dække Sollis forslag.

Med hensyn til omlægningen er det rimelig at Landsorganisationen og forbundene maa indrette sig derefter. Kristiania-forslaget gir samtidig anvisning paa endel praktiske forandringer, som kan foretages *straks* — hvad vistnok Volans ikke gjør. Ellers er der liten forskjell paa de to forslag.

Der er ingen som mener, at samorganisationene skal gjøre menneskene bedre. Men de skal skape muligheter for at arbeiderne kan utvikle sig til at se de store fællesinteresser de har som klasse.

A. Bratvold: Jeg har betraktet sekretariatets forslag slik, at man er kommet til det resultat, at dette er saker man maa se paa. Forslaget gaar ut paa at sende saken til de forbund som Landsorganisationen bestaar av. Og *uten* disse forbund eksisterer ikke Den faglige Landsorganisation som saadan. Der har alltid været industriforbund, idet forbundene (industriforbundene) samler alle vedkommende industris arbeidere. Jeg tror, at denne organisationsform skulde være et lempeligere organ til at fremelske klassefølelsen end samorganisationene. Forbundene har den spesielle industris forhold at beskjeftige sig med. En seier for dem vil virke tilbake paa de øvrige og lette *deres* kamp. Jeg nævner at gjennomførelsen av 8 timers skift i papirindustrien blev sterkt prisert av arbeiderraadene i 1918.

Jens Solli: Jeg er selvfølgelig i princippet enig i det meste av hvad Tranmæl sa i formiddag. Men man skal ikke løsrive organisationsformene fra de øvrige reformkrav som stilledes i sin tid gjennom fagoppositionen. De maa sees i forbindelse med kampmidlene f. eks. Men hvordan staar det nu til i fagorganisationen? Jeg faar et sterkt indtrykk av, at sammensætningen av denne kongres er temmelig *tilfældig* — at den ikke gir et virkelig uttrykk for stemningen ute i distriktene. Jeg føler det, som om flertallet av Landsorganisationens medlemmer endnu ikke har viljen til at kvitte sig med overenskomstene f. eks. Men da kan det hände, at den beslutning vi her skal træffe kommer kanskje 20 aar *før* arbeiderne er modne for den.

Jeg er som sagt enig i det principielle i, hvad der er uttalt. Men form og indhold skal staa i et nogenlunde forhold til hinanden. Derfor vil jeg stemme for Nilssens forslag. De former vi har faar tillempe eftersom arbeiderne i distriktene finder, at de har behov

for det. Men da faar vi imens ta op det, som fagoppositionen tidlig slog til lyd for. Jeg stiller dette til Tranmæls overveielse.

L. Rungstad: Jeg tror alle har en levende fornemmelse av, at det som blev sagt ved møtets begyndelse, at dette var ting som bare behøvedes at strø sand paa, var forhastet. Saa megen forvirring i en sak har jeg aldrig set. «Magten skal føres tilbake til medlemmerne,» pleiet man at si. Idag sa en taler, at vi maatte vedta uttalelsen for en omlægning, for da blev forbundene nødt til at bøie sig. Dette lyder noksaa karakteristisk. Er *dette* realisatio- nen av denne frase?

Vi lever ikke bare av at vente paa den sociale revolution. Vi skal ogsaa ha fagforeninger til at opretholde arbeidernes livsstandard, og imens skal samorganisationerne utføre *agitationsarbeidet* og forberede os for det kommende.

A. Dullum: Kun de som sitter som forbundsledere røper mangel paa forstaaelse av denne sak. De hævder, at man ikke har overblik over, hvordan det nye vil virke. De som har praktisert lidt ute i distrikterne har ikke saa vanskelig for at forstaa det som foreligger. Volans forslag tror jeg dog man vil ha værre for at skjønne. Det er en forandring av forslaget fra Kristiania, gjennom hvilket der skal gives utseende av at det er noget helt nyt. Hvis kongressen ikke nu markerer et klart standpunkt har *jeg* den forstaaelse av situationen, at det blir sidste gang vi snakker om dette. Jeg har imidlertid den tillid til repræsentanterne ute fra distrikterne at de sørger for at der her blir anvist veien til en omlægning, som bygger paa *fællesskapet*. Organisationen er nu vokset sig saa stor, at saa at si intet fag kan undlate at gripe ind i et andet. Og det skal vise sig, at i en større konflikt er det bedre at faa støtte av den hele klasse i et land end av et specifikt forbund; at en enkelt gruppe eller fag skal ofre sig bør høre fortiden til.

Fredag 15. juli.

Ordstyrer: *E Volan*.

Debatten fortsattes med henvend 40 talere indtegnet.

Hans Eriksen: Det viser sig fremdeles at være uklarhet angaaende omlægningen, og derfor bør vi være enig om *ikke* at uttale noget principielt om dette. Jeg stemmer for at opretholde den nuværende repræsentationsordning indtil videre og anbefaler forøvrig sekretariatets forslag om industrivis organisation.

Ingv. Haugen, Haugesund: Teigen sa, at vi var opagitert for samorganisationerne og saa svært optimistisk paa dem. Naar vi stemmer for den foreslaatte omlægning er det fordi det er en trang, en nødvendighet at gi samorganisationernes virke en større rækkevidde end de nu har. Ved at opretholde forbundene opelsker vi ingen bestemmelsesret under ansvar hos medlemmerne, som Teigen talte om. Hvad angaar sjømændenes stilling kan jeg i det væsentlige indrømme, hvad Birkeland fremholdt, at de tildels har lidt andre

interesser at vareta her. Men vi faar gaa ut fra, at sjømændene er saa internationale som nogen. Det kan være et spørsmåal, hvordan man skal indrette sig likeoverfor dem for at sikre deres bestemmelsesret som medlemmer, men jeg mener, at ogsaa *vi* maa stemme for samorganisationsformen. Om den praktiske ordning skal jo forbundene uttale sig. Jeg vil dog si, at en 3 aars ventetid synes at bli lovlig lang, saa sterkt som kravet nu er for en forandring.

Rich. Hansen: Det forekommer mig, at det som foregaar under behandlingen av denne sak er fagoppositionens kamp paa den sidste skanse. Forslagene om sabotage og obstruktion som kampmidler, ophævelse av forsikringsvæsenet og avskaffelsen av de bindende tariffer — alle disse poster er faldt væk og glid ut i sand. Nu staar omlægningen til samorganisationer igjen, og i det spørsmåal gaar jeg ut fra, at vi idag blir enig om at sende forslagene til forbundene. Jeg antar saa, at naar de er blit undersøkt nærmere der vil svaret bli, at dette vil de ikke ha noget av. Jeg tror ikke, at bevægelsens utvikling beror saa meget paa *former* som paa det reelle indhold. Livet er sterkere end alle kongresbeslutninger. En fordel vil det allikevel være at faa en utredning, ti hittil har vi bare skimtet ideerne i sine omrids. I Sverige var man *færdig* med kampen om de faglige samorganisationer allerede paa det tidspunkt, da man her i landet begyndte med dem. Hverken i Sverige eller Frankrike har man nogen glimrende ting at opvise av denne organisationsform. Jeg er ogsaa temmelig sikker paa, at alle forbund, til og med kanske Norsk arbeidsmandsforbund, vil ta avstand fra dem. Og selv om vi *taar* en landsorganisation av samorganisationer vil forbundene nok snart lære at finde hverandre igjen. Det eneste forbund som ikke vil finde sig igjen er Arbeidsmandsforbundet; det som blir igjen vil man bare finde klattevis. Naar denne tanke ikke destomindre har vundet slik tilslutning i fagforeningerne skyldes det den agitation som har været drevet, ogsaa av partiredaktørerne.

Jeg anbefaler sekretariatets forslag til vedtagelse. Subsidiært kunde jeg ogsaa være med paa Volans, som i virkeligheten gaar ut paa, at alle andre forbund skal oppløse sig og gaa ind i N. A. F. Dette er vel ogsaa den lempeligste ordning!

Nic. Eggen: Jeg finder det trist, at det stikker frem i vore tillidsmænds uttalelser, at de har saa daarlig tro paa os medlemmer, hvor det gjælder at hævde magten til fremme av vore økonomiske interesser. Med hensyn til forslagene hadde jeg ventet, at denne kongres vilde peke paa bestemte linjer for omlægningen av organisationen. Efter alt det arbeide som er ført gjennom aarene maatte man tro, at de vilde bli trukket op for den komité, som skal nedsettes for at avgi sin indstilling. Men endnu er det, som om man sitter i en frygtsom forsamling. Det er beklagelig, at forslagene ikke har kunnet trykkes, idet det blir vanskelig at definere dem nøiere og orientere sig. Forslaget fra Kristiania samorganisation er godt, men som stillingen er har jeg heller intet imot at stemme for sekretariatets, idet jeg da forutsætter, at det indsendte forslag

blir sendt komiteen. Videre har jeg gaat ut fra, at en ekstraordinær kongres blir indkaldt saa snart forbundenes uttalelser foreligger.

B. Thorvik, Kopperaaen: For at fremme sosialiseringssopgaverne og skaffe bedriftsraadene den indflydelse de maa ha maa vor organisation omlægges føderativt. Landsorganisationens kamp har hittil været av reformistisk art; nu bør vi gaa videre. Det blir ogsaa nødvendig at forflere kampmidlerne. Skulde den centraliserte organisationsform bli opretholdt maa man være forberedt paa, at spørsmålet om utmeldelse av Landsorganisationen blir aktuelt. Det har allerede været drøftet i flere foreninger og vil i tilfælde komme op til ny behandling.

Sverre Olsen (Barber- og frisørsvendenes forbund): Det har vist sig nu, da barberfaget er i kamp, at organisationsforholdene er forkjerte. Om man hadde bygget paa den linje, som paapekes i forslaget fra Kristiania samorganisation, vilde vi bedre ha kunnet verge os mot den blokade, som mestrenes landsforbund har erklært. Jeg anbefaler varmt dette forslag til vedtagelse.

Kr. Aune: Arbeiderne maa bygge paa klassekampen — det er saa. Men det er ikke likegyldig, hvordan organisationen er indstillet for at føre klassekamp. Vi maa her ha for øie, at de tidligere beslutninger paa kongressen ogsaa indebærer større forpligtelser.

Inden bygningsgruppen virker nu 6 forbund. Pettersen spurte, om nogen for alvor vilde hævde, at nogen av disse forbund hadde lagt sig hindrende iveien for de forskjellige aktioner. Nei, jeg vil ikke si, at de har gjort det *med vilje*. Men det rokker intet ved den kjendsgerning, at baade Træarbeiderforbundet og andre har lagt sig hindrende i veien for en konflikts heldige løsning gjennem utfoldelsen av arbeidernes kræfter — alt som følge av systemet. Det er meningsløst, som det nu foregaar. Organisationsforholdene i jernindustrien og ved bergverkerne f. eks. betyr et spild av arbeidskraften og et sløseri med økonomien som ikke kan forsvares. Ved fjoraarets tarifrevisjoner var baade Notodden og Rjukan lokale samorganisationer repræsenteret ved forhandlingerne, og dengang blev et fremskridt gjort. Kanske mange ved eftertanke vilde finde ut, at samorganisationerne gjerne kunde hat den *hele* repræsentation.

Landsorganisationen tæller nu omkring 1800 foreninger, og der falder et gjennemsnittlig medlemstal paa hver av 83. Hvordan stiller det sig saa med fordelingen inden de forskjellige forbund? I Jern- og metalarbeiderforbundet gaar der i gjennemsnit ca. 150 medlemmer paa hver avdeling og i Arbeidsmandsforbundet 75, mens derimot Murerforbundet opviser bare 40, Malerforbundet 48, Møbel-snekkerne 41, o. s. v. Atter et slaaende bevis paa, hvordan den nuværende organisationsform virker. Og det værste er, at det gaar ut over smaabyerne. Der kan ikke komme nogen kraft i organisationen paa den maate. De smaa foreninger er ikke levedygtige. Men naar man vil slutte sammen arbeiderne paa stedet i ét forbund, da reises der straks motstand fra forbundenes side.

Beslutningen sidst om faglige samorganisationer indebar for-

pligtelser, men disse er ikke blitt utnyttet helt av sekretariatet. Fællesorganisationen, kongressen, maa nu gi sin anbefaling til det forslag som de mener bør lægges til grund. Det er betegnende, at paa denne kongres er det funktionærene som sterkest frygter omlægningen. Men det viser fuldt saa godt som noget berettigelsen av den kritik som er ført.

Oskar Olsen: Der er truet av enkelte med, at hvis ikke samorganisationsformen straks blir anerkjendt, vil den situation komme til at indtræffe, at enkelte foreninger gaar over til den syndikalistiske organisation. Til disse vil jeg si, at hvis resultatet tilslut blir flertal for samorganisationerne; er det mulig at hele *forbund* vil træde ut av Landsorganisationen. Den situation kan nemlig ogsaa tænkes.

Pettersen og jeg ønsker ingen forhaandsuttalelse fattet hverken om industriforbund eller samorganisationer, idet vi stiller os helt paa nøytral grund. Det er sagt og gjentat at det er tungt at arbeide paa den maate det nu gjøres. Men det har dog vist sig, at vi har kunnet indarbeide en ordning med gjensidige regler, og at «formene» ikke er saa avskrækkende som man vil gjøre dem til. Den beslutning som blev fattet i 1913 har nu indarbeidet sig. Der er foregaat et intenst arbeide for at faa organisationen i overensstemmelse hermed. Saaledes er mange transportfolk kommet over fra Arbeidsmandsforbundet. Skulde sekretariatets flertals principuttalelse i dette spørsmål bli vedtat, vilde det derfor straks føre til en kamp og uro paa arbeidspladsen med overflytning, som ikke er av det gode. Man skal i det hele ikke eksperimentere for meget med organisationens former. Naar enkelte grupper ved de store bedrifter har set en fordel i at danne sine egne sammenslutninger, er det ene og alene for at hindre, at de skulde bli helt borte og forsvinde i «fællesskapet». Mindes bør det ogsaa, at fagforeningsfolkene er konservative paa et omraade som dette, og det vil ikke nytte at ændre deres sind bare ved at føre al magt over til samorganisationerne.

Tranmæl: Ingen har søkt at gi det utseende av at samorganisationerne vil «ændre medlemmernes syn». Der maa ogsaa et oplysningsarbeide til. Og vi ser samorganisationerne i *forbindelse med* en mer planmessig taktik og oplysningsvirksomhet. Vi sier: La os lægge fællesskapet til grund for organisationens arbeide — fællesskapet som maa føre til samling av klassen bedriftsvis og videre opover. Denne linje for omlægningen har faat sit uttrykk i det indsendte forslag.

Der er spurt av enkelte i sekretariatet: Hvor staar de praktiske arbeidere? *De har faat svaret idag* — og et svar som jeg synes er anderledes end de paa høire fløi ønsker at se det. Jeg skulde ønske, at Ruud, Gundersen og andre vilde forsøke sig med *argumenter* overfor dette.

Den hyppige overflytning, som Oskar Olsen er betænkelig ved, betyr ingen fare — heller ikke de mindre grupper. I alle store forhandlinger drukner *nu* disse smaagrupper. Den nye form vil gi like anledning for *alle* arbeidere uten hensyn til deres antal. Brat-

vold sa, at der var nok foreninger nu. Men samorganisationerne og den bedriftsvise sammenslutning vil *forenkle* organisationsforholdene. Og hvad Jønssons bekymringer for det internationale samarbeide angaar, er det givet, at Landsorganisationen vil komme til at træ ind i et lignende forhold som forbundene staar i idag ved at overta gjensidigheten og de forskjellige forpligtelser.

Overfor det nye, som trænger sig frem, forlanger motstanderne at se alle detaljerne — stort og smaat. Forskjellen mellem dem og os bunder vel i en principiell meningsforskjel om den sak vi diskuterer. Men da bør de *si* dette og ikke la bagateller stænge eller la fordømmene være bestemmende for sig.

O. Torp, Sarpsborg: Den ekstraordinære kongres' beslutning i 1917 har arbeiderne ute i distrikterne allerede forlængst forladt. Ti det er et uomtvistelig faktum, at det som her er blit forfegtet for en radikal omlægning har seiret ute blandt arbeiderne. Det er ikke detaljerne, men *princippet* som ligger til grund for det revolutionære syn vi forfegter. Den praktiske utredning overlater vi til komiteen, idet den sikkert vil vite at ta til hjælp den erfaring som allerede er høstet under de gamle organisationsformer.

Gundersen pekte paa, at resultatene her i landet var større end i Frankrike. Jeg maa spørre om ikke *kapitalistklassen* staar likesaa sterk herhjemme som i Frankrike tiltrods for al kamp vi har ført? Nu er vi kommet ind paa en ny linje, som sigter paa selve socialismens løsning. Vi kan ikke se bedriftsraadene isolert; den økonomiske organisation maa staa bak dem. Men da maa vi lægge det hele slik an, at viljen blandt arbeiderne til enhver tid kan gi sig et sterkt og umiddelbart uttryk.

Ved Borregaard staar 80 procent av de organiserte i Papirindustriarbeiderforbundet, mens de øvrige 20 procent er opdelt i syv forskjellige forbund. Det er klart, at de 80 procent i alle tilfælder er de avgjørende. Men vi vilde staa sterkere i det, om disse arbeidere kom sammen.

Jeg henstiller til alle, som staar paa den revolutionære fløi, at samle sig om forslaget fra Kristiania samorganisation, uten hensyn til, hvad de andre forslag gaar ut paa.

Hans Hellebø: Den optræden, som vises av dem som har sat sig til opgave at bekjæmpe utviklingen paa det faglige omraade, gir mig det indtryk, at vi ikke er kommet længer idag end at det endnu mangler meget paa en helt utviklet klassefølelse inden vore egne rækker. *Faginteressen* i snevreste forstand staar for dem over alt andet. At faa denne anstøtssten fjernet skulde synes at være opgave nok for de samorganisationer vi vil ha. En anden aarsak til motstanden er vel det at arbeiderklassen endnu er saa trælunden til lovydighet, at den bøier sig for de borgerlige loves bokstav i stedet for at ta saken i sin egen haand. Det sees tydelig nok derav, at de nu i 3½ maaned har gaat og ventet paa avgjørelsen av sine tariffkrav ved voldgiftsretten.

Om ordensværnet sa Teigen, at det skulde dannes av de lokale styrer. Der vil kræves noget ganske andet effektivt end som saa,

det har vi lært i Bergen. Hvad sier man om «Samfundshjælpen»? Skal vi arbeidere staa helt passive overfor dette nyeste arbeiderfiendtlige organ? Vi maa her se den fulde betydning av at bygge vort ordensværn op slik, at den kan bli en motvegt mot den saakaldte samfundshjælp som det borgerlige samfund opretter. Ordensvernet og samorganisationerne er saa nøie forbundne med hverandre, at vi kan ikke knæsette det ene princip og undlate at haandhæve det andet.

A. Kalvaa: Det glæder mig, at man er kommet saa langt paa denne kongres, at man indser nødvendigheten av dannelsen av *bedriftsforeninger*. Saa vi skrider frem. Jeg vil gi sekretariatets forslag min støtte paa dette punkt, for at reformen skal kunne virke øieblikkelig. Sekretariatets forslag gaar likeledes ut paa obligatoriske samorganisationer, hvad jeg ogsaa er enig i. Jeg er videre kommet til det resultat, at det ikke gaar an at bygge landsorganisationen paa *dem* i den form, som forslaget fra Kristiania uttrykker det, at de skal indtræ i samme pligter og rettigheter som forbundene; jeg slutter mig forsaavidt til de reservationer som er gjort med hensyn til magtfordelingen. Det konsekvente vil være at bygge paa *foreningerne* som enheter. Det spørsmaal tør bli tat op engang i fremtiden, og Volan kunde gjerne tat ogsaa det med i sit forslag. Vi maa komme dertil, at der blir én medlemsbok for hele organisationen, hvad yrke en end har, og én kontingent — altsaa en fælles administration.

A. E. Gundersen: Tranmæls uttalelser bekræfter bare, at han ikke har spor av greie paa praktisk fagforeningsbevægelse. Hvad de internationale forbindelser angaar vil det vise sig, at det er ikke saa liketil at føre det hele over til Landsorganisationen heller.

Thomas Jakobsen, Stavanger: Saa længe vi har alle de smaa forbund vil det stagnere hele vor organisation. Magten maa henlægges til samorganisationerne. Jeg slutter mig til Aase og Furu-botten.

P. Furubotten replicerte til Jønsson. Han fremholdt at det var en livsbetingelse for bevægelsen i Bergen, at der blev bygget op et nyt magtorgan inden organisationen — et organ som kunde ta kampen op med «Samfundshjælpen» og beskytte organisationens medlemmer.

Alfred M. Nilssen talte for sit forslag, hvis punkt c indeholdt en almindelig principiell uttalelse om, i hvilken retning organisationsformen burde utvikles og tilpasses i fremtiden. Han gik ut fra, at alle paa den revolutionære fløi vilde stemme for dette punkt, som kunde vedtages uten hensyn til hvad der ellers blev vedtat med hensyn til selve organisationsformen.

Oistein Martinsen: Det er klart, at organisationsformerne maa forandres — enkelte ogsaa ophæves. Baade i Kristiania og utenbys har avdelingerne en følelse derav. Den fælles sak gavnes bedst under fælles former, og disse skapes ved de fælles sammenslutninger. De fordele medlemmerne har av sine forbund er nu liten nok. De geografiske forhold er ogsaa et moment, som betinger, at de lokale samorganisationer blir fastslaat som grundlaget.

Rolf Haraldsson: Ingen organisation eller stand trenger lokal handling mer end sjømændene. Vi maa nu i tvilstilfælde ty til sjøretterne, og det tar, som man vet, lang tid. Tal sluttet sig til imøtegaaelsen av Jønssons betragtninger over organisationsforholdene.

Grytnes anbefalte forslaget fra Kristiania samorganisation. Efter den tilslutning, som dette forslag hadde faat ute i distrikterne, var der ingen grund til at forutsi splittelse.

Volan: Naar jeg fremsatte mit forslag var det ikke fordi jeg er principielt uenig i det forslag, som er indsendt, men fordi jeg ikke deler den opfatning som enkelte har av magtfordelingen mellem de forskjellige organisationsmæssige instanser. Der er nemlig endel, som har utlagt nævnte forslag derhen, at samorganisationerne skal faa den magt forbundene har idag. Hvilken myndighet har saa disse? De har den absolute magt til at beslutte i alle konflikter. Landsorganisationens magt er her sterkt indskrenket. Ethvert forbund kan føre hvilken konflikt det vil med eller uten Landsorganisationens godkjendelse. Det er klart, at magtfordelingen under en nyordning maa lægges ganske anderledes an. De lokale samorganisationer skal faa den størst mulige beslutningsmyndighet, men i de industrielle generalkampe, som føres nu, maa man ta i bruk det hele organisationsapparat, som alene kan træffe den endelige avgjørelse i samraad med samorganisationerne og avdelingerne. Hvor det gjælder de sociale kampe er det givet, at det blir *landsorganisationen* som maa gi paabudet. Nogen forandring av standpunkt indebærer dette ikke hos mig. Jeg ser spørsmålet helt praktisk an.

Likeoverfor de betragtninger, som er fremholdt av Pettersen og Olsen til støtte for deres forslag, vil jeg si, at man kan ikke tillate, at grupper bryter ut og danner specialforbund midt i den diskussion, som nu paagaar; det vilde være en forbrydelse overfor dette arbeide.

Jeg anbefaler en saadan voteringsmaate, at kongressen oversender forslagene til komiteen, og at den gir sin anbefaling til en omlægning efter de principielle linjer, som angives i forslaget fra Kristiania samorganisation, uten dermed at ta standpunkt til magtfordelingen inden de forskjellige organisationsenheter.

J. Avelsen, Sarpsborg, hadde ikke oppfattet det derhen, at samorganisationerne skulde overta den hele administration. Han var stemt for industriforbund, idet han bl. a. henviste til de eksempler Torp hadde trukket frem. Man undgik ikke rivninger ved samorganisationer heller.

Naftali Nilsen, Harstad: Det forbauser mig at der endnu findes folk indenfor organisationerne som stiller sig steil overfor en omlægning. Oppe i Nord-Norge er vi færdig med diskussionen om dette spørsmål for længe siden, og der staar man samlet om at gi samorganisationerne den myndighet, som nu tilligger forbundene — om ikke helt saa dog noget saa nær. Dette syn har vi faat gjennom høstede erfaringer. Hvis denne kongres viser sig at være av en anden opfatning staar vi overfor muligheten av, at der dannes en egen sammenslutning for Nord-Norge. Der spores en stigende uro

og misnøie, og man staar overfor den nøkne kjendsgjærning, at organisationen sprænges. Skulde det komme dertil vil vi, som har staat oppe i kampen hittil, ikke magte at forhindre det.

Eng og Jørgensen replicerte til Gundersen. Den sidste oplyste, at Bergens faglige Samorganisation i dette ene aar gjennom sin agitation hadde tilført Landsorganisationen over et tusen nye medlemmer. Ved siden derav hadde den sat en stopper for barakkebygningen og tvunget kommunen til at gaa igang med boligbygning.

Adolf Olsen, Stavanger, replicerte til Oscar Olsen og Rungstad. Kongressen maatte trække op de linjer, som den mente at fagorganisationen herefter skulde følge, og det maatte gjøres saa tydelig, at komiteen ikke var i nogen tvil om den vei man hadde at gaa. Og overfor forbundene maatte det gives tilkjende, at hvis de ikke vilde bøie sig for arbeiderklassens høieste vilje fik de heller gaa ut, indtil de blev tvunget ind igjen. Tal. kunde ikke helt slutte sig til Volan, hvis syn paa organisationens magt og myndighet forekom ham noksaa byraakratiske.

Sekretær Aarøe: Der foreligger ikke for kongressen noget forslag om, at man her skal fatte definitiv beslutning om ændring av organisationsformen. Det som foreligger er først sekretariatets forslag om oversendelse av spørsmålet til forbundene, hvorefter saken vil komme op igjen og faa sin avgjørelse paa neste kongres. Forslaget fra Kristiania Samorganisation gaar videre, idet det vil at kongressen skal ledsage oversendelsen med en uttalelse. Det er dette som er det væsentlige skille mellem disse to forslag. Dernæst er skillet det, at sekretariatet mener, at indtil spørsmålet er avgjort bør man heller ikke forandre grundlaget for repræsentationsretten paa kongressen. Sekretariatet vil *beholde* den nuværende ordning, men i og med at samorganisationene gjøres obligatoriske skal de ogsaa efter forslaget ha en nærmere bestemt repræsentationsret. Dette falder sammen med det standpunkt som jeg har indtat. I samklang dermed finder jeg det inkonsekvent at vedta *Øies* forslag, hvilket vilde være at foregripe begivenhetenes gang. Hvad endelig angaar sekretariatets forslag om industrivis organisation synes det mig at alle ting taler for rigtigheten av at gaa til en reform her allerede paa dette tidspunkt.

H. Berg, Bergen, anbefalte forslaget fra Kristiania Samorganisation lagt til grund for komiteens arbeide. Ogsaa forslaget om arbeidernes ordensvæsen, som var fremsat av en række Bergensrepræsentanter, burde vedtages.

Halvard Olsen: Det skulde ikke være nødvendig for dem, som hævder berettigelsen av en omlægning, at gaa til de sterke angrep paa de organisationer vi har og som dog *er* arbeidernes organisationer. Det er disse angrep som foranlediger mig til at si nogen ord her. Det er uttalt, særlig av Furubotten, at den nuværende organisationsform, de nuværende forbundsstyrelser og sekretariat dræper eller kvæler enhver revolutionær stemning og følelse ute i distriktene. Jeg vover at paastaa, at saa ikke er tilfældet. Naar de samme herrer, som sier dette, nu kommer frem med et forslag som det der

er undertegnet av Furubotten og endel andre av Bergens-repræsentantene forøvrig, om at kongressen skal *paalægge* sekretariatet og dette igjen *paalægge* de engere organisationer at oprette ordensvern til arbeidernes beskyttelse, da forekommer det mig at være liten harmoni i dette og det andet de fremholder. Foreningene skal altsaa *tvinges* til at danne lokale vern. Hvordan rimer dette med snakket om at «kvæle den revolutionære følelse?» Hvis der *findes* en slik stemning ute i distriktene er dette noget som kongressen da *ikke* skal *paalægge* de lokale organisationer.

Jeg sa, at jeg vaaget at paastaa, at der ikke laa noget til grund for de beskyldninger som her er fremsat. Det har ialfald ikke hændt i den tid, som jeg har sittet i *vort* forbunds hovedstyre, at ledelsen har lagt sig paa tverke for eller villet dæmpe trangen til handling. Jeg minder om 21. juli ifjor. Det var en virkelig revolutionær parole, som da utgik fra ledelsen. Men det revolutionære, som skedde *efterpaa*, det kan man ikke bære! Hvis den revolutionære følelse ikke er mere egte, end at man kan beklage sig over, hvad der siden hændte, skal man heller ikke ha grund til at beklage sig over organisationsledelsens holdning. Det blir nogen ganske andre ofre, som efterhvert kommer til at kræves baade av de enkelte og organisationen.

Det som er *skedd* — bortset fra fraseologien — er *skedd gjennem ledelsen*. Jeg sigter til reisningen av kravet om arbeidernes andel i ledelsen ved aarets tarifrevisjoner. Det viser sig at en stor del av *medlemmene* i vore organisationer endnu staar mer eller mindre uforstaaende overfor rækkevidden av dette krav. Ifjor optoges arbeidet for sløifning av de almindelige bestemmelser i overenskomstene, og iaar lykkedes det at faa aapnet adgang for fagorganisationen til at gjennomføre bedriftsraadene paa arbeidspladsen uten at det skulde komme i strid med de organisationsmæssige avtaler. Jeg vil ikke la være at nævne dette. Det var i jernindustrien at disse bestemmelser først kom ind, og derfor fandt vi at forbundet hadde en *pligt* til ogsaa at gaa i spidsen, hvor det gjaldt at faa dem ut.

Det er klart, at organisationsformen ikke er bestemmende for, om der er en revolutionær vilje eller ei; det er til enhver tid indholdet som det kommer an paa. Men det er likesaa klart, at der er en vekselvirkning mellem disse ting. Jeg mener, at formen skal lægges slik, at den fremmer medlemmenes forstaaelse og opdrar dem i revolutionær retning. I saa henseende tillægger jeg ogsaa formene betydning. Men vi skaper ikke formene for dissers egen skyld.

Jeg mener at organisationsformen skal være: Bedriftsorganisation, lokal samorganisation med utstrakt myndighet, industriel organisation, landsorganisation og international organisation. Dette staar ogsaa i samklang med den opfatning vi har av bedriftsraad, sosialisering, diktatur og alle de grundlæggende spørsmaal vi har uttalt os om. For sosialiseringen er det av den aller største betydning at vi har industrielle organisationer, og jeg tror ikke at der kan indvendes noget mot den form.

Hvad det internationale samarbeide angaar er det en absolut og avgjørende nødvendighet at vi, hvordan vi end organiserer os, sikrer os den støtte og kraft som ligger deri. Dette samarbeide maa stadig utvikles. Landsorganisationen kan som en praktisk ordning fuldt ut overta de forbindelser som forbundene har i Skandinavien og ellers ute i verden. I stort som i smaat skal fællesskapet raade, men derfor kan der aldrig gives den enkelte eller gruppene større frihet end fællesskapet tilsier.

A. H. Arntsen gjentok sin anbefaling av det innsendte forslag og fremholdt i en replik til Jønson, at den danske karakteristik ikke rammet de norske forhold.

I. B. Aase: Det fremgik av Volans motivering for sit forslag, at samorganisationene ikke skulde ha den absolutte myndighet. Deri er jeg høist uenig med ham. De maa faa den myndighet, hvis de skal kunne arbeide paa en maate som tilfredsstiller arbeidernes krav. De maa faa den økonomiske magt, hvis de i det hele tat skal kunne handle. Naar Volan vil være med paa at oversende forslaget fra Kristiania med anbefaling, ligger der jo ogsaa i dette at samorganisationene skal indtræ i væsentlig samme rettigheter som forbundene, og jeg stemmer for det. Men ogsaa resolutionen om ordensvernet bør vedtages. Det internationale samarbeide vil bare styrkes ved omlægningen, ti dette samarbeide utøves i virkeligheten allerede nu av Landsorganisationen gjennom dets sekretariat.

Lian: Jeg har hele tiden søkt at følge debatten om denne sak, og jeg har en følelse av, at den uenighet som hersker ikke er saa stor, som de sterke uttryk av og til kunde gi grund til at tro. Det som striden staar om er forslaget fra Kristiania Samorganisation, dets punkt 3. Dette forslag har altsaa sekretariatet foreslaaet oversendt forbundene til behandling, efter at det er blit gjennomgaaet og utredet av en komité, som samtidig skal avgi formelle lovforslag sigtende paa ordningen av magtfordelingen inden rammen av den nye organisationsform og paa reguleringen av samarbeidet mellem de forskjellige instanser. Alle er enig om ønskeligheten av en saadan utredning, som ikke skal beskjeftige sig bare med sakens teoretiske sider, men munde ut i praktiske lovforslag, som sendes samtlige forbund til behandling paa deres landsmøter, og som forelægges for at faa sin endelige avgjørelse paa næste ordinære kongres. Der er heller ikke nævneværdig uenighet om, at saa længe denne utredning paagaar, maa repræsentationsretten som nu tilligge forbundene — med det tillæg som var foreslaaet allerede i 1917, at der gives samorganisationene ret til en delvis repræsentation. Videre er der praktisk talt enighet om det forslag fra sekretariatet, som fastslaar en industrivis organisationsform istedenfor den nuværende spesialiserte form.

Det som meningsforskjellen altsaa dreier sig om i dette tilfælde er, om kongressen skal vedta en *anbefaling* av det innsendte forslag. Dette forekommer mig at maatte være ganske unødvendig. De forskjellige standpunkter er jo markert gjennom diskussionen, og det utførlige referat, som er optat her, vil være tilgjengelig for komi-

teen og bli lagt til grund for dens utredning. Dertil kommer, at der mellem de forskjellige talere har været adskillig meningsforskjel om hvordan magtfordelingen og oppgavene skal flyttes over fra forbund til samorganisation. Sekretariatets forslag vil her fremstille sig som det der fortrinsvis maa anbefales. Det er ikke saa, at komiteen nedsættes med «frit mandat»; den skal ta for sig punkt 3 i det indsendte forslag, utrede det og si, *hvordan* organisationsformen vil se ut ved overgangen til det nye. Der er ingen tvil i sekretariatet om, at dette er meningen med forslaget. At slutte sig til Kristiania Samorganisations forslag i dets bokstavelige forstand kan derimot neppe gjøres, da det er for tidlig at uttale sig mere bestemt om dette nu. Saa indstændig som jeg kan vil jeg henstille at man slutter sig om sekretariatets forslag. Saavidt jeg forstaar er det ikke mulig at faa gjort dette arbeide færdig før 1. oktober 1922, hvis det skal faa en forsvarlig behandling og ikke resultere i en papirbeslutning. Forutsætningen er, at saken derpaa skal behandles av forbundene, naar avdelingenes uttalelse foreligger, hvorefter kongressen trær sammen aaret efter.

Voteringen.

Ordstyreren hadde som voteringstema formet følgende forslag paa grundlag av diskussionen:

«Kongressen uttaler sin tilslutning til det bærende princip i Kristiania Samorganisations forslag til omlægning av organisationsformene.

Saken sendes forbundene i utredet stand til behandling og uttalelse, hvorefter den optages til endelig avgjørelse paa næste kongres.»

Som tillæg til dette foresloges: «Forbundenes uttalelse maa være sekretariatet ihænde senest 1. oktober 1922.»

Videre foresloges nedsat en 9-mandskomité til spørsmålet utredning.

Lian: Jeg gaar ut fra, at det er meningen at komiteen i forbindelse med sin utredning skal forelægge et lovutkast i saken. Det er jo dette som er kvintessensen.

Det besluttedes først at stemme over sekretariatets forslag om oversendelse med forbehold om senere at avgjøre, om kongressen skulde fatte nogen uttalelse med anbefaling som foreslaat.

Sekretariatets forslag vedtoges mot nogen faa stemmer.

Derpaa bifaldtes første del av ordstyrerens forslag med 243 mot 75 stemmer.

Flertallet var:

Johan Andersen, Moss, Karl Andersen, Raanaasfos, Hans Andresen, Sarpsborg, Sverre Andresen, Slemmestad, Johan Aspaas, Aamot paa Modum, Kristian Aune, Kristiania, H. Berg, Bergen, John Berg, Kragerø, John A. Berg, Lier, Karl Berg, Hammerfest, Karl Bjurstrøm, Rjukan, Ole P. Bonde, Røros, Anton Brækken, Skien, Knut Dalastøl, Rjukan, Martin Dyrseth, Tysse i Samnanger, Nic. Eggen, Kvaal, Erik Enod, Trondhjem, Karl Evensen, Kapp, Erik

Fagerlund, Drammen, Ragnar Fossum, Sunnan, Ole S. Grytnes, Kristiansund N., Sigv. Gulbrandsen, Hamar, Johan Gundersen, Græsвик, Arnold Hansen, Kristiania, Hans Hansen, Larvik, Karl Kristoffersen, Berger, Jarlsberg, R. Harebak, Farsund, Hans Hellebø, Bergen, Henrik Henriksen, Kristiania, Kr. Hjelmengen, Solbergelven, Gudbrand Holdt, Kristiania, Karl Holst, Bergen, Anders Høstager, Kongsberg, Ole Høyseth, Løkken, Peder Jakobsen, Øvre Aardal, Hans Johansen, Fredrikstad, Martin Johansen, Notodden, O. J. Johansen, Kristiania, Thorleif Johansen, Høvik, Anton Kalvaa, Trondhjem, Isak Kristiansen, Bø, Telemarken, Karl Kristiansen, Kristiania, Nils Kvalfos, Mosjøen, Mathias Larsen, Stavanger, Kristian Moljord, Sulitjelma, Thv. Nielsen, Porsgrund, Alfr. M. Nilsen, Kristiania, Naftali Nilsen, Harstad, N. E. Nilsen, Kristiania, Sigvart Nilsen, Aalesund, Adolf Olsen, Stavanger, Julie Olsen, Kristiania, Julius Pettersen, Lillehammer, Aksel J. Selboe, Røros. G. Sjøman, Kristiania, Ottar Skarheim, Kristiania, Jens Solli, Hellandsbygden, Ole M. Stenvik, Kristiania, Fr. A. Strøm, Bodø, Karl Strøm, Kristiansand S., Ole J. Strøm, Kristiania, Gustav Sundbye, Trondhjem, Gabriel Sundsbø, Odda, Johan Sviland, Sandnes pr. Stavanger, Johs. Thaule, Dale, Bruvik, Bastian Torvik, Kopperaaen, Elias Volan, Kristiania, L. Weiseth, Glomfjord, Johs. M. P. Ødegaard, Kristiania, Knut O. Ødegaard, Arendal, Sigurd Østdal, Kristiania, Vilhelm Olsen, Bergen, Sverre Olsen, Kristiania, Hans Aas, Kristiania, Emil Andersen, Larvik, Johan Langeland, Skien, Lorentz Langli, Drammen, Øistein Martinsen, Kristiania, Nils Norheim, Stavanger, Conr. Andersen, Kristiania, W. E. Haug, Svolveær, O. M. Haugen, Kristiania, H. Juliussen, Stavanger, Claus Kristiansen, Kristiania, Sigurd Løvaas, Rjukan, Oskar Torp, Sarpsborg, Odin Johannessen, Bergen, John Kristensen, Drammen, Hans Kristiansen, Gjøvik, Harry Nilsen, Kristiania, Gustav Veie, Trondhjem, C. Bruland, Bergen, A. H. Arntsen, Drammen, G. Braathen, Kristiania, N. G. Bruun, Tistedalen, D. Davidsen, Kristiania, A. Dullum, Trondhjem, M. Fredsti, Kristiania, Oskar Frithjofsen, Høvik, Jens Hagen, Hamar, Karl Halvorsen, Moss, Nils Halvorsen, Bergen, Emil Hansen, Larvik, Ole B. Hansen, Odda, Alfr. Haraldsen, Mandal, Hans Haugli, Raufos, Helge Hermansen, Kjelsaas, Frantz Hægbo, Aalesund, Ingv. Ingebretsen, Kristiania, M. Iversen, Stavanger, Alb. Johansen, Fredrikstad, Borger Johansen, Kristiania, J. O. Johansen, Sandefjord, Sverre Johansen, Kristiania, Sverre Johnsen, Narvik, Johan Jørgensen, Bergen, Gunnar Kvam, Trondhjem, Gustav Lippe, Kristiania, Viktor Norbæck, Kristiania, Haakon Larsen, Kristiania, Halvard Olsen, Kristiania, E. Pettersen, Gjøvik, John Qvam, Kristiansund N., Oskar Ruud, Brevik, Th. Skraasta, Sauda, Joh. Sletvold, Sulitjelma, A. Sund, Rjukan, Nils Tandberg, Kongsberg, A. Alberti, Kristiania, Joh. Andersen, Kristiania, Nils Antonsen, Kristiania, Edv. Beck, Kristiania, E. H. Brændholen, Hamar, L. Engen, Gjeilo, Jac. Gulli, Drammen, Olaf Moe, Trondhjem, Young Nilsen, Drammen, G. Pettersen, Tistedalen, J. Skaarvold, Trondhjem, M. Svarva, Trondhjem, Otto M. Thoresen, Lillestrøm, Johan Hagen, Hamar, Johan Walentin, Kristiania, Harald Andresen, Grorud st., Joh. P. Danielsen, Fredrikshald, Ole Fineide,

Bergen, Arthur Iversen, Bergen, T. Henriksen, Kristiania, Ole Rinnan, Trondhjem, K. I. B. Spigsseth, Sarpsborg, L. Uglem, Trondhjem, N. Nesbakken, Trondhjem, Julius Sørbye, Kristiania, I. B. Aase, Bergen, L. O. Aasen, Bergen, Ivar Ertresvaag, Aalesund, Ola Guldvaag, Kr.a, N. Hermansen, Kr.a, M. Tranmæl, Kr.a, Bjarne Bjerke, Kr.a, Rolf Haraldsson, Kristiania, Ingvald O. Haugen, Haugesund, Johan Hoff, Kristiania, Thomas Jakobsen, Stavanger, Conrad Stensrud, Kristiania, H. Braathen, E. M. Loe, Trygve Nilsen, I. Barreth, Trondhjem, Knut Eng, Kristiania, P. Furubotten, Bergen, Th. Nilsen, Stavanger, Chr. Systad, Kristiania, Søren Sørensen, Tvedestrand, Aksel Andersen, Nygaard, Karl Borgersen, Gulskogen, Ingv. Moen, Nordmøre, Ingvald Olsen, Mjøndalen, Karl Olsen, Lillestrøm, Karl E. Pettersen, Moss, Karl Steen, Hønefoss, Edv. Stenklev, Greaaer, Karl Sørensen, Gjeithus st., O. Aadnesen, Stavanger, Bj. Dahlin, Kristiania, O. Hagen, Kristiania, Ole A. Jestad, Enge i Nordmøre, Ingemar Lillesand, Værdalen, Emil Zakariassen, Larvik, Oskar Torp, Lillestrøm, Aksel Vik, Hamar, Johs. P. Nilsen, Kristiania, Sig. Grønsjøbrænden, Trysil, Martin Liengen, Elverum, Anders Skansen, Rena, Andreas Søsveen, Løiten, Joh. Dyrdaahl, Trondhjem, Adolf Kristoffersen, Sandefjord, S. Landaas, Kristiania, Alf Pedersen, Kristiania, Thore Sveen, Gjøvik, Hanna Adolfsen, Kristiania, Simon Bjørgum, Trondhjem, Otto Erikson, Kristiania, Karl Olsen, Arendal, Telma Olsen, Kristiania, Ole Sodstad, Kristiania, August Strøm, Bergen, Karl Bernstrøm, Bergen, Johan Lie, Kristiania, Engebret Nyborg, Kristiania, A. Stokke, Trondhjem, Paul Amundsen, Bergen, Sigurd Forbord, Kristiansund, Oscar Fr. Hansen, Bergen, Edv. Jensen, Haugesund, Peder Johannesen, Bergen, Jacob Johnsen, Kristiania, Konrad Klausen, Bodø, Lage Lagesen, Trondhjem, Alfred Olsen, Kristiania, Ivar Nilsen, Kristiania, Harald Pedersen, Tromsø, B. Staalkranz, Kristiania, Andreas Østvik, Trondhjem, A. Andersen, Sandefjord, Karl Andersen, Kristiania, Karl Authen, Kristiania. Fr. Gjervoldstad, Mandal, Nils Gundersen, Bergen, Halvor Ingolfsrud, Notodden, J. B. Jakobsen, Trondhjem, Jakob Johnsen, Jømna, Karl J. Johansen, Hønefoss, Aksel Olsen, Moss, Johan Pedersen, Kristiania, Peder Foseide, Løkkens verk, Arve Simonsen, Kristiania, Andreas Sjøli, Stenkjær, Thorvald Sunde, Haugesund, Erik Vangberg, Tromsø, Erling Engan, Kristiania, og H. Sommer, Kristiania.

Mindretallet var :

Olav Oksvik, Molde, Adolf Bay, Kristiania, Aksel Dahlstrøm, Kristiania, Martin Hermandsen, Bergen, Lars Larsen, Stavanger, Oscar Rignes, Sulitjelma, A. Holter, Kristiania, K. Stigum, Trondhjem, L. Aune, Trondhjem, Alf Hansen, Kristiania, Einar N. Henriksen, Bergen, Alfr. Løkkeberg, Kristiania, Arthur Olsen, Fredrikstad, Martin Petersen, Aalesund, Rangvald Langva, Aalesund, E. Gabrielsen, Kristiania, L. Rungstad, Kristiania, Johan Swang, Drammen, Joh. Johansen, Tønsberg, Otto Kristiansen, Horten, Arthur Liljeberg, Skotfos, Alfr. Melgaard, Kristiania. A. Samuelsen, Fevik, K. G. Skau, Kristiania, Robert Kopp, Kristiania, A. Melløst, Drammen, Emil Sandberg, Kristiania, Aksel Schultz, Kristiania, Hans Lilja, Fredrikstad,

S. Tjønneland, Bergen, Adolf Berg, Kristiania, Johan Axelsen, Sarpsborg, Hans Evensen, Skien, S. Jensen, Kristiania, Johs. Lund, Fredrikshald, Oskar Lund, Kristiansand, O. Sporpind, Kristiania, Th. Weber, Skotfos, Simon Andersen, Fredrikstad, Herm. Andreassen, Kr.a, Asbjørn Eriksen, Kr.a, Hans Eriksen, Kr.a, Gerhard Gerhardsen, Namsos, Jørgen Pettersen, Drammen, Olaves Svendsen, Fr.hald, Harald Syversen, Fredrikstad, Ivar Hetleli, Bergen, Anders Øie, Kristiania, H. A. Birkeland, Kristiania, Carl Johansen, Kristiania, Alfred Pahlm, Kristiania, Marius Berg, Kristiania, Hans Fladeby, Kristiania, O. J. Nøkleby, Kristiania, Petter Johansen, Kristiania, Edvard Olsen, Aalesund, Kristian Olsen, Drammen, Leif S. Olsen, Hammerfest, Ole Johan Olsen, Kristiansand S., B. Haakestad, Kristiania, Lars Nilsen, Hjelle, Odda, Jens Johansen, Kristiania, Ingvald Tolaas, Molde, I. P. Jønson, Kjøbenhavn, Alma Andresen, Kristiania, Hj. Johansen, Kristiania, Sigurd Nilsen, Kristiania, samt av sekretariatet: Ole O. Lian, P. Aarøe, J. Teigen, Oskar Olsen, A. Bratvold, H. Pettersen, A. E. Gundersen og Oscar Ruud.

Følgende var fraværende:

I. Bjerkmann, Kristiania, Jakob Eikefjord, Kristiania, Ingvald Olsen, Kristiania. Karl Samuelsen, Sandefjord, R. Sørstrøm, Svolvær, Peder Alsvik, Kristiansund (ikke møtt), Ludv. Johansen, Kristiania, J. Hølvold, Kirkenes, G. Johansen, Kristiania, Joh. C. Hansen, Kristiania, A. C. Lier, Bjørkelangen, Olav Olsen, Bergen, M. Skjetne, Heimdal, C. E. Andersen, Bergen, Johan Andersen, Kristiania, Anders Birkeland, Kristiania, Chr. Jensen, Bergen, I. Hamsaas, Trondhjem, Andreas H. Ek, Vestfossen, Johan Lauritsen, Sarpsborg, Olaf Glomvang, Rena, Vilh. Groland, Kongsberg, Oscar Nilsen, Løiten, Petter Andersen, Kristiania, Rich. Hansen og G. Sethil, Kristiania.

Derefter vedtoges enstemmig at nedsætte en komité paa 9 medlemmer som foreslaat.

Eftermiddagsmøtet.

Efter at den principielle avgjørelse var faldt og organisationskomiteen besluttet nedsat gik man over til detaljbehandlingen av de enkelte forslag, som var fremsat, og som dels stod i forbindelse med lovforandringene.

Industrivis organisation.

Den første votering gjaldt sekretariatets forslag til beslutning om, at organisationen bør følge de *industrielle linjer*.

Tranmæl foreslog en omredaktion av indledningen, saa denne kom til at lyde: «Da en ensartet industrivis organisation er *nødvendig for at vareta*» osv.

Øie mente, at hele forslaget burde bortfalde efter den votering som var gaat forut.

Alfr. M. Nilssen var ikke enig heri.

Oskar Olsen: Vi kan ikke vedta det foreliggende forslag fra sekretariatet, før vi faar en avgjørelse om efter hvilke linjer om-lægningen skal foregaa.

Lian oplyste, at sekretariatets flertal gik over til den foreslaede ændring.

Efter at Olsens og Pettersens forslag om spørgsmalets oversendelse var forkastet mot 20 st., vedtoges sekretariatets ændrede forslag mot 2 stemmer.

Derpaa optoges Alfred M. Nilssens forslag.

Ordstyreren gik ut fra at dette kunde sendes til komiteen, i likhet med alle andre forslag til samorganisation som skulde utredes.

Efter bemerkninger av *Dullum* vedtoges oversendelse mot 20 å 30 stemmer.

Ordstyreren mente at Schultz nu kunde frafalde sit særforslag som overflødig.

Schultz: Hvis det som nu er vedtat om industriformen blir iverksat kan jeg indrømme, at mit forslag ikke er saa nødvendig.

Tranmæl: Min opfatning er ogsaa det, at forslaget er unødvendig. Organisationen vil nu understøtte enhver bestræbelse henimot dannelsen av en fælles sammenslutning for bygningsindustriens arbeidere.

Bratvold: Jeg forstaar det derhen, at man skal slutte sig til det forbund hvor de fleste av vedkommende industris arbeidere hører. Det er ikke meningen at det skal skytes ut i det blaa.

Oskar Olsen sluttet sig til ordstyreren.

Alfred M. Nilssen: En bemerkning til forretningsordenen! Det er kanske for sent nu, men burde man ikke likesaa godt tilføie forslaget: «dog uten følger for fremtiden?» (Munterhet.)

Ved voteringen vedtoges Schultz' forslag.

Arbeidernes ordensvern.

Rungstad fandt det rigtigst at Furubottens forslag blev oversendt organisationskomiteen, og fremsatte forslag herom.

Furubotten: De som virkelig mener noget med revolutionære kampmidler stemmer for vort forslag; de derimot som bare hævder revolutionære fraser stemmer mot.

Dalastøl fandt det at være av interesse at faa oplyst, hvordan ordensvernet i Bergen var sammensat og hvordan det virket.

Halvard Olsen uttalte sig mot en beslutning her, som han fandt unødvendig.

Tranmæl mente at for selve sakens skyld burde forslaget oversendes en redaktionskomité.

Furubotten ændret sit forslag derhen, at det kom til at indeholde en opfordring istedenfor et paalæg til de lokale samorganisationer.

Efter at Rungstads forslag var forkastet, vedtoges Furubottens forslag i dets ændrede form.

Man gik derpaa over til *lovbehandlingen*.

Formaalet.

Solli motiverte sit forslag til forandring av formaalsparagraffen, saalydende:

«Landsorganisationens formaal er: I forbindelse med andre økonomiske organisationer som stiller sig paa klassekampens grund at arbeide for produksjonsmidlenes socialisering paa grundlag av bedriftsorganer som økonomiske bindeled i produksjonsprocessen.»

Tranmæl optok forslaget fra Kristiania Samorganisation:

«I forstaaelse med andre klassekamporganisationer at arbeide for produksjonsmidlenes socialisering paa grundlag av bedriftsorganer.»

Sekretariatet foreslog:

«I forstaaelse med arbeidernes politiske organisation at arbeide for produksjonsmidlenes socialisering.»

Lian indsaa ikke nødvendigheten av at sette ind i loven at arbeidet for produksjonsmidlenes socialisering skulde ske «paa grundlag av bedriftsorganer». Naar sekretariatet ikke hadde tat dette med, laa deri ingen tendens. Indvendingen mot det indsendte forslag var mere av formel art, og hvis det blev opretholdt, hadde man i og for sig intet imot at gaa med paa det.

Tranmæl: Uttryksformen i det indsendte forslag er bedre, ogsaa naar det sier at arbeidet maa foregaa i forstaaelse med *andre klassekamporganisationer*. Vi er alle enig om, at der her bare bør være tale om én klassekamporganisation, men der kan komme flere.

Lian: Jeg kan ikke indrømme at formen paa dette punkt er bedre. Vi kan ogsaa faa klassekamporganisationer som vi ikke er enig i, og da kan det bringe os op i vanskelige forhold.

Ruud sluttet sig hertil.

Fredsti: Der er den realitet i det indsendte forslag, at man ogsaa maa ta skyldig hensyn til andre sammenslutninger som staar paa klassekampens grund, og man *har* allerede en saadan her i landet, nemlig den syndikalistiske federation.

Bratvold: Hvad gjør syndikalistene? Jo, de forsøker at *sprænge* organisationene rundt om. Jeg kan ikke anerkjende denslags organisationer, og jeg finder ikke at der er nogen grund for kongressen til at gjøre nogen forandring i sekretariatets forslag bare for at faa anerkjendt den syndikalistiske sprængorganisation.

Aase, Bergen, talte i tilslutning til *Tranmæl* og *Fredsti*.

Arthur Olsen, Fr.stad, talte mot *Sollis* forslag.

Ruud: Her maa tages et greit standpunkt i spørsmålet om samarbeide med syndikalistene.

Sollis forslag forkastedes mot nogen faa stemmer.

Der foretoges derpaa alternativ votering mellem det av *Tranmæl* optagne forslag og sekretariatets, som blev ændret til at lyde: «I forstaaelse med arbeidernes politiske organisation at arbeide for produksjonsmidlenes socialisering paa grundlag av bedriftsorganer.»

*Tranmæl*s forslag vedtoges med 108 mot 91 stemmer.

Det indgaaer som et nyt punkt 4 i paragraf 1.

De lokale samorganisationer.

Under paragraf 4 foreslog sekretariatet følgende bestemmelser om de lokale samorganisationer:

Lokale samorganisationer skal oprettes hvor der er et tilstrækkelig antal forbundsavdelinger (mindst 5). De er obligatoriske for alle foreninger som tilhører Landsorganisationen, og kan ilægge foreningene kontingent, som maa approberes av sekretariatet.

De lokale samorganisationer skal lede det faglige oplysnings- og organisationsarbejde paa stedet, efter eget initiativ eller efter opdrag fra forbundene og Landsorganisationen, og medvirke under boykot og større faglige konflikter efter Landsorganisationens nærmere bestemmelse. Beretning om virksomheten indsendes hvert aar til sekretariatet.

Deres love maa ikke stride mot Landsorganisationens love og beslutninger.

Kristiania Samorganisation med tilslutning av en række foreninger foreslog paragraffen git følgende form:

I hvert distrikt, større by eller bygd med nærmeste opland danner de foreninger som tilhører Landsorganisationen en faglig lokal samorganisation. Dens formaal er at lede det stedlige agitations- og oplysningsarbejde, bistaa ved konflikter, forestaa ledelsen av faglige oplysningskontorer, og forøvrig ta sig av de anliggender som er av interesse for arbeiderklassen.

De foreninger som staa tilsluttet samorganisationen skal holde denne underrettet om lønsbevægelser, arbeidsforhold og alt som kan være av interesse for det stedlige samarbejde.

Forbund og Landsorganisationen skal ved alle større lønskonflikter gi samorganisationen underretning om stillingen, saa den kan uttale sig før der træffes en avgjørelse. Samorganisationene kan efter anmodning av avdelinger, forbund eller Landsorganisationen lede lokale konflikter.

Til samorganisationen yder hver tilsluttet forening en bestemt kontingent som bestemmes av samorganisationen.

Beretning om virksomheten sendes hvert aar til sekretariatet.

Dullum motiverte sit tidligere fremsatte forslag om et tillæg til paragraffen. Efter dette forslag vilde foreningene staa sterkere i det, derved at de skulde tilsluttes Landsorganisationen gennem samorganisationene. Det andet punkt i forslaget tok sigte paa at faa væk de overflødige forsikringsinstitutioner. Dette var nødvendig, hvis man skulde faa de utenforstaaende grupper organisert.

Rungstad: Dullums forslag ligger langt utenfor den organisationsform vi nu har. Det passer derfor ikke at vedta det, ialfald før paa næste kongres.

Volan: Jeg skjønner heller ikke at man kan vedta dette forslag. Som organisationen nu er bygget, utbetales den væsentlige streikeunderstøttelse gjennom forbundene. Hvis det er nogen grupper som vil organisere sig i fællesforeninger paa den av Dullum antydede maate er der adgang til det ved tilslutning til Arbeidsmandsforbundet.

Tranmæl optok med støtte av Knut Eng Kristiania Samorganisations forslag med tillæg av ordene: «Forbund og Landsorganisationen skal ved alle større konflikter, naar det er tid til det, gi samorganisationen underretning» o.s.v.

Lian: Sekretariatets forslag gaar i virkeligheten videre end det indsendte, idet det fastslaar at samorganisationene skal være

obligatoriske som led i Landsorganisationen, hvad det andet forslag ikke gjør. Nogen realitetsforskjel er der forøvrig neppe mellem dem. Jeg kan gaa med paa at sløife parantesen (mindst 5). Vort forslag vil da helt falde sammen med 15-mandskomiteens indstilling.

Eng oplyste at der ogsaa i Kristiania-forslaget var forutsat at samorganisationene skulde være obligatoriske.

Furubotten foreslog dette indskutt efter første sætning. Det springende punkt i forslaget var bestemmelsen om ledelsen av konflikter.

Anders Øie: Efter hvad jeg tidligere har uttalt, er jeg mot den tvangsbestemmelse om samorganisationer, som foreslaaes av sekretariatet. Da er forslaget fra Kristiania at foretrække, fordi det gir samorganisationene det selvstyre det bør ha.

Lian: Det skal være samorganisationens pligt til enhver tid at holde sig a jour med forholdene paa stedet. Det er det som menes med at de skal lede det lokale organisations- og opplysningsarbeide efter eget initiativ eller efter oppdrag. Blir det indsendte forslag vedtat, vil det være ensbetydende med at samorganisationene kan optræde helt paa egen haand og utenom Landsorganisationen.

Alb. Sund: Paa Rjukan har vi en gruppe av lagerekspeditorer som i over to aar har arbeidet for at komme ind i Landsorganisationen, men forgjæves. Derfor er Dullums forslag ikke overflødig.

Kr. Aune: Vi har ingen grupper som ikke nu kan tilslutte sig et eller andet bestaaende forbund.

Teigen: Vi maa ha orden i tingene, og da kan vi umulig vedta Dullums forslag. Der ligger ikke noget princip i det.

Bratvold: Vi bør vente med enhver forandring indtil organisationskomiteen er færdig. Jeg foreslaar derfor at de foreliggende forslag til paragraf 4 oversendes komiteen.

Furubotten repliserte til Lian. I lovene for samorganisationen i Bergen hadde man den samme bestemmelse om «eget initiativ» o.s.v., men det viste sig i praksis ikke at være tilfredsstillende. Naar der ingen principiell forskjel var paa de to forslag forstod han ikke, hvorfor man ikke kunde akseptere forslaget fra Kristiania Samorganisation. Det var av stor betydning at samorganisationen saa tidlig som mulig kunde ta fat paa en konflikts ledelse.

Chr. H. Knudsen hyldes av kongressen.

Ved slutten av dagens forhandlinger tok formanden, *Lian*, ordet og uttalte:

Det er en sjelden festdag for den norske arbeiderbevægelse idag. Vor pionér, *Chr. H. Knudsen*, feirer 75-aars jubilæum.

Det var en sterk mand og en modig mand den unge Knudsen, som i 80-aarene tok op kampen for socialismen i dette land. En ung typograf var han, uten midler, uten lærd utdannelse. Han hadde kun sin brændende tro, sin sterke vilje og sin jernhelbred. Men det har ogsaa baaret ham frem til idag.

Knudsen forenet i sig fagforeningsmanden og politikeren. Han

har været med at stifte det første fagforbund i Norge, Norsk Centralforening for Boktrykkere, og han staaer selvsagt fremdeles som medlem av Den typografiske Forening i Kristiania, hvor han i 80-aarene utkjæmpet mangen strid med boktrykkerprincipalene.

Saa stiftet han Den socialdemokratiske Forening og begyndte med utgivelsen av arbeiderbevægelsens avis, *Vort Arbeide*, som senere fik navnet «Social-Demokraten».

Chr. H. Knudsen har ikke bare startet det organiserte socialistiske arbeide i dette land; men *han har i sin personlighet levendegjort socialismen for os*. Han er gaat op i saken, blit ett med den, har git sig helt hen i den, *levet* for den. Derfor er han ogsaa blit den eiendommelige, helstøpte, ranke, elskede personlighet han er.

Knudsens autoritet har aldrig virket trykkende. Han staaer aldrig i veien for det som er ungt og nyt og vil frem. Derfor kan vi saa meget tryggere ære ham og fortælle ham og hverandre hvor stor beundring vi nærer for ham.

Knudsen omfattes med samme agtelse og kjærlighet av alle retninger inden vor bevægelse. Han er vort samlingspunkt, hvor vi alle møtes.

Det er hans troskap, hans retlinjede karakter, hans lyse sind og elskverdige væsen som har skapt ham denne eiendommelige position.

Og først og fremst hans *arbeide*. Hans utrættelige, enorme arbeide.

75 aar i et slit uten sidestykke, dag og nat. Gjennem mange aar i kummerlige forhold — og endnu er han like rask og spænstig som den yngste, med tro paa fremtiden og arbeiderklassens skapende kraft.

Det er saa betegnende at inat kl. 12 kunde Kristiania bystyre gratulere Knudsen med 75-aarsdagen. Da stod han midt i debattene og gik hjem kl. 3.

La os lære av Knudsens troskap, utholdenhet og dette at vi gir os hen med al vor kraft, al vor styrke i arbeidet. Saa blir vi ogsaa saa lykkelige og sterke som han, og saa vil vor bevægelse faa en fremgang rikere end nogen vil tro.

Fagkongressen hilser Knudsen, vor ungdommelige, gamle veteran, og takker ham for alt hvad han var for os og hvad han fremdeles er for os.

Et leve for vor kjære jublant!

Talen fulgtes av begeistrede hurraer.

Lian meddelte i forbindelse hermed at hovedorganisationene i anledning av jubilæet hadde besluttet at oprette et *fond for socialistisk oplysningsarbeide*. Fondet skulde bære jublantens navn.

Meddelelsen mottoges med bifald.

Derpaa tok *Knudsen* ordet, idet han takket bevæget for den hyldest har var blit tildel. Det hele var saa altfor meget, sa han. Efter at ha gjenopfrisket i faa ord gamle tiders kampe i Kristiania uttalte han:

Det er vort program, vor taktik, vore *beslutninger*, som skal staa lysende for os i alt vort virke, i al vor gjerning.

Slik som partiet og hele bevægelsen har skutt fart gjennom de sidste aar, er det for meget at vente at alle medlemmer, som er vundet for organisationen, endnu er saa gjennemsyret av socialismen at de vil bestaa prøven den dag da den melder sig. Derfor er det saa meget om at gjøre at skaffe opplysning ind. Opplysningsarbeidet maa *forceres frem*. Derfor glæder den mig den beslutning som er fattet om at indstifte et fond til fremme av dette arbeide, og vi er taknemmelige for det.

Jeg vil haabe og tro at mange vil bruke sin tid som jeg har gjort til at sette sig ind i det *nye* som er baaret frem til forskjellige tider i vort parti, og jeg vil haabe og tro, at partiet saavel som fagorganisationen i fremtiden vil kunne optræ som en *enhet*, baade indad og utad.

Vi har levet i en tid saa bevæget som aldrig før. Og heldigvis har ett land betraadt den vei som maa gaaes for at skape andre og bedre samfundsforhold. — Vi har lært av dette herhjemme, slik at vi er blit istand til at opstikke *veien*, utforme den og utforme de *midler* som maa anvendes.

Ogsaa denne kongres har beskæftiget sig med linjerne for vor fremmarsj, og jeg vil haabe og tro, at det arbeide som er utført her i disse dage vil fæste sig saaledes i sindene hos os alle at vi i tro og med tryghet kan gaa ut til distriktene vi kommer fra og forkynde det nye evangelium.

Jeg takker for de vakre ord og ønsker kongressen alt held med det som staar tilbake at gjøre, og jeg haaber tilslut at I alle, naar I kommer hjem, vil sprede de tanker som her er reist ut i eders kreds, slik at vi, naar tiden er inde, staar *fuldt* beredt til at træ ind i det socialdemokatiske samfund.

Kraftig bifald fulgte, og forsamlingen sang «Internationalen».

Fredag 16. juli.

Ordstyrer: *E. Volan*.

Efterat protokollen fra foregaaende dags eftermiddagsmøte var godkjendt med endel bemerkninger, besluttedes at ta middagspause fra kl. 12 til 2 av hensyn til at der var berammet møte av sekretariatet.

Man fortsatte behandlingen av lovens paragraf 4.

Lian saa det som en væsentlig mangel ved forslaget fra Kristiania samorganisation, at det ikke indeholdt en bestemmelse om at samorganisationernes love ikke maatte stride mot Landsorganisationens beslutninger. Dette skyldtes mulig en inkurie fra forslagsstillernes side. Subsidiært vilde tal. kunne stemme for forslaget med tilføielse herom. Principalt maatte han dog anbefale det forslag som forelaa fra sekretariatet.

Efter uttalelser av *Dullum* og *Eng* gik man til votering over Bratvolds forslag om oversendelse. Forslaget forkastedes med stort flertal.

Dullums forslag forkastedes med 122 mot 111 stemmer.

Derpaa foretoges alternativ votering mellem sekretariatets forslag og det av Tranmæl optagne. I det første utgik parentesen («mindst 5» avdelinger). Forslaget fra Kristiania Samorganisation besluttedes lagt til grund med 126 stemmer mot 113.

I tilslutning hertil vedtoges at indskytte ordene: «naar det er tid til det» samt at tilføie: «Deres love maa ikke stride mot Landsorganisationens love og beslutninger.»

Videre besluttedes efter forslag av *Knut Eng* at ændre indledningen, saa den kom til at lyde: «I hvert distrikt, større bygd eller by med nærmeste opland, skal de foreninger» o. s. v. Furu-bottens forslag forkastedes derpaa som overflødig.

Efter den vedtagne beslutning kom paragraf 4 til at lyde:

«I hvert distrikt, større bygd eller by med nærmeste opland skal de foreninger, som tilhører Landsorganisationen, danne en faglig lokal samorganisation. Dens formaal er at lede agitations- og oplysningsarbeidet, bistaa ved konflikter, forestaa ledelsen av faglige oplysningskontorer, og forøvrig ta sig av de anliggender som er av interesse for arbejderklassen.

De foreninger som staa tilsluttet samorganisationen skal holde denne underrettet om lønsbevægelser, arbejdsforhold og alt som kan være av interesse for det stedlige samarbeide.

Forbund og Landsorganisationen skal ved alle større lønskonflikter, naar det er tid til det, gi samorganisationen underretning om stillingen, saa den kan uttale sig før der træffes en avgjørelse. Samorganisationerne kan efter anmodning av avdelinger, forbund eller Landsorganisationen lede lokale konflikter.

Til samorganisationen yder hver tilsluttet forening en bestemt kontingent som bestemmes av samorganisationen.

Deres love maa ikke stride mot Landsorganisationens love og beslutninger.

Beretning om virksomheten sendes hvert aar til sekretariatet.»

Repræsentationsordningen.

Følgende forslag var indsendt fra Kristiania Samorganisation med støtte av en række andre foreninger:

«Repræsentationsretten bør overføres fra forbundene til samorganisationene. Som punkt 2 i paragraf 5 istedenfor de nuværende litra a og b foreslaaes:

Ved kongresser har hver samorganisation ret til at sende 1 repræsentant for hvert fyldt 400-tal medlemmer, dog mindst 1.»

Sekretariatet foreslog:

«De lokale samorganisationer har ret til distriktsvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byene Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert distrikt har ret til 2 repræsentanter for hvert paabegyndt 4000-tal medlemmer, dog ikke over 6.»

Bratvold fremsatte følgende forslag:

«Den nuværende repræsentationsordning bibeholdes, men der indtages et tillæg til paragraf 5, punkt 3, saalydende:

Oplysningskontorenes bestyrere deltar i kongressen med forslags- og taleret.»

Tal. bemærket overfor en udtalelse av Eng, at det vilde være meningsløst, om de som ikke var enig i kongressens standpunkt skulde resignere i *den* utstrækning at de ikke ialfald præciserede og motiverede sit standpunkt. Det var her paa kongressen at meningene skulde komme til orde.

Videre fremsatte *A. E. Gundersen* følgende tillæggsforslag til forandring av paragraffens punkt 2 a:

«Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fyldt 500-tal for de første 2000 medlemmer, dog mindst 1, samt for det overskytende antal 1 for hvert 800-tal medlemmer.»

Tal. fremholdt nødvendigheden av at gaa til en saadan indskrænkning, i tilfælde av at sekretariatets forslag blev fulgt. Ellers blev kongresdeltagerne saa mange at man ikke kunde rumme dem i lokalet. Han anbefalte forøvrig sekretariatets forslag i dets foreliggende form.

Volan fandt det ugjærlig at vedta forslaget fra Kristiania Samorganisation. Det maatte først ske, naar det var avgjort at Landsorganisationen skulde bygges paa samorganisationsformen. Vedtok man forslaget *nu*, kunde følgen bli at en række forbund vilde sætte sig mot nyordningen ene og alene av den grund at de blev fratat adgangen til at øve indflydelse paa spørgsmaalenes avgjørelse. Paa denne maate kunde disse forbund bli git mægtige vaaben ihænde for at *hindre* at forbundenes landsmøter skulde vedta forslagene fra komiteen.

Knut Eng var delvis enig med *Volan*. Han optok forslaget fra Möbelsnekkernes Forening i Kristiania om at forbundene og samorganisationene overtar hver sin *halvdel* av repræsentationen.

I forbindelse hermed foreslog han følgende forandringer i punkt 2 med sigte paa en indskrænkning av repræsentationsretten for de første:

«Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fyldt 600-tal (nu 300) for de første 1800 medlemmer, dog mindst 1, samt for det overskytende antal 1 for hvert fyldt 1000-tal medlemmer (nu 500).»

Nic. Eggen fandt sekretariatets forslag greit. Subsidiært vilde han stemme for Engs.

L. Rungstad: Bli det vedtat at frata forbundene repræsentationsretten, betragter jeg det som et statskup, og da forlater jeg denne kongres.

A. H. Arntsen hadde sympati for *Bratvolds* forslag med hensyn til oplysningskontorenes bestyrere, men disse burde gives ikke bare taleret, men ogsaa stemmeret. Han henstillet til forslagsstilleren at opta dette som et tillæg til sekretariatets.

Bratvold: Mit forslag har ingensomhelst forbindelse med sekretariatets. Jeg kan ikke gaa med paa noget tillæggsforslag som antydet.

Hans Aas: Min stilling til denne sak er bestemt ved den stilling jeg indtok igaar i spørgsmaalet om organisationens omlægning. Sekretariatets forslag er fremsat under andre forudsætninger end de foreliggende, og det vil derfor bli ufuldstændig. Idet jeg gaar ut

fra, at omlægningen vil bli besluttet paa næste kongres, er det nødvendig at samorganisationene blir tilstrækkelig representert paa denne. Men ogsaa forbundene bør ha adgang til at gjøre sig direkte gjældende. Jeg slutter mig til forslaget fra Møbelsnekkernes Forning, som jeg finder at være baade rimelig og praktisk.

A. Øie: Det forundrer mig at høre at gamle oppositjonsfolk nu vil ha repræsentationsretten forbeholdt forbundene. Jeg mener med Bratvold at der ingen grund er til at gaa til nogen forandring nu. Med 40 samorganisationsvalgte kommer vi straks op i en kongres paa 400 mand, og naar vi saa regner med organisationens videre vekst, blir det en forsamling som det blir alt andet end praktisk at arbeide med. En utvidelse som denne forbyr sig av sig selv.

Da jeg fremsatte mit subsidiære forslag, var det ut fra den tro at der var et *krav* tilstede paa at faa en distriktsvis repræsentation. Men «kravet» er forsvundet. Efter den mangel paa tilslutning som jeg har set fra dem som man skulde ha ventet tilslutning fra, vil jeg ta forslaget tilbake. Men for at imøtekomme tanken i sekretariatets forslag vil jeg stemme for at opplysningskontorenes bestyrere faar delta i kongressene.

Jørgensen, Bergen, uttalte sig principalt for Øies forslag.

Ordstyreren: Forslaget er tat tilbake.

Jørgensen: Da optar jeg det.

Tranmæl: Det er en ganske besynderlig optræden som lægges for dagen av Øie og Rungstad. Øie indbyr os til at vedta forslag som han ikke mener noget med. Det er ikke en værdig optræden paa en kongres som denne. Jeg synes vi kan se ganske nøkternt paa tingene. Hvad Rungstad truet med vil svække hans eget standpunkt. Til selve spørsmålet er at si at kongressen allerede har uttalt sig prinsipielt for omlægning; det er da rimelig at man vil se paa, hvordan dette vil ordne sig med henblik paa den kommende kongres. Det er ikke tvil om selve utfaldet der. Men hvis der her skal opretholdes en forbundsrepræsentation, maa der træffes garantier for valgene, slik at man sikrer sig at medlemmene faar *uttale sig om sakene* før valgene foregaar. Jeg anser det derfor heldig og vil antyde forslag om at alle de indkomne forslag sendes en komité til gjennomgaaelse. Jeg hadde principalt tænkt at skulle anbefale en distriktsvis repræsentation fastslaat her, idet jeg trodde at forslagsstilleren til dette hadde en reel hensikt, og jeg mener at der fremdeles kan være grund til at se paa det. Den like stemmeret bør jo være princippet ogsaa for os.

Lian: At vedtagelsen av sekretariatets forslag skulde behøve at medføre en innskrænkning av repræsentationsretten i sin almindelighet kan jeg ikke være enig i, og jeg vil advare mot at nogen innskrænkning blir gjort. Mange forbund kan, efter den størrelse de har, nu ikke opnaa mer end 1 à 2 representanter, og dette tal kan ikke godt være mindre. Om nødvendig fik man gaa til at leie et større lokale her i byen for vore møter.

Med hensyn til forslaget om at samorganisationene straks skal overta hele repræsentationsretten, og at vi saaledes skal gaa til en

omlægning allerede nu, da er jo dette — for at bruke Rungstads uttrykk — det rene statskup. Det er et spilfegteri ogsaa, al den stund vi sender det øvrige, som staar i forbindelse med organisasjonsspørsmålene, til utredning. Jeg vil indstændig henstille at vi ikke gaar paa hverken en *hel omlægning* — som forøvrig ikke er optat av nogen — eller en delt repræsentation med en halvdel paa hver. Det sidste gir ikke noget system; det er tat i flæng. Vi maa vogte os for at ta beslutninger som kan føre til en oppløsning av Landsorganisationen, før vi har noget at sette i stedet. For dem som ser fremtidens organisationsform ut fra de beslutninger som blev tat igaar, vil det bare føre til agitation *mot* samorganisations-tanken.

Bratvolds forslag er meningsløst, og jeg betrakter det som ganske dødfødt. Sekretariatets forslag gir en systematisk repræsentationsret. Skulde mot formodning forslaget fra Møbelsnekkernes forening bli vedtat, er det jo *nødvendig* at foreta en indskrænkning. Det vilde resultere i en repræsentation paa 700 paa næste kongres, og senere kom vi kanskje op i 1000. Derfor forbeholder jeg mig adgang til i tilfælde at fremsætte forslag om, at hvert forbund og hver samorganisation skal ha ret til at vælge 1 for hvert 1000-tal medlemmer; da blir det omkring 150 paa hver side.

Ordstyreren refererte følgende forslag av Arntsen som tillæg til sekretariatets:

«Oplysningskontorenes bestyrere skal være selvskevne repræsentanter til fagkongressene (med forslags-, tale- og stemmeret), dog uten fradrag i den for samorganisationen vedtagne repræsentationsret.»

Albert Johansen støttet forslaget.

Tranmæl foreslog: «Forslagene sendes en redaktionskomité paa 5 medlemmer.»

Oscar Ruud sluttet sig til Lian. Hvis man vilde ræsonnere saa at «jo galere jo bedre», burde man vedta repræsentationsrettens overførelserne til samorganisationerne. Men tal. vilde ikke paa denne maate være med paa at foregripe begivenheternes gang.

Oscar Torp foreslog:

«Ved kongressen repræsenteres de tilsluttede organisationer saaledes: Forbund og de lokale samorganisationer har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fylt 800-tal medlemmer, dog mindst 1.»

O. Grytnes protesterte mot uttrykket «statskup». Kongressen hadde fuld adgang til et vedta hvilket forslag den vilde. Noget andet var, at det kunde lede til misforstaaelser, om det mest vidt-gaaende forslag blev knæsat nu. Han støttet forslaget om nedsættelse av en redaktionskomité.

Kalvaa: Naar jeg ser paa, hvor mange forslag denne kongres kan præstere, minder det mig om kongressene for adskillig tid tilbake, da repræsentantene ikke kunde reise hjem, uten at de hver hadde skrevet et forslag. Jeg mener, at sekretariatets forslag her maatte være tilfredsstillende for de fleste — med tilføielse av stemmeret for oplysningskontorenes bestyrere. Man bør passe sig for at foregripe den naturlige utvikling av det, som blev besluttet igaar.

Øie: Det bebreides mig, at jeg ikke har tat mit forslag «alvorlig». Jeg vil dertil svare, at ansvarløsheten ligger paa den anden side, hvor man ikke vil ta konsekvenserne av den agitation som er blit drevet gjennom 10 aar. Naar mit forslag er gjenoptat av Jørgensen, stemmer jeg selvfølgelig for det, forutsat at ikke Bratvolds blir vedtat. Jeg kan ikke se dette som noget «kup». Det er et spørsmaal, som har staat paa dagsordenen i lange tider.

Øksvik: Hvis Bratvolds forslag falder, stemmer ogsaa jeg for en distriktsvis representation som det eneste konsekvente. Sekretariatets forslag er et kompromis og ikke reelt.

Bratvold replicerte til Lian, som blandet tingene sammen. Naar tal. ikke gik med paa at gi opplysningskontorenes bestyrere stemmeret ved siden av tale- og forslagsret, var det fordi at det ikke var alle distrikter som hadde kontorer. Han kunde forsikre Tranmæl om, at naar man subsidiært hadde foreslaat en kredsrepresentasjon, var det ut fra en fuld og hel overbevisning. Det var netop dette forslag som tok konsekvensen av det som tidligere var gjort.

Eng gik over til den av Torp foreslaaede begrænsning.

Nils Norheim: Kan man gaa ut fra en lojal medvirken fra de enkelte forbunds side til gjennomførelse av forandringen, staar forbundene foran den eventualitet at skulle avvikle sit bo. Næste kongres vil da komme til at vedta lovene for de lokale samorganisationer, og disse vil straks træde i virksomhet. Det rimelige vilde da være, at naar samorganisationene skal overta disse nye funktioner burde de ogsaa ha *hele* representasjonen paa den bestemte kongres. Noget «kup» ligger der selvfølgelig ikke i dette. Efter det hysteri, som er reist av tillidsmænd herinde, turde det allikevel være heldigst at slutte sig om det forslag, som er stillet av Eng og Torp. Nogen komité vil da ikke være nødvendig. I den situation man staar midt oppe i nu finder jeg at maatte advare mot, at Øies forslag blir vedtat.

Einar N. Henriksen: Det vilde været naturligare om mindretallet her hadde reist krav paa en ændring, ikke de andre. Nu hører vi at ogsaa Norheim siger advarende ord. Det hele fortøner sig litt underlig. Skulde jeg følge mit hjertes ønske stemte jeg for overgang til samorganisationer fuldt og helt — ut fra et rent taktisk synspunkt, ti da er jeg sikker paa at næste kongres vilde faa en mer konservativ sammensætning end denne har. Men jeg skal ikke være ondskapsfuld. Derfor vil jeg ha status quo opretholdt, til vi næste gang møtes.

Lian: Naar man ikke er enig i et forslag har man saa let for at tillægge det forskjellige motiver. Det gjælder f. eks. Bratvold og Øksvik. Men jeg vil si: «Stil dig ei saa hellig an, jeg kjender dig, Jupitermand!» (Munterhet.) Forslaget fra Øie er vistnok fremsat i galgenhumor og kan ikke tages alvorlig, fordi det kommer fra en kant, som ønsker at gjøre det saa broket som mulig.

Det forslag som foreligger fra sekretariatet er ikke sekretariatets, men *15-mandskomiteens*. Det er saaledes heller ikke Lians, som Bratvold vil ha det til. Men det er et forslag som er rimelig.

I Danmark har hver enkelt lokal fællesorganisation langt større repræsentationsret end der her foreslaaes hos os.

Jeg vil henstille til kongressen at slutte sig om en redaktionskomité. Praktiske hensyn, som f. eks. spørgsmaalet om, hvem der skal betale repræsentationsudgifterne for de samorganisationsvalgte, tilsiger dette.

Øie benægtet at han havde villet tillægge forslagene det ene eller det andet motiv.

Rungstad: Vedtagelsen av Kristiania samorganisations forslag er ensbetydende med at forbundene avskjæres adgang til at forsvare sig paa næste kongres. Og det vil jeg for min del ikke finde mig i.

Jørgensen holdt paa *Øies* oprindelige forslag og haabet at de som var for samorganisationstanken vilde sørge for at det blev lagt til grund. Han var enig i nedsættelsen av en komité som kunde undersøke nærmere de ting som var at iagttå.

Tranmæl fremholdt, at der maatte arbeides for at valgene til kongressen hvilte paa drøftelse i foreningene og paa valg fra medlemmenes side direkte. At oplysningskontorenes bestyrere skulde være selvskrevne medlemmer var ingen demokratisk ordning.

Arntsen fandt *Tranmæl* inkonsekvent. Redaktionskomiteen maatte være opmærksom paa forslaget om adgang for bestyrere til at delta.

Knut Dalastøl: Den optræden som er vist av dem som tidligere har været paa den radikale side kan ikke betegnes anderledes end som den rene faneflugt. Er det gruppeinteressene som ligger til grund for deres argumentation? Bratvold hadde været langt heldigere i at gi uttryk for en konsekvent opfatning. Principalt vil jeg stemme for Kristiania-forslaget, subsidiært for *Jørgensen*, som i realiteten gaar ut paa det samme.

O. Kristiansen anbefalte sekretariatets forslag.

Med stort flertal besluttedes at la forslagene gaa til en redaktionskomité, og som medlemmer av denne valgtes *Lian*, *Tranmæl*, *Eng*, *Volan* og *Jørgensen*.

Medlemmers overflytning.

Som nyt punkt 6 i § 2 foreslog sekretariatet:

Medlemmer som arbeider indenfor de tilsluttede organisationers omraader og som overflyttes fra den ene organisation til den anden erholder straks ved overflytningen fulde rettigheter efter følgende regler:

- a. Medlemmer som overflyttes fra en organisation til en anden maa for at bli overflyttet ha sin medlemsbok i orden og frameldt. Ved saadan overflytning betales ingen indskrivning, men kun medlemsbokens kostende
- b. Medlemmer som i henhold til disse bestemmelser overflyttes, er straks fuldt berettiget i de kasser som motsvarer de kasser, som er oprettet i det forbund vedkommende overflyttes fra. I saadanne kasser beregnes rettighetene fra den tid vedkommende sidst er indtraadt i en organisation tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisation. Forsaaavidt det forbund vedkommende overflyttes til har andre kasser, maa rettigheter i disse oparbeides efter vedkommende kasses love.
- c. Disse regler gjælder kun for overflytning av enkelte medlemmer.

Volan oplyste, at disse regler var væsentlig overenstemmende med dem, som gjaldt for de fleste forbund. Forslaget blev enstemmig bifaldt.

De halvtbetalende. — Minimumskontingenten.

Herom var indsendt forslag fra Træarbejderforbundet indeholdende forandring i lovenes § 2, punkt 4 og 5. I henhold hertil foreslog sekretariatet, at disse punkter skulde lyde:

4. Kvinder, lærlinger, hjælpearbejdere, der i sine organisationer betaler lavere kontingent end den vanlige, kan betragtes som halvtbetalende medlemmer med rettigheder i forhold hertil.

I Landsorganisationen kan kun de mandlige medlemmer regnes som halvtbetalende, hvis vanlige gennemsnitlige løn er under kr. 6.00 pr. dag.

Landsarbejderorganisationer har dog adgang til at tilslutte sig Landsorganisationen som halvtbetalende for alle sine medlemmer.

5. De tilsluttede organisationer maa ha en fast løpende kontingent til streikefond, der mindst utgjør kr. 20.00 pr. medlem og aar for helt- og kr. 10.00 for halvtbetalende. Streikefondet maa ikke anvendes til andre øiemed end de med konflikter forbundne udgifter.

Lian: I punkt 4 er ingen anden ændring gjort, end at tallet er forhøiet fra kr. 3.00 til kr. 6.00. Med hensyn til minimumskontingenten er denne nu henholdsvis kr. 13.00 og kr. 6.00, og der foreslaaes en forhøielse til kr. 20.00 og kr. 10.00.

Ruud var ikke klar over berettigelsen av, at landarbejderne fremdeles skulde sættes i en særstilling ved at aapne dem adgang til at regnes som halvtbetalende, og foreslog bestemmelsen herom strøket.

Søren Sørensen fraraadede forslaget. Bestemmelsen var ikke uten betydning, idet den spillet ind i agitationen.

Lian: I sekretariatet var der ogsaa nogen tvil her. Men der er det at merke, at der er to slags landarbejdere tilsluttet forbundet, nemlig skogsarbejderne og jordbruksarbejderne. Og de sidstes kaar ligger adskillig lavere. Bestemmelsen indeholder jo intet *forbud* mot, at de kan staa som heltbetalende. Men de er jo samtidig opmerksom paa, at som halvtbetalende faar de heller ikke fuld understøttelse. Jeg henstiller til Liengen at gjøre nærmere rede for, hvordan forholdet opfattes, og hvad betydning de lægger i det.

Math. Fredsti foreslog til punkt 5: Satsene forandres til kr. 26.00 for heltbetalende og kr. 13.00 for halvtbetalende.

M. Liengen mente, at der ikke var nogen grund til at frata landarbejderne den ret de hittil har hat til et staa tilsluttet som halvtbetalende, selv om de for nærværende ikke benytter sig av den.

A. E. Gundersen hævdede med støtte av *Hans Eriksen*, at efter dette hadde punktet ingen berettigelse.

Ruud uttalte, at for ham var det mer den moralske end den økonomiske side ved saken, som veiet.

H. Evensen talte for, at man ikke gjorde nogen fravikelse fra sekretariatets forslag.

Liengen anbefalte, at forbundet fik anledning til at staa frit, ialfald indtil videre.

Ved voteringen forkastedes baade Ruuds og Fredstis forslag, og punkt 4 vedtoges som indstillet. Likesaa bifaldtes den foreslaatte forandring angaaende kontingenten til streikefondet.

Eftermiddagsmøtet.

Ordstyreren, *Volan*, refererte indstillingen fra redaktionskomiteen. Den var enstemmig og lød som følger:

«Ved kongressen repræsenteres de tilsluttede organisationer saaledes: Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fyldt 500-tal medlemmer, dog mindst 1.

De lokale samorganisationer har ret til distriktsvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byene Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert distrikt har ret til 1 repræsentant for hvert paa-begyndt 2000-tal medlemmer, dog ikke over 10.

Valget av repræsentanter til kongressen skal foregaa under medlemmernes direkte medvirkning og efter at sakene er forelagt medlemmene.

Reiseutgiftene til kongressen for samorganisationenes repræsentanter betales av Landsorganisationen.»

A. E. Gundersen spurte om komiteen hadde oversigt over, om dens forslag vilde bety en utvidelse eller innskærnkning av repræsentationen.

Ordstyreren: Efter mit skjøn vil repræsentationen ikke bli større, snarere litt mindre.

Komiteens forslag vedtoges mot 3 stemmer.

Forutsætningen var, at de andre forslag dermed skulde ansees for bortfaldt.

Man besluttet at forbigaa kontingentspørsmålet, idet det av hensyn til valgkomiteens arbeide fandtes ønskelig at behandle først forslaget om en

utvidelse av sekretariatet.

Sekretariatet foreslog, at antallet av de kongresvalgte medlemmer økedes fra 10 til 12, og at der ogsaa blev valgt en næstformand ved særskilt valg.

H. Aas antydet forslag om et saadant tillæg til § 5, at sekretariatets medlemmer skulde vælges «i eller ved Kristiania». En lignende bestemmelse gjaldt for valget av centralstyre for partiet.

Indstillingen bifaldtes enstemmig med den fortolkning av *ordstyreren*, at der ikke ansaaes for at være noget til hinder for at vælge medlemmerne fra «nærmeste omegn».

Arbeiderpartiets pressefond.

Sekretariatet sluttet sig til de av Arbeiderpartiets landsmøte iaar vedtagne statuter for «Arbeiderpartiets pressefond», idet det uttalte, at fagorganisationens bidrag til fondet burde ske som foreslaat av Arbeiderpartiet ved bevilgede tilskud fra Landsorganisationen og forbundene.

Skien's Jern- og Metalarbeiderforening hadde foreslaat en for-

høielse av den ordinære kontingent med 10 øre uken til fordel for pressefondet. Dette forslag kunde sekretariatet ikke tiltræde i dets foreliggende form.

Lian: Jeg tar den reservation, at naar vi kommer til kontingenten maa vi sætte denne saapas, at vi har midler til at gjøre det mest mulige ut av pressefondet, for at det skal kunne fylde sin opgave. Vort tilskud blir da, som det fremgaar av forslaget, et bevilgningsspørsmål.

Dalastøl støttet det indsendte forslag om at la bidraget gaa over i medlemskontingenten. Derved vilde man slippe fremtidige ekstrautligninger til dette, og man vilde skape et virkelig økonomisk fundament for fondet.

Kr. Aune: Efter forslaget fra Skien blir pressekontingenten likesaa stor som den hele kontingent til Landsorganisationen nu, og det synes vel meget. Jeg forbeholder mig senere at fremkomme med forslag om forhøielse av den ordinære kontingent, hvorav en viss del skal tilfalde pressefondet.

Dalastøl: 5 øre maatte ialfald kunne utlignes, og med det medlemstal vi nu raader over skulde vi komme langt ogsaa med det.

Eggen fremholdt, at der maatte være nogen stabilitet i utgivelsen av vore partiblade. De smaa aviser hadde som oftest liten betydning for organisationen i forhold til, hvad det koster at holde dem gaende. Opstykingen maatte motarbeides. Han fraraadet Skiens forslaget.

Teigen: Naar vi slutter os til partiets standpunkt her og erklærer, at Landsorganisationen vil yde bevilgning til formaalet, maa dette være fuldt tilfredsstillende. Alt er nu tilrettelagt for den nye ordning, og den tegner bra. Der er ingen grund til at tro, at sekretariatet vil bli knipent med bevilgningen. Hvad angaar det av Eggen nævnte mener ogsaa jeg, at det vilde være en fordel at ha nogen større og gode aviser paa de centrale steder, selv om de skulde bli færre i antal.

Dalastøl: I vort distrikt har vi gaat til store ekstrautligninger for at faa utgit den avis vi hittil har hat. Men disse bevilgninger møter altid motstand i fagorganisationen og hemmer tilslutningen til den. Jeg gjentar, at vi skulde kunne avse 5 øre til dette formaal, og jeg fremsætter forslag om en forhøielse av kontingenten med 20 øre maanedes, som skal gaa til pressefondets virksomhet.

Ruud mente, at flere byer i mange tilfælder kunde gaa sammen om en avis og ha fordel av det.

Thv. Nilsen talte for en fast løpende kontingent. Det var ikke bare i Bratsberg, men over hele landet, at avisdriften møtte vanskeligheter. Det bedste maatte være, at *alle*, som hadde interesse av at holde sin presse igang, personlig paala sig dette offer.

Lian: En kontingent som foreslaat av Skiens jern- og metal vil utgjøre 750 000 kroner pr. aar. Det er klart, at et slikt forslag kan ikke kongressen vedta. Det som pressefondet tilsikter er at skape en ansvarlig institution, som fører indseende med, hvordan aviserne drives, for at fremme en forretningsmæssig administration

og skape en økonomisk tryk grundvold for disse foretagender. Et ensartet system for regnskapsførselen f. eks. er blandt de ting, som vil søkes gjennomført. Og her faar vi *vor* indflydelse i det styre, som skal lede og forvalte fondet. Hvorvidt vi skal gaa til at *av-sætte* et beløp eller bare gi bemyndigelse for organisationen til at bevilge kommer vi tilbake til siden under kontingenten.

Alfred M. Nilssen kriticerte, at partipressen ikke altid behandlet faglige spørsmål med den skjønnsomhet, som kunde være ønskelig. Han hadde derfor mest sympati for ikke at foreta *noget* her, men overlate det hele til partiet.

Ved voteringen vedtoges sekretariatets forslag om tilslutning til pressefondet mot 1 stemme.

De faglige opplysningskontorer.

Sekretariatet foreslog at Vestfold faglige Opplysningskontor erholdt bidrag fra Landsorganisationen i likhet med de kontorer, som nu erholder bidrag ifølge forrige kongresbeslutning. Videre foresloes lignende bidrag til et kontor i Aalesund, om saadant blev opprettet. Det foresloes overlatt det kommende sekretariat at bestemme, om bidrag skulde ydes til et eventuelt opprettende kontor i Bodø.

Lian: Foruten fra de byer, som er nævnt i forelægget, er der kommet en skrivelse fra Rjukan faglige Samorganisation med henstilling om, at Landsorganisationen overtar halvparten av de med det derværende kontor forbundne utgifter. Skrivelsen lyder:

«Rjukan faglige Samorganisation har besluttet at henstille til Den faglige Landsorganisations kongres at fatte beslutning om at Landsorganisa-tionen overtar halvparten av de med Rjukan faglige Opplysningskontor forbundne utgifter.

De organiserte arbeidere paa Rjukan er av den opfatning at det er en nødvendighet for organisationen paa stedet at opretholde det faglige opplysningskontor. Der er paa Rjukan gjennom 12 foreninger 1700 organiserte arbeidere, hvorav praktisk talt alle direkte eller indirekte er knyttet til Norsk Hydro. Paa et saa stort industristed med saa mange og høist ulike arbeidsforhold opstaar der daglig tvistespoersmaal av forskjellig art, hvortil kontorets bistand er nødvendig for arbeiderne gjennom veiledning og forhandling.

At samorganisationen har deltatt, i og blitt part i de opprettede overenskomster ved Norsk Hydro, har medført at kontoret er blitt det centrale ved ivaretagelsen av de for arbeiderne gjennom overenskomstene opnaade rettigheter.

Her hvor Norsk Hydro er den eneste arbeidsgiver av betydning, er det vanskelig for ikke at si umulig at opnaa arbeide utenom. Kontoret har derfor hat og har et stadig voksende arbeide i at kunne holde arbeiderne rundt omkring underrettet om ledighet og arbeidsforhold paa stedet. Antallet av henvendelser og forespoersler tiltar ogsaa mer og mer, baade fra arbeiderne utenom og fra arbeiderne her.

Opplysningskontoret har i det forløpne aar drevet et stort agitations- og opplysningsarbeide. Denne virksomhet er besluttet yderligere utvidet og er arbeidet hermed allerede optatt, idet der er organisert en omfattende litteraturformidling og bestemt en række foredrag, hvorav flere allerede er holdt. Et omfattende og planmessig opplysningsarbeide for bedriftsraad og sosialisering er paabegyndt og ledes av kontoret. I dette arbeide er kontoret til stor nytte og vil sikkert bli nødvendig som et veiledende og raadgivende organ ved dannelsen og den videre utformning av bedriftsraadene.

Alt skulde saaledes tale for at kontoret blev opretholdt. Alene evner imidlertid ikke organisationen paa stedet at bære de utgifter som er forbundet hermed. Det regnskapsuddrag for 1919, som er vedlagt, viser ogsaa dette tydelig. Av det fremgaar det at vi i det forløpne aar har været henvist til at laane ikke mindre end 5000 kroner for at svare de med kontoret forbundne utgifter.

Vi tør derfor velvilligst haabe at kongressen, av hensyn til den betydning kontoret har for organisationen her, fatter beslutning om at Rjukan faglige Oplysningskontor blir den samme økonomiske støtte til del som de øvrige oplysningskontorer for hvem saadan er bestemt til utredelse av Landsorganisationen.»

Videre var der indkommet følgende skrivelse fra *Drammens og Omegns faglige Samorganisation*:

«Efter indbydelse av Drammens og Omegns faglige Samorganisation til fagforeninger i Drammen og omliggende distrikter blev der den 20. juni d. a. avholdt en konferanse i Drammen, hvor spørsmålet om opprettelse av faglig oplysningskontor blev drøftet. Indbydelse var sendt til ca. 75 foreninger, hvorav en tredjedel var repræsenteret med et samlet medlemsantal av 3200. Naar man tar i betraktning at konferansen blev avholdt midt paa den varmeste aarstid, maa man si at deltagelsen var ganske bra.

Enstemmig besluttedes at opprette faglig oplysningskontor fra 1. oktober førstk., under forutsætning av at Landsorganisationen, eventuelt kongressen, beslutter at yde bidrag i samme utstrækning som for andre og lignende kontorer.

Vedlagt følger regler og love som blev vedtat paa konferansen samt budget for kontoret.

Budgettet er opført med det medlemsantal som komiteen paa forhaand hadde faat tilsagn om; medlemsantallet vil naturligvis bli betragtelig forøket naar kontoret blir opprettet. Der valgtes en arbeidskomité bestaaende av følgende 5 medlemmer: C. O. Karlsen, Drammen (formand), K. O. Engnæs, Drammen (sekretær), samt Sigv. Gulbrandsen, Ø. Eiker, Thor Sæterbraaten, Modum, og L. Gurrik. Svelvik.»

Formanden fortsatte: Sekretariatets opfatning er den, at ogsaa disse andragender bør indvilges — for Drammens vedkommende under den forutsætning, at der er enighet mellem organisationene der om opprettelse av faglig oplysningskontor, og at man er enig i at bære halvparten av utgiftene. Med hensyn til Bodø vil man her ha det princip gjennomført, at Landsorganisationen skal bære alle utgifter. Det princip mener vi imidlertid ikke bør gjøres gjældende. Spørsmålet om Bodø er forøvrig saa litet utredet, at det ialfald efter skrivelsen at dømme vanskelig lar sig gjøre at ta noget standpunkt til det nu. Vi vil imidlertid foreslaa, at den sak overlates det kommende sekretariat, som faar bemyndigelse til at utrede indtil halvparten av kontorets utgifter.

Fr. Strøm: Aarsaken til Bodø's forslag er den ting, at vi mener at disse kontorer og deres tillidsmænd helt ut maa være Landsorganisationens funktionærer og ikke f. eks. Arbeidsmandsforbundets eller andre forbunds. Det er nødvendig at faa to oplysningskontorer paa vore kanter — et i Tromsø og et i Bodø. Efter det som er besluttet her paa kongressen synes jeg forøvrig, at disse kontorer burde hete distriktskontorer og deres funktionær distriktssekretær. Vi har i Nordlands fylke 290 bedrifter, i Finmarken og Tromsø fylke 190. Bare et faatal av disse bedrifters arbeidere er organi-

sert. *En* mand er ikke nok her. Selv om han reiser hver dag i aaret naar han ikke frem til alle steder. I denne sak maa der gjøres noget fra Landsorganisationens side. Jeg vil gjerne foreslaa at vi forandrer disse kontorer til distriktskontorer og distriktssekretærer.

Jens Teigen: Vi har alle været enige om at vi har for faa oplysningskontorer. Men jeg kan ikke da forstaa, at Strøm er mot sekretariatets forslag, som behandler Bodø akkurat likt med andre oplysningskontorer. Et andet forhold, som man imidlertid skal være opmerksom paa er, at fagforeningene maa paase at de gir oplysningskontorene ordentlige og sikre oplysninger, saaledes at kontorets bestyrer virkelig kan gi oplysninger til dem som søker ham. Forøvrig vil jeg fraraade Strøms forslag til forandringer. Skulde bestyreren stadig være paa reise, vilde man ikke ha den nytte av det faglige oplysningskontor som oprindelig er tilsigtet. Kontorets bestyrer maa altid være at faa i tale.

Erik Vangberg: Spørsmålet om hvem som skal betale utgiftene er det viktigste av alt. Sekretariatet mener at det retfærdige er at samorganisationen utreder en halvpart. Men det mener jeg er galt. Særlig naar man har et saa milelangt distrikt som det jeg kjender til, nemlig Tromsø. Dertil kommer at samorganisationen ikke har midler til at tvinge ind betalingen fra fagforeningene i ret tid. Denne kongres bør ikke knæsætte den ordning man tidligere har hat. Jeg vil foreslaa at man forhøier kontingenten med 5 øre paa alle satser, saaledes at Landsorganisationen kan bære alle utgifter ved de faglige oplysningskontorer.

A. H. Arntsen: Drammens distrikt omfatter ialt over 70 foreninger. Hittil har 25 sluttet sig til. De faglige oplysningskontorer bør dog i fremtiden faa en mer fremskudt plass end de nu ofte har.

Harald Pedersen sluttet sig til Vangbergs uttalelser. Naar man har alene et eneste oplysningskontor i Nordland, saa forstaar man hvilket uhyre arbeide dette kontor har. Den økonomiske side spiller en ganske væsentlig rolle. De 700 organiserte i Bodø kan ikke alene magte at bære halvparten av et saadant kontors utgifter. Vi har forsøkt at utligne denne halvpart paa de omliggende distrikter. Enkelte har betalt, andre ikke. De har skrevet til sine fagforbund og forespurt om de er nødt til at betale denne kontingent. Enkelte fagforbund har svaret tilbake at saa ikke er tilfælde.

Karl Bjurstrøm: Oplysningskontorene har hittil ikke virket til sin hensigt; men det har jo ogsaa hittil været et eksperiment. Kontoret danner dog et udmerket bindeled mellem distriktets organisationer og Landsorganisationen. Sekretariatets indstilling er glædelig. Det kan dog kanskje være berettiget at man for Nordland gjør en undtagelse og betaler alle utgifter. Forholdene der er vanskeligere end paa andre kanter av landet.

Dullum: Det heter i instruksen for bestyreren at han skal være Landsorganisationens representant paa stedet. Det er ikke heldig. Man maa komme bort fra den instruks som nu gjælder.

Lian: Vi har ikke git bestyrerne noget paalæg, som har bragt

dem i strid med medlemmene. Hittil har vi ikke hat noget hus for centralkontoret her i byen; men det maa vi faa. Jeg er enig i at forholdene i Nordland er forskjellige fra andre steder, og jeg mener at det nye sekretariat bør faa bemyndigelse til at gi ekstrabidrag til agitationen her.

Adolf Olsen: Vi var allerede i 1917 klar over oplysningskontorenes betydningsfulde og vanskelige arbeide. Skal man magte at gjøre dette arbeide fuldt tilfredsstillende, kan man ikke samtidig være optat med at være ute paa agitationsreiser.

Strøm: Det koster penge at drive agitation i Nordland. Det er lange og besværlige veie. En hovedopgave for oplysningskontorerne maa være at drive agitation. Jeg har ialfald altid troet at det var den viktigste opgave.

Sakariassen: Det skulde ikke være nødvendig at diskutere nytten av disse kontorer saa langt organisationen er utviklet her i landet. Skylden for at det ikke har gaat bra hittil er de tilsluttede foreninger som ikke vil gi slip paa sin autoritet.

Svang: Hvis der som i Drammen er besluttet oplysningskontor, er man da pliktig til at være med og dele utgifterne?

Dirigenten: Ja.

Svang: Ja da vil jeg stemme for at Landsorganisationen helt bærer utgifterne.

Teigen replicerte til forskjellige talere og hævdet i likhet med Lian, at der fra sekretariatets side ikke var git noget spesielt paa-læg til bestyrerne. Det kan ikke reise sig nogen bestyrer i denne forsamling og paastaa det.

Ved voteringen vedtoges sekretariatets indstilling mot 2 stemmer.

Et forslag av Dullum om at Landsorganisationen skulde bære $\frac{2}{3}$ av utgifterne forkastedes med 106 mot 71 stemmer.

Kontingentspørsmålet.

Derefter behandledes lovenes paragraf 3: *Kontingenten*. Sekretariatet foreslog en forhøielse av 10 øre pr. maaned for heltbetalende og 7 øre for halvtbetalende, saaledes at kontingenten blev henholdsvis 50 og 25 øre pr. maaned. Herav avsættes 3 øre til Folkets hus fond.

Fra Trærarbeiderforbundet var indsendt forslag om, at kontingenten skulde sættes til 45 øre for heltbetalende og 20 øre for halvtbetalende pr. maaned, samt at 5 øre herav avsættes til Folkets hus fond.

Den nuværende kontingent er 40 øre for heltbetalende og 18 øre for halvtbetalende pr. maaned. Herav gaar 2 øre av de heltbetalendes kontingent til Folkets hus fond.

Volan foreslog en kontingent av 70 og 35 for henholdsvis helt- og halvtbetalende. Forutsætningen for denne forhøielse skulde være at streikeunderstøttelsen forhøiedes med 50 procent.

Lian: Sekretariatet har fundet 5 øre i forhøielse altfor litet og foreslaar derfor 10 øre. Naar man har foreslaat denne

lille forhøielse saa er det under forutsætning av at understøttelsen under konflikter bibeholdes som nu. Skal man forhøie streikebidraget maa ogsaa kontingenten yderligere forhøies. Man maa erindre, at vi nu har vedtat mange ting som forpligter os.

Hans Eriksen: Skal det lykkes at betale høiere understøttelse kan man bare si fra til medlemmerne, og det blir det samme om denne kontingent indbetales til Landsorganisationen eller til forbundene. Ser man paa regnskaperne saa har Arbeidsmandsforbundet faat 136 000 kroner mer end de har utbetalt. Jeg er selvsagt enig i, at vi skal støtte hinanden; men det bør dog være lidt forhold i det ogsaa til de øvrige organisationer. Jeg vil forøvrig paa det varmeste anbefale at Landsorganisationen sættes istand til at kunne drive en omfattende agitation og forøvrig magte sin administration.

H. Pettersen: Det gaar ikke an at tænke alene paa den kontingent som er til Landsorganisationen. Vi maa tænke paa kontingentspørsmålet i hele sin bredde for de enkelte medlemmer. Forholdet er da det at vi vanskelig kan gaa længes end det som sekretariatet foreslaar.

Kr. Aune: Jeg er enig med Landsorganisationens formand i det han sa i sin aapningstale, nemlig at kontingenten har hat en synkende tendens. Jeg hadde tænkt 60 og 30 øre i kontingent, uten at man dermed gik til forhøielse av understøttelsen. Jeg anser det imidlertid aldeles nødvendig, at 10 øre gaar til Oplysnings- og pressefondet. Tal. fremsatte forslag herom.

P. Aarøe: At den kontingent vi nu har er for liten derom tror jeg alle er enige. I 1916 hadde vi en samlet kontingentindtægt av 492 000 kr. og i utgift 799 000 kroner, altsaa underskud. I 1917 var tallene henholdsvis 341 697 og 200 000 kr. I 1918 hadde vi en inntægt av 400 000 kr. og en utgift av 278 000 kr., i 1919 var tallene henholdsvis 543 800 og 873 000. Altsaa atter igjen et tydelig underskud. Ved aarets utgang hadde vi en samlet formue paa alene 439 000 kr. — aldeles uforsvarlig for en organisation. Naar sekretariatet ikke har foreslaat en forhøielse av streikeunderstøttelsen saa er det fordi man fandt det riktigst at forbundene alene klarte det. Jeg finder imidlertid sekretariatets forslag for snaut og vil anbefale Aunes forslag.

Volan: Det er selvsagt ikke av hensyn til Arbeidsmandsforbundet at jeg foreslaar en høiere understøttelse under arbeidskonflikter. Det kan hende et enkelt aar at et forbund kan faa mer end indbetalt; men det er jo organisationens forutsætning at man skal støtte hverandre. Den understøttelse som nu gjælder har Landsorganisationen hat saa længe jeg kan erindre, og jeg finder det ikke da urimelig, at vi nu forhøier noget paa denne post. Er det nødvendig at gaa til 75 øre saa vil jeg foreslaa det.

A. E. Gundersen: Det er aldeles umulig at sætte op et streikebudget. Den mand som kan gjøre det er ikke født endnu. Om man faar kr. 10.50 eller kr. 7.00 betyr ikke noget. Vi har jo netop derfor maattet forsikre os paa anden maate, skandinavisk og internationalt. Jeg vil henstille til Volan at ta sit forslag tilbake.

Hans Aas foreslog: Høieste laanebeløb av Folkets hus fond til et hus er 10 000 kroner.

Henriksen: Jeg er med Aune i hans forslag til kontingent. Det bør forørig være forbundene som bærer den største utgift ved konflikter. Vi maa styrke Landsorganisationen og de forbund som finder understøttelsen for lav faar vedta større streikekontingent inden sine egne rækker.

Grytnæs: Det gjælder ikke i første række at yde størst mulig kontingent. Vi ser at voldgiftsretten griper ind og det vil kanskje oftere ske i fremtiden. Streikebidraget vil da spille mindre rolle. Sammenlagt har medlemmerne nu forøvrig en saa høi kontingent at vi ikke kan gaa videre end det sekretariatet foreslaar.

Hans Eriksen: Jeg hører ikke til dem som er ræd for at lægge paa kontingent, men naar vi skal foreslaa en høielse saa skal det ske direkte paa de medlemmer som er i streik. Forøvrig maa man være opmerksom paa at forbundene nu har en kontingent som løper til næste landsmøte. Disse vil vanskelig kunne gaa længer end hvad sekretariatet foreslaar.

Hans Aas: Den understøttelse som har været utbetalt gjennom Landsorganisationen har været et tegn paa fælleskapet. Det var en hjælp i tidligere tider, men er det ikke nu. Understøttelsen burde være forhøiet før. Imidlertid forstaar jeg Lian og Aarøe derhen at de ikke er uenige i en forhøielse av streikeunderstøttelsen. Jeg vil derfor anbefale Volans forslag paa det bedste.

Halvard Olsen: Kontingenten er altid et kildent spørsmål, og det kommer som oftest fra dem som taler om radikalisme. Kontingenten er imidlertid penge som er sat paa rente, og jeg vover at paastaa at medlemmerne har faat gode renter. Man kan ikke naar man taler om streikekassen trøste sig med voldgiftsretten, selv om de domme som vi hittil har havt har været heldige. Vi kan ikke derfor opretholde principet om voldgiftsrettens indgripen i arbeidskonflikter. Jeg skulde forøvrig gjerne se, at kongressen vilde gi det kommende sekretariat bemyndigelse til at utligne en ekstrakontingent av 50 øre i 1 aar. Det vilde gi Landsorganisationen 4 millioner kroner, og det vilde gi sekretariatet en ganske anden rygrad.

Lian: Det gaar ikke an at trygge sig til voldgiften. Det er tidligere foreslaat av Dalastøl at 20 øre skal gaa til det socialdemokratiske pressefond. Da maa man imidlertid ha en kontingent av 95 øre hvis Volans forslag blir vedtat. Jeg finder det imidlertid ganske unødig at avsætte saa mange penge til et formaal. Hvad Volans forslag angaar, har vi ikke den fulde oversigt derover. Jeg vil imidlertid gjerne anbefale Aunes forslag.

Egan talte for Aas' forslag om forhøielse av laanebidraget fra Folkets hus fond.

Strek blev sat.

Dalastøl: Jeg gaar ut fra, at samtlige repræsentanter er enig i pressens betydning og da mener jeg at et beløb som det jeg foreslaar bør man kunne avse til et saadant formaal. Det som vil komme ind paa denne maate blir ikke for meget. Skulde vi lægge

sammen alt det medlemmerne nu betaler rundt omkring i landet til dette formaal saa vilde man faa ganske andre betydelige beløb end hvad der blir tale om med denne faste kontingentavsætning.

Oscar Ruud: Jeg hører til dem, som altid har talt for høi kontingent. Jeg kan imidlertid ikke indse, at denne forhøielse av streikeunderstøttelsen har nogen betydning. Forbundene maa selv indrette sig med streikeunderstøttelse for øie. Det er derfor ingen grund for sekretariatet til at fravike sit forslag. Man har forøvrig adgang til at utligne ekstrakontingent ogsaa herefter. Landsorganisationen største opgave er at være fællesnævneren, at kunne trække op fremgangslinjerne.

Eggen: Denne kongres har ogsaa vedtat beslutninger som tilsier at der fra Landsorganisationens side skal drives et større oplysningsarbeide. Jeg vil derfor anbefale Aunes forslag.

Kalvaa: Erfaringen har vist, at en høi kontingent ikke holder medlemmene utenfor. Vi maa være klar over at naar vi har sittet her og vedtat en række forslag om vort fremtidige arbeide, maa vi ogsaa sætte Landsorganisationen istand til at klare utgiftene. Jeg vil ikke være med paa at anbefale Dalastøls forslag, men Volans. Det er dog en hjælp. Hvad ekstrakontingent angaar, saa er jeg mot den. Jeg vil heller ha en stor ordinær kontingent.

Andersen: Skal kontingenten paalægges for vort forbunds vedkommende er jeg ræd for, at mange medlemmer gaar ut. Vi har nemlig mange unge medlemmer i Matros- og Fyrboterunionen.

P. Aarøe: De organisationer er de sterkeste som har den største kontingent. Det er min opfatning. Hvad Folkets Hus' fond angaar, hadde vi i 1916 en indbetalt kontingent av ialt 16 700 kr. og 28 laaneandragender paa tilsammen 90 900 kr. I 1917 var tallene henholdsvis 18 000 og 53 000 kr. paa 16 laaneandragender. I 1918 20 700 og 14 laaneandragender paa tilsammen 51 500 kr. Skal vi derfor forhøie laanebeløpet, er det ikke tilstrækkelig at fordoble kontingenten. Da maa vi ha 5 øre til, og vi skulde da kunne indvilge 9 laaneandragender i aarets løp. Jeg anbefaler Aunes forslag.

Aune: Man styrker ikke fællesorganisationen ved at vedta Volans forslag. Den sak kan de enkelte forbund selv avgjøre.

Aas: Skal man faa istand bygning av Folkets Hus rundt i landet, maa man ogsaa faa større laanebeløp. 5 000 kroner er for litet nu. Det blir ingen større utgifter for organisationen ved mit forslag. Det blir bare en omlægning. Laanene bør desuten fortrinnsvis gives til nybygninger.

Strøm: Man maa være opmerksom paa at dette blir en stor kontingent. Medlemmene har desuten ikke bare sin fagforeningskontingent at betale.

Lian: Jeg vil henstille at man samler sig om Aunes forslag. *Kristiansen* anbefalte likeledes dette forslag.

Ved voteringen forkastedes Volans forslag, hvorpaa Aunes forslag vedtoges med stort flertal.

Dalastøls og Aas' forslag forkastedes.

Bevilgningssaker.

Valgkomiteen foreslog formands, næstformands og sekretærs løn sat til 12 000 kroner pr. aar for hver.

Dullum foreslog 10 000 kroner.

Harry Nilsen foreslog 9 000 kroner.

Ved voteringen forkastedes valgkomiteens forslag. *Dullums* forslag vedtoges med stort flertal.

Valgkomiteen foreslog:

«For de øvrige funksjonærer ved Landsorganisationens kontor fastsættes lønnen av sekretariatet.

Revisorene faar en godtgjørelse av 300 kroner pr. aar. Sekretariatets medlemmer bevilges 300 kr. pr. aar som diætgodtgjørelse. Godtgjørelsen for revisorene og sekretariatsmedlemmene for sidste kongresperiode forhøies fra 100 til 200 kr. pr. aar.

Sekretariatet faar bemyndigelse til at ansætte en sekretær spesielt til ivaretagelse av det statistiske arbeide.

Sekretariatet faar endvidere bemyndigelse til — om det skulde vise sig nødvendig eller ønskelig — at skille kassererstillingen ut fra sekretærens og oprette en egen kassererstilling. Den nye stilling besættes isaafald av sekretariatet.»

Forslaget vedtoges med stort flertal.

Valg.

Til formand indstillet valgkomiteen paa gjenvalg av *Ole O. Lian*.

Alfred M. Nilssen foreslog *Martin Tranmæl*.

Lian valgtes med stor majoritet.

Til næstformand indstillet valgkomiteen *Elias Volan*.

Dullum foreslog *Halvard Olsen*.

Jørgensen foreslog *Alfred Madsen*.

Rich. Hansen foreslog *Jens Teigen*.

Oscar Ruud foreslog *Tranmæl*.

Ved avstemningen valgtes *Elias Volan* med stor majoritet.

P. Aarøe gjenvalgtes med akklamation til sekretær.

Til sekretariatsmedlemmer indstillet komiteen:

Hans Aas, *A. Alberti*, *A. Bratvold*, *Oscar Nilsen*, *Halvard Olsen*, *Oskar Olsen*, *H. Pettersen*, *J. Teigen* og *Johs. M. P. Ødegaard*.

5 medlemmer foreslog *G. Sethil* istedenfor *Hans Aas*; 5 medlemmer foreslog *Ola Guldvaag* istedenfor *H. Pettersen*; 5 medlemmer foreslog *Knut Eng* istedenfor *Teigen*.

Endvidere foresloges *Rich. Hansen*, *O. Thoresen* og *A. E. Gundersen*.

Som optællingskomité opnævntes *Dullum*, *Hellebø*, *Harry Nilsen*, *Oksvik*, *Eggen* og *Arntsen*. Stemmesedlene blev derefter indsamlet og møtet hævet.

Lørdag 17. juli.

Ordstyrer: *Elias Volan.*

Fra valgkomiteen meddeltes resultatet av valget paa sekretariat. Valgt var:

Halvard Olsen, Jern- og Metalarbeiderforbundet, 273 stemmer, *Oskar Nilsen*, Matros- og Fyrbøterunionen, 253, *Johs. M. P. Ødegaard*, Arbeidsmandsforbundet, 249, *A. Bratvold*, Papirindustriarbeiderforbundet, 247, *Oskar Olsen*, Transportarbeiderforbundet, 244, *A. Alberti*, Jernbaneforbundet, 210, *H. Aas*, Bokbinderforbundet, 197 og *Knut Eng*, Møbelindustriarbeiderforbundet, 156.

Som det 12. medlem hadde *Gullvaag*, Malerforbundet, og *H. Pættersen*, Træarbeiderforbundet, hver 141, hvorfor der maatte foretages omvalg mellem dem.

Efter forslag av *Bratvold* besluttedes at la omvalget foregaa ved sedler.

Valgt blev *Gullvaag* med 141 stemmer. Dernæst hadde *Pettersen* 115.

Efter de valgte hadde *Teigen* 130, *Sethil* 114, *O. Thoresen* (Jernbaneforbundet) 46 og *Rich. Hansen* 41.

Organisationskomiteen.

Som medlemmer av denne indstilledes av valgkomiteen: *Rolf Haraldsson*, *Ole O. Lian*, *Halvard Olsen*, *Oskar Olsen*, *L. Rungstad*, *E. Sandberg*, *Aksel Schultz*, *Martin Tranmæl* og *Elias Volan*.

A. E. Gundersen fandt sammensætningen ensidig og foreslog *Alfr. M. Nilssen* istedenfor *Volan*.

Andersen foreslog *Anders Birkeland* istedenfor *Haraldsson*.

Dullum foreslog listen tilbakesendt komiteen.

Tranmæl: Der er ingen forbigaaelse gjort ved valgkomiteens forslag. Et mindretal paa 4 holdt paa *Alfred M. Nilssen*, og jeg vil stemme paa ham istedenfor *Schultz*. *Volan* er det nødvendig at ha med.

H. Evensen ønsket *Bratvold* valgt i *Volans* sted. To fra *Norsk Arbeidsmandsforbund* blev for meget.

Ragnv. Langva foreslog *Peder Ohna* fra *Fangst- og Fiskerforbundet*, under forutsætning av at listen blev tilbakesendt til ny behandling.

Hellebø anbefalte at stryke *Rungstad* og beholde baade *Volan* og *Nilssen*.

Thomas Jakobsen talte for valget av *Rolf Haraldsson*.

Ordstyreren: Komiteen finder at det er ingen idé at sende saken tilbake, medmindre kongressen beslutter at utvide organisationskomiteen.

Rich. Hansen hævdede at bare saadanne som var for de nye organisationsformer burde komme paa valg.

Rungstad tok avstand herfra.

Dullum krævet større repræsentation for distriktene. Han foreslog *Støstad* fra *Trondhjem* som nyt medlem.

Dalastøl kritiserte at der var tat med for mange funktionærer. Foreslog *Jørgensen*, *Bergen*.

Konrad Stensrud støttet *Birkelands* valg, som ønskedes av forbundet.

Efter yderligere bemerkninger av *Teigen*, *Oscar Nilsen* og *Grytnes* forkastedes *Dullums* forslag.

Resultatet av valget blev: *Halvard Olsen* med 281 stemmer, *Lian* 280, *Sandberg* 266, *Tranmæl* 257, *Oskar Olsen* 240, *Rungstad* 220, *Volan* 215, *Alfred M. Nilssen* 191 og *Birkeland* 175.

Dernæst hadde *Schultz* 174 og *Haraldsson* 99 stemmer.

Forslag som oversendes.

Spørsmålet om arbeidsledighets- og forsikringsvæsenet besluttet oversendt organisationskomiteen.

Formerforbundet hadde sendt ind en uttalelse, som blev vedtat paa dets landsmøte 1919, om at tariffer og faste arbeidsavtaler skulde avskaffes.

Ordstyreren foreslog ogsaa denne sak oversendt, for at den kunde sees i forbindelse med organisationsformene.

Aarøe hadde intet herimot.

Efter bemerkninger av *Eikefjord* blev oversendelse enstemmig besluttet.

Fagbladene. — Fribilletter.

Et indkommet forslag fra *Jern- og Metalarbeiderforbundets* afdeling i *Kristiansund* sigtende paa en uttalelse om fagbladenes nedlæggelse var ikke bifaldt av sekretariatet. Dettes uttalelse i saken blev tiltraadt av kongressen mot 1 stemme.

Fra en hel række organisationer var der kommet henstilling om at søke tanken om fribilletter for arbeidere under feriereiser realiseret. Der forelaa imidlertid intet forslag, og det vedtoges ikke at fatte nogen beslutning i saken.

Agitationen.

I anledning av et andragende indsendt til kongressen om støtte til *Norsk Skog- og Jordbruksarbeiderforbunds* agitativirksomhet uttalte sekretariatet:

«Sekretariatet er enig i at der bør drives et ihærdig agitativirksom og oplysningsarbeide. Men man er av den opfatning, at dette bedst kan ske ved at det kommende sekretariat, eventuelt repræsentantskap, faar bemyndigelse til at bevilge de fornødne midler. At kongressen bevilger beløp til de enkelte forbund uten at der foreligger nogen plan for agitationen er ikke betryggende. Det bør derfor

som hittil overlates sekretariatet at fatte beslutning om bidrag til agitation.»

Lian: Foruten andragendet fra landarbeidernes organisation er der indkommet en henvendelse i lignende retning fra Nordre Saltens Kredsparti og Ballangen Samorganisation. Med hensyn til agitationen nordpaa har partiet gaat igang med en motorbaat-turné, hvortil er avsat 5 000 kroner. Sekretariatet mener at vi bør støtte dette foretagende paa samme maate som partiet. Ved siden herav er der indkommet adskillige andre andragender om tilskud, men vi har utsat avgjørelsen av dem til kongressen fik anledning til at ta standpunkt. Jeg vil under behandlingen av denne sak opta forslag om at vi her beslutter, i likhet med hvad der sidst blev gjort, at bevilge 10 000 kroner til Det norske Arbeiderpartis agitation blandt fiskere og landarbeidere, gjældende for perioden.

O. Grytnes henstillet til det nye sekretariat at behandle eventuelle andragender fra Nordmør-distriktene med større velvilje end hittil.

Martin Liengen: For vort forbunds landsmøte ivaar forelaa forslag fra styret om ansættelse av en fast agitator, under forutsætning av et rummelig tilskud fra hovedorganisationen. Vort landsmøte indtok imidlertid en anden stilling, idet det tok skridtet helt ut og ansatte en mand med det samme. Som løn til denne agitator eller reisesekretær opførtes 6 000 kroner. Dette var altsaa en direkte utgift i agitationsøiemed *utover* hvad forbundet tidligere har hat, og som den økonomiske stilling er for os trønger vi al den støtte vi kan faa. Landsmøtet tok sin beslutning i tillid til at kongressen vilde stille sig forstaaelsesfuld overfor dette. Vi har naturligvis ingen grund til heller at betvile den gode vilje hos sekretariatet, men som jeg ser har det gjort en bemerkning til sit forelæg. At utarbeide en fast plan for agitationen paa forhaand er for vort forbund meget vanskelig for ikke at si umulig.

Taleren bebudet fremsættelse av forslag i saken.

Jakobsen, Aardal, henstillet at Nordfjord, Søndfjord og Sogn maatte komme i betraktning.

Lian: Jeg tror ikke kongressen kan gjøre noget andet end at vedta sekretariatets forslag. Man faar gi vort styre fuldmagt til at bevilge under hensyntagen til de stedlige forhold og den plan som foreligger, for derigjennem at sikre sig de bedst mulige resultater.

Grytnes foreslog: Det henstilles til sekretariatet at bevilge et tilstrækkelig beløp til agitationen for Kristianssund og nærmeste distrikt.

Liengen: Landarbeiderne staar i en særstilling hvor det gjælder agitationen. Uten støtte vil vore planer med hensyn til saavel det almindelige oplysningsarbeide som socialiseringspropagandaen ikke kunne række frem. Jeg skal dog bøie mig for de fremkomne utalelser og undlate at opta noget forslag.

Ved voteringen vedtoges sekretariatets forslag med formandens tillæggsforslag likesom ogsaa Grytnes' forslag.

Klassejustisen.

I det innsendte forslag fra Kristiania Samorganisation reistes krav om:

1. at klassejustisen indstilles og at de som er dømte for politiske forseelser frigives,
2. at forfølgelse og utvisning imot utenlandske politiske interesserte kamerater ophører og utvisningsordrene mot Albert Jensen, Alfred Kruse, Karl Greek og andre annulleres, og
3. at ytringsfriheten og asylretten blir respektert.

I motsatt fald — uttaltes det i forslaget — paalægges sekretariatet at proklamere generalstreik med utnyttelse av alle de organisatoriske kræfter Landsorganisationen raader over.

Lian: Sekretariatet er enig i protesten mot klassejustisen og de angrep paa ytringsfriheten, som er forekommet her i landet særlig under krigen. Jeg henstiller, at der vedtas en *uttalelse* i traad med det, som er uttrykt i forslaget, og at den gis følgende form:

«Kongressen uttaler sin harmfylde protest overfor de politiske domme, som i ly av verdenskrigssituationen er fældt i dette land med tængslinger og utvisninger av klassefæller for deres frimodige ytringer om samfundsforholdene.

Landsorganisationen vil i samarbeide med Det norske Arbeiderparti gaa til energiske foranstaltninger for at stanse denne skammelige trafik og vil i tilfælde ikke vike tilbake for at anvende hele sin organisationsmæssige kraft i kampen.»

Uttalelsen bifaldtes uten debat.

Videre vedtoges følgende uttalelse om

den finske hvite terror

etter en kort motivering av *Tranmæl*:

«Landsorganisationens kongres uttaler sin sympati og solidaritet for den kjæmpende finske arbeiderklasse og brændemerker paa det skarpeste den hvite terror og de kapitalistiske overgrep i Finland.»

Efter forslag av *Tranmæl* besluttedes likeledes at uttale kongressens dypeste harme over de oprørende forfølgelser og klasse-domme, som var overgaaet 12 medlemmer av industriarbeidernes organisation i Sidney, Australien, i 1916 med tilslutning til kravet om deres frigivelse.

Organisationen paa Spitsbergen.

Fra Tromsø faglige Samorganisation referertes følgende skrivelse:

«Masse møte sammenkaldt av Tromsø faglige Samorganisation 2. juni d. a. henstiller til Den faglige Landsorganisation iaar at fatte beslutning, bindende for alle Landsorganisationens medlemmer, om at respektere enhver blokade som blir iverksat av organiserte arbeidere i Spitsbergen syndikalistiske Federation og Spitsbergen Arbeiderforbund paa Spitsbergen og Bjørneøen, for at fremme arbeidernes

krav og saa godt som det er mulig støtte disse arbeidere i deres kamp.»

Jacob Eikefjord foreslog en uttalelse i følgende form:

«Kongressen erklærer sig enig i sekretariatets beslutning om, at Norsk Arbeidsmandsforbund overtar organiseringen paa Spitsbergen. Det vil si at arbeiderne paa Spitsbergen selv faar avgjøre om de ønsker at tilslutte sig Landsorganisationen i Norge.

Blokade og konflikter, som iverksettes av andre organisationer, bør understøttes, men først efter at hvert enkelt tilfælde er forelagt og behandlet paa organisationsmessig maate.»

Taleren vilde karakterisere som de reneste røverhistorier, hvad der var uttalt i «Alarm» og »Revolt», om at Arbeidsmandsforbundet stod i forstaaelse med arbeidskjøperne paa Spitsbergen.

Fr. Strøm anbefalte forslaget, som imøtekom det krav, som Tromsø faglige Samorganisation stillet til de organiserte arbeidere. Folkene deroppe hadde krav paa vor solidariske støtte.

Alfred M. Nilssen: Jeg er enig i den karakteristik, som nedrakingstrafiken har faat. Jeg har selv været sterkt utsat for den. Dog vil jeg gjøre opmerksom paa, at denne kongres gjennom visse beslutninger har skapt det moralske grundlag under syndikalisternes agitation og git *sterkere* grund for dannelse av særorganisationer indenfor Landsorganisationen, end der hittil har været. Det vil ogsaa ha indflydelse paa *min* stilling, idet jeg ikke kommer i den kampstilling til dem som før, men maa indta en mer passiv holdning.

Eikefjords forslag blev vedtat enstemmig.

Jørpeland konflikten.

Der oplæstes en skrivelse fra Jørpeland faglige Samorganisation med andragende om, at der maatte bli ydet understøttelse av Landsorganisationen til tre medlemmer av Formerforbundet, som var blit arbeidsledige, efter at konflikten, der fulgte paa 21. juli 1919, var blit hævet som følge av den faldne arbeidsrettsdom.

Ordstyreren mente, at denne sak maatte forbundsbehandles. Det burde overlates til sekretariatet at undersøke den nærmere i samraad med vedkommende forbund.

Teigen fandt, at man ikke kunde hefte kongressens tid med bagateller av den art.

H. Evensen, Skien, henstillet til sekretariatet at la affæren nøiere undersøke.

Ordstyreren: Det er givet, at sekretariatet vil gjøre dette, men at kongressen kan gaa nærmere ind i saken er en umulighet.

Kalvaa var enig i, at der ikke kunne fattes nogen beslutning i saken her, men han vilde samtidig si, at naar der utgaar en parole fra Landsorganisationen som den, der utgik den 21. juli, skal ogsaa de medlemmer, som efterkommer parolen, vite og føle, at de har hele organisationen bak sig i dette. Det burde ikke ske oftere, at man lot medlemmerne *alene* ta følgerne.

Ludv. Johansen (formand i Formerforbundet) fandt det heller ikke nødvendig for kongressen at fatte nogen beslutning.

Halvard Olsen fandt det ikke gjørlig for nogen her at sætte sig ind i sakens detaljer og paa grundlag derav gjøre sig op en begrundet mening. Han var enig i at la skrivelsen gaa over til sekretariatet.

Gustav Veis fremsatte følgende forslag:

«Kongressen henstiller til sekretariatet at der ydes understøttelse til de arbeidere, som er blit trakassert paa grund av 21. juli-streiken.»

Kalvaa foreslog:

«Kongressen uttaler sin sympati for alle de, som er blit trakassert, fordi de efterkom organisationens anmodning av 21. juli, og at ingen maa lide noget økonomisk tap derved.»

Efter uttalelser av *Lian*, *Søren Sørensen*, *Norheim* og *Hellebø* vedtoges med stort flertal et forslag av *Evensen* om at saken blev oversendt sekretariatet.

Arbeidstiden i den elektrokemiske industri.

Dalastøl bragte paa bane spørsmålet om nedsættelsen av arbeidstiden i den elektrokemiske industri til 42 timer, hvorom der gjennem en nedsat komité var ført forhandlinger med Arbeidsgiverforeningen. Han ønsket at vite, hvor langt disse forhandlinger var skredet frem.

Bratvold ga en længere redegjørelse, hvorav fremgik, at komiteen hadde avsluttet sit arbeide, da det var ugjørlig at faa arbeidsgiverne med paa reelle forhandlinger om dette spørmaal.

Videre hadde *Teigen* ordet til en opplysning overfor interpellanten.

Dines Jensens pension.

Efter forslag av *Aarøe* blev Dines Jensens pension av Landsorganisationen forhøiet fra 600 til 1200 kroner pr. aar.

Voldgiftsloven. — En interpellation.

Lian meddelte, at nogen mundtlig beretning for første halvaar av 1920 ikke kunde avgives, ialfald ikke før i eftermiddagsmøtet.

I forbindelse med beretningen hadde *Hellebø* fremsat følgende forespørsel:

«1. Har der været gjort noget, og hvilke midler er anvendt av sekretariatet og de interesserte forbund for at avverge voldgiftslovens anvendelse i aarets tariffbevægelser?»

2. Hvilken stilling vil kongressen indta overfor den nu faldne voldgiftsdom i bygningsindustrien?»

Lian: Vi har tat det standpunkt, som tidligere er fastslaat ved kongressens beslutning, som gik ut paa at negte at delta i voldgiftsrettens sammensætning, men saaledes at om en domstol blev nedsat til at dømme i arbeidstvister skulde vi møte op og forsvare arbeidernes sak. Videre gik beslutningen ut paa, at hvis interesser,

som var vitale for arbeiderne, *led* ved voldgiftsrettens avgjørelser, skulde det tages under overveielse at gaa til foranstaltninger, som kunde nøytralisere virkningen herav. Denne linje har sekretariatet fulgt. I Stortinget stemte arbeidernes representanter *mot* at gi den midlertidige lov forlænget gyldighet, og den nedsatte voldgiftsret har saaledes ikke vi noget ansvar for. Nogen forestillinger er ikke hittil kommet fra grupper, for hvem dom har været avsagt, og som kunde ha foranlediget beslutninger fra organisationens side. Aarets voldgiftskjendelser bragte ialfald én stor fordel, idet vi fik gjen-nemført kravet om to ukers ferie. Dette maa siges at være en *varig* fordel, som dertil ogsaa vil komme de øvrige arbeidere tilgode, som skal ha sine tariffer revidert.

Tranmæl: Saken har mange sider, og der kunde være grund til at ta den op til nøiere belysning. Det synes som om der ikke føres den kamp mot loven, som man kunde ønske. Men kongressen er i opløsning, og det er vanskelig nu at gi spørsmålene nogen indgaaende behandling.

Kongressen har før tat principielt standpunkt mot loven, men det *maa* kræves, at der fra organisationens side gjøres mer for at faa dette princip hævdet tydelig og greit. I Stortinget har Arne Magnussen *bedt* om voldgift for en enkelt gruppe! Der er ogsaa grund til at hefte sig ved det makverk av en lov, som Klingenberg har levert gjennom sit forslag om «arbeiderutvalg». Men saken fortjener ogsaa at bli tat op og debattert inden forbundene og de øvrige sammenslutninger. Der maa indenfor den norske arbeiderklasse skapes en ganske anden *kampstemning* end idag. Den slaphet vi møter er meget en følge av konjunktorene. Men en kraftigere opinion maa nu reises.

Hellebø: Ute i distriktene gik man først og ventet paa at riksmæglingsmanden engang skulde bli færdig. Nu har medlemmene gaat taalmodig to og en halv maaned og ventet. Og hvad er resultatet? *Et slag i ansigtet* er resultatet for bygningsarbeiderne. Det skulde være besynderlig, om ikke denne kongres, som er den høieste myndighet for 150 000 organiserte arbeidere, kunde gi en uttalelse, som indeholdt en kraftig pekepind for sine medlemmer.

Jeg er ikke tilfreds med det svar som er git. Det er sandt at kongressen er i oppløsningstilstand, men den faar dog ha tid til at ta stilling til *saa* viktige spørsmåal som arbeidernes livsinteressser.

Høgset spurte, hvorfor bergverkstariffene var kommet sidst paa listen av dem, som skulde behandles.

Bratvold trodde, at hovedorganisationene maatte foregaa med et bedre eksempel, hvis der skulde kunne skapes en opinion mot voldgiften. Han hævdet, at det var indholdet av voldgiftsrettens domme *i og for sig* som kom til at bli det avgjørende for medlemmene i spørsmålet for eller imot.

Alfred M. Nilssen: Der findes medlemmer av organisationen, og sekretariatsmedlemmer til og med, som paa ansvarlig sted er fremkommet med uttalelser, som kunde gi tilkjende at den voldgift vi nu har faat i realiteten er en *frivillig* voldgift — nemlig paa

grund av spørsmålet om bedriftsraadene. Det skulde være interessant at vite, hvad som er det faktiske forhold. Hvad opinionen angaar, synes det som om medlemmene er nærmest *begeistret* for voldgiften. Og da er det vanskelig for dem, som sitter i organisationsledelsen at indta den aggressive holdning, som vi skulde indta.

J. Eikefjord: I sekretariatet var der enighet om, at de tre industrier, som er landsomfattende, nemlig jern- og bygningsindustrien samt bergverkerne, burde tages først samt i den orden som er nævnt. At voldgiftsretten ikke tok vort ønske tilfølge, er beklagelig, men det er vel neppe heldig at opponere mot det heller.

A. Kalvaa: Da jeg læste at noget skulde *utskilles* fra rettens kompetanse, fik jeg øieblikkelig forstaaelsen av at dette maatte være skedd med organisationens billigelse. Om det var saa eller ei skal jeg ikke uttale mig om. Ihvertfald var det en *feil*. Og den feil faar vi bøte for i adskillige aar fremover. Jeg spaar at de domme, som vi faar nu i arbeidstvister, blir daarligere og daarligere, og det er likesaa sikkert at voldgiften vil sinke arbeidernes fremgang baade i dette aar og senerehen.

Lian: Der er ikke tvil om, hvor vi staar overfor voldgiftsprincippet. Inden ledelsen er der heller ingen delte meninger derom. Jeg tror forøvrig, at loven ikke blir fornyet iaar. Høire og dets regjering er ærgerlig over, at vi har voldgift iaar — Arbeidsgiverforeningen likesaa. De har faat det i sig nu, at de har mistet lyst paa den for sit vedkommende. Jeg tror vi kunde ha streiket i hele sommer for at opnaa de 14 dages ferie. De som har været med ved forhandlingene, som gik forut, vil vite hvilken jernmur der har staat mot indrømmelsen av *ferier overhodet*. Jeg ser det slik, at det vilde ha kostet os en ganske langvarig kamp at faa gjennomført 14 dages ferie aaret efter at vi hadde faat en uke — og resultatet turde ha været tvilsomt nok. Om man ræsonnerer paa den maate behøver man derfor ikke anerkjende voldgiften som *princip*. Gaar det daarligere og daarligere, som Kalvaa sa, tror jeg nok, at arbeiderne vil opponere; det blir vist ingen fare med det. At de skulde lægge sig til at sove paa det som er vundet tror jeg heller ikke der er nogen fare for. Jeg er enig med Tranmæl i, at der maa drives kamp *mot* den tvungne voldgift, og jeg har den tro, at ved utløpet av loven vil den ikke bli fornyet. Det er ialfald *min* opfatning av det nuværende stortings syn paa det spørsmål.

Ingen fler forlangte ordet, og debatten erklært avsluttet.]

Suppleanter til sekretariatet.

Valgkomiteen indstillet følgende: Alfr. M. Nilssen, Alfred Melgaard, Gunnar Sethil, Axel Schultz, A. M. Haugen, B. Haakestad, Johan Nygaard og Johan Andersen (Jernbaneforbundet).

Teigen foreslog H. Pettersen som første varamand i stedet for Nilssen.

Tranmæl forsvarte indstillingen.

Der besluttedes foretat særskilt valg paa de tre første.

Som 1. suppleant valgtes *Nilssen* med stort flertal. Nr. 2 blev *Alfred Melgaard* og 3 *Gunnar Sethil*, begge enstemmig.

Bay foreslog Johan Nygaard som 4. suppleant.

Valgt blev: 4. suppleant *Axel Schultz*, 5. *A. M. Haugen*, 6. *B. Haakestad*, 7. *J. Nygaard*, 8. *Johan Andersen*.

Som *revisorer* valgtes Arnt Aamot, N. Mittet og Tobias Olsen, idet Dines Jensen traadte ut efter eget ønske. Varamænd: A. Øie, L. Rungstad og O. Sporpind.

Det besluttedes at lovene skulde træde i kraft fra 1. oktbr. 1920.

Kongressens avslutning.

Edv. Johansson, Stockholm, takket paa de fremmede gjesters vegne for gjestfriheten og for de mange beviser paa godt kameratskap, som var utvist under denne ukes samvær. Vi som møter fra landsorganisationene i de øvrige skandinaviske land nærer — sa han — det haab, at hvordan de forskjellige organisationer end lægger arbeidet an, skal det bli mulig i samdrægtighet og forstaelse at fremme vore økonomiske, sociale og politiske krav. Han frembar en særskilt tak fra den finske repræsentant for den uttalelse kongressen hadde vedtat om sympati og solidaritet med de finske arbeidere. Talen hilstes med et leve samholdet mellem Nordens arbeidere.

Derefter tok *Lian* ordet:

Tiden er kommet, da vort arbeide paa denne kongres er tilendebragt og vi skal skilles efter disse dages samvær for atter at ta fat paa det daglige stræv. Jeg vil i den anledning faa lov at rette en hjertelig tak til kongressen for den tillid som er vist mig og min kamerat i sekretariatet ved at den har gjenvalgt os til disse viktige stillinger. Vi er fuldt klar over, at det ikke altid strækker til, det som man evner at gjøre paa denne plads, men *det* vet vi dog, at vi gjør, hvad vi formaar for at fremme det arbeide, som er vort livs glæde, og som vi er sat til at vareta. Likeledes vil jeg rette en hjertelig tak til de medlemmer av sekretariatet, som nu gaar ut, og som det for fleres vedkommende har været et langt samarbeide med. Jeg vil ogsaa uttale haabet om, at samarbeidet i det *nye* sekretariat, som har faat sig saa mange og store opgaver forelagt til løsning, kan komme til at præges av det samme gode forhold, som har været tilstede i det gamle.

Der er fattet viktige beslutninger — jeg nævner beslutningen om sosialisering og bedriftsraad; de vil komme til at lægge beslag paa organisationens arbeidskraft i en grad, som tør bli sterkere og større end selv den kamp vi har maattet føre for at faa organisationen anerkjent av arbeidsgiverne og paa arbeidsplassen. En hundreaarig tradition skal brytes; det er den *hellige eiendomsret*, som vort angrep skal rettes mot. De reaktionære samfundsmagter vil reise sig til strid mot arbeiderklassens vilje her, men kan vi arbeide i samdrægtighet ut fra de grundsætninger, som denne kon-

gres har slaat fast, da skal vi næste gang vi møtes ogsaa se *fremskridt* av vort arbeide.

Idet jeg takker for samværet ber jeg dere ta med hjem til kameratene rundt om i vort vidtstrakte land en hilsen fra sekretariatet og fra kongressen — en hilsen med forsikringen om, at der skal bli gjort, hvad gjøres kan for at fremme de store spørsmåal, som nu er reist. Et «Leve» for vor bevægelse og for et heldig utfald av de beslutninger kongressen her har fattet!

Talen fulgtes av kraftige hurraer.

Derpaa frembar *Andr. Juell* en hilsen fra Norges kooperative Landsforening. Han mindet om, at det iaar var 10 aar siden at Landsorganisationens kongres hadde vedtat den første uttalelse med tilslutning til den kooperative organisation. I denne tid var kooperatørenes sammenslutning vokset fra 66 avdelinger med 15 000 medlemmer til 370 avdelinger med et medlemstal av ca. 80 000. Samtidig var den økonomiske virksomhet øket saa sterkt, at den fra 1 million i 1910 vilde dreie sig om 18 à 20 millioner i indeværende aar. Tal. trodde med trygghet at kunne si, at dette resultat av ti aars virksomhet for en del skyldtes det arbeide, som var nedlagt av arbeidernes fagorganisation for at vække forstaaelsen blandt arbeiderne av deres organisationspligt som *forbrukere*. Han uttalte haabet om, at det fremtidige arbeide maatte bli til gagn for smaa-kaarsfolkets sak her i landet.

Volan rettet paa kongressens vegne en tak til de utenlandske gjester og øvrige indbudne og bad dem bringe til organisationene i sine hjemland en hilsen fra Arbeidernes faglige Landsorganisation. Spesielt vilde han anmode den finske repræsentant om at bringe en broderhilsen hjem med forsikringen om, at *hele den norske arbeiderklasse brænder i haabet og ønsket om, at de finske arbeidere maa evne at kaste av sig den hvite terror i Finland.* (Bifald.)

Chr. H. Knudsen: Jeg tør forsikre, at Det norske Arbeiderparti, som jo i de sidste par aar har søkt at gaa i spidsen, hvor det gjælder at optrække linjene for vor fremmarsj, bare vil føle glæde og tilfredshet over, hvad der er besluttet paa denne faglige kongres. Ti det er git, at den politiske organisation som saadan alene ikke vil kunne evne at sætte ut i livet de vigtige beslutninger som er fattet paa dens landsmøter, det er en umulighet; fagorganisationen maa her bli med fuldt og helt, før en virkelig indsats kan gjøres. Det er en glæde spesielt for mig som gammel mand i organisationen at være vidne til, hvad der her er besluttet, men det vil ogsaa vække glæde ut over det hele parti, at denne kongres som *efter en snor* har fattet beslutninger, som alle peker hen mot maalet og veien frem til det socialistiske samfund. Det som staar tilbake er naturligvis først og fornemmelig at kunne saa at si *levendegjøre disse beslutninger hos fagorganisationens hele styrke overalt.* Men jeg tror, og jeg haaber, at alle som har været her ogsaa vil være besjælet av socialismens herlige idé, slik at de vil mægtig bidrage sit til at levendegjøre den blandt medlemmene; ja, jeg er overbevist om, at saa vil ske, og *sker* det, da kan det ikke vare saa

længe — i de bevægede tider hvori vi nu lever — før ogsaa vort land vil betræde den vei, som er anvist av de russiske arbeidere, til gjennomførelsen av bedre samfundstilstande. — Denne kongres er vel en av de viktigste som fagorganisationen nogen gang har holdt, og det er klart, at efter *denne* kongres vil der ikke inden fagbevægelsen kunne være nogensomhelst anden retning end den, som her er fastslaat. Jeg vil haabe, at man vil komme til at staa som en enhet, indad som utadtil. Fra arbeidsgivernes side som fra den borgerlige stat vil enhver tænkelig hindring bli søkt lagt i veien, men disse hindringer føler jeg mig overbevist om at fagorganisationen vil *magte at slaa ned*, saafremt den optræder som en enhet i kampen. Jeg bringer herved partiets tak for de sterke beslutninger, som er fattet, og ønsker lykke til med gjennomførelsen av dem utover bygd og by.

Lian takket Knudsen paa samtliges vegne for de ord, han hadde uttalt. De vilde sikkert bidra til at staalsætte os alle i den kamp, som *han* hadde været den første til at reise. Tal. vilde ved denne anledning be alle repræsentanter huske paa at arbeide for «*Chr. H. Knudsens fond for socialistisk opplysningsarbeide*», som netop var indstiftet av hovedorganisationene, og hvorom nærmere meddelelse snart vilde utgaa til foreningene. Han meddelte under bifald, at Knudsen selv hadde været den første til at yde *sit* til dette, idet han hadde skjænket fondet 1000 kroner fra starten av.

Et «Leve Knudsen» efterfulgtes av Internationalen, og ordstyreren erklærte *Landsorganisationens 9. ordinære kongres for endt.*

Kongressens beslutninger.

Socialiseringen.

Kongressen hævder, at kampen for socialiseringen nu maa være den hovedopgave som hele arbeiderbevægelsen samles om, og uttaler sin fulde tilslutning til socialiseringskomiteens forslag, saalydende:

«Socialiseringens formaal er at ophæve kapitalistklassens særfordele og dens herredømme over det økonomiske liv, og organisere produktionen, omsætningen og fordelingen av de økonomiske goder efter samfundets behov. De produktive kræfter maa økes. Arbeidskraft, raastoffer og tekniske hjælpemidler maa planmæssig anvendes i det hele folks interesse.

Der organiseres bedriftsraad, distriktsraad og brancheraad med et landsraad, som faar den øverste ledelse av og kontrol over næringslivet, saaledes at saavel sakkundigheten som producenternes og forbrukernes interesser kommer til sin ret.

Den private kapital inddrages ved progressiv formues- og indtægtsskat, begrænsning av kapitalens utbytte og indskrænkning av arveretten. Undtat for inddragning er de bedrifts- og behovsmidler, som det socialistiske samfund stiller til den enkeltes raadighet. Overføring av produktionsmidlene til samfundseie kan da foregaa mot utløsning, idet utgiftene derved fordeles paa den samlede kapitalistklasse.

De funktioner og virksomheter socialiseres først, som har størst samfundsmæssig betydning og sikrer den bedst mulige kontrol over næringslivet. I første række bør derfor socialiseringen omfatte de væsentlige økonomiske funktioner, som kapitalforsyningen (bank- og forsikringsvæsenet), kraftforsyningen, raastofforsyningen og livsmiddelforsyningen samt de virksomheter forøvrig hvor arbeidet foregaa i fællesskap.

Løsningen av socialiseringsspørsmålet er en forutsætning for socialismens gjennomførelse. En fuldstændig socialisering kan først ventes gjennomført, naar arbeiderklassens magtstilling i samfundet blir saa sterk, at kapitalistklassens motstand kan brytes.»

Bedriftsraadene.

Kongressen slutter sig til de av fælleskomiteen utarbeidede regler for bedriftsraadene.

Dog maa der indtil videre kunne foretages den tillem্পning som i hver industri er nødvendig for at faa raadene etablert.

Kongressen uttaler, at det er av den største vigtighet for den endelige socialisering og dens planmæssige gjennomførelse, at arbeiderne gjennom bedriftsraadene rykker ind som medbestemmende part i bedriftens ledelse og at der skapes et landsomfattende raadssystem for industrien.

Kongressen opfordrer derfor de fagorganiserte arbeidere til at ta denne sak op til realisation paa hvert arbeidssted, likesom fagorganisationen allerede har optat kravet om bedriftsraadene over Arbeidsgiverforeningen og vil kjæmpe for dets gjennomførelse paa samme tid som den samlede arbeiderbevægelse kjæmper for den samfundsmæssige anerkjendelse av systemet.

Kongressen paalægger sekretariatet at iverksætte et planmæssig oplysningsarbeide om hvorledes bedriftsraadene skal oprettes og om deres arbeide ved kurser, foredragsserier, utgivelse av brosjyrer og veiledning ved utsendte tillidsmænd, likesom sekretariatet faar i opdrag at sammenkalde repræsentanter for de nystiftede bedriftsraad til konferanse saasnt det er mulig, før at faa dannet et særlig centralraad for bedriftsraadene med centralkontor under organisationens ledelse.

Raadssystemet og masseaktionen.

Kongressen uttaler sin tilslutning til socialiseringskomiteens flertalsindstilling og Arbeiderpartiets stilling til raadssystemet og masseaktionen.

Organisationsformene.

I.

Kongressen uttaler sin tilslutning til det bærende princip i Kristiania Samorganisations forslag til omlægning av organisationsformene.

Saken sendes forbundene i utrede stand til behandling og uttalelse, hvorefter den optages til endelig avgjørelse paa næste kongres.

Forbundenes uttalelse maa være sekretariatet ihænde senest 1. oktober 1922.

Kongressen vælger en komité paa 9 medlemmer som faar i opdrag at utrede spørsmålet.

II.

Da en ensartet industrivis organisation er nødvendig for at vareta arbeiderne's interesser saavel under lønskampe som i andre organisationsforhold, paalægges det saavel forbundene som foreningene at ordne organisationsforholdene i overensstemmelse hermed.

Ved de bedrifter, hvor en enkelt industri er dominerende, skal arbeiderne tilhøre den fagforening og det forbund som repræsenterer det overveiende antal av vedkommende industris arbeidere.

Hvor ikke hel industrivis organisation kan etableres, maa samarbeidet mellom foreningene og forbundene ved lønskampe og andre fællesspørsmaal videre utvikles.

Twistigheter inden organisationen, som maatte opstaa ved overgangen til den industrivise organisation, kan indbringes for Landsorganisationens repræsentantskap til avgjørelse.

III.

Kongressen uttaler, at bygningsarbeiderne bør slutte sig sammen i ett forbund.

Lovforandringer.

Tilføielse til § 1: I forstaaelse med andre klassekamporganisationer at arbeide for produksjonsmidlenes socialisering paa grundlag av bedriftsorganer.

§ 2, punkt 4, 5 og 6 (nyt punkt):

4. Kvinder, lærlinger, hjelpearbeidere, der i sine organisationer betaler lavere kontingent end den vanlige, kan betragtes som halvtbetalende medlemmer med rettigheter i forhold hertil.

I Landsorganisationen kan kun de mandlige medlemmer regnes som halvtbetalende, hvis vanlige gjennemsnittlige løn er under kr. 6.00 pr. dag.

Landarbeiderorganisationer har dog adgang til at tilslutte sig Landsorganisationen som halvtbetalende for alle sine medlemmer.

5. De tilsluttede organisationer maa ha en fast løpende kontingent til streikefond, der mindst utgjør kr. 20.00 pr. medlem og aar for helt- og kr. 10.00

for halvtbetalende. Streikefondet maa ikke anvendes til andre øiemed end de med konflikter forbundne udgifter.

6. Medlemmer som arbejder indenfor de tilsluttede organisationers omraader og som overflyttes fra den ene organisation til den anden, erhoder straks ved overflytningen fulde rettigheder efter følgende regler:

- a) Medlemmer som overflyttes fra en organisation til en anden maa for at bli overflyttet ha sin medlemsbok i orden og frameldt. Ved saadan overflytning betales ingen indskrivning, men kun medlemsbokens kostende.
- b) Medlemmer som i henhold til disse bestemmelser overflyttes, er straks fuldt berettiget i de kasser som motsvarer de kasser som er oprettet i det forbund vedkommende overflyttes fra. I saadanne kasser beregnes rettighederne fra den tid vedkommende sidst er indtraadt i en organisation tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisation. Forsaa-vidt det forbund vedkommende overflyttes til har andre kasser, maa rettigheder i disse oparbejdes efter vedkommende kasses love.
- c) Disse regler gjælder kun for overflytning av enkelte medlemmer.

§ 3. *Kontingenten* sattes til 60 øre pr. maaned for heltbetalende og 30 øre pr maaned for halvtbetalende medlemmer. Herav gaar 5 øre til Folkets Hus fond.

Høieste laanebeløp av Folkets Hus fond sattes til 10 000 kroner.

§ 4. *Lokale samorganisationer.* I hvert distrikt, større bygd eller by med nærmeste opland, skal de foreninger som tilhører Landsorganisationen danne en faglig lokal samorganisation. Dens formaal er at lede det stedlige agitations- og oplysningsarbeide, bistaa ved konflikter, forestaa ledelsen av faglige oplysningskontorer, og forøvrig ta sig av de anliggender som er av interesse for arbeiderklassen.

De foreninger som staar tilsluttet samorganisationen skal holde denne underrettet om lønsbevægelser, arbeidsforhold og alt som kan være av interesse for det stedlige samarbeide.

Forbund og Landsorganisationen skal ved alle større lønskonflikter, naar det er tid til det, gi samorganisationen underretning om stillingen, saa den kan uttale sig før der træffes en avgjørelse. Samorganisationene kan efter anmodning av avdelinger, forbund eller Landsorganisationen lede lokale konflikter.

Til samorganisationen yder hver tilsluttet forening en bestemt kontingent, som bestemmes av samorganisationen. Deres love maa ikke stride mot Landsorganisationens love og beslutninger.

Beretning om virksomheten sendes hvert aar til sekretariatet.

§ 5. *Kongressen.*

2. Ved kongressen repræsenteres de tilsluttede organisationer saaledes: Forbund har ret til at vælge 1 repræsentant for hvert fylt 500-tal medlemmer, dog mindst 1.

De lokale samorganisationer har ret til distriktvis repræsentation, hvor hvert fylke samt hver av byene Kristiania, Bergen, Trondhjem og Stavanger danner et distrikt. Hvert distrikt har ret til 1 repræsentant for hvert paa-begyndt 2000 tal medlemmer, dog ikke over 10.

Valget av repræsentanter til kongressen skal foregaa under medlemmenes direkte medvirking og efterat sakene er forelagt medlemmene.

Reisøutgiftene til kongressen for samorganisationenes repræsentanter betales av Landsorganisationen.

9. Kongressen vælger sekretariat, bestaaende av 12 medlemmer, der alle skal være bosat i Kristiania og saavidt mulig tilhøre forskjellige hovedfag. Der maa ikke vælges mere end 2 fra hvert forbund og 1 fra enkeltforeningene tilsammen.

Endvidere vælges 8 suppleanter og 3 revisorer med suppleanter.

Formand, næstformand og sekretær vælges særskilt og maa opnaa absolut flertal. I motsat fald foretages omvalg mellem de 2 som opnaadde de fleste stemmer.

10. Hvis formanden, næstformanden eller sekretæren fratrær før funktionstiden er omme, kan repræsentantskapet foreta suppleringsvalg, der gjælder til første kongres.

De nye love trær ikraft 1. oktober 1920.

Pressefondet.

Kongressen gav sin tilslutning til de av Arbeiderpartiets landsmøte 1920 vedtagne statutter for «Arbeiderpartiets Pressefond», saalydende:

1. Det norske Arbeiderpartis pressefond har til opgave:
 - a) at yde og formidle laan til anerkjendte partiaviser og partiets trykkeriforetager.
 - b) at formidle indkjøp av papir, maskiner, materiel m. v. til partiets presse- og trykkeriforetager.
 - c) at føre kontrol med regnskabsførselen og utarbeide driftsstatistik.
 - d) at ha den økonomiske ledelse av Det socialdemokratiske Pressekontor.
2. Fondets midler skal skaffes tilveie ved:
 - a) at de enkelte partiforeninger hvert aar yder et fast bidrag pr. medlem. Bidragets størrelse fastsættes av partiets landsmøter.
 - b) at partiets blad- og trykkeriforetager efter landsstyrets nærmere bestemmelse tilpligtes aarlig at indbetale til fondet en nærmere fastsat andel av hvert aars driftsoverskud.
 - c) tilskud fra Arbeidernes faglige Landsorganisation og de forskjellige fagforbund.
3. Fondets midler indestaar i bank. Ansøking om laan av fondet indsendes av vedkommende blad- eller trykkeriforetagerens styre og partiorganisation. For laanebeløpet svares 5 pct. rente og 5 pct. avdrag.
4. Fondet ledes av et styre bestaaende av 5 medlemmer, 2 valgt av partiets centralstyre, 2 av Arbeidernes faglige Landsorganisations sekretariat og 1 av fondets repræsentantskap. Styret vælger selv sin formand. Styrets medlemmer maa være bosat i eller ved Kristiania.
5. Fondets repræsentantskap dannes av 5 medlemmer valgt av landsstyret for Det norske Arbeiderparti og 5 medlemmer valgt av Arbeidernes faglige Landsorganisations repræsentantskap. Repræsentantskapet vælger selv sin formand. Møte i repræsentantskapet avholdes en gang aarlig, eller naar styret finder det nødvendig. Styret deltar i repræsentantskapets møter, men uten stemme. Partipressens forretningsførere kån indkaldes til særskilte konferanse-møter.
6. Partiets avis- og trykkeriforetager skal fortrinnsvis foreta sine indkjøp av papir, maskiner, materiel m. v. gjennom Pressefondets kontor.
7. Partiets avis- og trykkeriforetager avgir minst en gang aarlig beretning til Pressefondets kontor over foretagendets økonomiske stilling (regnskap, budget, status).
8. Pressefondets styre ansætter efter offentlig konkurranse en disponent for fondets kontor og likeledes den nødvendige kontorhjælp.
9. Til dækkelse av utgifter ved kontorets administration erlægges av partikontingenten 5 øre pr. mandlig og 2 øre pr. kvindelig medlem pr. kvartal. Denne kontingent bortfalder naar fælleskjøpet er kommet istand, idet kontoret da beregner en viss procent av omsætningen til dækning av administrationsutgiftene.
10. Repræsentantskapet vælger to revisorer til at foreta eftersyn av kontorets regnskaper.

Oplysningskontorene.

Vestfold, Aalesund, Rjukan og Drammens faglige opplysningskontorer bevilgedes administrationsbidrag i likhet med forrige kongres' beslutning for de øvrige kontorer.

Agitationen.

Angaaende agitationen gav kongressen følgende sin tilslutning:

«Sekretariatet er enig i at der bør drives et ihærdig agitations- og oplysningsarbeide. Men man er av den opfatning, at dette bedst kan ske ved at det kommende sekretariat, eventuelt repræsentantskap, faar bemyndigelse til at bevilge de fornødne midler. At kongressen bevilger beløp til de enkelte forbund uten at der foreligger nogen plan for agitationen er ikke betryggende. Det bør derfor som hittil overlates sekretariatet at fatte beslutning om bidrag til agitation.»

Til Det norske Arbeiderpartis agitation blandt landarbeidere og fiskere bevilgedes 10 000 kroner for kongresperioden.

Fagbladene.

Kongressen vedtok følgende forslag:

«Sekretariatet kan ikke anbefale forslaget til vedtagelse. Det er vistnok desværre saa at fagbladene ofte blir litet læst av medlemmene, men dette er i og for sig ikke nogen grund til at sløife fagbladene. Det maa ogsaa i første række være vedkommende organisationer selv som bestemmer om hvorvidt de vil beholde sit blad eller ikke, saa kongressen savner adgang til at fatte nogen bindende beslutning herom. At fatte nogen uttalelse i den retning, som av forslagsstilleren antydnet om nedleggelse av fagbladene, kan sekretariatet heller ikke anbefale. Mange fagblade indeholder meget værdifuldt stof, som ikke vil kunne faa plads i et almindelig blads spalter. Fagbladene er et led i organisationsarbeidet og godt skjøttet kan de bli et udmerket bindeled mellem medlemmene.»

Organisationen paa Spitsbergen.]

Kongressen erklærer sig enig i sekretariatets beslutning om at Norsk Arbeidsmandsforbund overtar organiseringen paa Spitsbergen. Det vil si at arbeiderne paa Spitsbergen selv faar avgjøre om de ønsker at tilslutte sig Landsorganisationen i Norge.

Blokade og konflikter som iverksættes av andre organisationer bør understøttes, men først efter at hvert enkelt tilfælde er forelagt og behandlet paa organisationsmæssig maate.

Arbeidernes ordensvern.]

Samfundets magthavere utnytter alle midler[™] for at holde arbeiderklassen nede i økonomisk og aandelig slaveri. Den borgerlige straffelov utnyttes paa en maate saa den blir et direkte redskap i arbeidskjøpernes haand mot den organiserte arbeiderklasse.

Skal arbeiderne magte at verne sig mot kapitalistsamfundets overgrep, maa vore organisationer styrkes og utbygges. Der maa opprettes organer som beskytter arbeiderne.

Kongressen vedtar derfor en opfordring til sekretariatet om at henstille til samorganisationene straks at opprette ordensvern, som bygges paa de enkelte fagforeninger. De nærmere regler for ordensvernet utarbeides av sekretariatet.

Demonstrationsstreiken 21. juli.

Landsorganisationens 9. kongres uttaler sin sterkeste misbilligelse overfor de organisationer, som ikke efterkom sekretariatets opfordring til arbeidsstans 21. juli 1919.

Klassejustisen og den finske hvite terror.

«Kongressen uttaler sin harmfylde protest overfor de politiske domme som i ly av verdenskrigssituationen er faldt i dette land med fængslinger og utvisninger av klassefæller for deres frimodige ytringer om samfundsforholdene.

Landsorganisationen vil i samarbeide med Det norske Arbeiderparti gaa til energiske foranstaltninger for at stanse denne skammelige trafik og vil i tilfælde ikke vike tilbake for at anvende hele sin organisatoriske kraft i kampen.»

«Landsorganisationens kongres uttaler sin sympati og solidaritet for den kjæpende finske arbeiderklasse og brændemerker paa det skarpeste den hvite terror og de kapitalistiske overgrep i Finland.»

